

ಕನ್ನಡ ಭಾಷಾ ಪಠ್ಯ

ಬಿ.ಸಿ.ಎ ಮೂರನೇ ಮತ್ತು ನಾಲ್ಕನೇ ಸೆಮಿಸ್ಟರ್

ಪ್ರಧಾನ ಸಂಪಾದಕರು

ಡಾ. ಡಿ. ಡೊಮಿನಿಕ್

ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಾಹಕ ಸಂಪಾದಕರು

ಡಾ. ಕೆ. ವೈ. ನಾರಾಯಣ ಸ್ವಾಮಿ

ಸಂಪಾದಕರು

ಡಾ. ಅಮೃತಿ ರಾಜೇಶ್

ಡಾ. ದಾಕ್ಷಾಯಿಣಿ ಎಮ್

ಡಾ. ಡಿ. ಭರತ್

ಸೆಂಟ್ರಲ್ ಕಾಲೇಜ್ ಕ್ಯಾಂಪಸ್ - 560001

ಬಿ.ಸಿ.ಎ ಮೂರನೇ ಸೆಮಿಸ್ಟರ್ ಪರಿವಿಡಿ

I. ವಿರಹ:

ಆಶಯ: ಮೇಘದೂತ

೧. ವಚನಗಳು

೨. ಮಹಾಶ್ವೇತೆ ಹಾಗೂ ಚಂದ್ರಾಪೀಡನ ವಿರಹ

೩. ಕಣ್ಮರೆಯಾದ ಕಾಲ್ಮರಿ

ಓದು ಪಠ್ಯ - ಈ ವಿರಹ ಕಡಲಾಗಿದೆ

- ಮೂಲ: ಕಾಳಿದಾಸ

ಕನ್ನಡಕ್ಕೆ: ದ.ರಾ.ಬೇಂದ್ರೆ

- ಅಕ್ಕಮಹಾದೇವಿ

- ಮೂಲ: ೧ನೇ ನಾಗವರ್ಮ

ಕನ್ನಡಕ್ಕೆ: ಜಿ.ಪಿ.ರಾಜರತ್ನಂ

- ಎನ್.ಕೆ.ಕುಲಕರ್ಣಿ

- ಡಾ. ದೊಡ್ಡರಂಗೇಗೌಡ

II. ಕೌಶಲ್ಯ:

ಆಶಯ: ಶೂದ್ರ ತಪಸ್ವಿ

೧. ತಿರುಗು ತಕಲಿ ತಿರುಗು

೨. ಬೈಕು ಒರೆಸುವ ಮರಳು ಗೋಪಾಲ

೩. ಏಕಲವ್ಯ

ಓದು ಪಠ್ಯ: ಕಾವಿಕಲೆ ಆಕರ್ಷಣೆಯ ಸೆಲೆ

- ಕುವೆಂಪು

- ಲಕ್ಷ್ಮೀಪತಿ ಕೋಲಾರ

- ಅಬ್ದುಲ್ ರಶೀದ್

- ಸಿದ್ದಲಿಂಗಯ್ಯ

- ವಿ.ಎಸ್.ನಾಯಕ, ಬಳಕೂರು

III. ಸಾಮಾಜಿಕ ನ್ಯಾಯ:

ಆಶಯ: ಭಾರತ ಸಂವಿಧಾನದ ಘೋಷಣಾ ವಾಕ್ಯಗಳು

೧. ಅನ್-ಟು ದಿಸ್ ಲಾಸ್ಟ್

ರಸ್ತೆ ಮಂಡಿಸುವ ವಿಚಾರಗಳ ಸಾರಾಂಶ

೨. ಕುರುಡು ಜಾತಿಯು ಕುಣಿಯುತ್ತಲಿತ್ತು

೩. ಮಹಿಳೆಯರಿಗೆ ಆದ್ಯತಾ ಹಕ್ಕುಗಳು

ಓದು ಪಠ್ಯ: ಚೋಮನ ದುಡಿ

- ಡಾ. ಎಂ.ಪಿ.ಭುವನೇಶ್ವರ ಪ್ರಸಾದ್

- ಮೂಲ: ಜಾನ್ ರಸ್ತೆ

ಕನ್ನಡಕ್ಕೆ: ಜಿ.ಎಂ.ಕೃಷ್ಣಮೂರ್ತಿ

- ದೇವನೂರು ಮಹಾದೇವ

- ಮೂಲ: ರಾಮಮನೋಹರ

ಲೋಹಿಯಾ

ಕನ್ನಡಕ್ಕೆ : ಸಿ. ನಾಗಣ್ಣ

- ಡಾ. ಕೆ.ಶಿವರಾಮ ಕಾರಂತ

IV. ಆರೋಗ್ಯ:

ಆಶಯ: ಮಹಾನ್ ಅಲೆಗಳು

೧. ಗುಣಮುಖಿ ನಾಟಕ

೨. ವ್ಯಕ್ತಿ ಆರೋಗ್ಯದಿಂದ ಜನಾರೋಗ್ಯದಡೆಗೆ ಏಕೆ, ಹೇಗೆ?

೩. ಡಾಕ್ಟರ್ಮಾತು

ಓದು ಪಠ್ಯ: ಕೋವಿಡ್-೧೯ ರ ಆರೈಕೆಯಲ್ಲಿ ವೈದ್ಯ

- ರೈನ್ ಕತೆಗಳು

- ಪಿ.ಲಂಕೇಶ್

- ಡಾ|| ಪ್ರಕಾಶ್ ಸಿ. ರಾವ್

- ಮೂಲ: ಆರ್.ಕೆ.ನಾರಾಯಣ್

ಕನ್ನಡಕ್ಕೆ: ಡಾ. ಸುಮಾ ಎಂಬಾರ್

- ಡಾ. ಪಿ.ಎಸ್.ಶಂಕರ್

ವಿರಹ

ವಿರಹ ಪ್ರೇಮಿಗಳ ಅಗಲಿಕೆಯ ಭಾವಗಳ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿ. ಶೃಂಗಾರ ರಸ ಪ್ರೇಮಿಗಳ ಮಿಲನಕ್ಕೆ ಭಾವನೆಗಳನ್ನು ಅರಳಿಸುತ್ತದೆ. ಪ್ರೇಮಿಗಳ ಅಗಲಿಕೆಯು ಮಾನಸಿಕ ಯಾತನೆಯನ್ನು ಉಲ್ಬಣಗೊಳಿಸುತ್ತದೆ. ನಂತರ ಅವರು ಮಿಲನಕ್ಕಾಗಿ ಚಡಪಡಿಸುತ್ತಾರೆ. ಈ ವಿಯೋಗದಿಂದ ಬಳಲುವ ಸ್ಥಿತಿಯೇ ವಿರಹವಾಗಿ ಕಾಡುತ್ತದೆ. ಈ ವಿರಹ ಭಾವನೆಗಳು ಮಾನಷ್ಯರಿಗಷ್ಟೇ ಸೀಮಿತಗೊಳ್ಳದೆ ಪ್ರಾಣಿ-ಪಕ್ಷಿಗಳಲ್ಲೂ ಉಂಟೆಂಬುದನ್ನು ನಾವು ಹಲವು ಸಾಹಿತ್ಯ ಪ್ರಕಾರಗಳಲ್ಲಿ ಕಾಣಬಹುದು. ಇಂತಹ ವಿರಹ ಭಾವನೆ ಸ್ಥಿತಿಗಳನ್ನು ಕವಿಗಳು ತಮ್ಮ ಕಾವ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಮನೋಜ್ಞವಾಗಿ ಚಿತ್ರಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಅಲ್ಲಿ ವಸಂತ ಮಾಸ, ಮಾಮರ, ಮಲ್ಲಿಗೆ, ತಂಗಾಳಿ ಮುಂತಾದವುಗಳು ಪ್ರೇಮಿಗಳ ವಿರಹವನ್ನು ಅಧಿಕಗೊಳಿಸುವವೆಂದು ಉಲ್ಲೇಖಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಕಾಮಜ್ವಾಲೆಯಿಂದ ದಗ್ಧರಾದ ಅಬಲೆಯರು ಮಾಮರವನ್ನಾಶ್ರಯಿಸಿ ತಂಪುಗೊಂಡೆರೆಂದು ಪಂಪ ಹೇಳುತ್ತಾನೆ. ಚಿಗುರು, ಕೊನರು, ಸೊನೆಯ ಕಟುವಾಸನೆ, ಹೂಗಳ ಸುವಾಸನೆ, ಹೂವುಗಳ ಪರಾಗ ಧೂಳು, ಒಂದೇ, ಎರಡೆ! ಹೀಗೆ ವಿರಹಿಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಲವರಿಗೆ ಅಹಿತವೆನಿಸಿದರೆ ಕೆಲವರಿಗೆ ಹಿತವಾಗಿ ಕಂಡುಬರುತ್ತವೆ. ಅಗಲಿದ ತಮ್ಮ ಪ್ರಿಯರನ್ನು ಸೇರುವ, ತವಕ ಅವರ ಕೋಪ-ತಾಪ, ದುಗುಡ-ದುಮ್ಮಾನಗಳು ವಿರಹದ ನೋವುಗಳೇ ಆಗಿವೆ. ಪ್ರಿಯರನ್ನು ಅಗಲಿ ಒದ್ದಾಡುವ ವಿರಹಿಗೆ ಇವುಗಳೆಲ್ಲವೂ ಕೂಡ ಶೋಕವಾಗಿ ಕಾಡುತ್ತವೆ.

ವಿರಹಿಯೊಬ್ಬಳು ತನ್ನ ವೇದನೆಯನ್ನು ತಣಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಮಾಮರದ ಬಳಿಬಂದು ವಿರಹ ಉಲ್ಬಣಿಸಿದಾಗ 'ಜೋಕೆ ಅದರ ಹತ್ತಿರ ಸುಳಿದೀರಿ' ಎಂದು ಎಚ್ಚರಿಸಿದರೆ, ಮಲ್ಲಿಗೆಯಲ್ಲಿ ದುಂಬಿ ಮಾಮರದಲ್ಲಿ ಕೋಗಿಲೆಗಳನ್ನು ಕಂಡ ಹರೆಯದ ಹೆಣ್ಣು 'ಸುಗ್ಗಿಬಂತು ನನ್ನ ನಲ್ಲ ಇನ್ನೂ ಬರಲಿಲ್ಲವಲ್ಲಾ' ಎಂದು ಕಣ್ಣೀರ್ಗರೆಯುವಳು. ಇನಿಯನಾಗಲು ಮಾವಿನ ತಳಿವಾಸಿನೊಳ ಪೊರಳುತಿರ್ದಪೆ, ಎನ್ನ ಮೆಯ್ ಬಡವೋ, ನಲ್ಲನ ಮೆಯ್ ಬಡವೋ ನಿಶಾಕರ ಎಂದು ಚಂದಿರನನ್ನು ಬೇಡುತ್ತಾ, 'ಎಳಮಾವೇ ತಳಿರುಯ್ಯಲೇ... ನೀವೆಲ್ಲರುಮೆನ್ನ ಬದುಕಣೆಯನಾ ನಲ್ಲಗೆ ಪೇಳಿಂ ಗಡಿಂ' ಎಂದು ಬೇಡುವ ವಿರಹಿಗಳ ಇಂತಹ ಚಿತ್ರಗಳನ್ನು ನಮ್ಮ ಕನ್ನಡದ ಬಹಳಷ್ಟು ಕಾವ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಕಾಣಬಹುದಾಗಿದೆ.

ವಿರಹ ಪ್ರೇಮಿಗಳನ್ನು ಕಾಡುವ, ಸುಡುವ, ಕಾಯುವ, ಹಂಬಲಿಸುವ ಕಾತರತೆಗಳನ್ನು ಉಂಟುಮಾಡುತ್ತದೆ. ಮಿಲನ ಕ್ರಿಯೆಗಾಗಿ ಹಾತೊರೆಯುವ ಭಾವವನ್ನುಂಟುಮಾಡುತ್ತದೆ. ಹಾಗಾಗಿ ವಿರಹವೆಂಬುದು ಪ್ರೇಮಿಗಳ ಪ್ರೇಮಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ ಕಹಿಬರಹವಾಗಿದೆ.

* * * *

ಆಶಯ:

ಮೇಘದೂತ

ಮೂಲ: ಕಾಳಿದಾಸ

ಕನ್ನಡಕ್ಕೆ: ದ.ರಾ.ಬೇಂದ್ರೆ

ಅನಾದಿ ಕಾಮದ ಕ್ರಮ:

1

ಬ್ರಹ್ಮ-ಹೃದಯದಲಿ ಜನಿಸಿದಿಚ್ಛೆ ಕೊನೆಗಾಣಲೆಂದು ಬಾಳಿ
ಕಂಡ ಕಡೆಗು ಶತರೂಪೆಯಲ್ಲಿ ಮಧು-ರೂಪ-ರೂಪ ತಾಳಿ ||
ಜಗದ ತಂದೆ-ತಾಯಿಯರ ಕಂದ ಅವತರಿಸೆ ಜೀವನಾಗಿ
ಬಂತು ಪೂರ್ವದಲಿ, ದೇವ-ಕಾಮವೇ; ಕಾಮ-ದೇವನಾಗಿ ||

2

ರತಿಯನಗಲಿಸಿದರಯ್ಯೊ ಪಾಪಿಗಳು ಕಾಮನನ್ನು ರಮಿಸಿ
ಶಿವನ ನೇತ್ರಕಾಹುತಿಯ ಕೊಟ್ಟರೋ, ಒಳಿತು, ತಪ್ಪ ಕ್ಷಮಿಸಿ ||
ರತಿಯ ವಿರಹದಲಿ ಬೆಂದ ಕಾಮ; ಎಚ್ಚತ್ತ ಭೂತಪತಿಯು
ಸತಿಯ ಸರ್ವ-ಮಾಂಗಲ್ಯಕಾಗಿ ಅಳಬೇಕೋ, ಪಾಪ! ರತಿಯು ||

3

ವಿರಹಪೂತರತಿ; ಜೀವ ಮೂಲಸತಿ ಚಿತ್ತರಂಗದಲ್ಲಿ
ಸಾಂಗವಾಗಿ ಮೈಗೂಡಿಕೊಂಡಳೊ ಆ ಆನಂಗನಲ್ಲಿ ||
ಋತುವಿನೊಂದು ಪ್ರೇರಣೆಗೆ ಕೂಡುವದು ಬಲ್ಲದೇನು ಪಶುವು
ಪ್ರೌಢರತಿಯ ಕೈಕೂಸು ಆಗಿ ಬೆಳೆದಿಹುದು ಕಾಮ-ಶಿಶುವು ||

4

ತನ್ನ ಕಿಚ್ಚಿನೊಳೆ ಬೆಂಕಿ ಸುಟ್ಟು ಬೆಳಕಾಗಿ ಮಿಂಚಬಹುದು ||
ಮೂಲ ಕಾಮದಲ್ಲಿ ವಿರಹ ಬೆಳೆದು ಸುಪ್ರೇಮವರಳಲಹುದು ||
ಜನ್ಮಜಾತ ಕುತುಕಕ್ಕೆ ರಮ್ಯ ತವನಿಧಿಯ ಹಾಗೆ ಭವ್ಯ
ಸತ್ಯಕಾಗಿ ನೀರಡಿಸಿ ನಿಂತ ಸೌಂದರ್ಯದಂತೆ ದಿವ್ಯ ||

5

ಅನ್ನ ಪ್ರಾಣಗಳ ಮಿಥುನದಂತೆ ಮೈ ಎರಡು ಕಲೆಯ ಬೆರೆತು
ಮನದ ಕಾವಿನಲಿ ಕಾಮವಾಗಿ ಮನದಾಚೆಗೇನೋ ಅರಿತು ||
ಚಿತ್ತದಲ್ಲಿ ನಿಷ್ಕಾಮರತಿಯು ರಸಪಾಕವಾಗಿ ನಿಂತು
ಧಾರೆಗೆಡದೆ ಭಗವಂತನಲ್ಲಿ ಚಿರಭಕ್ತಿಯಾಗಿ ಬಂತು ||

6

ಬ್ರಹ್ಮದಿಂದ ಅಗಲಿಸಿತು ಮಾಯೆ ಆ ಬ್ರಹ್ಮಕದುವೆ ಸೇತು
ಬೀಜವೊಡೆಯೆ, ಆ ಬೀಜಪಡೆಯೆ ಬರುವಂತೆ ಬೀಜ ಹೂತು ॥
ಇಹುದು ಎಂದರದು ಅಹುದು ಇದಿರು; ಇದು ಅಲ್ಲವೆಂದರಿಲ್ಲ
ದೇವಮಾಯೆ ಅದರಾಟ ಮಾಟಗಳ ಬಲ್ಲನೊಬ್ಬ ಬಲ್ಲ ॥

7

ಜೀವಲೋಕದಲ್ಲಿ ಕಾಮ:

ಭಿನ್ನದೇಹದಲಿ ಏಕಜೀವ ಕಾಣುವರು ಕರಗಿ ಮಾಗಿ
ಯಾರೊ ಮೋಹದಲಿ, ಯಾರೊ ಯೋಗಿಯಾಗಿ ॥
ಸವಿಯನುಣ್ಣುವರು ಬಾಳನೆಲೆಯ ಬಗೆಬಗೆಯ ಜಾವದಲ್ಲಿ ॥
ಕಾಮಿ ನೋವಿನಲಿ, ಕವಿಯು ಭಾವದಲಿ, ಭಕ್ತ ಜೀವದಲ್ಲಿ ॥

8

ಭೂಮಿಯ ಕಾಮ:

ಮಣ್ಣು ಹೆಣ್ಣು ಬಾನೊಡೆಯನಿಂದ ಅಗಲಿಹಳನಾದಿಯಿಂದ
ವಿರಹಬವಣಿಯಲಿ ತಿರುಗೆ ತಿರುಗುವಳು ಹೊತ್ತುಸುತ್ತಿನಿಂದ ॥
ಕಣ್ಣ ನೀರು ಕಡಲಾಗಿ ಕಾದು ಉಗಿಯಾಗಿ ಮೋಡವಾಗಿ
ಎದೆಗೆ ಉದುರೆ ಬಾನಿಂದ, ನವಿರುವಳು ಹೃದಯ ಹಚ್ಚನಾಗಿ ॥

9

ಯಕ್ಷ-ಯಕ್ಷಿ:

ಮೂರು ಮೈಯ್ಯ ಮುಪ್ಪರಿಯ ಒಲವು ಕಿಚ್ಚಾಗಿ ಕುಲುಮಿಯಂತೆ
ಕಾಮ ಕಾದು ಉಕ್ಕಿತ್ತು ಪ್ರೇಮ, ತಂತನದ ನಲುಮೆಯಂತೆ ॥
ಆಕೆಗಾತ ಮೈ ಉಸಿರು, ಉಸಿರ ಮೈಯಾಗೆ ಆತಗಾಕೆ
ಕನಸುಮನಸಿನಲಿ ಕಾಂತರಾಗೆ ಏಕಾಂತ ಬೇರೆ ಬೇಕೆ? ॥

* * * *

ವಚನಗಳು

- ಅಕ್ಕಮಹಾದೇವಿ

ಹರನೇ ನೀನೆನಗೆ ಗಂಡನಾಗಬೇಕೆಂದು
ಅನಂತಕಾಲ ತಪ್ಪಿಸಿದ್ದೆ ನೋಡಾ!
ಹಸೆಯ ಮೇಲಣ ಮಾತ ಬೆಸಗೊಳಲಟ್ಟಿದರೆ
ಶಶಿಧರನ ಹತ್ತಿಕ್ಕೆ ಕಳುಹಿದರೆಮ್ಮವರು!
ಭಸ್ಮವನೆ ಪೂಸಿ ಕಂಕಣವನೆ ಕಟ್ಟಿದರು
ಚೆನ್ನಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನ, ತನಗೆ ನಾನಾಗಬೇಕೆಂದು (1)

ಆರೂ ಇಲ್ಲದವಳೆಂದು
ಆಳಿಗೊಳಲು ಬೇಡ ಕಂಡಯ್ಯ?
ಏನ ಮಾಡಿದಡೆಯೂ ನಾನು ಅಂಜುವಳಲ್ಲ
ತರಗೆಲೆಯ ಮೆಲಿದು ನಾನಿಹೆನು
ಸುರಗಿಯ ಮೇಲೊರಗಿ ನಾನಿಹೆನು!
ಚೆನ್ನಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಯ್ಯ
ಕರ ಕಡೆ ನೊಡಿದಡೆ
ಒಡಲನೂ ಪ್ರಾಣವನೂ ನಿಮಗೊಪ್ಪಿಸಿ ಶುದ್ಧಳಹೆನು. (2)

ನಚ್ಚುಗೆ ಮನ ನಿಮ್ಮಲ್ಲಿ, ಮೆಚ್ಚುಗೆ ಮನ ನಿಮ್ಮಲ್ಲಿ!
ಸಲುಗೆ ಮನ ನಿಮ್ಮಲ್ಲಿ, ಸೋಲುಗೆ ಮನ ನಿಮ್ಮಲ್ಲಿ!
ಅಳಲುಗೆ ಮನ ನಿಮ್ಮಲ್ಲಿ, ಬಳಲುಗೆ ಮನ ನಿಮ್ಮಲ್ಲಿ!
ಕರಗುಗೆ ಮನ ನಿಮ್ಮಲ್ಲಿ, ಕೊರಗುಗೆ ಮನ ನಿಮ್ಮಲ್ಲಿ!
ಎನ್ನ ಪಂಚೇಂದ್ರಿಯಗಳೂ ಕಬ್ಬುನ ಉಂಡ ನೀರಿನಂತೆ
ನಿಮ್ಮಲ್ಲಿ ಬೆರಸುಗೆ ಚೆನ್ನಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಯ್ಯ. (3)

ಹೊಳೆವ ಕೆಂಜಡೆಗಳ ಮಣಿಮುಕುಟದ
ಒಪ್ಪುವ ಸುಲಿಪಲ್ಲ ನಗೆಮೊಗದ
ಕಂಗಳ ಕಾಂತಿಯಿಂ ಈರೇಳುಭುವನಮಂ ಬೆಳಗುವ
ದಿವ್ಯಸ್ವರೂಪ ನಂ ಕಂಡೆ ನಾನು!
ಗಂಡಗಂಡರನೆಲ್ಲ ಹೆಂಡಹೆಂಡಿರಾಗಿ ಆಳುವ
ಗರುವನ ಕಂಡೆ ನಾನು

ಜಗದಾದಿಶಕ್ತಿಯೊಳು ಬೆರಸಿ ಒಡನಾಡುವ
ಪರಮಗುರು ಚೆನ್ನಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನನ ನಿಲವ ಕಂಡು ಬದುಕಿದೆನು. (4)

ಚಿಲಿಮಿಲಿ ಎಂದೋದುವ ಗಿಳಿಗಳಿರಾ !
ನೀವು ಕಾಣಿರೇ? ನೀವು ಕಾಣಿರೇ?
ಸರಸವರದೊಳಗಾಡುವ ಹಂಸೆಗಳಿರಾ!
ನೀವು ಕಾಣಿರೇ? ನೀವು ಕಾಣಿರೇ?
ಸರವೆತ್ತಿ ಪಾಡುವ ಕೋಗಿಲೆಗಳಿರಾ!
ನೀವು ಕಾಣಿರೇ? ನೀವು ಕಾಣಿರೇ?
ಎರಗಿ ಬಂದಾಡುವ ತುಂಬಿಗಳಿರಾ?
ನೀವು ಕಾಣಿರೇ? ನೀವು ಕಾಣಿರೇ?
ಗಿರಿಗಹ್ವರದೊಳಗಾಡುವ ನವಿಲುಗಳಿರಾ!
ನೀವು ಕಾಣಿರೇ? ನೀರುಕಾಣಿರೇ? (5)

ಸಾವಿಲ್ಲದ ಕೇಡಿಲ್ಲದ ಚೆಲುವಂಗಾನೊಲಿದೆನವ್ವ!
ಎಡೆಯಿಲ್ಲದ ಕಡೆಯಿಲ್ಲದ ತೆರಹಿಲ್ಲದ ಕುರುಹಿಲ್ಲದ
ಚೆಲುವಂಗಾನೊಲಿದೆನವ್ವ!
ಭವವಿಲ್ಲದ ಭಯವಿಲ್ಲದ ಚೆಲುವಂಗಾನೊಲಿದೆ!
ಕುಲಸೀಮೆಯಿಲ್ಲದ ನಿಸ್ಸೀಮ ಚೆಲುವಂಗಾನೊಲಿದೆ
ಇದು ಕಾರಣ ಚೆನ್ನಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನ ಚೆಲುವ ಗಂಡನೆನಗೆ!
ಈ ಸಾವ ಕೆಡುವ ಗಂಡರನೊಯ್ದು ಒಲೆಯೊಳಗಿಕ್ಕು ತಾಯೆ! (6)

* * * *

ಮಹಾಶ್ವೇತೆ ಹಾಗೂ ಚಂದ್ರಾಪೀಡನ ವಿರಹ

- ಮೂಲ: 1ನೇ ನಾಗವರ್ಮ

ಕನ್ನಡಕ್ಕೆ: ಜಿ.ಪಿ.ರಾಜರತ್ನಂ

ಮಹಾಶ್ವೇತೆಯ ವಿರಹ:

ಅನಂತರ ನಾನು ಅಲ್ಲಿಂದ ಹೊರಟೆ, ಕಳವಳದಿಂದ ಮೈ ಬೆವರಿತು. ನನ್ನ ಗೆಳತಿಯರು, ಮಿತಿಮೀರಿ ಬಂದ ಪ್ರವಾಹಕ್ಕೆ ಎದುರಾಗಿ ಹೋಗುವ ಹಾಗೆ, ಅತ್ಯಂತ ಪ್ರಯಾಸದಿಂದ ನನ್ನನ್ನು ಸ್ನಾನಕ್ಕೆ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋದರು. ಹಾಗೆ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗಲಾಗಿ, ನನ್ನ ತಾಯಿಯೊಡನೆ ಹೇಗೋ ಅರಮನೆಗೆ ಬಂದು, ನನ್ನ ಮಂದಿರವನ್ನು ಹೊಕ್ಕೆನು.

ಪುಂಡರೀಕನನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಬಂದಿದ್ದರಿಂದ ನನಗೆ ಮೈಯ ಮೇಲೆ ಪ್ರಜ್ಞೆಯಿರಲಿಲ್ಲ. ನಾನು ಮನೆಗೆ ಬಂದಿದ್ದನೋ ಬಂದಿರಲಿಲ್ಲವೋ; ಸಖಿಯರೊಡನೆ ಕೂಡಿದ್ದನೋ ಕೂಡಿರಲಿಲ್ಲವೋ; ನಿರ್ದ್ರೆ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದನೋ ಪೂರ್ತಿ ಎಚ್ಚಿತ್ತಿದ್ದನೋ; ಮೌನವಾಗಿದ್ದನೋ ಮಾತಾಡುತ್ತಿದ್ದನೋ; ವ್ಯಸನಪಡುತ್ತಿದ್ದನೋ ಸಂತೋಷವಾಗಿದ್ದನೋ; ನಾನೇನು ನಗುತ್ತಿದ್ದನೋ ಅಥವಾ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಆಯಾಸವಾಗಿ ಆಳುತ್ತಿದ್ದನೋ; ಇದು ಹಗಲೋ ರಾತ್ರಿಯೋ; ಇದು ದುಃಖವೋ ರೋಗದ ಕಳವಳವೋ; ಇದು ಕೆಟ್ಟದ್ದೋ ಇದು ಒಳ್ಳೆಯದೋ; ಎಂಬುದನ್ನು ತಿಳಿಯುವ ಶಕ್ತಿ ನನಗೆ ಹೋಗಿಬಿಟ್ಟಿತ್ತು.

ಅನಂತರ, ನನ್ನ ಸಖೀಜನರೆಲ್ಲರನ್ನೂ ಬಾಗಿಲಲ್ಲಿ ನಿಲ್ಲಿಸಿ, ಕನ್ಯೆಯರ ಅಂತಃಪುರದ ಉಪ್ಪರಿಗೆಯನ್ನು ಏರಿ, ಅದರ ಮಣಿಯ ಗವಾಕ್ಷದಲ್ಲಿ ಮುಖವನ್ನು ಇಟ್ಟು, ಪುಂಡರೀಕನು ಇದ್ದ ದಿಕ್ಕನ್ನು ನಟ್ಟ ನೋಟದಿಂದ, ಕಣ್ಣು ಗುಡ್ಡೆ ಬೀಳುವವರೆಗೂ ನೋಡಿದೆ.

ಆ ದಿಕ್ಕು ಏನಾದರೂ ಕ್ಷೀರಸಮುದ್ರದ ಪ್ರವಾಹವು ಸಂತತವಾಗಿ ಬಂದದ್ದರಿಂದ ಚೆಲುವನ್ನು ಪಡೆಯಿತೋ, ಅಥವಾ ಮಾಣಿಕ್ಯದ ಗಣಿಯಿಂದ ಮಾಡಿದುದಾಗಿ ತೋರುತ್ತಿದೆಯೋ, ಇಲ್ಲವೇ ಚಂದ್ರಬಿಂಬದಿಂದ ಸುಂದರವಾಯಿತೋ ಅಥವಾ ಹೊಸದೊಂದು ಅಲಂಕಾರವನ್ನು ಹೊಂದಿತೋ ಎಂಬ ಹಾಗೆ ಆತನಿದ್ದ ದಿಕ್ಕನ್ನು ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ನೋಡಿದೆ.

ಆ ದಿಕ್ಕಿನಿಂದ ಬರುವ ಗಾಳಿಯನ್ನೂ ಆ ಕಡೆಯಿಂದ ಬರುವ ಹೂವಿನ ಪರಿಮಳವನ್ನೂ ಅದೇ ದಿಕ್ಕಿನಿಂದ ಬೀಸಿಬರುವ ಪಕ್ಷಿಗಳ ನಿನಾದವನ್ನೂ “ಪುಂಡರೀಕನ ವಾರ್ತೆಯೇನು?” ಎಂದು ಕೇಳಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿದೆ.

ಚಂದ್ರಾಪೀಡನ ಪುನರಾಗಮನ

ಚಂದ್ರಾಪೀಡನ ವಿರಹ:

ಕಾಲಕ್ರಮದಲ್ಲಿ ಚಂದ್ರಾಪೀಡನು ಉಜ್ಜಯಿನಿಗೆ ಬಂದನು. ಊರಿನವರಿಗೆಲ್ಲ ಸಂತೋಷವಾಯಿತು. ತನಗೆ ಅಡ್ಡ ಬಿದ್ದ ಮಗನನ್ನು ತಾರಾಪೀಡನು ತೆಗೆದು ತಬ್ಬಿಕೊಂಡನು. ರಾಜಕುಮಾರನು ತನ್ನ ದಿಗ್ವಿಜಯದ ವೃತ್ತಾಂತವನ್ನು ತಂದೆಗೆ ಹೇಳಿದನು. ಅನಂತರ, “ವೈಶಂಪಾಯನನು ದಂಡಿನೊಡನೆ ಬರುತ್ತಿದ್ದಾನೆ” ಎಂದು

ಶುಕನಾಸನಿಗೆ ಹೇಳಿ, ತನ್ನ ತಾಯಿಯ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನ ಭೋಜನಗಳನ್ನು ಮುಗಿಸಿ, ಸಾಯಂಕಾಲವಾದ ಮೇಲೆ ತನ್ನ ಮನೆಗೆ ಬಂದನು.

ಕಾದಂಬರಿಯಿಲ್ಲದೆ ಚಂದ್ರಾಪೀಡನ ಬದುಕು ಶೂನ್ಯವಾಗಿತ್ತು. ಇರುಳಾದರೆ ಹಗಲಾಗುವುದನ್ನು, ಹಗಲಾದರೆ ಇರುಳು ಬರುವುದನ್ನು ಎದುರು ನೋಡುತ್ತ, ಆ ಗಂಧರ್ವಕನ್ಯೆಯ ವಿರಹದಿಂದ ಚಿಂತಿಸುತ್ತಿದ್ದನು.

“ಪತ್ರಲೇಖಿಯಾದರೂ ಹಿಂದಿರುಗಿ ಬಂದರೆ, ಕಾದಂಬರಿಯ ಸುದ್ದಿಯನ್ನು ತಿಳಿಯಬಹುದು” ಎಂದು ಅವಳು ಬರುವುದನ್ನೇ ಎದುರು ನೋಡುತ್ತಿದ್ದನು.

ಕೆಲವು ದಿವಸಗಳಲ್ಲಿಯೆ ಪತ್ರಲೇಖಿಯು ಮೇಘನಾದನೊಡನೆ ಬಂದಳು. ತನಗೆ ನಮಸ್ಕಾರ ಮಾಡಿದ ಅವಳನ್ನು ಎದ್ದು ಕುಳ್ಳಿರಹೇಳಿ, ಚಂದ್ರಾಪೀಡನು ಮಹಾಶ್ವೇತೆಯ ಕಾದಂಬರಿಯ ಕ್ಷೇಮಸಮಾಚಾರವನ್ನು ವಿಚಾರಿಸಿದನು.

ಕಾದಂಬರಿಯ ಸಂಬಂಧವಾದ ವಾರ್ತೆಯನ್ನು ಇನ್ನೂ ಕೇಳಬೇಕೆಂದು ಕಾತರನಾಗಿ, ಸಭೆಯನ್ನು ವಿಸರ್ಜಿಸಿ, ಪತ್ರಲೇಖಿಯ ಸಂಗಡ ಪ್ರಮದವನಕ್ಕೆ ಬಂದು, “ಕಾದಂಬರಿಯ ಜೊತೆಯಲ್ಲಿ ಎಷ್ಟು ದಿನ ಇದ್ದೆ? ಕಾದಂಬರಿ ಹೇಗಿದ್ದಾಳೆ?” ಎಂದು ಕೇಳಿದನು.

ಪತ್ರಲೇಖಿ ತಂದ ವಾರ್ತೆ

ಅದಕ್ಕೆ ಪತ್ರಲೇಖಿ ಹೇಳಿದಳು:-

ದೇವಾ, ನೀವು ಈ ಕಡೆ ತೆರಳಿದ ಕೂಡಲೆ, ನಾನು ಕೇಯೂರಕನೊಡನೆ ಕಾದಂಬರಿಯ ಬಳಿಗೆ ಹೋದೆ. ಆಕೆ ನನ್ನ ಕೈಯಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಕೈಯಿಟ್ಟು, ನನ್ನ ಕಣ್ಣಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಕಣ್ಣಿಟ್ಟು, ಆ ಹಗಲೆಲ್ಲ ನಿನ್ನ ಹೆಸರನ್ನೇ ಹೇಳುತ್ತ, ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ನನ್ನೊಡನೆ ಮಾತನಾಡುತ್ತ ಇದ್ದಳು. ಸಾಯಂಕಾಲವಾದ ಮೇಲೆ ಹಿಮಗೃಹದಿಂದ ಹೊರಟು, ನಾವಿಬ್ಬರೇ ಉದ್ಯಾನವನಕ್ಕೆ ಬಂದೆವು.

ಅಲ್ಲಿ ಒಂದು ರತ್ನದ ಕಂಬವನ್ನು ಒರಗಿ ಕಾದಂಬರಿ ಹೇಳಿದಳು: “ಪತ್ರಲೇಖಿ, ನನ್ನ ಸಖಿಯರೆಲ್ಲರನ್ನೂ ಬಿಟ್ಟು, ನಿನ್ನನ್ನೇ ನಾನು ನಂಬಿದ್ದೇನೆ. ತಾವರೆ ದಂಟಿನ ನೂಲಿನಂತೆ ಎಳೆಯದಾಗಿರುವ ನನ್ನ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಹೀಗೆ ನೋಯಿಸಿ, ಯುವರಾಜನು ಹೊರಟುಹೋಗಬಹುದೆ? ನಾನು ಏನು ಪಾಪ ಮಾಡಿದ್ದೇನೋ - ಈ ಜನ್ಮದಲ್ಲಂತೂ ಅವನನ್ನು ಪಡೆಯಲಿಲ್ಲ. ಸತ್ತು ಶುದ್ಧಳಾಗಿ, ಮುಂದಿನ ಜನ್ಮದಲ್ಲಾದರೂ ಪಡೆಯುತ್ತೇನೆ.”

ಅವಳು ಹೀಗೆ ಹೇಳಿ ಸುಮ್ಮನಾಗಲು, ನನಗೆ ಅತಿಭೀತಿಯಾಯಿತು “ಕುಮಾರನು ನಿನ್ನ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಏತರಿಂದ ನೋಯಿಸಿದನು? ಇದು ಯುವ ರಾಜನ ದೋಷವಲ್ಲ, ಕಾಮನ ದೋಷ. ಇದಕ್ಕೆ ಉಪಾಯವೇನೆಂದು ಮನುಜಮನೋಜನೆ ಬಲ್ಲ. ನೀನು ನನಗೆ ಅಪ್ಪಣೆ ಕೊಡು, ಈಗಲೆ ಹೋಗಿ ಅವನನ್ನು ಕರೆದು ತರುತ್ತೇನೆ” ಎಂದೆ.

ಅದಕ್ಕೆ ಅವಳು “ಕಾಮನ ಕೈಗೆ ಸಿಕ್ಕಿದ ನಾನು ಏನು ಹೇಳಿ ಕಳಿಸಿದರೂ ಅದು ಯುಕ್ತವೆನಿಸಲಾರದು. ಆದ್ದರಿಂದ ನಾನು ಏನೂ ಹೇಳಿ ಕಳಿಸಲಾರೆ” ಎಂದಳು.

ಆ ವೇಳೆಗೆ ರಾತ್ರಿಯಾಯಿತು. ದೀಪಧಾರಿಣಿಯರು ದೀವಿಗಳನ್ನು ತಂದರು. ಕಾದಂಬರಿ ಆ ಬೆಳಕಿಗೆ ಸಹಿಸದೆ, ತರಳಿಕೆಯ ಕೈಯ ತಾಂಬೂಲವನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡು ನನಗೆ ಅನುಗ್ರಹದಿಂದ ಕೊಟ್ಟಳು. “ಕೇಯೂರಕ, ಪತ್ರಲೇಖಿಯನ್ನು ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗಿ, ಪಾಳಯದಲ್ಲಿ ಬಿಟ್ಟು ಬಾ!” ಎಂದು ತಾನು ತೊಟ್ಟಿದ್ದ ಆಭರಣಗಳನ್ನು ನನಗೆ ಬಹುಮಾನವಾಗಿ ಕೊಟ್ಟು, ಮನಸ್ಸಿಲ್ಲದ ಮನಸ್ಸಿನಿಂದ ನನ್ನನ್ನು ಕಳಿಸಿದಳು. ಕೇಯೂರಕನೊಡನೆ ನಾನು ಮೇಘನಾದನಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದೆ. ತಾವು ಮೇಘನಾದನೊಡನೆ ಹೇಳಿದ್ದ ವಾರ್ತೆಯನ್ನು ಕೊಂಡು ಕೇಯೂರಕನು ಹೇಮಕೂಟಕ್ಕೆ ಹೋದನು. ಮೇಘನಾದನೊಡನೆ ನಾನು ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದೆ.

ನಿನ್ನ ಮೇಲಿನ ವಿರಹೋದ್ರೇಕದಿಂದ ಚಿಗುರಿನ ಹಾಸಿಗೆಯ ಮೇಲೆ ಹೊರಳುತ್ತಿರುವ ಆ ಕನೈಯ ರೂಪು ಇನ್ನೂ ನನ್ನ ಕಣ್ಣೆದುರಿಗೆ ಇರುವಂತಿದೆ.

ಪತ್ರಲೇಖಿ ಇದನ್ನು ಹೇಳುತ್ತಿರುವಾಗ ಕುಮಾರನು ನಿಟ್ಟುಸಿರುಬಿಟ್ಟನು, ಕಣ್ಣೀರಿಟ್ಟನು. “ಪತ್ರಲೇಖಿ, ಆ ದಿನ ಅವಳು ನನ್ನ ಕೊರಳಲ್ಲಿ ಹಾಕಿದ ತೋರಹಾರವೂ, ಹಿಮಗೃಹದಲ್ಲಿ ನಡೆದ ಸಂಗತಿಯೂ, ಈಗ ನೀನು ಹೇಳಿದ ಮಾತುಗಳೂ, ಆಕೆಯ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿರುವ ಅಭಿಪ್ರಾಯಗಳನ್ನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಸೂಚಿಸುತ್ತಿವೆ. ಇದಾದ ಮೇಲೂ ನಾನು ಸಂದೇಹಪಟ್ಟೆನಾದರೆ, ನನಗೆ ಮಂಕು ಕವಿದಿದೆ ಎನ್ನಬೇಕು.” ಎಂದನು.

ಚಂದ್ರಾಪೀಡನಿಗೆ ಗಂಭೀರಭಾವ ಹುಟ್ಟಿನಿಂದ ಬಂದ ಗುಣ. ಆದ್ದರಿಂದ, ಧೀರೋದಾತ್ತ ವೃತ್ತಿಯನ್ನು ಅವಲಂಬಿಸಿ, ಒಂದೊಂದು ದಿನವೂ ಸಾವಿರ ದಿನಗಳಾದಂತೆ ಆಗಿ, ದಿನಗಳನ್ನು ಕಳೆಯುತ್ತಿದ್ದನು.

ಪೂರ್ವ ಪೀಠಿಕೆ:

ಸಂಸ್ಕೃತದ ಬಾಣಭಟ್ಟನ ಕಾದಂಬರಿ ಕಾವ್ಯವನ್ನಾಧರಿಸಿ ೧೦ನೆಯ ಶ.ದ ಒಂದನೆಯ ನಾಗವರ್ಮನು ಕರ್ಣಾಟಕ ಕಾದಂಬರಿಯನ್ನು ರಚಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಇದೊಂದು ಪೂರ್ವಜನ್ಮದ ಪ್ರೇಮದ ವಸ್ತುವನ್ನಾಧರಿಸಿದ ಚಂಪೂ ಶೈಲಿಯ ಸುಂದರ ಪ್ರೇಮಕಾವ್ಯ. ಶ್ಲೇಷಕೇತುವಿನ ಮಗನಾದ ಪುಂಡರೀಕ ಮುನಿಕುಮಾರನು ಅಚ್ಚೋದ ಸರೋವರದಲ್ಲಿ ಜಳಕ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದನು. ಹಂಸ ಮತ್ತು ಗೌರಿ ಪುತ್ರಿಯಾದ ಮಹಾಶ್ವೇತೆಯು ತನ್ನ ಯೌವನ ಕಾಲದ ಅದೇ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಆ ಸರೋವರಕ್ಕೆ ಬಂದಳು. ಆತ ಮುನಿಕುಮಾರನೆಂದು ಆತನ ಗೆಳೆಯ ಕಪಿಂಜಲನಿಂದ ತಿಳಿಯಿತು. ಆತನನ್ನು ನಮಿಸುವಾಗ ಉಂಟಾದ ಪಾದದ ಸೋಕಿನಿಂದಾಗಿ ಇಬ್ಬರಲ್ಲೂ ಪೇಮ ಕಾಮಾಂಕುರವಾಯಿತು. ಆತನ ಕಿವಿಯಲ್ಲಿದ್ದ ಕುಸುಮಮಂಜರಿಯ ಬಗ್ಗೆ ವಿಚಾರಿಸಿದಾಗ ಅದನ್ನು ಪುಂಡರೀಕನು ಅವಳಿಗೆ ತೋರಿಸುವಾಗ ಉಂಟಾದ ಕೆನ್ನೆಯ ಸ್ಪರ್ಶದಿಂದಾಗಿ ಜಪಮಾಲೆ ಕೈಚಾರಿತು. ತಕ್ಷಣ ಅದನ್ನು ಮಹಾಶ್ವೇತೆಯು ಕೊರಳಲ್ಲಿ ಧರಿಸಿ ಸುಖಿಸಿದಳು. ಮುನಿ ಕುಮಾರನು ಜಪಮಣಿಯನ್ನು ಕೇಳಿದಾಗ ಗಾಬರಿಗೊಂಡು ತನ್ನ ಸರವನ್ನು ನೀಡಿದಳು. ನಂತರ ಮದನಬಾಧೆಯಿಂದ ಪುಂಡರೀಕನು ಬಳಲುವಾಗ ಅವನ ಗೆಳೆಯನ ಕೋರಿಕೆಯಂತೆ ಸಂಧಿಸಲು ತೆರಳಿದಾಗ ಮುನಿಕುಮಾರನು ಮೃತನಾಗಿ ಆತನ ಗೆಳೆಯ ತೋರಿಸುತ್ತಿದ್ದನು. ಆತನ ದೇಹವನ್ನು ದಿವ್ಯಶರೀರವೊಂದು ಆಕಾಶಕ್ಕೆ ಕೊಂಡೊಯ್ಯಿತು. ಮಹಾಶ್ವೇತೆಯು ಚಿತಾ ಪ್ರವೇಶ ಮಾಡಲು ನಿರ್ಧರಿಸಿದಾಗ ಅಶರೀರವಾಣಿಯೊಂದು ತಡೆದು, ‘ಬೇಡ, ನೀನು ಮತ್ತೆ ಅವನನ್ನು ಕೂಡುವೆ’ಯೆಂದಿತು. ಮಹಾಶ್ವೇತೆಯು ತಾನು ಮದುವೆಯಾಗದೆ, ವಿರಹದಿಂದ, ಪುಂಡರೀಕನು ಸಿಗುವವರೆವಿಗೂ ತಪೋನಿರತಳಾಗುವೆನೆಂದು ನಿರ್ಧರಿಸಿದಳು. ಅವಳ ಗೆಳತಿ ಗಂಧರ್ವಕನೈ ಕಾದಂಬರಿಯೂ ಸಹ ಮಹಾಶ್ವೇತೆಗೆ ತನ್ನ ಪ್ರೇಮಿ ಸಿಗುವವರೆಗೂ ತಾನೂ ಅವಿವಾಹಿತಳಾಗಿರುವುದೆಂದು ಹಠ ಮಾಡಿದಳು. ಮಹಾಶ್ವೇತೆಯು ವೈಶಂಪಾಯನ ಸರೋವರದ ಬಳಿ ಆಶ್ರಮ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ತಪಸ್ವಿನಿಯಾಗಿದ್ದಳು.

ಇತ್ತ ರಾಜ ತಾರಾಪೀಡನ ಮಗ ಚಂದ್ರಾಪೀಡನು ದಿಗ್ವಿಜಯಾರ್ಥವಾಗಿ ಅರಣ್ಯಕ್ಕೆ ಬಂದನು. ಕಿನ್ನರ ಮಿಥುನಗಳನ್ನು ಅಟ್ಟಿಸಿಕೊಂಡು ದಾರಿ ತಪ್ಪಿ ಅಚ್ಚೋದ ಸರೋವರಕ್ಕೆ ಬಂದನು. ಅಲ್ಲಿ ಮಹಾಶ್ವೇತೆಯ ಭೇಟಿಯನಂತರ ಅವಳ ಕತೆಯನ್ನು ಕೇಳಿದನು. ನಂತರ ಅವಳ ಗೆಳತಿ ಕಾದಂಬರಿಯ ಮನಃಪರಿವರ್ತನೆಗಾಗಿ ಇಬ್ಬರೂ ಹೇಮಕೂಟಕ್ಕೆ ಬಂದರು. ಕಾದಂಬರಿಯ ಮೊದಲ ಭೇಟಿಯಲ್ಲಿ ಅವರಿಬ್ಬರಲ್ಲಿ ಪ್ರೇಮಾಂಕುರವಾಯಿತು. ಆ ಬಳಿಕ ಅವರಿಬ್ಬರೂ ಪ್ರಣಯಾಲಾಪದಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿದರು. ಚಂದ್ರಾಪೀಡನನ್ನು ಹುಡುಕಿಕೊಂಡು ಅವನ ಪರಿವಾರ ಬಂದಿತ್ತು. ಮಹಾಶ್ವೇತೆ ಮತ್ತು ಕಾದಂಬರಿಯ ಅಪ್ಪಣೆ ಪಡೆದು ಚಂದ್ರಾಪೀಡನು ಉಜ್ಜಯಿನಿಗೆ ಬಂದನು. ಕಾದಂಬರಿಗೆ ಕಾಣಿಕೆಗಳನ್ನು ಕಳುಹಿಸಿದನು. ಗಂಧರ್ವಕನ್ಯೆ ಕಾದಂಬರಿಯೂ ಚಂದ್ರಾಪೀಡನೂ ವಿರಹಜ್ವಾಲೆಯಿಂದ ಬಳಲುತ್ತಿದ್ದರು.

* * * *

ಕಣ್ಮರೆಯಾದ ಕಾಲ್ಮರಿ

— ಎನ್.ಕೆ.ಕುಲಕರ್ಣಿ

ಬೇಕಾದಂತಹ ಬರಸಿಡಿಲನ್ನೂ ನಾನು ಸೈರಿಸಬಹುದಿತ್ತು; ಆದರೆ ಈ ವಿರಹವ್ಯಥೆಯನ್ನು ತಾಳುವುದು ನನ್ನಿಂದ ಅಸಾಧ್ಯವೆನಿಸಿತು. ಮತ್ತೇನು ಕಳೆದುಕೊಂಡಿದ್ದರೂ ನನಗಿಷ್ಟು ಕೆಡುಕೆನಿಸುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ— ಆ ಸೊಗಸಾದ ಜೋಡನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಳ್ಳಬೇಕಾದರೆ!ಅಯ್ಯೋ, ನನಗಾದ ವ್ಯಥೆಯನ್ನು ಎಷ್ಟು ತೋಡಿಕೊಂಡರೂ ಅದು ತೀರುವಂತಿಲ್ಲ.

ಅವನ ಮನೆಹಾಳಾಗ! ಯಾವನವನು, ಕಾಲನಂತೆ ಬಂದು ನನ್ನ ಕಾಲೊಳಗಿನ ಜೋಡಿನಿಂದ ನನ್ನನ್ನು ಅಗಲಿಸಿದವನು! ಒಂದು ಹೋಗಿ ಒಂದಾದರೂ ಉಳಿದಿದ್ದರೆ ನನಗಿಷ್ಟು ವ್ಯಥೆ ಎನಿಸುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಅಥವಾ ಒಂದನ್ನಾದರೂ ಉಳಿಸಿಕೊಳ್ಳುವಷ್ಟು ಪಂಡಿತನು ನಾನಲ್ಲವೆಂದೇ ಹೇಳಬೇಕು; ಏಕೆಂದರೆ— 'ಸರ್ವನಾಶೇ ಸಮುತ್ಪನ್ನೇ ಅರ್ಧಂ ತ್ಯಜತಿ ಪಂಡಿತಃ'; ಆದರೆ ಅರ್ಧವನ್ನು ತ್ಯಜಿಸುವ ಆ 'ದೀಡ ಪಂಡಿತ'ರು ನನ್ನಂತಹ ಚಪ್ಪಲಿಗಳನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡಿದ್ದರೆ ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದೆ, ಅರ್ಧಮಾತ್ರವನ್ನೇ ಹೇಗೆ ತ್ಯಜಿಸುತ್ತಿದ್ದರು.... ಎಂಬುದನ್ನು ನಾನು ಅಂತಹ ಪಂಡಿತನೇ ಆಗಿದ್ದರೆ ಯಾವ ಅರ್ಧವನ್ನು ತ್ಯಜಿಸುತ್ತಿದ್ದೆನೆಂಬುದನ್ನು ಬಲ್ಲಿದರಾ? ಒಂದೇ ಚಪ್ಪಲಿಯನ್ನೇ?ಒಂದು ಕಾಲು ಮತ್ತು ಒಂದು ಚಪ್ಪಲಿಯನ್ನೇ?.... ಅಲ್ಲಲ್ಲ, ಇದಾವುದೂ ಅಲ್ಲ. ಅರ್ಧತ್ಯಜಿಸುವ ಪಂಡಿತ ನಾನಾಗಿದ್ದರೆ, ಪ್ರಸಂಗಬಿದ್ದಿದ್ದರೆ ಎರಡೂ ಕಾಲುಗಳನ್ನೂ ಕಳೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದೆನಲ್ಲದೆ, ನನ್ನ ಇಂತಹ ದಿವ್ಯ ಚಪ್ಪಲಿಗಳನ್ನಲ್ಲ.

ಅಯ್ಯೋ, ದಿವ್ಯ ಚಪ್ಪಲಿಗಳೆ! ಕಣ್ಮರೆಯಾದ ಈ ಕಾಲ್ಮರಿಗಳನ್ನು ಹೇಗೆ ಸಂಶೋಧಿಸಲಿ! ಯಾವ ಸಂಶೋಧಕರನ್ನು ಮೊರೆ ಹೋಗಲಿ! ಯಾವ 'ಪಂಚಮದಲ'ಕ್ಕೆ ಸೆರೆಗೊಡ್ಡಲಿ! ಯಾವ ದಲವೇನು! ಸಹಸ್ರದಲೋದ್ಭವನಾದ ಆ ಬ್ರಹ್ಮನೇ ನನ್ನ ಹಣೆಯಲ್ಲಿ ಇಂತಹ ದುರ್ಘಟ ವಿಪತ್ತನ್ನು ಬರೆದಿರುವಾಗ, ಉಳಿದ ಗೊಂದಲಗಳೇನು ಮಾಡಬಲ್ಲವು? ಹರಪ್ಪ-ಮಹೆಂಜೋದಾರೊಗಳ ಸಂಶೋಧನದಿಂದ, ಮೂರು ನಾಲ್ಕು ಸಾವಿರ ವರುಷಗಳ ಹಿಂದಿನ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಜೀವ ಮರಳಿ ದೊರೆತಿರಬಹುದು. ಇದರಿಂದ ಮನುಷ್ಯನ ಪ್ರಯತ್ನಕ್ಕೆ ಮೀರಿದುದು ಯಾವುದೂ ಇಲ್ಲ! — ಎಂಬ ಸಂಕಲ್ಪವನ್ನು ಮಾತ್ರ ನಾನು ಸ್ವೀಕರಿಸಲಾರೆ. ಏಕೆಂದರೆ ಮೊದಲನೆಯದಾಗಿ ಯಾವ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಸಂಶೋಧಕನಿಗೂ ಸಹಜವಾಗಿ-ಪ್ರಯಾಸವಾಗಿಯೂ ಕೂಡ-ಸಾಧ್ಯವಾಗುವಂತಹ ವಸ್ತು ಇದಲ್ಲ. ಎರಡನೆಯದೆಂದರೆ ಹುಡುಕಿದಾಗ ಅವು ಸಿಕ್ಕಬಹುದಾಗಿದ್ದರೆ ಅವು ಕಳೆಯುತ್ತಲೆ ಇರಲಿಲ್ಲವೆಂದು ನನ್ನ ಮತ. ನನ್ನ ಮತವೇನು ಸುಟ್ಟಿತು, ಇದು ಜಗತ್ತಿನ ನಿಯಮ.

ನನ್ನ ಚಪ್ಪಲಿಗಳನ್ನು ನೋಡಿದಾಕ್ಷಣವೇ, ಯಾರಿಗಾದರೂ ಅದರ ಮೇಲೆ ಲೋಭ ತಾನಾಗಿಯೆ ಹುಟ್ಟುವಂತಿದ್ದಿತು. ಸುವರ್ಣಕ್ಕಿಂತಲೂ ಸೌಂದರ್ಯವೇ ಚೋರರನ್ನು ಬೇಗನೆ ಬರ ಮಾಡುವುದಂತೆ. ಸುಳ್ಳಲ್ಲ, ನನ್ನ ಚಪ್ಪಲಿ ನೋಡುವುದಕ್ಕೆ ಮನೋಹರವಾಗಿದ್ದುವು. 'ಇದ್ದರೆ ಇರಬೇಕೆಂತಹ ಜೋಡು' ಎಂದು ಯಾರಾದರೂ ಬಾಯ್ಬಿಡುವಂತಿದ್ದಿತು. (ಈಗ ನಾನೇ ಬಾಯ್ಬಿಡುತ್ತಲಿದ್ದೇನೆ!) ನಾನು ಇಲ್ಲಿಯವರೆಗೂ ಎಷ್ಟೋ ಸಲ ಚಪ್ಪಲಿಗಳನ್ನು ಮಾಡಿಸಿದ್ದೇನೆ, ಆದರೆ ಇಷ್ಟು 'ಮಜಬೂತ್' ಇಷ್ಟು ಸುಂದರ...., ಇಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ ಇಷ್ಟು ಅಗ್ಗ ಒಮ್ಮೆಯೂ ದೊರೆತಿರಲಿಲ್ಲ. ಅಂತೆಯೇ ಅವುಗಳ ಮೇಲೆ ನನ್ನದು ಅಚ್ಚುಮೆಚ್ಚು. ನನ್ನ ಮೇಲಾದರೂ ಅವುಗಳ ಅಚ್ಚು-ಮೆಚ್ಚು ಅಷ್ಟೇ ಉಜ್ಜಲವಾಗಿದ್ದಿತ್ತೆನ್ನಬೇಕು. ಏಕೆಂದರೆ ಅವನ್ನು ನಾನು ಮೆಟ್ಟಿದಾಗ, ಒಳ್ಳೆ ಸಂಭ್ರಮದಿಂದ ಅವು ನನ್ನ

ಪಾದಕೈರಾಗಿ 'ಚಿರ್, ಚಿರ್' ಎಂದು ಹುರುಪಿನ ಉದಾರ ತೆಗೆಯುತ್ತಿದ್ದವು. ಆದರೆ ಈಗ ನಿಜವಾಗಿಯೂ ನನ್ನ ಚಪ್ಪಲಿಗಳಿಗೆ, ನನ್ನಿಂದ ಕಣ್ಮರೆಯಾದ ನನ್ನ ಕಾಲ್ಮರಿಗಳಿಗೆ, ನನ್ನ ಅಗಲಿಕೆಯಿಂದ ಎಂತಹ ಸಿಡಿಲು ಬಡೆದಿರಬೇಕು. ಪಾಪ! ಮುಗ್ಧ ಮೂಕ ಪ್ರಾಣಿಗಳು! ಯಾವ ಅತ್ಯಾಚಾರಿಯಿಂದ ಅವೀಗ ಪಾದಾಕ್ರಾಂತವಾಗಿವೆಯೋ, ಅವನನ್ನು ಎಷ್ಟೊಂದು ಶಪಿಸುತ್ತಿರಬೇಕು! ನನ್ನ ಪಾದರಕ್ಷೆಗಳಲ್ಲಿ ಅಡಿಯಿಟ್ಟವನು... ಅವನಾವನೋ ಪುಣ್ಯಾತ್ಮ! ನನ್ನ ಚಪ್ಪಲಿಯ ಚಿಲ್ಲಿಕೆಯನ್ನು ನೋಡಿ ಅವನ್ನು ಅಪಹರಿಸಿದನೋ, ಇಲ್ಲವೆ ತನಗೆ ಪಾದರಕ್ಷೆಗಳಿಲ್ಲವೆಂದು ಅವನ್ನು ಅಪಹರಿಸಿದನೋ! ಅವನಿಗೆ ಕಾಲ್ಮರಿಗಳಿಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ನನ್ನ ಕಾಲ್ಮರಿಗಳ ಮೇಲೆಯೇ ಏಕೆ ಅವನ ಕಣ್ಣು ಹೋಗಿರಬೇಕು? ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ನನ್ನ ಕಾಲ್ಮರಿಗಳೇ ಅವನಿಗಿಷ್ಟೊಂದು ಹಾಳತಾಗಬೇಕೆ? ದೇವರೆ, ನನ್ನ ಕಾಲುಗಳನ್ನು-ಕಾಲನ್ನು ಬಿಡು, ಪಾದಗಳನ್ನು-ಹನುಮಂತನ ಪಾದಗಳಂತೆ ಏಕೆ ಮಾಡಲಿಲ್ಲ! ಇಲ್ಲವೆ ಸುಂದರ ಜಪಾನಿಯ ಜವ್ವನೆಯಂತೆ ನನಗೂ ಕಿತ್ತಡಿಗಳನ್ನೇಕೆ ದಯಪಾಲಿಸಲಿಲ್ಲ! ಏಕೆಂದರೆ ಪಾದರಕ್ಷಾ ತ್ರಾಣಕ್ಕೆ ಇವೆರಡರ ಹೊರತು ಬೇರೊಂದು ಗತಿಯೇ ಇಲ್ಲವೆಂದು ತೋರುತ್ತದೆ. ಇನ್ನೇನು, ಇದ್ದರೂ ಬೇರೊಂದು ಗತಿ ಇದ್ದಿರಬಹುದು; ಅದೇನೆಂದರೆ, ಆ ಗೀತಾ ಪರಮಾತ್ಮನು 'ಪರಿತ್ರಾಣಾಯ ಸಾಧೂನಾಂ' ಎಂಬುದರ ಬದಲು 'ಪಾದತ್ರಾಣಾಯ ಸಾಧೂನಾಂ'ಕ್ಷಮಿಸಿರಿ ಅಬ್ರಹ್ಮಣ್ಯಂ! ಲೇಖನಿ ಉದ್ಧವಾಯಿತೆಂದು ಬಿರುಗಣ್ಣರಾಗಬೇಡಿರಿ. ಇದು ಅರ್ತಹೃದಯದ ಉಸಿರು.

ಹೋಗಲಿ, ಕಳೆದುಕೊಂಡ ಮೇಲೆ ಹುಡುಕುವ ಹಾದಿಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟು, ಉಳಿಸಿಕೊಳ್ಳಬಹುದಾಗಿದ್ದ ಭೂತಕಾಲದ ವಿಚಾರಗಳಿಂದ ತಲೆಯನ್ನೇಬಿ ಕೆಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು? ಹೀಗೂ ನೆನೆದು ನಾನು ವಿಶ್ವಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡಿದೆ. ಬೀದಿಯ ಕುಂಟ ಭಿಕ್ಷುಕರನ್ನು ಮೊದಲೊಂದು ಎಲ್ಲ ಹಾದಿಹೋಕರ ಕಾಲನ್ನೂ ಹಿಡಿದೆ, ನೋಡಿದೆ. ಕಂಡವರನ್ನೆಲ್ಲ, ಕಂಡದ್ದನ್ನೆಲ್ಲ ಕೇಳಿ ನೋಡಿದೆ- 'ತಳಿರೇ ತಾವರೆಯೇ ಮದಾಳಿ ಕುಲವೇ ಕರ್ನೈದಿಲೇ ಮತ್ತೆ ಕೋಕಿಳವೇ' ಎಲ್ಲಾ ಆಯಿತು. ಸೀತೆಯ ವಿರಹದಿಂದ ಬೆಂದ ಶ್ರೀರಾಮಚಂದ್ರನಿಗೆ ಇತ್ತ ನೆರವನ್ನೇ ನನಗೂ ಇತ್ತವು ಆ ತಳಿರು ತಾವರೆಗಳು.

'ಒಂದು ಚಪ್ಪಲಿಗಾಗಿ ಇದೇನು ತೊಳಲಾಟ!' ಎಂದು ಯಾರಿಗಾದರೂ ಬೇಸರ ನಗೆಬರಬಹುದು. ಆದರೆ ಕಳಕೊಂಡ ವಸ್ತುವೆಂದ ಮೇಲೆ ಕಳವಳವಾಗಬೇಡವೆಂದರೆ ಹೇಗೆ? ತಿಂದ್ದೇ, ಉಂಡದ್ದೇ? ವ್ಯರ್ಥವಾಗಿ ಕಳೆದುಕೊಳ್ಳಬೇಕೆ? - ಅದರಲ್ಲಿಯೂ ಇಂತಹ ಚಪ್ಪಲಿಗಳನ್ನು ಇಲ್ಲಿಯವರೆಗೂ ಒಂದೊಂದು ಎರಡೆರಡು ತಿಂಗಳಲ್ಲಿ ಎರಡೆರಡು ಮೂರು ಮೂರು ಚಪ್ಪಲಿಯ ಜೋಡನ್ನು ಮುಗಿಸಿದ್ದೆ. ಎಲ್ಲ ಮೊಚ್ಚೆಗಾರರೂ ತಮ್ಮ ಧರ್ಮಕ್ಕೆ ವ್ಯತ್ಯಯಬಾರದಂತೆ, ಚೂರುಭರಿತ ಚಪ್ಪಲಿಗಳನ್ನೆ ದಯ ಪಾಲಿಸಿದ್ದರು. ಅಂತೂ ಕೊನೆಗೊಮ್ಮೆ ಕೀಸರಿಟ್ಟು, ಈ ಅದ್ವಿತಿಯ ಚಪ್ಪಲಿಗಳನ್ನು ಮಾಡಿಸಿದ್ದೆ. ಅವನ್ನು ಧರಿಸಿ ರಾಜಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ಹೊರಟೆನೆಂದರೆ ನಾನು ಉನ್ನತನೆಂದು ನನಗೇ ಹೊಳೆಯುತ್ತಿತ್ತು. ಆದರೆ ಒಂದೆರಡು ತಿಂಗಳಲ್ಲಿ ಆ ಚಪ್ಪಲಿಗಳು ಕೊಂಚ ಅವನತಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದುದರಿಂದ ಮತ್ತೆ ಅವಕ್ಕೆ ಹಿಮ್ಮಡ ಕಟ್ಟಿಸಿ ಹೊಳಪು ಕೊಡಿಸಿದ್ದೆ. ಮತ್ತೆ ಮೊದಲಿನ ಉನ್ನತಿಯನ್ನು ಅವು ತಾಳಿದ್ದುವು. ಪುನಃ ಪೂರ್ವದ ಅವನತಿ ಬರಬಾರದಂದು, ನಾನು ಎಲ್ಲಿಯಾದರೂ ದೂರಹೋಗುವುದಿದ್ದರೆ ಹೋಗುವುದನ್ನು ಬಿಟ್ಟುಕೊಡುತ್ತಿದ್ದೆ. ತೀರ ಅವಶ್ಯವೆನಿಸಿದಾಗ ಒಂದು ಟಾಂಗಿಯನ್ನೋ ಬೇರೆ ವಾಹನವನ್ನೋ ಉಪಯೋಗಿಸುತ್ತಿದ್ದೆ. ಗುಡಿಗುಂಡಾರಕ್ಕೆ ಹೋಗುವುದನ್ನಂತೂ ಚಪ್ಪಲಿಯ ನಾಸ್ತಿಕತನಕ್ಕೆ ಅಂಜಿ ಮೊದಲೇ ಬಿಟ್ಟುಬಿಟ್ಟೆ. ಚಪ್ಪಲಿಗಳು ಸವೆದು ಹೋಗಬಾರದೆಂದು ನಾನು ಇಲ್ಲಿಯವರೆಗೂ ನಿತ್ಯವಾಗಿ ಅನುಸರಿಸುತ್ತಿದ್ದ ನನ್ನ ಪ್ರಭಾತ ಸಂಚಾರವನ್ನು ಸಹ ನಿಲ್ಲಿಸಿ ಬಿಟ್ಟೆ, ಹೆಚ್ಚೇನು, ಅವನ್ನು ಮೆಟ್ಟುವುದನ್ನೇ ಬಿಟ್ಟು ಬಿಟ್ಟೆನೆಂದು ಸ್ವಲ್ಪದರಲ್ಲಿಯೇ ಹೇಳಿಬಿಡಬಹುದು!... ಛಿ, ಅದು ಹೇಗೆ ಹೇಳಬಹುದು? ಏಕೆಂದರೆ ಅವನ್ನು ನಾನು ಬಳಸಲಿಲ್ಲವಾಗಿದ್ದರೆ ಕಳೆದುಕೊಳ್ಳಬಹುದಿತ್ತೇ? ನನ್ನ ಪ್ರಾರಬ್ಧ ಕರ್ಮಕ್ಕೆ ಮೊನ್ನೆಯೇ ನಾನು ಅವನ್ನು ಮೆಟ್ಟಿಕೊಂಡು

ಪೇಟೆಗೆ ಹೋಗಬೇಕೆ? ಪೇಟೆಗೆ ಹೋದರೆ ಮಾರವಾಡಿಯ ಅಂಗಡಿಯಲ್ಲಿ ಒಳ್ಳೇ 'ಬೆಡ್‌ಶೀಟ್' ವ್ಯಾಪಾರ ಮಾಡುವ ದುರ್ಬುದ್ಧಿ ಬರಬೇಕೇ, ನನಗೆ? ಅದೂ ಹೋಗಲಿ, ಎಂದೂ ಭೆಟ್ಟಿಯಾಗದ ನನ್ನ ಮಿತ್ರ ಅಂದೇ ಏಕೆ ಭೆಟ್ಟಿಯಾಗಬೇಕು? ಭೆಟ್ಟಿಯಾದರೂ ಅವನ ಬೆಂಬಲಿಗನಾಗಿ ನಾನು ಅಂಗಡಿಯನ್ನೇಕೆ ಪ್ರವೇಶಿಸಬೇಕು? ಕಾಡುವ ಕಾಲವೆಂದರೆ ಹೀಗಿರುತ್ತದೆ. ಮುಖ್ಯ, ಹೊರಟ ವೇಳೆಯು ಅನಿಷ್ಟಕರವಾಗಿರಬೇಕಲ್ಲದೆ ಮತ್ತೇನು? (ಎಂತಹ ನಾಸ್ತಿಕನೂ ವೇಳೆ-ನಕ್ಷತ್ರಗಳ ಇಷ್ಟಕ್ಕಲ್ಲದಿದ್ದರೂ, ಅನಿಷ್ಟಕ್ಕಾದರೂ 'ಹೂಂ' ಗುಟ್ಟಬೇಕು)

ಅಂಗಡಿಯಲ್ಲಿ ಪ್ರವೇಶಿಸುವ ಮೊದಲೇ ನನಗೆ ಭಾವೀ ನಷ್ಟಚಿಂತನೆ ಬರಲಿಲ್ಲವೆಂದು ತಿಳಿಯಬೇಡಿ! ಆದರೆ ಅಂಗಡಿಯಲ್ಲಿ ವಿಶೇಷ ಜನವಿದ್ದಿಲ್ಲ; ಮೇಲಾಗಿ 'ಇದು ಅಂಗಡಿ, ಗುಡಿ-ಗುಂಡಾರವಲ್ಲ; ಜಾಹೀರ್ ಸಭೆಯಲ್ಲ; ಕೀರ್ತನ-ಪುರಾಣವಲ್ಲ' ಎಂಬ ಧೈರ್ಯವಿದ್ದುದರಿಂದ, ಕೊಂಚ ವಿಶ್ವಾಸದಿಂದ ಜೋಡನ್ನು-ನನ್ನ ಜೀವದ ಜೋಡನ್ನು-ಹೊರಗಿಟ್ಟು ಒಳಗೆ ಹೋದೆ.

ಒಳಗೆ ಹೋದೆ, ಲಕ್ಷ್ಯವೆಲ್ಲವೂ ಹೊರಗೇ! ಅಂಗಡಿಕಾರ ಅನೇಕ ವಿಧದ ಬಣ್ಣಬಣ್ಣಗಳ ಬೆಡ್‌ಶೀಟನ್ನು ರಾಶಿರಾಶಿಯಾಗಿ ಒಗೆದ. ನನ್ನ ಮನಸ್ಸು ಕೊಂಚ ಶಿಥಿಲವಾಯಿತು. ಬೆಲೆಯು ಕೂಡ ಬಹಳವೆನಿಸಲಿಲ್ಲ. ಮನಸ್ಸು ಇನ್ನಿಷ್ಟು ಶಿಥಿಲವಾಯಿತು.... 'ಸುಂದರ ಕಿರ್ಲೋಸ್ಕರ ಮಂಚ, ಹಂಸ ತಲ್ಪದಂತಹ ಹಾಸುಗೆ, ಕಾಮನ ಬಿಲ್ಲಿನ ಬಣ್ಣವೆರಚಿದ ಮೇಘಮಾಲೆಯಂತಿರುವ ಈ ಬೆಡ್‌ಶೀಟು...' ಯಾವುದೋ ಒಂದು ರೋಮಾಂಚಕಾರಕ ಕಲ್ಪನೆಯು ಮನದ ಬಾನ್‌ಬಯಲಿನಲ್ಲಿ ಮಿಂಚಿ ಹೋಯಿತು. ಉತ್ತಮವಾದ ಒಂದು ಜೋಡು ಬೆಡ್‌ಶೀಟ್ ಆರಿಸುವುದರಲ್ಲಿ ಮಗ್ನನಾದೆ. ಈ ಜೋಡನ್ನು ಒಯ್ದು, ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಮೆಚ್ಚುಗೆಯನ್ನು - ರಾಜ ಸಂಭಾವನೆಯನ್ನು - ಪಡೆಯಬೇಕೆಂಬ ಹುಮ್ಮಸ್ಸದ ಆಶೆ ಹಿರಿದಾಯಿತು. ಒಟ್ಟು 'ಬಿಲ್ಲು' ಮೂರು ರೂಪಾಯಿಯ ಮೇಲೆ ಸ್ವಲ್ಪ ಚಿಲ್ಲರೆಯಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಆದರೆ ಅಂಗಡಿಕಾರ ಮರೆತೋ, ಇಲ್ಲವೆ ಗಿರಾಕಿಗಳ ಮನವೊಲಿಸಬೇಕೆಂದೋ ನಾಲ್ಕಾರಾಣೆ ಕಡಿಮೆ ಹಚ್ಚಿದ. ನಾನೇಕೆ ಕೇಳಲಿ ಅವನನ್ನು? ಬಿಲ್ಲುಕೊಟ್ಟು ಬಾಣಬಿಟ್ಟಂತೆ ಒಳ್ಳೆ ಹಿಗ್ಗಿನಿಂದ ಹೊರಗೆ ಅಡಿ ಇಟ್ಟೆ. ಇಡುವುದೊಂದೇ ತಡ, ಬಂತು ಬರಸಿಡಿಲು! ನನ್ನ ಕಾಲ್ಕರಿ ಕಣ್ಣರೆಯಾಗಿದ್ದವು. ನನ್ನ ಜೋಡು ಮಾಯವಾಗಿತ್ತು. ನನ್ನ ಪಂಚಪ್ರಾಣಗಳೇ ಕಳಚಿದಂತಾಯಿತು. ಮುಖವೆಲ್ಲ ಬೆವರಿಟ್ಟಿತು; ಸಂತಾಪವು ಹೊನಲು-ಹೊನಲಾಗಿ ಸೂಸಿತು. ಎದೆ ಕೀಲಿಕೊಟ್ಟ ಸರ್ವಿಸ್ ಮೋಟಾರಿನಂತೆ, ದಡದಡಿಸತೊಡಗಿತು. ನನ್ನ ಯಾವ ಬುದ್ಧಿಯೂ ತೋಚಲಿಲ್ಲ. ಭ್ರಮೆಗೊಂಡು, ಬಗಲೊಳಗಿನ ಗಂಟನ್ನು ಅಪ್ಪಳಿಸಿ, ಹೊರಗೆ ಕಟ್ಟಿಯ ಮೇಲೆ ಕುಕ್ಕರಿಸಿ ಬಿಟ್ಟೆ, ನನ್ನ ಮಿತ್ರ 'ಅಯ್ಯೋ' ಎಂದ. ಕವಿದ ಮೋಡಕ್ಕೆ ಗಾಳಿ ತಗುಲಿದಂತಾಯ್ತು 'ಗೊಳೋ' ಎಂದು ಧ್ವನಿ ತೆಗೆಯುವಷ್ಟರಲ್ಲಿಯೇ ಸುತ್ತಲಿನ ವಾತಾವರಣ ನೆನಪಾಗಿ, ಹೇಗೋ ಬಿಗಿಹಿಡಿದೆ; ಸುಮ್ಮನೆ ಹೊರಬಿದ್ದೆ.

ತಿಂದದ್ದಲ್ಲ, ಉಂಡದ್ದಲ್ಲ. ಕಳೆದುಕೊಂಡರೆ ಏನು ಬಂತು? ಬರುವುದೇನು, ಹೋದದ್ದು ಹೋಗಿಯೇ ಹೋಯಿತು! ನನ್ನ ಜೀವಮಾನದಲ್ಲಿ ಎಷ್ಟೋ ಜೋಡನ್ನು ಮೆಟ್ಟಿದ ವೀರ ನಾನು. ಆದರೆ ಕಳವುವಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಏಕೆ ಯಾರಿಗಾದರೂ ಈ ಚಪ್ಪಲಿಯನ್ನು ದಾನಮಾಡಿದ್ದರೂ ನನಗಷ್ಟು ಖೇದವಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಏಕೆ ಯಾರಿಗಾದರೂ ಈ ಚಪ್ಪಲಿಯನ್ನು ದಾನಮಾಡಿದ್ದರೂ ನನಗಷ್ಟು ಖೇದವಾಗುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. (ದಾನಮಾಡುವಂತಹ ಕರ್ಣತನ ನನ್ನಲ್ಲಿತ್ತೋ ಇಲ್ಲವೋ!)

....ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಎಂತೆಂತಹ ವಸ್ತುಗಳನ್ನೆ ಕಳೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತೇವೆ, ಜೀವರತ್ನಗಳನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತೇವೆ. ರವೀಂದ್ರರಂತಹ ಕವಿರತ್ನ, ಜಗದೀಶರಂತಹ ವಿಜ್ಞಾನರತ್ನ, ಟಿಳಕರಂತಹ ವೀರರತ್ನ ಇದಲ್ಲದೆ ನಮಗೆ ನೆಚ್ಚಿನವರಾದ ಅನೇಕ ಬಂಧು-ಮಿತ್ರರನ್ನೂ ಕಳೆದುಕೊಂಡಿಲ್ಲವೆ? ಏನು ಕೊಟ್ಟರೆ ಅವರನ್ನು ಮರಳಿ ಪಡೆಯಬಹುದು?... ಆ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳೆಲ್ಲ? ನನ್ನ ಚಪ್ಪಲಿಯ ಜೋಡೆಲ್ಲಿ?... ಅಂಗಡಿಯವನಿಂದ ನಾಲ್ಕಾರಣಿಯ ಲಾಭ

ಪಡೆವುದು ಅನ್ಯಾಯವಲ್ಲವೆ? ಅವನು ಅಲಕ್ಷ್ಯದಿಂದ ತಪ್ಪು ಲೆಕ್ಕ ಮಾಡಿದ್ದನ್ನು ನಾನು ಅವನಿಗೆ ಹೇಳಬೇಕಾಗಿತ್ತಲ್ಲವೆ, ಸುಶಿಕ್ಷಿತ ನಾಗರಿಕನೆಂದು? ಚಪ್ಪಲಿಯನ್ನು ತುಡುಗು ಮಾಡುವಂತಹ ದುರ್ಬುದ್ಧಿಗಾಗಿ ಆ ಕಳ್ಳನನ್ನು ನಾನೇಕೆ ಶಪಿಸಬೇಕು?... ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಆದರ್ಶ ಸಜ್ಜನರು ಯಾರಿದ್ದಾರೆ? ಎಂದ ಮೇಲೆ ಮೇಲೆ ನಾನೇಕೆ ಎಷ್ಟು ಮಿಡುಕಾಡಬೇಕು?... ಹಾಗಾದರೆ ಚಪ್ಪಲಿಗಾಗಿ ಕಳೆದುಕೊಂಡ ಎರಡು ರೂಪಾಯಿಯ ಹಾನಿಯನ್ನು ಹೇಗೆ ತುಂಬಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು? ಅದೇನು ಮಹಾಪ್ರಶ್ನೆ! ಎರಡುದಿನ ಅನ್ನತ್ಯಾಗ ಮಾಡಿದರಾಯಿತು ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತವೆಂದು! ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತವೂ ಆಯಿತು. ಮಿತವ್ಯಯವೂ ಆಯಿತು.... ಇವೇ ವಿಚಾರಗಳ ತರಂಗಮಾಲೆಯ ಮೇಲೆ ತೇಲಾಡುತ್ತ ದಾರಿಹಿಡಿದು ಸಾಗಿದೆ. ಮನೆಗೆ ನಡೆದೆ...

ವಾಚಕರೆ, ಆದ ಅಸಮಾಧಾನವನ್ನು ತೋಡಿಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕಾಗಿಯೇ ಲೆಕ್ಕಣಿಕೆಯನ್ನೆತ್ತಿರುವೆ. ನೀವು ಸಹಾನುಭೂತಿಯನ್ನು ತೋರಿಸಿದರೆ, ನಾನು ಪಟ್ಟಿ ನಷ್ಟವು ಸಾರ್ಥಕ. ಇಲ್ಲವಾದರೆ ನನ್ನನ್ನೇ ಸಂತ್ರೈಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಮಾಡಿದ ಅನೇಕ ಯತ್ನಗಳಲ್ಲಿ ಇದೂ ಒಂದು ಎಂದು ತಿಳಿದು ಸುಮ್ಮನಾಗಿಬಿಡುತ್ತೇನೆ.

* * * *

ಓದು ಪಠ್ಯ:

ಸವಿ ನೆನಪೇ ನನ್ನ ಕಾಡಿದೆ

- ಡಾ. ದೊಡ್ಡರಂಗೇಗೌಡ

ಈ ವಿರಹ ಕಡಲಾಗಿದೆ-ನೀನಿರದೆ
ಇನಿದಾದ ಸನಿಹ ಸಿಗದೆ
ಕಹಿ ನೆನಪೇ ಸಿಹಿಯಾಗದೆ;
ಎಂದೆಂದೂ-ಹಸಿರಾದ ಹೊನಲಾಗಿ ಹರಿದಿದೆ!

ಕೂಡಿದ ಹಸಿ ಕನಸು ಬಾಡದ ಸುಮವಾಗಿ
ಬದುಕಲ್ಲಿ ನಗೆ ಅರಳಿ ಆಸೆಯ ಬಗೆ ಕೆರಳಿ
ಈ ನೊಂದ ಜೀವಕ್ಕೆ ಮಳೆಬಿಲ್ಲು ನೀನಾದೆ
ರಂಗಾದ ಸೆಲೆಯಾದೆ; ತಂಪಾದ ನೆಲೆಯಾದೆ

ಸವಿ ನೆನಪೇ ನನ್ನ ಕಾಡಿದೆ
ಎಂದೆಂದೂ-ಹಸಿರಾದ ಹೊನಲಾಗಿ ಹರಿದಿದೆ!

ಪ್ರೀತಿಯ ಸಿರಿ ವೀಣೆ ಮೀಟಿದೆ ಈ ಹೃದಯ
ನಿಂತಲ್ಲಿ ಕುಂತಲ್ಲಿ ನೆನೆದಿದೆ ನಿನ್ನ ದೆಸೆಯ
ಬಯಕೆಯ ಕಾಜಾಣ ನಿನಗಾಗಿ ಕೂಗಿದೆ...
ಮೂಡಿದ ಅನುರಾಗ ಸುಖ-ಭೋಗ ಬೇಡಿದೆ

ಸವಿ ನೆನಪೇ ನನ್ನ ಕಾಡಿದೆ
ಎಂದೆಂದೂ-ಹಸಿರಾದ ಹೊನಲಾಗಿ ಹರಿದಿದೆ!

* * * *

ಕೌಶಲ್ಯ

ಒಬ್ಬ ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಒಂದು ಕಾರ್ಯ ಚಟುವಟಿಕೆಯನ್ನು ಅತ್ಯಂತ ಪರಿಣಾಮಕಾರಿಯಾಗಿ, ವಿಶಿಷ್ಟವಾಗಿ, ಯಶಸ್ವಿಯಾಗಿ ನಿರ್ವಹಿಸುವ ರೀತಿಯೇ ಕೌಶಲ್ಯ. ಅದು ಆ ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಕೌಶಲ್ಯವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಅದನ್ನು ಪ್ರತಿಭೆ, ಪ್ರಾವೀಣ್ಯತೆ, ದಕ್ಷತೆ, ಸಾಮರ್ಥ್ಯ, ಬುದ್ಧಿವಂತಿಕೆ, ಯೋಗ್ಯತೆ ಎಂಬುದಾಗಿ ಕರೆಯಬಹುದು.

ಮನುಷ್ಯ ತನ್ನ ಜೀವಿತಾವಧಿಯಲ್ಲಿ ಹಲವಾರು ವೃತ್ತಿಗಳಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿರುತ್ತಾನೆ. ಬೇಟೆ, ಕೃಷಿ, ಕೈಗಾರಿಕೆ, ವ್ಯಾಪಾರ, ಕಲೆ, ವಾಸ್ತುಶಿಲ್ಪ, ಗುಡಿಕೈಗಾರಿಕೆ, ಹಾಡು, ನೃತ್ಯ ಇತ್ಯಾದಿ ಹಲವು ಕ್ಷೇತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ತನ್ನದೆಯಾದ ಪ್ರಾವೀಣ್ಯತೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿರುತ್ತಾನೆ. ಒಬ್ಬ ವ್ಯಕ್ತಿಯು ತಾನು ಮಾಡುವ ಕೆಲಸವನ್ನು ಇತರರಿಗಿಂತ ಹೆಚ್ಚು ಪರಿಣಾಮಕಾರಿಯಾಗಿ ನಿರ್ವಹಿಸಿದ್ದಾನೆಂದರೆ ಆತ ತನ್ನ ಕೆಲಸದಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಿನ ಪ್ರಾವೀಣ್ಯತೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದಾನೆ ಎಂದರ್ಥ.

ವೈಯಕ್ತಿಕ ಕೌಶಲ್ಯಗಳು ಆ ವ್ಯಕ್ತಿಯು ಮೂಲಭೂತ ಕೌಶಲ್ಯಗಳಾಗಿರುತ್ತವೆ. ಅವು ಒಬ್ಬ ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಶಕ್ತಿ, ಸಾಮರ್ಥ್ಯ ನೈಪುಣ್ಯತೆಯಿಂದ ಹೊರಹೊಮ್ಮುತ್ತವೆ.

ಸಾಮಾಜಿಕ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಹಲವಾರು ಕೌಶಲ್ಯಗಳಿವೆ. ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಸಾಮಾಜಿಕ ಕೌಶಲ್ಯಗಳು ಭಾವನಾತ್ಮಕವಾಗಿದ್ದು ಸಾಮಾಜಿಕ ಸಹಬಾಳ್ವೆಗೆ ಸಹಕಾರಿಯಾಗಿರುತ್ತದೆ.

ಕೆಲವು ಕೌಶಲ್ಯಗಳು ಸ್ವಯಂ ಕಲಿಕೆಯಿಂದ ಬಂದಿದ್ದು, ಹಲವು ಕೌಶಲ್ಯಗಳು ತರಬೇತಿಯಿಂದ ಬಂದಿರುತ್ತವೆ. ಇವು ಕಲಿಯುವ ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಏಕಾಗ್ರತೆ, ಆಸಕ್ತಿ, ಜಾಣ್ಮೆ, ಸಮಯ ಮತ್ತು ನಿರ್ದಿಷ್ಟತೆಯನ್ನು ಬಯಸುತ್ತವೆ. ಸಾಮಾನ್ಯ ಕೌಶಲ್ಯಗಳು ಯಾವುದೇ ಒಂದು ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ನಿರ್ವಹಿಸಬಹುದಾದ ಕೆಲಸಗಳಿಗೆ ಸೀಮಿತವಾಗಿರುತ್ತವೆ. ಅಲ್ಲಿ ಸಮಯ ನಿರ್ವಹಣೆ, ಪ್ರಮಾಣ, ಕೂಡುಗೆಲಸ, ನಾಯಕತ್ವ ಮೊದಲಾದವುಗಳು ಪ್ರಮುಖವಾಗಿರುತ್ತವೆ. ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಕೌಶಲ್ಯವೆಂದರೆ, ಒಂದು ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಕೆಲಸಕ್ಕಾಗಿ ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಪ್ರಾವೀಣ್ಯತೆಯನ್ನು ನಿರೀಕ್ಷಿಸುತ್ತವೆ. ಅದನ್ನು ಅವನು ಎಷ್ಟು ಪರಿಣಾಮಕಾರಿಯಾಗಿ ನಿರ್ವಹಿಸಿದ್ದಾನೆ ಎಂಬುದರ ಪ್ರಮಾಣದ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ ಮೌಲ್ಯಮಾಪನ ಮಾಡಬಹುದು.

* * * *

ಆಶಯ:

ಶೂದ್ರ ತಪಸ್ವಿ

– ಕುವೆಂಪು

[ಶ್ರೀರಾಮನು ಬ್ರಹ್ಮಾಸ್ತ್ರವನ್ನು ತೊಟ್ಟು, “ಅರಸಿ ಕೊಲ್ ಅರಗುಲಿಯನ್!” ಎಂದು ಅಘೋಷಿಸಿ, ಸೆಳೆದು ಬಿಡುತ್ತಾನೆ. ಮಿಂಚು ತಳಿಸುತ್ತದೆ. ಸಿಡಿಲೆರಗುತ್ತದೆ. ಬಿರುಗಾಳಿ ಬೋರಿಡುತ್ತದೆ. ಧೂಳಿ ಕವಿಯುತ್ತದೆ. ಅರಣ್ಯ ಸಮಸ್ತವೂ ತಪಿಸಿ ಚೀತ್ಕರಿಸುತ್ತದೆ. ಮೃತ್ಯುವಿನ ಕರಾಳಭಾಯೆ ರೌದ್ರರೋಷದಿಂದಲೂ ಶರವೇಗದಿಂದಲೂ ಅಸ್ತವನ್ನು ಹಿಂಬಾಲಿಸುತ್ತದೆ. ತಪಸ್ವಿಯ ಸಮೀಪಕ್ಕೆದಿದ ಬ್ರಹ್ಮಾಸ್ತ್ರವು ತನ್ನ ಉಗ್ರತೆಯನ್ನುಳಿದು, ವಿನೀತವಾಗಿ, ಶಂಬೂಕ ಋಷಿಯನ್ನು ಬಲಗೊಂಡು ಅಡ್ಡಬೀಳುತ್ತದೆ. ಮೃತ್ಯುವು ಅದನ್ನೇ ಅನುಕರಿಸುತ್ತದೆ. ಬೆಬ್ಬಳಿಸಿ ನೋಡುತ್ತಿರುವ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನಿಗೆ ಶ್ರೀರಾಮನು ಮುಗುಳುನಗೆಗೂಡಿ ಹೇಳುತ್ತಾನೆ.]

ಶ್ರೀರಾಮ

ಇದೇನ್, ಆಚಾರ್ಯ?

ಬ್ರಾಹ್ಮಣ

ಹೇ ದಾಶರಥಿ, ಇದೆಲ್ಲಂ ಶೂದ್ರತಪಸ್ವಿ

ತಮಃಪ್ರಭಾವಮೆ ದಲ್!

ನೀನೆಚ್ಚ ಬ್ರಹ್ಮಾಸ್ತ್ರಮುಂ ಆಯ್ತೆ ನಿಷ್ಪಲಂ?

ಶ್ರೀರಾಮ

ಬ್ರಹ್ಮಾಸ್ತ್ರಮಾದಪುದೆ ನಿಷ್ಪಲಂ?

ಈಗಳೆಯೆ ಸಫಲಮಕ್ಕುಂ

ಬ್ರಾಹ್ಮಣ

[ಅಚ್ಚರಿಯಿಂದ]

ಎಂತು?

ಶ್ರೀರಾಮ

ಋಷಿವರಗೆ ಮರ್ಯಾದೆಯಂ ಸಲಿಸಿ,

ತದನಂತರಂ, ಬರ್ಪುದಿತ್ತಣ್ಣೆ.

ಬ್ರಾಹ್ಮಣ

ಮತ್ತಮಿತ್ತಣ್ಣೆ ಅದೇಕಯ್?

ಶ್ರೀರಾಮ

ಧ್ವಂಸಗೈಯ್ಯಲೈ ತನ್ನ ಹಗೆಯನ್!

ಬ್ರಾಹ್ಮಣ

ಆರನ್?

ಶ್ರೀರಾಮ

ಅಧರ್ಮಿಯನ್

ಬ್ರಾಹ್ಮಣ

ಆ ಶೂದ್ರನನೆ?

ಶ್ರೀರಾಮ

ಅಲ್ಲಲ್ತು. ಬ್ರಾಹ್ಮಣವರೇಣ್ಯನನ್!

ಬ್ರಾಹ್ಮಣ

ಬ್ರಾಹ್ಮಣವರೇಣ್ಯನನ್?

ಶ್ರೀರಾಮ

(ದರ್ಪಧ್ವನಿಯಿಂದ)

ಪೂಜ್ಯರನ್ ಅವಚ್ಚೆಗೆಯ್ದಾತನನ್;

ಶಾಸ್ತ್ರ ಸಂಭ್ರಾಂತನನ್, ದುರ್ವಿನೀತನನ್!

ಬ್ರಾಹ್ಮಣ

[ಶ್ರೀರಾಮನ ಇಂಗಿತಕ್ಕಳ್ಳಿ]

ಘ್ನಿ?!]

ಶ್ರೀರಾಮ

[ಬ್ರಾಹ್ಮಣನ ಕಡೆಗೆ ನೋಡದೆ]

ನಿನ್ನನ್, ದ್ವಿಜೋತ್ತಮ!

ಬ್ರಾಹ್ಮಣ

ರಕ್ಷಿಸು, ಅನಾಥರಕ್ಷಕಾ, ದೀನಬಂಧೂ!

[ಕಾಲ್ವಿಡಿಯಲೆಳಸುತ್ತಾನೆ]

ಶ್ರೀರಾಮ

[ಅವನ ಕಡೆಗೆ ನೋಡದೆ]

ನೀಮ್ ಅವಜ್ಜೆಗೆಯ್ದುದು ನನ್ನನಲ್ಲು.

ಬ್ರಾಹ್ಮಣ

ಗತಿಯೇನೆನಗೆ ಬಟ್ಟೆದೋರಯ್,

ಕ್ಷಮಾಕನ್ಯಾ ಜೀವಿತೇಶ್ವರ!

ಶ್ರೀರಾಮ

[ಅವನ ಕಡೆಗೆ ನೋಡದೆ]

ಮಾರ್ಗದರ್ಶಿ ಆ ಮಹಾಸ್ತ್ರಂ!

ಬ್ರಾಹ್ಮಣ

ಅಂತೆಗೆಯ್ವೆನ್; ನಿನ್ನಾಜ್ಞೆ

ಶ್ರೀರಾಮ

[ಅವನನ್ನು ನೋಡಿ ದಯೆಯಿಂದ]

ಸಾಲದಿಲ್ಲಿಗೆ ಬರಿಯ ಆಜ್ಞಾಪಾಲನಂ

ಕಣ್‌ದರೆಯವೇಳ್ಕುಂ ಬುಧಪ್ರಜ್ಞೆಯುಂ, ದ್ವಿಜನಃ

ತಂದೆಯುಂ ಬರ್ದುಕುವನ್? ಕಂದನುಂ ಬಳ್ಳಪನ್.

ಬ್ರಾಹ್ಮಣ

ಅಶಾಸ್ತ್ರಮೆಂದಳ್ಕುವೆನ್, ಕ್ಷತ್ರಿಯೋತ್ತಮ,

ಶ್ರೀರಾಮ

ಸನ್ನತಿಯ ಸತ್ಯತಿಗೆ ಶಾಸ್ತ್ರದ ನೆರಂ ಬೇಕೆ?

ಆದೊಡಂ ನಿನಗೋಸುಗಮ್ ಒರೆವೆನೊಂದನ್

ಶ್ಲೋಕಪ್ರಮಾಣಮನ್: ಕೇಳ್, ಶ್ರುತ್ರೀಯ!

ಆಕಾಶವಾಕ್

“ಕೇವಲಂ ಶಾಸ್ತ್ರಮಾಶ್ರಿತ್ಯ ನ ಕರ್ತವ್ಯೋ ವಿನಿರ್ಣಯಃ!

ಯುಕ್ತಿಹೀನ ವಿಚಾರೇ ತು ಧರ್ಮಹಾನಿಃ ಪ್ರಜಾಯತೇ||

ಬ್ರಾಹ್ಮಣ

[ಎವಯಿಕ್ಕದೆ ಶ್ರೀರಾಮನನ್ನೇ ನೋಡುತ್ತಾ ತುಸು ಹೊತ್ತು ನಿಂತು, ತೆಕ್ಕನೆ]

ಬೋಧಮಾಯ್ತಿನಗೀಗಳ್, ಮಹಾಪ್ರಾಜ್ಞ

ಬೋಧಮಾಯ್ತಿನಗೀಗಳ್, ಮಹಾಪ್ರಾಜ್ಞ

ಬುದ್ಧಿಗಲಿಸಿದಯ್ ಸಂಪ್ರದಾಯಬದ್ಧಂಗೆ,

ಶಾಸ್ತ್ರಸಂಮೂಢಂಗೆ, ಜಾತಿಗರ್ವಾಂಧಂಗೆ-

ಆವ ಜಾತಿಯ ತರುವೋ? ಇಂಧನಕೆ ಹೊರತುಂಟೆ?

ಬೆಂಕೆಗೇಂ ಭೇದಮೆ? ದಳ್ಳುರಿಗೆ ದಾಕ್ಷಿಣ್ಯವೆ?

ಆರಾದರೇನ್? ಆರಾಧ್ಯರ್ ತಪೋಧರನ್!

ನಮಸ್ಕಾರಮೆ ಪುಣ್ಯ; ತಿರಸ್ಕಾರಮೆ ಪಾಪಂ!

ಶ್ರೀರಾಮ

ಅವರ್ಗೇನ್ ಗೆಯೊಡಂ ಪುಣ್ಯಮೆಂದರಿವಿರೀಗೆಳ್:

ಭೂಮದಿಂದೆಂತಾದೊಡಂ ಅಲ್ಪಫಲಮಕ್ಕುಮೇ?

ಪೀಡಿಸಿದೊಡಂ ಇಕ್ಷು ಮಧುರಸವನೀವಂತೆ,

ಕಡೆದೊಡಮ್ ಕಡಲ್ ಅಮೃತಮಂ ಕೊಡುವಂತೆ,

ನಿಮಗೊಳ್ಳಿತಕ್ಕುಮ್, ವಿಪ್ರದೇವ!

[ಮುಂದೆ ಮುಂದೆ ತೂಣಗೊಂಡವನಂತೆ ನಡೆದು ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು ಶಂಬೂಕ ಮಹರ್ಷಿಗೆ ಸಾಷ್ಟಾಂಗ ಪ್ರಣಾಮ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ. ವನವೆಲ್ಲ ಸಸಂಭ್ರಮವಾಗುತ್ತದೆ. ಹೂಮಳಿಗರೆಯುತ್ತದೆ. ದೇವದುಂದುಭಿ ಮೊಳಗುತ್ತದೆ. ಮೃತ್ಯುಲಾಯೆ ಬೇಗ ಬೇಗವೆ ಓಡಿ ಕಣ್ಮರೆಯಾಗುತ್ತದೆ. ಬ್ರಾಹ್ಮಣಕುಮಾರನು ಮಲಗಿದ್ದವನು ಏಳುವಂತೆ ಎದ್ದು ಕಣ್ಣುಜ್ಜಿಕೊಂಡು, ಸುತ್ತಲೂ ಮೋಡ, ತನ್ನ ತಂದೆಯನ್ನು ಕರೆಯುತ್ತಾನೆ.]

ಕುಮಾರ

ತಾತ! ತಾತ! ಓ-ತಾತ

ಹೂ ಕುಯ್ಯತ್ತಿದ್ದವನ್ ಇಲ್ಲಿಯೆ ಮಲಗಿದನೆ?-

ಎತ್ತವೋದನೊ ತಾತನ್ ನನ್ನನಿಲ್ಲಿಯೆ ಬಿಟ್ಟು?

[ಹೂಬುಟ್ಟಿ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಮುಂಬರಿದು ರಾಮನನ್ನು ನೋಡಿ]

ಆರೀತನ್ ರುಂದ್ರಸತ್ವನ್? ದೇವತೆವೋಲ್ ಪೊಳೆವನ್!

ಶ್ರೀರಾಮ

ಅಂಜದಿರ್, ಬಾ ವತ್ಸ, ನಿನ್ನಯ್ಯನದೋ...

[ತೋರುತ್ತಾನೆ]

[ಎದ್ದು ಬರುತ್ತಿದ್ದಾ ಹೊಸ ತೇಜಸ್ಸಿನಿಂದ ಹೊಳೆಯುತ್ತಿದ್ದಾ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನನ್ನು ನೋಡಿ ಕುಮಾರನು "ತಾತಾ! ತಾತಾ!" ಎನ್ನುತ್ತಾ ಓಡಿಹೋಗಿ ತಬ್ಬಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ. ಮಾತಿಲ್ಲದೆ ಹರ್ಷದಿಂದ ಕಣ್ಣೀರಿಡುತ್ತಾ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನು ಮಗನನ್ನು ರಾಮನೆಡೆಗೆ ಕರೆತರುತ್ತಾನೆ.]

ಬ್ರಾಹ್ಮಣ

[ಸಗದ್ದದನಾಗಿ]

ಕೈಮುಗಿ, ಕಂದಾ, ಸೀತಾಪತಿಗೆ

ರಾಜರಾಜೇಂದ್ರಂಗೆ! ಶ್ರೀರಾಮಚಂದ್ರಂಗೆ!

ನಮ್ಮಿರ್ವರುಮನ್ ಪೊರೆದಂಗೆ ।

[ಕುಮಾರನು ಹಿಗ್ಗಿ ಕೈಮುಗಿಯುತ್ತಾನೆ. ಶ್ರೀರಾಮನು ಅವನನ್ನೆತ್ತಿ ಮುದ್ದಾಡಿ, ಶಂಬೂಕ ಋಷಿಯನ್ನು ತೋರಿಸುತ್ತಾನೆ.]

ಶ್ರೀರಾಮ

ನಮಸ್ಕರಿಸಾ ಮಹಾತಪಸ್ವಿಗೆ, ದ್ವಿಜಕುಮಾರ.
ಋಷಿಕೃಪೆಯಿಂ ನೀನೀಗ್ ದಿಟದಿಂ ದ್ವಿಜನ್.
ತಪಂ ತಾನಿರ್ಪಡೆಯೊಳೆ ದೂರಕಂ |

[ಕುಮಾರನು ಕೈಮುಗಿಯುತ್ತಾನೆ.]

ನಿನ್ನ ಕೈಗಳೆ ನಿನ್ನನೆತ್ತಿರ್ಪೆನ್ನ ಕೈಗಳಕ್ಕೆ!
ಅಖಿಲರ್ಗಂ ಶ್ರೇಯಮಕ್ಕೆ!
ರಾಜ್ಯಂ ನಿರ್ವಿಘ್ನಮಕ್ಕೆ! ಋತಂ ಗೆಲ್ಲೆ!

[ಕುಮಾರನಂತೆ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನೂ ಕೈಮುಗಿಯುತ್ತಾನೆ. ಶಂಬೂಕಋಷಿಯನ್ನು ಸುತ್ತಿಮುತ್ತಿದ್ದ ಹೊದೆಯ ಹಳು ಅಲುಗುತ್ತದೆ. ತೋಳ್ಗಳೆರಡು ಹೊರದೋರಿ ಒಯ್ಯನೆ ಆಶೀರ್ವಾದ ಮುದ್ರೆಯಲ್ಲಿ ಸ್ಥಾಯಿಯಾಗುತ್ತದೆ. ದೇವವೀಣಾ ಗಾನವು ವಾಯುಮಂಡಲವನ್ನೆಲ್ಲ ತುಂಬುತ್ತದೆ. ಪುಷ್ಪವೃಷ್ಟಿಯಾಗಿ ಆ ವೃಷ್ಟಿ ಧಾರೆಯ ನೆಯ್ತು ಜವನಿಕೆಯೆಂಬಂತೆ ದೃಶ್ಯದ ಮೇಲೆ ತೆರೆ ಬೀಳುತ್ತದೆ.]

ಪೂರ್ವ ಪೀಠಿಕೆ:

ವಾಲ್ಮೀಕಿ ರಾಮಾಯಣದ ಉತ್ತರ ಕಾಂಡದಲ್ಲಿ ಮೊದಲ ಬಾರಿಗೆ ಶಂಬೂಕವಧೆಯ ಪ್ರಸಂಗವಿದೆ. ಇದು ಪ್ರಕ್ಷಿಪ್ತವೆಂಬ ವಾದವೂ ಇದೆ. ಇಲ್ಲಿ ಶೂದ್ರನೊಬ್ಬ ತಪಸ್ಸು ಮಾಡುತ್ತಿರುವ ಅಧರ್ಮದಿಂದ, ಬ್ರಾಹ್ಮಣನೊಬ್ಬನ ಚಿಕ್ಕ ಮಗ ಸಾಯುವುದು, ಧರ್ಮಾಧಿಕಾರಿಯಾದ ರಾಮ ಈ ಕಾರಣಕ್ಕಾಗಿ ತಪಸ್ವಿ ಶೂದ್ರಕನ ತಲೆಕಡಿದು ಮಗುವನ್ನು ಬದುಕಿಸುವುದೂ ನಡೆಯುತ್ತದೆ. ಮುಂದೆ ಬಂದ ಸಂಸ್ಕೃತದ ನಾಟಕಕಾರ ಭವಭೂತಿ ಕಥೆಯ ಕಟುತ್ವವನ್ನು ಕಡಿಮೆ ಮಾಡಿ, ಮನಸ್ಸಿಲ್ಲದ ಮನಸ್ಸಿನಿಂದ ರಾಮ ಈ ಕೆಲಸ ಮಾಡಿದಂತೆ, ಶೂದ್ರಕನ ಮೃತದೇಹದಿಂದ ಗಂಧರ್ವನೊಬ್ಬ ಹೊರಬಂದು ತಾನು ಶಾಪಗ್ರಸ್ತನಾಗಿದ್ದನೆಂದೂ, ರಾಮನ ಕತ್ತಿಯ ಏಟಿನಿಂದ ಶಾಪವಿಮೋಚನೆಯಾಯಿತೆಂದೂ ಹೇಳಿ ಉತ್ತಮಲೋಕ ಪಡೆದಂತೆ ಚಿತ್ರಿಸಿದ್ದಾನೆ.

೧೯೪೪ರಲ್ಲಿ ರಚಿತವಾದ ಕುವೆಂಪು ಅವರ 'ಶೂದ್ರತಪಸ್ವಿ' ಇದೇ ಶಂಬೂಕನ ವೃತ್ತಾಂತವನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿದೆಯಾದರೂ, ಅದರ ಆಶಯವೇ ಬೇರೆ. ಶೂದ್ರ ತಪಸ್ಸು ಮಾಡಿದ ಕಾರಣಕ್ಕಾಗಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನ ಮಗು ಇಲ್ಲಿ ಸಾಯುವುದಿಲ್ಲ. ಅಂತಹ ತಪಸ್ವಿಯನ್ನು ಅಗೌರವಿಸಿದ ಕಾರಣದಿಂದ ಮಗು ಸಾಯುತ್ತದೆ. "ಅಧರ್ಮಿಯನ್ನು ಕೊಲ್ಲು" ಎಂಬ ಆಜ್ಞೆ ಪಡೆದ ರಾಮಬಾಣ ಶಂಬೂಕನನ್ನು ಬಿಟ್ಟು, ಬ್ರಾಹ್ಮಣನ ಕಡೆಯೆ ಬರುವಂತಾದಾಗ ಅವನು ರಾಮನ ಮೊರೆ ಹೋಗುತ್ತಾನೆ; ರಾಮ ಅವನನ್ನು ಶಂಬೂಕನಿಗೆ ಮಣಿಯುವಂತೆ ಮಾಡುವುದರ ಜೊತೆಗೆ ಅವನ ತಿಳಿವಿನ ಕಣ್ಣನ್ನೂ ತೆರೆಸುತ್ತಾನೆ. "ಯಾರಾದರೇನು, ತಪಸ್ವಿಗಳು ಪೂಜನೀಯರೆ. ಅವರಿಗೆ ನಮಸ್ಕರಿಸುವುದೆ ಪುಣ್ಯ. ತಿರಸ್ಕರಿಸುವುದೆ ಪಾಪ" ಎಂಬ ಹೊಸ ಬೋಧೆ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನಲ್ಲಿ ಮೂಡುತ್ತದೆ. ಬ್ರಾಹ್ಮಣನೂ ಸಾಯುವುದಿಲ್ಲ. ಮಗುವೂ ಬದುಕುತ್ತದೆ.

* * * *

ತಿರುಗು ತಕಲಿ ತಿರುಗು

- ಲಕ್ಷ್ಮೀಪತಿ ಕೋಲಾರ

ತಿರುಗು ತಕಲಿ ತಿರುಗು
ನಕಲಿಗೈದುರು ತಿರುಗು
ಧರಣಿ ನೃತ್ಯ ಬೆರಗು
ಹಗಲು-ಇರುಳು, ಚಳಿಯು-ಮಳೆಯು
ಋತು ವಿಲಾಸ ಕಾಲ ಮೆರುಗು
ಮುಳುಗು ಸೂರ್ಯ ಚಂದ್ರ ಬೆಳಗು
ಎಡವೆ ಬಲ ನಿನಗು ನನಗು
ತಿರುಗು ತಕಲಿ ತಿರುಗು
ಮಿಸುನಿ ಬಿಟ್ಟು ಮಿನುಗು

ನಕಲಿಗೈದುರು ತಿರುಗು ತಕಲಿ
ಬಿಳಿ ಮಾಯೆ ಮಂಜು ತಿಳಿ
ಕೃಷ್ಣ ಮಿಂಚು ಗಾರುಡಿಯಲಿ
ಜೀವ ಹನಿ ಇಳಿಗೆ ಇಳಿ
ಅರಳೆ ಹಿಂಜಿ ಮೇಘ ಮಾಲೆ
ಭುವನಭಾಗ್ಯ ಹಸಿರ ಲೀಲೆ
ಮಜ್ಜೆ ಮಾಂಸ ನೆತ್ತರು ನರ
ನರುಗಂಪಿನ ನಿಜವ ತೋರ
ತಿರುಗು ತಕಲಿ ತಿರುಗು
ನಕಲಿಗೈದುರು ತಿರುಗು

ಉಕ್ಕುಕ್ಕುವ ಸೊಕ್ಕಿನುಕ್ಕು
ಗಾಜು-ಗಿರಣಿ ಗೌಜು ಮುಕ್ಕು
ಲೋಹ ಮೋಹ ಶೃಂಖಲೆ
ಕೆಡವಿ ನಿಲ್ಲು ಕಡುಗಲಿ
ದಾರಿ ದೂರ ವೇಗದೇರ

ನಿರ್ಮೋಗದ ವಿಕಲ ಮಾರ
ಸಾಗಲಾರ ಶೃಂಗ ತೀರ
ತಾನೆ ಚಿತೆ ಕಳೇವರ
ಮೃಗಜಲಧಿಯನೀಸಿ ಬಂದ
ಗಂಗವೈಯ ಗರ್ಭ ಚೋರ
ಬಿಳಿಚಿಕೊಂಡ ಬಿಳಿಯ ತಳಿ
ಅರಿವಂತೆ ಆದಿ ಪಾತಳಿ

ಗಿರ್ರ ಗಿರ್ರ ಸುಂಟರಗಾಳಿ
ಎದೆ ಎದೆಯ ಕದವ ಕೊಚ್ಚಿ ಸುಳಿ
ತಿರುಗು ತಕಲಿ ತಿರುಗು
ನಕಲಿಗೇದುರು ತಿರುಗು

ಬಿಳೀ ಮಾಯೆಗೇಸು ಕೋಡು
ಮೃತ್ಯು ವಾಧ್ಯನಿವನೆ ನೋಡು
ಬತ್ತದ ಬತ್ತಳಿಕೆ ತೋಡು
ತೊಟ್ಟಂಬನೆ ಮತ್ತೆ ತೋಡು
'ಬಿತ್ತಿದಂತೆ ಬೆಳೆ'ವ ಹಾಡು
ಜಗವ ಮುತ್ತಿ ತಿರುಗಿ ಕಾಡು
ತಿರುಗು ತಕಲಿ ತಿರುಗು
ನಕಲಿಗೇದುರು ತಿರುಗು

ಮಣ್ಣು ತಿರುಗಿ ಜೀವ ತಳೆ
ಕೆಂಡ ತುಳಿವ ಹೂ ಗಂಗೆ ಕಲೆ
ಚಿಮ್ಮುತ್ತಿರಲಿ ಬಾನೆತ್ತರ
ಪಾತಾಳಗಂಗೆ ರಾಸಲೀಲೆ
ಸೆರಗ ಜೋಲಿ ಲಾಲಿ ಜೊಂಪು
ಗರ್ಭದಾಳದಿಂದ ಕೇಳೆ
ತಿರುಗು ತಕಲಿ ತಿರುಗು
ನಕಲಿಗೇದುರು ತಿರುಗು

ತಿರುಗು ನೀನೆ ತಿಗರಿ ನೀನೆ
ತಿರೆ ತುಳಿಯುವ ತಿಮಿರನಿಳಿಸೋ
ತಲೆ ತಿರುಗುವ ತತ್ವಾಂಧಕೆ
ಗುನ್ನ ಹೊಡೆವ ಬುಗುರಿ ನೀನೆ

ತಿರುಗು ತಕಲಿ ತಿರುಗು
ತಿರುಗೆ ನಿನ್ನ ನಿಜದ ಬೆರಗು

* * * *

ಬೈಕು ಒರೆಸುವ ಮರಳು ಗೋಪಾಲ

- ಅಬ್ದುಲ್ ರಶೀದ್

ಈ ಬೈಕಿನ ರಿಮ್ಮು ಒರೆಸುವ ಮರಳು ಗೋಪಾಲನ ಕುರಿತು ಗದ್ಯದಲ್ಲಿ ಬರೆಯುವುದೋ ಪದ್ಯದಲ್ಲಿ ಬರೆಯುವುದೋ ಎಂದು ನನಗೆ ಇನ್ನೂ ಗೊತ್ತಾಗುತ್ತಿಲ್ಲ. ಇತ್ತೀಚಿನ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಈ ತರಹದ ಸಂದಿಗ್ಧತೆ ಎಂದೂ ಎದುರಾಗಿಯೂ ಇರಲಿಲ್ಲ. ನನ್ನ ಬೈಕಿನ ಬೇರೆ ಎಲ್ಲಾ ಭಾಗಗಳೂ ಕೊಳೆಯಿಂದ ತುಂಬಿದ್ದರೂ ಚಕ್ರಗಳ ನಡುವಿನ ಲೋಹದ ರಿಮ್ಮುಗಳು ಯಾವಾಗಲೂ ಪಳಪಳನೆ ಹೊಳೆಯುತ್ತಿರುವ ಹಿಂದಿನ ಗುಟ್ಟು ಇವತ್ತಿನವರೆಗೆ ನನ್ನ ಹೆಂಡತಿಗೂ ಗೊತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಈವತ್ತು ಬರೆಯುವ ಮೊದಲು ಈ ಕುರಿತು ನನ್ನೊಳಗೂ ಇರುವ ಗೊಂದಲಗಳನ್ನು ನಿವಾರಿಸುವ ಸಲುವಾಗಿ ಆಕೆಗೆ ಮರಳು ಗೋಪಾಲನ ಕತೆ ಹೇಳಿ ಮುಗಿಸಿ ಆತನ ಚಿತ್ರಗಳನ್ನು ತೋರಿಸಿ ಬರೆಯಲು ಕುಳಿತಿರುವೆ.

ದಿನವೂ ನನ್ನ ಬೈಕಿನ ರಿಮ್ಮನ್ನು ಮಾತ್ರ ಒರೆಸಿ ಪಳಪಳ ಮಾಡಿ ಒಂದು ರೂಪಾಯಿ ನಾಣ್ಯವನ್ನು ಇಸಕೊಂಡು ತನ್ನ ನಾಯಿ ಕರಿಯನ ಜೊತೆ ಮರೆಯಾಗುವ ಈ ಗೋಪಾಲ ಉಳಿದ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲಿರುತ್ತಾನೆ ಹೇಗಿರುತ್ತಾನೆ ಎಂಬುದು ಇದುವರೆಗೆ ನನಗೂ ಗೊತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ನಿನ್ನೆ ಮಧ್ಯಾಹ್ನದ ನಂತರ ಈತನನ್ನು ಹುಡುಕುತ್ತಾ ಒಂಟಿಕೊಪ್ಪಲಿನ ಓಣಿ ಓಣಿಗಳಲ್ಲಿ ಆತನನ್ನೂ ಆತ ಸಾಕಿರುವ ಇತರ ನಾಲ್ಕು ನಾಯಿಗಳನ್ನು ನೋಡಿ ಆತನೊಡನೆ ಮಾತನಾಡಿ ಏನೂ ಗೊತ್ತಾಗದೆ ಬಂದು ಕೂತಿರುವೆ.

ಮೈಸೂರಿನ ಯಾದವಗಿರಿಯಲ್ಲಿರುವ ತ.ರಾ.ಸು. ವೃತ್ತದ ಒಂದು ಮೂಲೆಯಲ್ಲಿರುವ ಗೂಡಂಗಡಿಯ ಮುಂದೆ ಟೀ ಕುಡಿಯಲು, ಸಿಗರೇಟು ಸೇದಲು, ಲಾಟರಿ ಟಿಕೇಟುಗಳನ್ನು ಕೊಳ್ಳಲು ಹತ್ತಾರು ಜನ ಬರುತ್ತಾ ಹೋಗುತ್ತಾ ಇರುತ್ತಾರೆ. ಕೆಲವರು ದಿನವಿಡೀ ಅಲ್ಲಿ ಮರದ ಕೆಳಗೆ ಸುಮ್ಮನೆ ಕುಳಿತಿರುತ್ತಾರೆ. ಬೆಳಗಿನ ಸುಮಾರು ಎಂಟು ಗಂಟೆಯಿಂದ ಹತ್ತುಗಂಟೆಯವರೆಗೆ ಈ ಗೋಪಾಲ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಒಂದು ಮಾಸಿದ ಬಟ್ಟೆ ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು ಬಾಯಲ್ಲಿ ಯಾರೋ ಎಳೆದು ಬಿಸಾಕಿದ ಸಿಗರೇಟು ತುಂಡನ್ನು ಕಚ್ಚಿಕೊಂಡು ಯಾರದಾದರೂ ಬೈಕಿನ ರಿಮ್ಮನ್ನು ಒರೆಸುತ್ತಾ ಕುಳಿತಿರುತ್ತಾನೆ. ಆತನ ಕರಿಯ ಎಂಬ ಹೆಸರಿನ ನಾಯಿ ಆತನ ಪಕ್ಕದಲ್ಲಿ ಧ್ಯಾನ ಮಾಡುವಂತೆ ಮಲಗಿರುತ್ತದೆ. ರಿಮ್ಮು ಒರೆಸುವ ಗೋಪಾಲ ಕೆಲವೊಮ್ಮೆ ವಿನಾಕಾರಣ ಕಿರುಚುತ್ತಾನೆ. ನಾಟಕದ ಹಾಡುಗಳನ್ನು ಹಾಡುತ್ತಿರುತ್ತಾನೆ. ತನ್ನಷ್ಟಕ್ಕೆ ಯಾರಾದರೂ ಜೊತೆ ವಾಗ್ವಾದದಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿರುತ್ತಾನೆ. ಆತನ ಮುಖ ಸದಾ ವ್ಯಗ್ರವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಏನಾದರೂ ಮಾತನಾಡಿಸಿದರೆ ಎದ್ದು ಪರಚುವಂತೆ ಕಾಣುತ್ತಾನೆ. ಹಾಗಾಗಿ ಈತನ ಸಹವಾಸವೂ ಬೇಡ, ಈತನ ಕಥೆಯೂ ಬೇಡ ಎಂದು ಯಾವಾಗಲೂ ಈತ ಒರೆಸಿ ಮುಗಿಸಿದೊಡನೆ ಒಂದು ರೂಪಾಯಿ ನಾಣ್ಯವನ್ನು ಕೈಗಿತ್ತು ಬೈಕು ಸ್ಪಾರ್ಟ್ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದೆ. ನಿನ್ನೆಯೂ ಹಾಗೆಯೇ ಮಾಡಲು ಹೊರಟಿದ್ದೆ.

ಆದರೆ ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಪಕ್ಕದ ಇನ್ನೊಂದು ಗೂಡಂಗಡಿಯ ಕಡೆಯಿಂದ ಇನ್ನೊಬ್ಬ ಮರುಳ ಕಿರುಚಾಡುವುದು ಕೇಳಿಸಿತು. ಬಹುಶಃ ಆತನ ಹೆಸರು ಅನಂತ. ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡದ ಕಡೆಯವನಿರಬೇಕು. ಯಾವಾಗಲೂ ವೇದಾಂತಿಯಂತೆ ಅಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲಾದರೂ ಕುಳಿತುಕೊಂಡಿರುತ್ತಿದ್ದವನು ಯಾವುದೋ ಸಲುವಾಗಿ ಕೋಪ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಆ ಅಂಗಡಿಯವನೊಡನೆ ಕಿರುಚಾಡಲು ತೊಡಗಿದ್ದ. ಆ ಅಂಗಡಿಯವನು ಬೇರೆ ಏನೂ ಮಾಡಲಿಲ್ಲ. ದೊಡ್ಡ ದೊಣ್ಣೆಯೊಂದನ್ನು ಎತ್ತಿಕೊಂಡು ಆ ಅನಂತನಿಗೆ ಬಡಿಯಲು ಶುರುಮಾಡಿದ್ದ. ಎಲ್ಲರೂ ನೋಡುತ್ತಿದ್ದರು. ನಾನೂ ನೋಡುತ್ತಿದ್ದೆ. ಅದು ಏನನ್ನಿಸಿತೋ ಬೈಕು ಒರೆಸುತ್ತಿದ್ದ ಮರಳು ಗೋಪಾಲ ತಾನೂ ಜೋರಾಗಿ ಅರಚಿಕೊಂಡು ಎದ್ದು ಓಡಿಹೋಗಿ ಅನಂತನನ್ನು ಆ ದೊಣ್ಣೆಯ ಪೆಟ್ಟುಗಳಿಂದ ರಕ್ಷಿಸಿ ಆತನನ್ನು

ದೂರ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗಿ ಮೌನವಾಗಿ ಹಿಂದಿರುಗಿ ಬಂದು ಪುನಃ ತಲೆತಗ್ಗಿಸಿ ಒರೆಸಲು ತೊಡಗಿದ. ಆ ಗದ್ದಲದಿಂದ ಮೇಲೆದ್ದ ಗೋಪಾಲನ ನಾಯಿ ಕರಿಯ ಮೈಮುರಿದು ಪುನಃ ತಲೆತಗ್ಗಿಸಿ ಮಲಗಿಕೊಂಡಿತು.

ನನಗೆ ಇನ್ನು ಈ ಗೋಪಾಲನೊಡನೆ ಮಾತನಾಡದೆ ಇರುವುದು ಸರಿ ಅಲ್ಲ ಅನ್ನಿಸಿತು. ಅದೂ ಅಲ್ಲದೆ ಅದುವರೆಗೆ ಇಷ್ಟು ಕಾಲದವರೆಗೆ ದಿನಾ ಬೈಕು ಒರೆಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದರೂ ಆತನ ಹೆಸರೂ ನನಗೆ ತಿಳಿದಿಲ್ಲವಲ್ಲ ಅಂತ ಬೇಸರವಾಯಿತು. ಅದೂ ಅಲ್ಲದೆ ಸದಾ ಶಾಂತವಾಗಿರುತ್ತಿದ್ದ ಹುಚ್ಚ ಅನಂತನನ್ನು ಹಾವಿಗೆ ಬಡಿದ ಹಾಗೆ ಆ ಗೂಡಂಗಡಿಯ ಮಾಲೀಕ ದೊಣ್ಣೆಯಿಂದ ಬಡಿದದ್ದು ನನಗೂ ಹೆದರಿಕೆಯಾಗುವಂತೆ ಮಾಡಿತ್ತು. ಗೋಪಾಲ ಆತನನ್ನು ರಕ್ಷಿಸಿದ್ದು ನೋಡಿ ಈತ ನನಗಿಂತ ಮಿಗಿಲಾದ ಮನುಷ್ಯ ಅಂತಲೂ ಗೊತ್ತಾಯಿತು.

ಆತನ ಹೆಸರು ಕೇಳಿದೆ. 'ಗೋಪಾಲ ಸಾರ್' ಅಂದ. 'ಮಕ್ಕಳು ಎಲ್ಲಿದ್ದಾರೆ' ಎಂದು ಕೇಳಿದೆ. 'ಇಲ್ಲ ಸಾರ್. ಇಲ್ಲೇ ಒಬ್ಬ ಇದ್ದಾನೆ ನೋಡಿ. ಒಟ್ಟು ಐದು ಜನ ಸಾರ್, ಇನ್ನು ನಾಲ್ಕು ಮಕ್ಕಳು ಅಲ್ಲೇ ಕನ್ನಡ ಸಂಘದ ಕಟ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಮಲಗಿದ್ದಾರೆ' ಅಂತ ಹೇಳಿದ. ಆತ ಹೇಳಿದ್ದು ಇನ್ನೂ ನಾಲಕ್ಕು ನಾಯಿಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಅಂತ ಗೊತ್ತಾಗಲಿಲ್ಲ. ಆತ 'ಇಲ್ಲೇ ಒಬ್ಬ ಇದ್ದಾನೆ' ಅಂತ ಕರಿಯ ಎಂಬ ಹೆಸರಿನ ನಾಯಿಯನ್ನು ತೋರಿಸಿದ ಮೇಲೆ ಗೊತ್ತಾಯಿತು. ಅಲ್ಲಿಯವರೆಗೆ ನನಗೆ ಈ ತ.ರಾ.ಸು. ವೃತ್ತದಲ್ಲಿ ಬೈಕಿನ ರಿಮ್ನು ಒರೆಸುವ ಗೋಪಾಲನಿಗೂ ಕರಿಯ ಎಂಬ ಈ ನಾಯಿಗೂ ಯಾವುದೇ ಸಂಬಂಧವಿದೆ ಎಂದೂ ಗೊತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಸರಕಾರದವರು ಎಲ್ಲ ಬೀದಿನಾಯಿಗಳನ್ನು ಬಂಧಿಸಿಕೊಂಡು ಹೋಗಿದ್ದರೂ ಈ ಕರಿಯ ನಾಯಿ ಆರಾಮವಾಗಿ ಕಟ್ಟಿ ಮೇಲೆ ಕೂತಿರುತ್ತದೆ ಎಂದು ಆಶ್ಚರ್ಯ ಪಟ್ಟುಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದೆ.

ಯಾವಾಗಲೂ ಶಾಂತವಾಗಿರುವ ಆ ಅನಂತನಿಗೆ ಈವತ್ತು ಏಕೆ ಹೀಗೆ ಸಿಟ್ಟು ಬಂತು ಎಂದು ಕೇಳಿದೆ. 'ಇಲ್ಲ ಸಾರ್ ಬಹಳ ಒಳ್ಳೆಯವನು. ನನ್ನ ಜೊತೆಯಲ್ಲೇ ಜೈಲಿನಲ್ಲಿದ್ದ ಸಾರ್. ಬಾಳಾ ಒಳ್ಳೆಯವನು ಸಾರ್. ಆದರೆ ಹುಚ್ಚ. ಮಂಗಳೂರಿನ ಹತ್ತಿರ ಆತನ ತಾತನಿಗೆ ದೊಡ್ಡ ದ್ರಾಕ್ಷಿ ತೋಟ ಇತ್ತು. ಆಸ್ತಿ ಜಗಳ ಬಂತು ಸಾರ್, ಯಾರನ್ನೋ ಕೊಂದು ಬಿಟ್ಟ ಪಾಪ. ಒಳ್ಳೆಯವನು. ನನಗೆ ಬರೀ ನಾಲ್ಕು ಜನ ದೋಸ್ತಿಗಳು ಸಾರ್ ಈ ಲೋಕದಲ್ಲಿ. ಅದರಲ್ಲಿ ಅನಂತ ಒಬ್ಬ ಸಾರ್, ಪಾಪ ಈವತ್ತು ಬಡಿದು ಸಾಯಿಸ್ತಾ ಇದ್ದು' ಎಂದು ಅಲ್ಲಿದ್ದ ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಅಶ್ಲೀಲವಾಗಿ ಬೈದು ನನ್ನ ಕೈಯಲ್ಲಿದ್ದ ಸಿಗರೇಟು ಇಸಕೊಂಡು ಆರಾಮಾಗಿ ಸೇದತೊಡಗಿದ.

'ಗೋಪಾಲ ಈವತ್ತು ಒಂದು ರೂಪಾಯಿ ಸಾಕಾ, ಇನ್ನೂ ಬೇಕಾ ಎಷ್ಟು ಬೇಕಾದರೂ ಕೇಳು' ಅಂದೆ. ನನಗೂ ಈ ಹಾಳು ಹಣದ ಬಗ್ಗೆ ಜಿಗುಪ್ಪೆ ಬಂದಿತ್ತು. ಆತನೂ ಅದನ್ನೇ ಹೇಳಿದ 'ಹಣ ಯಾರಿಗೆ ಬೇಕು ಸಾರ್. ನಮ್ಮಮ್ಮ ಸ್ವಿಸ್ ಬ್ಯಾಂಕ್‌ನಲ್ಲಿ ಹಣ ಇಟ್ಟಿದ್ದೆ ಅದು ನನಗೆ ಬೇಕಾ ಸಾರ್, ನೀವು ಸುಮ್ಮನೆ ಹೋಗಿ ಸಾರ್' ಎಂದು ನಕ್ಕ. ಆತ ನಕ್ಕದ್ದನ್ನು ಅದೇ ಮೊದಲು ನೋಡಿದ್ದು. ಋಷಿಯಾಯಿತು.

'ಗೋಪಾಲಾ, ನಿನ್ನ ಸ್ವೋರಿ ಹೇಳ್ತೀಯಾ; ಹೇಳು ಸಿನೆಮಾ ಮಾಡುತ್ತೇನೆ. ಅದರಲ್ಲಿ ಹಣಬಂದರೆ ನನಗೆ ಅರ್ಧ ನಿನಗೆ ಅರ್ಧ' ಎಂದು ಹುಚ್ಚುಚ್ಚಾಗಿ ಮಾತನಾಡುತ್ತಾ ಹೋದ. 'ಇಲ್ಲಿ ಬೇಡಾ ಸಾರ್, ಒಂಟಿಕೊಪ್ಪಲು ಮೂರನೇ ಕ್ರಾಸ್ ಸಿಮೆಂಟ್ ಅಂಗಡಿ ಪಕ್ಕ ಕನ್ನಡ ಸಂಘದ ಕಟ್ಟಿ ಇದೆ ಸಾರ್. ಅಲ್ಲಿ ಮಲಗಿರ್ತೀನಿ. ಎಬ್ಬಿಸಿ. ಹೇಳ್ತೀನೆ. ಅವನವ್ವನ್ ಕಥೆಯಾ' ಎಂದು ಸಿಗರೇಟು ಆರಿಸಿ ಉಳಿದ ತುಂಡನ್ನು ಕಿವಿಯ ಸಂದಿಗೆ ಸಿಕ್ಕಿಸಿ ಕರಿಯ ಎಂಬ ನಾಯಿಯನ್ನು ಎಬ್ಬಿಸಿ ಮಾಯವಾದ.

ನಿನ್ನೆ ಮಧ್ಯಾಹ್ನ ತುಂಬ ಹೊತ್ತು ಆತನನ್ನು ಹುಡುಕಿಕೊಂಡು ಅಲೆದಾಡಿದೆ. ಎಲ್ಲರೂ ನನ್ನನ್ನು ಹುಚ್ಚನಂತೆ ನೋಡುತ್ತಿದ್ದರು.

‘ಗೋಪಾಲ ಹುಚ್ಚ ಸಾರ್’ ಅಂದರು. ‘ಕಳ್ಳ ಸಾರ್ ಜೈಲಿಗೆ ಹೋಗಿ ಬಂದಿದ್ದ’ ಅಂದರು. ‘ಒಳ್ಳೆಯವನು ಸಾರ್ ಮದುವೆಯಾದವಳು ಮೋಸ ಮಾಡಿದಳು ಸಾರ್, ಅದಕ್ಕೆ ಹೀಗಾದ ಸಾರ್’ ಅಂದರು. ‘ಬಾಳಾ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಚಿತ್ರ ಬರೀತಿದ್ದ ಸಾರ್’ ಅಂದರು. ‘ಸೈಕಲ್ ಅಂಗಡಿ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡಿದ್ದ ಸಾರ್, ಸೈಕಲ್ ಅಂಗಡಿಯಲ್ಲಿ ಕ್ಯಾರಂಬೋರ್ಡ್ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡಿದ್ದ ಸಾರ್ ನಾವೆಲ್ಲಾ ಅಲ್ಲಿ ಆಡುತ್ತಿದ್ದೆವು’ ಅಂದರು. ‘ಸಾರ್ ಅವರು ನೀಲಗಿರಿಯ ಗೌಡರು ಸಾರ್, ಬಹಳ ಹಿಂದೆ ನಾಗಮಂಗಲ, ಮಂಡ್ಯದ ಕಡೆ ಬರ ಬಂದಾಗ ಅವರ ಹಿರಿಯರು ನೀಲಗಿರಿಯ ಕಡೆ ವಲಸೆ ಹೋಗಿದ್ದರು. ಅವರಲ್ಲಿ ಈಗಲೂ ಕೆಲವರು ಎಸ್ಪೇಟಲ್ಲಿ ಹೆಲಿಕಾಪ್ಟರ್ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ’ ಅಂದರು. ‘ಅವರು ಒಬ್ಬ ಆರೇಳು ಅಣ್ಣತಮ್ಮಂದಿರು ಎಲ್ಲರೂ ಚೆನ್ನಾಗಿದ್ದಾರೆ ಇವನೊಬ್ಬನು ಮಾತ್ರ ಹೀಗಾದ ಬಾಳ ಕುಡುಕ ಸಾರ್ ಅವನು, ನಾಯಿ ಸಾಕೋದು ನಮಗಾಗೊಲ್ಲ ಸಾರ್’ ಅಂದರು. ‘ಸಾರ್ ನಾಯಿ ಜೊತೆಲೇ ತಟ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಊಟ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ. ಒಂದೇ ಲೋಟದಲ್ಲಿ ನಾಯಿ ಜೊತೆ ನೀರು ಕುಡೀತಾನೆ ಸಾರ್ ಅಸಹ್ಯ’ ಅಂದರು. ಅವರೆಲ್ಲರಿಗೂ ನಾನು ಆ ನಡುಮಧ್ಯಾಹ್ನ ಮರಳು ಗೋಪಾಲನನ್ನು ಹುಡುಕಿಕೊಂಡು ಓಡಾಡುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ನೋಡಿ ಅಚ್ಚರಿಯಾಗಿತ್ತು. ಆಮೇಲೆ ಆಕಾಶವಾಣಿಯವನು ಎಂದು ಗೊತ್ತಾದ ಮೇಲೆ ಓ ಹಾಗಾ ಎಂದು ಸುಮ್ಮನಾಗಿದ್ದರು. ನಾನು ಗೋಪಾಲನನ್ನು ಹುಡುಕಿ ಬೇಜಾರಾಗಿ ಮರಳಿ ಬಂದಿದ್ದೆ. ಮತ್ತೆ ಸಂಜೆ ಚಿರಿಕಿರಿ ಮಳೆಯಲ್ಲಿ ಇನ್ನೊಮ್ಮೆ ಹುಡುಕಿದೆ, ಹೋಗಿ ನೋಡಿದರೆ ಗೋಪಾಲ ಕಂದುಬಣ್ಣದ ಇನ್ನೊಂದು ನಾಯಿಯ ಜೊತೆ ಮೋರಿ ಕಟ್ಟಿಯೊಂದರಲ್ಲಿ ತಲೆಯ ಮೇಲೆ ಕೈ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡು ಕುಳಿತಿದ್ದ. ಏನು ಯೋಚನೆ ಎಂದು ಕೇಳಿದೆ. ‘ಏನೂ ಇಲ್ಲ ಸಾರ್ ಬೇಜಾರಾಗಿತ್ತು’ ಅಂತ ಎದ್ದುಬಂದ.

ಆಮೇಲೆ ಆತ ಯಾವುದೋ ಮುಚ್ಚಿದ ಅಂಗಡಿಯೊಂದರ ಜಗಲಿಯಲ್ಲಿ ಕುಳಿತು ನನ್ನ ಜೊತೆ ಬಹಳ ಹೊತ್ತು ಏನೇನೋ ಮಾತನಾಡಿದ. ‘ಅಪ್ಪ ಬಡ್ಡಿಮಗ ಸಾರ್ ಬಾಳಾ ಹೊಡೀತಿದ್ದ ಸಾರ್’ ಅಂದ. ‘ಹೆಂಗಸರು ದೇವರು ಸಾರ್, ಪಾಪ, ಆದ್ರೂ ಏನೋ ತಪ್ಪು ಮಾಡ್ತಾರೆ’ ಅಂದ. ‘ಸುಮ್ಮನೆ ಆಲದ ಕಟ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಮಲಗಿದ್ದೆ ಸಾರ್. ಪೊಲೀಸರು ಎತ್ತಿಕೊಂಡು ಹೋಗಿ ಜೈಲಿಗೆ ಹಾಕಿದ್ರು ಸಾರ್. ಎಲ್ಲಾ ಕೊಂದಾಕಿ ಬಿಡ್ತಾರೆ ಸರ್ ಅಂದ. ‘ಎಲ್ಲ ಸುಮ್ಮೆ ಸಾರ್. ಈ ಜನ್ಮದಲ್ಲಿ ನಾನು ಏನೂ ಹೇಳೋದಿಲ್ಲ ಸಾರ್. ಈ ಜನ್ಮದಲ್ಲಿ ನಾನು ಏನೂ ಮಾತಾಡಬಾರದು ಅಂತ ಅವನು ಹೇಳಿದ್ದಾನೆ ಸಾರ್’ ಅಂದ. ‘ಯಾರು’ ಅಂತ ಕೇಳಿದೆ ‘ಇನ್ನು ಯಾರು ಸಾರ್ ಆ ಭಗವಂತ ಪರಮಾತ್ಮ ಅಂತ’ ತುಂಬ ಹೆಸರುಗಳನ್ನು ಹೇಳಿದ.

‘ನಾಯಿ ಯಾಕೆ ಸಾಕ್ಷಿಯಾ?’ ಅಂತ ಕೇಳಿದೆ. ‘ನಾಯಿಗಳಿಗೆ ಬೇರೆ ಯಾರಿದ್ದಾರೆ ಸಾರ್.. ಈ ಕರಿಯನನ್ನ ನೀವು ಸಾಕ್ಷೀರಾ ಸಾರ್. ಇವನಿಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ನಾನು ಎಲ್ಲಿಗೋ ಹೊರಟು ಹೋಗಿದ್ದೆ. ಸಾಕ್ಷೀರಾ ಸಾರ್? ಅಂತ ಪುನಃ ಕೇಳಿದ ನನಗೂ ಅವನ ಹಾಗೆ ಸ್ವಂತ ಮನೆ ಇಲ್ಲ ಅಂತ ಹೇಳಿದೆ. ‘ಬಿಡಿ ಸಾರ್ ನೀವು ಶ್ರೀಮಂತರು. ಸುಳ್ಳು ಹೇಳೋರಾ’ ಅಂತ ಹೇಳಿದ. ‘ನಾಯಿ ಒಳ್ಳೇದು ಸಾರ್. ನಾಯಿ ಹಲ್ಲು ಕತ್ತಿಗೆ ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡರೆ ಕಾಯಿಲೆ ಬರೋಲ್ಲ ಸಾರ್’ ಅಂದ. ‘ನಮ್ಮ ಅಮ್ಮ ಒಂದು ಚೀಲ ನಾಯಿ ಹಲ್ಲು ಇಟ್ಟುಕೊಂಡಿದ್ದರು’ ಅಂದ.

ಇವನು ಹೇಳುವುದನ್ನೆಲ್ಲಾ ಕೇಳುತ್ತಾ ಇರಲು ನನಗೂ ಮರುಳೇ ಎಂದು ಹೊರಟುಬಂದೆ.

ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಹಿರಿಯರಾದ ಸ್ನೇಹಿತರೊಬ್ಬರ ಕಿರಾಣಿ ಅಂಗಡಿ ಇದೆ. ಇವರೂ ನಾನೂ ಕೆಲವೊಮ್ಮೆ ಕಷ್ಟಸುಖ ಮಾತಾಡ್ತಾ ಕೂತಿರುತ್ತೇವೆ. ಅವರು ರಾಜಕೀಯದ ಹಳೆ ಹುಲಿ. ಸಮಾಜವಾದಿ, ಜಿ.ಪಿ., ಜನತಾಪಾರ್ಟಿ, ವಿಚಾರವಾದ ಅಂತ ಬಹಳ ಬಡಿದಾಡಿದವರು. ಅವರಲ್ಲಿ ಗೋಪಾಲನ ಬಗ್ಗೆ ಕೇಳಿದೆ. ‘ಬಡ್ಡಿಮಗ, ವಂಡರ್ಪುಲ್ ಮನುಷ್ಯ ಸಾರ್. ನಾಯಿಗಳ ಜೊತೆ ಸೇರಿಕೊಂಡು ಹಾಳಾಗಿ ಹೋದ ಸಾರ್’ ಅಂದರು. ಗೋಪಾಲ ಬಹಳ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಚಿತ್ರ ಬರೆಯುತ್ತಿದ್ದನಂತೆ. ರಸ್ತೆಯಲ್ಲಿ ಜನತಾ ಪಾರ್ಟಿಯ ನೇಗಿಲು ಹೊತ್ತ ರೈತನ

ಚಿತ್ರವನ್ನು ನೀಟಾಗಿ ಬರೀತಿದ್ದನಂತೆ. ಒಂದು ಸಲ ಈತನ ನಾಯಿ ಸಹವಾಸ ನೋಡಿ ಸಹಿಸಲಾರದೆ 'ಸ್ಪುಪಿಡ್' ಅಂತ ಬೈದರಂತೆ. 'ನೀವೇ ಸ್ಪುಪಿಡ್' ಅಂತ ತಿರುಗಿ ಬೈದು ಹೋದನಂತೆ.

ನಿಮ್ಮ ಜೊತೆ ಇದ್ದ ಯಾರು ಯಾರೆಲ್ಲಾ ಏನೆಲ್ಲಾ ಆದರು. ಸಿ.ಎಂ. ಆದರು, ಪಿ.ಎಂ. ಆದರು, ನೀವು ಮಾತ್ರ ಕಿರಾಣಿ ಅಂಗಡಿಯೊಳಗೆ ಹಾಗೇ ಬೇಳೆ ತೂಗುತ್ತಾ ಇದ್ದೀರಾ ನೀವೇ 'ಸ್ಪುಪಿಡ್' ಅಂತ ಹೇಳಿದನಂತೆ. ಹಾಗೆ ಹೇಳಿ ಹೋದವನು ಎಷ್ಟೋ ವರ್ಷ ಇರಲೇ ಇಲ್ಲವಂತೆ. ಆಮೇಲೆ ಜೈಲಿನಿಂದ ತಿರುಗಿ ಬಂದನಂತೆ. ಅವರು ಗೋಪಾಲನ ಇನ್ನಷ್ಟು ಕತೆಗಳನ್ನು ಹೇಳುವ ಉತ್ಸಾಹದಲ್ಲಿದ್ದರು.

ಮಳೆ ಜೋರಾಗುವ ಸಂಭವವಿದ್ದರಿಂದ ನಾನು ಹೊರಟುಬಂದೆ.

* * * *

ಏಕಲವ್ಯ

– ಸಿದ್ಧಲಿಂಗಯ್ಯ

ದೃಶ್ಯ - 6

(ದ್ರೋಣರ ಪ್ರತಿಮೆಯನ್ನು ಹೊತ್ತ ಏಕಲವ್ಯ ಕುಣಿಯುತ್ತಾ ಬಂದು ರಂಗದ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪಿಸುವನು .
ಅಭ್ಯಾಸ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಂತೆಯೇ)

ಹಾಡು : ಮಾನಾಭಿಮಾನವೋ, ನಿನ್ನದು ಗುರುವೇ
ಮಾನಾಭಿಮಾನ.
ಗುರು ನಿನ್ನ ಹೆಸರನು ಮನದಲ್ಲಿ ನೆನೆಯುವ
ಕರುಣಾಸಾಗರಮೂರ್ತಿ ಉದ್ಧರಿಸಯ್ಯೋ ನನ್ನ
ಮಾನಾಭಿಮಾನ ನಿನ್ನದು ಗುರುವೇ.
ಕಾನನದೊಳು ನಿನ್ನ ಪೂಜೆಯ ಗೈಯುವ
ಅರಸು ಮಕ್ಕಳ ಗುರುವೆ ಉದ್ಧರಿಸಯ್ಯೋ ನನ್ನ
ಮಾನಾಭಿಮಾನ.
(ಕತ್ತಲಾಗುವುದು)

ದೃಶ್ಯ - 7

(ಕಾಡಿನಲ್ಲಿ ದ್ರೋಣಾರ್ಜುನರು)

ಅರ್ಜುನ : ಗುರುಗಳೇ, ಅಗೋಚರವಾದ ಬಾಣ ನಮ್ಮ ಬೇಟೆನಾಯಿಯ ಬಾಯಿ
ಮುಚ್ಚಿಸಿದ್ದು ದೊಡ್ಡ ವಿಸ್ಮಯ. ಈ ಸಾಹಸಿ, ಮಾನವನಂತೂ ಅಲ್ಲ, ಅವನು
ದೇವನೋ ಗಂಧರ್ವನೋ ಇರಬೇಕು.

ದ್ರೋಣ : ಇಂಥ ಪರಾಕ್ರಮಿಗಳು ಇರುವುದು ಆಶ್ಚರ್ಯವೇನಲ್ಲ, ಧ್ವನಿಯನ್ನು ಗ್ರಹಿಸಿಯೇ
ಬಾಣ ಪ್ರಯೋಗಿಸುವುದು ಶಬ್ದವೇಧಿ. ಈ ವಿದ್ಯೆಯನ್ನು ಬಲ್ಲವನು
ಕಾಡಿನಲ್ಲಿರುವುದು ಸೋಜಿಗ.
(ಏಕಲವ್ಯನು ಪ್ರವೇಶಿಸುವನು)

ಏಕಲವ್ಯ : ಗುರುಗಳೇ, ತಾವು ಇಲ್ಲಿ? (ನಮಸ್ಕರಿಸುವನು) ನನ್ನ ಊಹೆ ನಿಜವಾಯ್ತು.
ಬಂದ ಸದ್ದು ಬೇಟೆನಾಯಿಯದೇ ಎಂಬುದು ನಿಮ್ಮನ್ನು ಕಂಡು ನಿಜವಾಯಿತು.

ದ್ರೋಣ : ಅಯ್ಯಾ ಯುವಕ, ನೀನಾರು ?

ಏಕಲವ್ಯ : ಗುರುಗಳೇ, ನಾನು ಏಕಲವ್ಯ, ಕೆಲವು ಗಳಿಗೆಯ ಹಿಂದೆ ವಿಚಿತ್ರವಾದ
ಸದ್ದೊಂದು ಕೇಳಿಸಿತು. ಸದ್ದು ಬರುವ ಕಡೆ ಬಾಣ ಬಿಟ್ಟೆ. ಅದನ್ನೇ ಹುಡುಕುತ್ತ
ಬಂದೆ. ತಮ್ಮನ್ನು ಕಂಡೆ.

ಅರ್ಜುನ : ನಮ್ಮಂಥ ರಾಜಕುಮಾರರಿಗೆ ಗೊತ್ತಿರದ ಈ ವಿದ್ಯೆಯನ್ನು ನೀನು ಕಲಿತದ್ದು

ಹೇಗೆ? ನಿನ್ನ ಗುರುಗಳಾರು?

ದ್ರೋಣ : ನಿನ್ನ ಗುರುಗಳು ನನಗಿಂತ ದೊಡ್ಡವರಿರಲೇಬೇಕು? ತರುಣ, ಯಾರು ನಿನ್ನ ಗುರುಗಳು?

ಏಕಲವ್ಯ : ಅವರು ಮಹಾನ್ ಬಿಲ್ಲೋಜರು. ಹದಿನಾಲ್ಕು ಲೋಕದಲ್ಲೂ ಹೆಸರಾದ ದ್ರೋಣಾಚಾರ್ಯರು, ಕುರುಕುಲ ವಿದ್ಯಾಗುರುಗಳಾದ ತಾವು.

ಅರ್ಜುನ : ಗುರುಗಳೇ?

ದ್ರೋಣ : ಅರ್ಜುನ, ಈಗ ನೆನಪಾಗುತ್ತಿದೆ. ಕನಸಿನಂತೆ, ಕಳೆದ ಜನ್ಮದ ಕಥೆಯಂತೆ ಎಲ್ಲಾ ಅರಿವಿಗೆ ಬರುತ್ತಿದೆ. (ಏಕಲವ್ಯನ ಕಡೆಗೆ ತಿರುಗಿ) ನೀನು ಅಂದು ನನ್ನನ್ನು ಕಂಡ ಬೇಡರ ಹುಡುಗ ಏಕಲವ್ಯ ಅಲ್ಲವೇ?

ಏಕಲವ್ಯ : ಹೌದು, ವಿದ್ಯಾವಿಹೀನನಾಗಿದ್ದ ನನ್ನನ್ನು ಅಂದು ತಾವು ಸ್ವೀಕರಿಸಲಿಲ್ಲ. ತಮ್ಮ ಕೃಪೆಯಿಂದ ಇಂದು ವಿದ್ಯಾಸಂಪನ್ನನಾಗಿದ್ದೇನೆ. ದಯವಿಟ್ಟು ನನ್ನ ಜೋಪಡಿಗೆ ಬನ್ನಿ, ನನ್ನ ಸೇವೆಯನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಿ.

ದ್ರೋಣ : ಬಹಳ ಸಂತೋಷ ಏಕಲವ್ಯ. ನನ್ನನ್ನು ಮೀರಿಸಿದ ಬಿಲ್ಲುಗಾರನಾಗಿದ್ದೀಯೆ !

ಅರ್ಜುನ : ಗುರುಗಳೇ, ಎಂಥ ಮಾತನಾಡಿಬಿಟ್ಟಿರಿ. ಏಕಲವ್ಯ ನಿಮ್ಮನ್ನು ಮೀರಿಸಿದ ಬಿಲ್ಲುಗಾರನೇ? ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲೇ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಬಿಲ್ಲುಗಾರನನ್ನಾಗಿ ಮಾಡುತ್ತೇನೆಂದು ನೀವು ನನಗೆ ಕೊಟ್ಟ ವಚನ ಭಂಗವಾಯಿತೇನು?

ದ್ರೋಣ : ಸತ್ಯವನ್ನು ಒಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳಲು ಸಂಕೋಚವೇಕೆ? ಏಕಲವ್ಯ ಮಹಾನ್ ಪರಾಕ್ರಮಿ, ಶಬ್ದವೇಧಿ ವಿದ್ಯೆ ಅವನಿಗಲ್ಲದೆ ಮತ್ತಾರಿಗೂ ಸಿದ್ಧಿಸಿಲ್ಲ.

ಅರ್ಜುನ : ಛೆ, ಏಕಲವ್ಯ ಒಬ್ಬ ಯುಕ್ತಶಿಲ್ಪಿ ಬೇಡ. ಅವನಿಗೆ ಶಬ್ದವೇಧಿ ವಿದ್ಯೆ ಸಿದ್ಧಿಯೇ? ಅರಸು ಕುಲದ ನಾನೆಲ್ಲಿ, ಕೀಳು ಕುಲದ ಈ ಕುನ್ನಿಯೆಲ್ಲಿ?

ದ್ರೋಣ : ವಿದ್ಯೆಗೆ ಅಂತಸ್ತಿನ ಅಂತರವಿಲ್ಲ. ಕಷ್ಟಪಟ್ಟು ಕಲಿತವರಿಗೆ ಅದು ಒಲಿಯುತ್ತದೆ ಎಂಬುದು ಈಗ ದೃಢಪಟ್ಟಿದೆ.

ಏಕಲವ್ಯ : ನನ್ನನ್ನು ಅಂದು ಹೊರಗಟ್ಟಿದ ಅರ್ಜುನ ನೀನೇ ಅಲ್ಲವೆ? ಕುಲದ ಮಾತೇಕೆ? ಶಕ್ತಿ ಇಲ್ಲದವರು ಕುಲದ ಹಿರಿಮೆಯ ಮೊರೆಹೋಗುತ್ತಾರೆ.

ಅರ್ಜುನ : ಏಕಲವ್ಯ, ನಾನು ಅಶಕ್ತನೇ? ನೀನು ಅಧರ್ಮಿ. ನಿಷಾದನಿಗೆ ವಿದ್ಯೆಯ ಸಿದ್ಧಿ ಶಾಸ್ತ್ರದಲ್ಲಿ ನಿಷಿದ್ಧ. ಹೀಗಿದ್ದೂ ನೀನು ಪ್ರವೀಣನಾದದ್ದು ತಪ್ಪು.

ಏಕಲವ್ಯ : ಅರ್ಜುನ, ಅರಸು ಕುಮಾರರಿಗೆ ಇದು ಬಿಲ್ಲು ವಿದ್ಯೆ. ಬೇಡರಿಗೆ ಕುಲ ಕಸುಬು. ನನ್ನ

ಗುರುಗಳ ಕೃಪೆಯಿಂದ ಪರಿಣಿತಿ ಗಳಿಸಿದೆ.

ಅರ್ಜುನ : ಗುರುಗಳೇ, ಇದು ಸತ್ಯವೇ?

ದ್ರೋಣ : ಏಕಲವ್ಯ ನಾನು ನಿನಗೆ ಗುರು ಹೇಗಾದೆ? ನೀನು ಬೇಡಿಕೊಂಡಾಗ ಹೊರಗಟ್ಟಿದ ನಾನು ಗುರುವೇ?

ಏಕಲವ್ಯ : ಹೌದು, ತಾವೇ ನನ್ನ ಗುರುಗಳು. ಮರೆಯಲ್ಲಿ ನಿಂತು ಗುರುವಿನ ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಅರಿಯುತ್ತಾ ಹೋದೆ. ಪ್ರತಿಮೆಯನ್ನು ಮಾಡಿ, ಅದರ ಚೈತನ್ಯವನ್ನು ನನ್ನ ದೇಹ ಮನಸ್ಸುಗಳ ಅಂಗುಲಂಗುಲದಲ್ಲೂ ತುಂಬಿಕೊಂಡೆ. ಗುರು ಕಣ್ಮಂದೆಯೇ ಇರಬೇಕಿಲ್ಲ, ಕನಸಿನಲ್ಲೂ ಕಲಿಸುತ್ತಾನೆ. ನೀವೇ ನನ್ನ ಗುರುಗಳು.

ದ್ರೋಣ : ಏಕಲವ್ಯ, ಇಂದು ನಾನು ಧನ್ಯನಾದೆ.

ಅರ್ಜುನ : ಗುರುಗಳೇ, ನಿಮಗೆ ಇದು ಉಚಿತವಾದುದಲ್ಲ. ನಿಮ್ಮ ಧನ್ಯತೆಯಲ್ಲಿ ಕೊಟ್ಟ ಮಾತಿಗೆ ತಪ್ಪಿದ ಪಾತಕ ಇರುವುದನ್ನು ಮರೆತಿದ್ದೀರಿ. ವಚನಭ್ರಷ್ಟರಾಗಿ ನನ್ನನ್ನು ವಂಚಿಸಿದಿರಿ.

ದ್ರೋಣ : ಅರ್ಜುನ, ನಾನು ಸಂಕಟದಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕಿದ್ದೇನೆ. ನಿನಗೆ ಮಾತು ಕೊಟ್ಟಿದ್ದು ನಿಜ. ಆದರೆ ಏಕಲವ್ಯ ಮಹಾನ್ ಪರಾಕ್ರಮಿ ಎಂಬುದೂ ಅಷ್ಟೇ ನಿಜ.

ಅರ್ಜುನ : ಅಂತೂ ನನ್ನ ಬದುಕಿನಲ್ಲಿ ಕಿಚ್ಚೊಂದನ್ನು ಹತ್ತಿಸಿದಿರಿ.

ದ್ರೋಣ : ನಿಜ, ಮಾತಿಗೆ ತಪ್ಪಿದ ಪಾಪಿ ನಾನು.

ಏಕಲವ್ಯ : ಗುರುಗಳೇ?

ದ್ರೋಣ : ಹೌದು, ಏಕಲವ್ಯ.

ಅರ್ಜುನ : ಏಕಲವ್ಯ, ನಿನ್ನ ಬಿಲ್ಲು ವಿದ್ಯೆಯ ಸಿದ್ಧಿ, ಗುರುಗಳ ಸಂಕಟಕ್ಕೆ ನಾಂದಿಯಾಗಿದೆ.

ಏಕಲವ್ಯ : ಹಾಗಾದರೆ ಗುರುಗಳನ್ನು ಸಂಕಟದಿಂದ ಪಾರುಮಾಡುವ ಜವಾಬ್ದಾರಿ ನನ್ನದು. ಗುರುವಿನ ಗೌರವ ಕಾಯುವುದಕ್ಕಿಂತ ದೊಡ್ಡ ಸುಖವಿಲ್ಲ. ಗುರುವೇ ದಾರಿ ತೋರಿ.

ದ್ರೋಣ : ಕೊಟ್ಟ ಮಾತು ಉಳಿಯಲು ಇರುವುದೊಂದೇ ಮಾರ್ಗ. ಗುರುಧನ್ಯತೆಗೆ ಶಿಷ್ಯನ ಸರ್ವಸಮರ್ಪಣೆಯಾಗಬೇಕು.

ಏಕಲವ್ಯ : ಹೇಳಿ ಗುರುದೇವ, ಪ್ರಾಣ ಕೊಟ್ಟಾದರೂ ನಿಮ್ಮನ್ನು ಕಾಯುತ್ತೇನೆ.

ದ್ರೋಣ : ನಿನ್ನ ಪ್ರಾಣ ಕೇಳುತ್ತಿಲ್ಲ ಏಕಲವ್ಯ, ಸಾಮಾನ್ಯ ಗುರುಕಾಣಿಕೆಯನ್ನು

ಬಯಸುತ್ತೇನೆ.

ಏಕಲವ್ಯ : ಧನ್ಯನಾದೆ. ಇಷ್ಟು ದಿನ ಗುರುಕಾಣಿಕೆ ಅರ್ಪಿಸುವ ಯೋಗಕ್ಕಾಗಿ ಗಳಿಗೆಗಳನ್ನು ಎಣಿಸುತ್ತಿದ್ದೆ. ಆ ಕಾಲವೂ ಬಂತು. ಏನು ಕಾಣಿಕೆ ಕೊಡಲಿ? ಅಪ್ಪಣೆಯಾಗಲಿ ಗುರುದೇವ.

ದ್ರೋಣ : ನಿನ್ನ ಬಲಗೈ ಹೆಬ್ಬೆರಳನ್ನು ಕೊಡು ಏಕಲವ್ಯ.

ಏಕಲವ್ಯ : ಅಷ್ಟೇ ತಾನೆ? ಖಂಡಿತವಾಗಲೂ ಕೊಡುತ್ತೇನೆ. ನಾನು ಬಿಲ್ಲು ವಿದ್ಯೆ ಕಲಿಸಿರೆಂದು ಗುರುಗಳನ್ನು ಕೇಳಲು ಬಂದಾಗ ಈ ಬೇಡ, ಯಾವ ಗುರುಕಾಣಿಕೆ ಕೊಡಬಲ್ಲನೆಂದು ಹಂಗಿಸಿದೆಯಲ್ಲವೇ ಅರ್ಜುನ? ಇದೋ ಗುರು ಬಯಸಿದ ಕಾಣಿಕೆಯನ್ನೇ, ಕೊಡುತ್ತಿದ್ದೇನೆ. ಎಂದು (ಚಂಡೆಯ ಗತಿಗನುಗುಣವಾಗಿ ಕುಣಿಯುತ್ತಾ ಬೆರಳನ್ನು ಕತ್ತರಿಸುವನು).

ಹಾಡು : ಹೆಬ್ಬಂಡೆ, ಮೇಲೆ ಹೆಬ್ಬೆರಳ ಕತ್ತರಿಸಿ
ಗುರುವಿಗೆ ಕೊಟ್ಟಾನೋ...
ಬೆರಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟೋನು ಬಾಳನ್ನೇ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದ
ಉಳಿದದ್ದು ಇನ್ನೇನೋ?

ಏಕಲವ್ಯ : (ಹಾಡು ಮುಗಿಯುತ್ತಿದ್ದಂತೆಯೇ ಕೈಯ ಗುರುವಿನ ಕಡೆಗೆ - ತೋರಿಸುತ್ತಾನೆ)
(ಪರದೆಯ ಹಿಂದಿನಿಂದ ಮನುಷ್ಯನ ಧ್ವನಿ)

ಮನುಷ್ಯ : ಏಕಲವ್ಯ, ಹುಲಿಯೊಂದು ಅಟ್ಟಿಸಿಕೊಂಡು ಬರುತ್ತಿದೆ, ಇತ್ತಕಡೆಯೇ ಬರುತ್ತಿದೆ.
ಬಾಣ ಪ್ರಯೋಗಿಸು.

ಏಕಲವ್ಯ : (ಬಾಣ ಪ್ರಯೋಗಕ್ಕೆ ಸಿದ್ಧನಾಗುವನು. ಹೆಬ್ಬೆರಳಿಲ್ಲದ ಅರಿವಾಗಿ ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ.
ಅಯ್ಯೋ ಬಾಣ ಬಿಡಲಾರೆ. (ಅರ್ಜುನ, ದ್ರೋಣರನ್ನು ಆತಂಕದಿಂದ ನೋಡುವನು).

ಅರ್ಜುನ : ನಿನ್ನ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ನೋವಾಗಿದ್ದರೆ ನನ್ನನ್ನು ಕ್ಷಮಿಸು ಏಕಲವ್ಯ

ಏಕಲವ್ಯ : ಅರ್ಜುನ, ನೀನು ಬಂದ ಕೆಲಸವಾಯಿತಲ್ಲ, ದಯವಿಟ್ಟು ಹೊರಟು ಹೋಗು.

ದ್ರೋಣ : (ಏನೋ ಹೇಳಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿ ಸಾಧ್ಯವಾಗದೆ ಹೊರಡುವನು. ತಾಯಿಯ ಪ್ರವೇಶ)

ತಾಯಿ : ಏನೀ ರಕ್ತ? ಯಾರದೀ ಹೆಬ್ಬೆರಳು? ಅಯ್ಯೋ, ಏಕಲವ್ಯ ನಿನ್ನ ಹೆಬ್ಬೆರಳನ್ನು ಕತ್ತರಿಸಿದವರಾರು?

ಏಕಲವ್ಯ : ಅಮ್ಮಾ, ಆಗಬಾರದ್ದೇನೂ ಆಗಿಲ್ಲ. ನಾನು ಗುರುಕಾಣಿಕೆ ಕೊಟ್ಟೆ ಅಷ್ಟೆ.

- ತಾಯಿ : ಅಯ್ಯೋ! (ಎಂದು ಕೈ ಹಿಡಿದುಕೊಳ್ಳುವಳು)
- ಹಾಡು : ಅಯ್ಯೋ ಮಗನೇ, ಹೀಗಾಯ್ತೆ ನಿನ್ನ ಕಥೆಯು, ನಿನ್ನ ಗತಿಯು! ಗುರುವೇಕೆ
ನಿನ್ನ ಬೆರಳ ಬೇಡಾಲು ಬಂದಾನೋ
ವೀರರೊಳಗೆ ನೀನು ಘನವೀರನಾಗಿದ್ದೆ... ಅಯ್ಯೋ ಮಗನೇ!
ರೆಕ್ಕೆಯು ಸುಟ್ಟಂಥ ಹಕ್ಕಿಯು ನೀನಾದೆ
ನಖಗಳ ಕಿತ್ತಂಥ ಸಿಂಹದ ತೆರನಾದೆ.
ಶಿಷ್ಯನ ಕೊಲ್ಲುವ ಕೊಲೆಗಾರ ಗುರುವೇನೋ
ಗುರುವಿನ ಮಾತಿಗೆ ಮರುಳಾಗಿ ಹಾಳಾದೆ... ಅಯ್ಯೋ ಮಗನೇ !
- ತಾಯಿ : ಅವರು ಯಾರಾದರೇನು? ಹೆಬ್ಬೆರಳನ್ನು ಕಸಿದವರು ನನ್ನ ಕಂದನನ್ನು
ಕೊಂದರು. ನನ್ನ ಕರುಳಬಳ್ಳಿಯನ್ನು ಹೊಸಕಿ ಹಾಕಿದರು. ಕಿಂಚಿತ್ತೂ ಕರುಣೆ
ಇಲ್ಲದ ಅವನೆಂಥ ಗುರು ಮಗನೇ? ಅವನು ಗುರುವಲ್ಲ, ಕೊಲೆಗಡುಕ.
- ಏಕಲವ್ಯ : ಅಮ್ಮ, ನನ್ನ ಗುರು ದ್ರೋಣಾಚಾರ್ಯರು ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದಿದ್ದರು? ನನ್ನ ಈ
ಸ್ಥಿತಿ ಅವರ ದರ್ಶನದ ಫಲ.
- ತಾಯಿ : ಮಗನೇ, ನಿನ್ನ ಗುರುಗಳು ಸಾವಿನ ರೂಪದಲ್ಲೇಕೆ ಬಂದರು? ಅಯ್ಯೋ
ದೈವವೇ! ಏಕಲವ್ಯ, ನೀನು ಉತ್ತಮ ಕುಲದವರನ್ನು ನಂಬಿ ಹಾಳಾದೆ.
ಹಾಡುವವನ ಕೊರಳನ್ನು ಹಿಸುಕಿದಂತೆ, ಬಾಣ ಹೂಡುವ ನಿನ್ನ ಬೆರಳನ್ನು
ಕತ್ತರಿಸಿದರಲ್ಲ !
- ಏಕಲವ್ಯ : ಅಮ್ಮ, ಆಗಲೇ ಹೇಳಿದೆನಲ್ಲ ನಾನೇ ಕತ್ತರಿಸಿಕೊಂಡದ್ದು.
- ತಾಯಿ : ಹೌದು ಏಕಲವ್ಯ, ನೀನೇ ಕತ್ತರಿಸಿಕೊಳ್ಳುವಂತೆ ಮಾಡಿದರು. ಇದು ಕೊಲೆಗಿಂತ
ಕಟುಕತನ.
- ಏಕಲವ್ಯ : ಆದದ್ದಾಯಿತು. ಸಮಾಧಾನ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಿ ಅಮ್ಮ.
- ತಾಯಿ : ಸಮಾಧಾನ? ಮಗನೇ ನನಗೆಲ್ಲಿಯ ಸಮಾಧಾನ? ನಾನೀಗ ಎಲ್ಲವನ್ನೂ
ಕಳೆದುಕೊಂಡವಳು. ನಮ್ಮೆಲ್ಲರ ಬಾಳನ್ನು ಹಾಳುಮಾಡಿದ. ನಿನ್ನ ಗುರುವಿನ
ಬಾಳು ಹಾಳಾಗಲಿ. (ನಿರ್ಗಮಿಸುವಳು.)
- ಏಕಲವ್ಯ : (ಏನನ್ನೋ ನಿರ್ಧರಿಸಿದವನಂತೆ ಬಿಲ್ಲನ್ನು ಬಲಗೈಗೆ ಹಸ್ತಾಂತರಿಸಿ ಎಡಗೈಯಲ್ಲಿ
ಬಾಣ ಹಿಡಿದು ನಿಲ್ಲುವನು. ರಂಗದ ಮಧ್ಯಭಾಗಕ್ಕೆ ಜಿಗಿದು ಬರುವನು.)
- ಹಾಡು : ಏಕಲವ್ಯನು ಸಿಡಿದು ಬಂದ
ಆಕ್ರೋಶದಿಂದ ಏಕಲವ್ಯನು ಸಿಡಿದು ಬಂದ

ನವ ಚೇತನದಿಂದ ಏಕಲವ್ಯನು ಸಿಡಿದು ಬಂದ
ವನದಲಿ ಕ್ರಾಂತಿಯ ದುಂದುಭಿ ಮೊಳಗಿಸಿ
ಪಾಂಡುನಂದನನ ನಿಂದಿಸಿ ಬಂದ ||ಏಕಲವ್ಯನು||

ಎಡದ ಕಯ್ಯಲಿ ಬಾಣವ ಬಿಟ್ಟು
ಅಡವಿಯೆಲ್ಲವ ನಡುಗಿಸಿ ಬಿಟ್ಟು
ತಾನು ಬಂದಾ ತಾನು ಬಂದಾ ತಾನು ಬಂದಾ
ನವ ಚೇತನದಿಂದ
ಹೊಸ ಜನ್ಮದಿಂದ
ಬಲು ಕ್ರೋಧದಿಂದಾ || ಏಕಲವ್ಯನು ||

(ಹಾಡು ಮುಗಿಯುತ್ತಿದ್ದಂತೆ ಏಕಲವ್ಯನ ಕುಣಿತವೂ ಮುಗಿದು, ರಂಗದ ಮೇಲೆ ಕತ್ತಲಾಗುವುದು)

ಪೂರ್ವಪೀಠಿಕೆ:

ಡಾ. ಸಿದ್ದಲಿಂಗಯ್ಯನವರ ಮಹತ್ವದ ಕೃತಿಗಳಲ್ಲಿ ಏಕಲವ್ಯ ನಾಟಕವು ಪ್ರಮುಖವಾದುದು. ಮಹಾಭಾರತದ ಕಥೆಯಲ್ಲಿ ಬರುವ ಏಕಲವ್ಯನ ಪಾತ್ರವನ್ನು ಪ್ರಧಾನವಾಗಿರಿಸಿಕೊಂಡು ಇದನ್ನು ರಚಿಸಲಾಗಿದೆ. ಇದು ಪ್ರಾಚೀನಕಾಲದಿಂದಲೂ ಶೂದ್ರರಿಗೆ ಯಾವುದೇ ವಿದ್ಯೆಗಳ ಕಲಿಕೆಯನ್ನು ನಿರಾಕರಿಸುವ ಮತ್ತು ಅದನ್ನು ಅವರ ಪಾಲಿಗೆ ಇಲ್ಲವಾಗಿಸುವ ಮೇಲ್ವರ್ಗದವರ ದೌರ್ಜನ್ಯಗಳನ್ನು ಅನಾವರಣಗೊಳಿಸುತ್ತದೆ.

ಏಕಲವ್ಯ ಅರಣ್ಯದಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುವ ಬೇಡ ಸಮುದಾಯದ ಯುವಕ. ಬಿಲ್ವಿದ್ಯೆಯನ್ನು ಶಾಸ್ತ್ರೋಕ್ತವಾಗಿ ಕಲಿಯುವ ಹಂಬಲದಿಂದ ಹಸ್ತಿನಾವತಿಗೆ ಬರುತ್ತಾನೆ. ದ್ರೋಣಾಚಾರ್ಯರ ಬಳಿ ವಿದ್ಯೆ ಕಲಿಸಲು ಬೇಡಿದಾಗ ಅವರು ನಿರಾಕರಿಸುತ್ತಾರೆ. ದ್ರೋಣಾಚಾರ್ಯರನ್ನೇ ಮಾನಸ ಗುರುವನ್ನಾಗಿರಿಸಿಕೊಂಡು ಶಬ್ದವೇದಿ ಬಿಲ್ವಿದ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಮಹಾನ್ ಸಾಧಕನಾಗುವನು. ಶೂದ್ರರು ಯಾವುದೇ ವಿದ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಪಾಂಡಿತ್ಯ ಹೊಂದಬಾರದೆಂದು ಅರ್ಜುನನ ಒತ್ತಾಯಕ್ಕೆ ಮಣಿದು ದ್ರೋಣರು ಏಕಲವ್ಯನ ಬಲಗೈ ಹೆಬ್ಬರಳನ್ನು ಗುರುದಕ್ಷಿಣೆಯಾಗಿ ಪಡೆದು ಏಕಲವ್ಯನ ಬಿಲ್ವಿದ್ಯೆಯನ್ನು ಇಲ್ಲವಾಗಿಸುವ ಕುತಂತ್ರ ಇಲ್ಲಿದೆ. ಆದರೆ ಏಕಲವ್ಯನು ಬಲಗೈ ಹೆಬ್ಬರಳು ಇಲ್ಲದೆಯೂ ಎಡಗೈಯಲ್ಲಿ ಬಿಲ್ವಿದ್ಯಾ ಪ್ರಾವೀಣ್ಯತೆಯನ್ನು ಹೊಂದುತ್ತಾನೆ. ದ್ರೋಣಾಚಾರ್ಯ ಹಾಗೂ ಅರ್ಜುನ ಅರಣ್ಯದಲ್ಲಿ ಏಕಲವ್ಯನನ್ನು ಸಂಧಿಸುವ ಸನ್ನಿವೇಶ ಈ ಭಾಗದಲ್ಲಿದೆ.

* * * *

ಓದು ಪಠ್ಯ:

ಕಾವಿಕಲೆ ಆಕರ್ಷಣೆಯ ಸೆಲೆ

- ವಿ.ಎಸ್.ನಾಯಕ, ಬಳಕೂರು

ಕಲೆಯೆಂಬುದು ಎಂಥವರನ್ನಾದರೂ ಆಕರ್ಷಿಸಬಲ್ಲದು. ನಮ್ಮ ನಾಡಿನಲ್ಲಿರುವ ಹಲವಾರು ವಿಧದ ಕಲಾಪ್ರಕಾರಗಳು ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬರನ್ನು ಒಂದಲ್ಲ ಒಂದು ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಜನಮಾನಸದಲ್ಲಿ ಸೆರೆಹಿಡಿಯುವ ಕೆಲಸವನ್ನು ಮಾಡಿದೆ. ಕಲಾವಿದನ ಕುಂಚದಲ್ಲಿ ಅರಳಿದ ಹಲವಾರು ಕಲಾಕೃತಿಗಳು ಎಂದಿಗೂ, ಕೂಡ ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬರ ಮನಃಪಟಲದಲ್ಲಿ ಚಿರಸ್ಥಾಯಿಯಾಗಿ ನಿಲ್ಲುತ್ತದೆ. ನಮ್ಮ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಆಳಿದ ಹಲವಾರು ರಾಜಮನೆತನಗಳು ಕಲೆಗೆ ತಮ್ಮದೇ ಆದಂತಹ ಗೌರವವನ್ನು ಸಲ್ಲಿಸುತ್ತಾ, ಕಲೆಯನ್ನು ಪೋಷಿಸುತ್ತಾ, ಆರಾಧಿಸುತ್ತಾ ಬಂದಿರುವುದನ್ನು ಇತಿಹಾಸದ ಪುಟಗಳಲ್ಲಿ ಓದಿ ತಿಳಿದಿದ್ದೇವೆ. ನಾವು ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಈ ಹಿಂದೆ ಗೊತ್ತೋ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲದೆ ವಿಭಿನ್ನವಾದ ಕಲಾಪ್ರಕಾರಗಳನ್ನು ನೋಡಿ ತಿಳಿದಿದ್ದೇವೆ. ಆದರೆ, ಅದರ ಸರಿಯಾದ ಅರಿವು ನಮಗೆ ಇಲ್ಲದಿರಬಹುದು. ಕಾರಣ ಅದರ ಬಗ್ಗೆ ನಮಗೆ ತಿಳಿಸುವವರು ಕೂಡ ಯಾರು ಸಿಗದಿರಬಹುದು. ಕಲಾ ಇತಿಹಾಸವನ್ನು ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡುತ್ತ ಹೋದರೆ ನಮ್ಮ ನಾಡಿನಲ್ಲಿ ಹಲವು ಕಲಾಪ್ರಕಾರಗಳು ಇದ್ದವು. ಅವು ತಮ್ಮದೇ ಆದಂತಹ ವಿಶಿಷ್ಟ ವಿನೂತನ ವಿಚಾರಗಳನ್ನು ಬಿಂಬಿಸುತ್ತಿದ್ದವು ಎಂಬುದನ್ನು ತಿಳಿಯಬಹುದು. ಆದರೆ ಅತ್ಯಂತ ಪ್ರಾಚೀನ ಕಲಾಪ್ರಕಾರಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದಾದ ಕಾವಿ ಕಲೆ ಇಂದು ನಾವೆಲ್ಲರೂ ಕೂಡ ನಮ್ಮ ಮನಸ್ಸಿನಿಂದ ದೂರ ಸರಿದಿರುವುದು ನಿಜವಾಗಿಕೂಡ ದುಃಖ ತರುವ ವಿಷಯ. ನಮ್ಮ ನಾಡಿನ ಅತ್ಯಂತ ಪ್ರಾಚೀನ ಕಲಾಪ್ರಕಾರಗಳಲ್ಲಿ ಕಾವಿ ಕಲೆಯೂ ಒಂದು. ಇದು ಒಂದು ಆಕರ್ಷಣೀಯ ಕಲೆಯಾಗಿತ್ತು. ಕಾವಿ ಕಲೆಯ ಉಗಮದ ಬಗ್ಗೆ ನಾವು ತಿಳಿಯಬೇಕೆಂದರೆ ಕಾವಿಕಲೆಯ ಸಂಪೂರ್ಣವಾದ ವಿಚಾರಗಳನ್ನು ಹೊನ್ನಾವರದ ಕೃಷ್ಣಾನಂದ ಕಾಮತ್ ರವರ ಕಾವಿ ಕಲೆ ಪುಸ್ತಕದಲ್ಲಿ ಅದ್ಭುತವಾಗಿ ಚಿತ್ರಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಸುಮಾರು ೧೬ನೇ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿ ಗೋವಾದಲ್ಲಿ ಈ ಕಲೆಯ ಉಗಮದ ಬಗ್ಗೆ ಹಲವಾರು ಕುರುಹುಗಳು ನಮಗೆ ಸಿಗುತ್ತದೆ. ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಗೋವಾದಲ್ಲಿರುವ ಸಾರಸ್ವತ ದೇವಾಲಯಗಳ ಗೋಡೆಗಳಲ್ಲಿ, ಮನೆ ಮಠಗಳ ಗೋಡೆಗಳಲ್ಲಿ ಈ ಕಾವಿ ಕಲೆಯ ಚಿತ್ರಗಳು ವಿಶಿಷ್ಟವಾಗಿ ರಚಿಸಲ್ಪಡುತ್ತಿದ್ದವು. ಆಗಿನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಅಲ್ಲಿಯ ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬ ಕಲಾವಿದರು ಕಾವಿ ಕಲೆಯನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿನ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಗೌರವಿಸಿ ಆರಾಧಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಇಂತಹ ಕಲಾತ್ಮಕ ನೋಟಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡ ಈ ಕಾವಿ ಕಲೆಯು ಅಷ್ಟೊಂದು ಜನಪ್ರಿಯವಾಗಿತ್ತು. ಅಂದಿನ ಕಾಲದ ಜನರು ಕಾವಿಕಲೆಯ ಸಾಧಕರಾಗಿದ್ದರು ಎಂಬುದನ್ನು ಕೃಷ್ಣಾನಂದ ಕಾಮತ್ ರವರ ಪುಸ್ತಕದಲ್ಲಿ ನಾವು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಬಹುದು. ಇಂತಹ ಅವನತಿಯತ್ತ ಸಾಗುತ್ತಿರುವ ಕಾವಿ ಕಲೆಯನ್ನು ಉಳಿಸಿ ಬೆಳೆಸುವ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ತಮ್ಮದೇ ಆದ ವಿಭಿನ್ನ ಶೈಲಿಯನ್ನು ಉಳಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಮೂಲಕ ಕಾವಿ ಕಲೆಯನ್ನು ಆರಾಧಿಸಿ ವಿಭಿನ್ನ ಕಲಾಕೃತಿಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿ ನಾಡಿನಾದ್ಯಂತ ಕಾವಿಕಲೆಯ ಬಗ್ಗೆ ವಿಭಿನ್ನವಾದ ವಿಚಾರಧಾರೆಗಳನ್ನು ತಿಳಿಸುತ್ತಾ ಬಂದಿದ್ದಾರೆ ಕಾವಿ ಕಲಾವಿದೆ ಶ್ರೀಮತಿ ವೀಣಾ ಶ್ರೀನಿವಾಸ್ ಇವರು ಮೂಲತಃ ಮಂಗಳೂರಿನ ನಿವಾಸಿ ಅತ್ಯಂತ ಪ್ರಾಚೀನ ಕಾವಿಕಲೆ ಇಂದು ಅಳಿವಿನ ಅಂಚಿನಲ್ಲಿದೆ ಎಂಬುದನ್ನು ತಿಳಿದ ಅವರು ಅದನ್ನು ಉಳಿಸುವ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಮಾಣಿಕವಾದ ಸೇವೆಯನ್ನು ಸಲ್ಲಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ.

ವೀಣಾ ಶ್ರೀನಿವಾಸ್ ರವರು ಮೊದಲು ಕಾವಿ ಕಲೆಯ ಬಗ್ಗೆ ಅಷ್ಟೊಂದು ಆಸಕ್ತರಾಗಿ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಅವರ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ನಡೆದ ಒಂದು ಘಟನೆಯು ಕಾವಿಕಲೆಯ ಬಗ್ಗೆ ವಿಶೇಷವಾದ ಆಸಕ್ತಿ ಹುಟ್ಟಿಸುವಂತೆ ಮಾಡಿತು.

ಒಂದು ದಿನ ಇವರು ಉತ್ತರ ಕನ್ನಡ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಕುಮಟಾ ಪಟ್ಟಣದಲ್ಲಿರುವ ಶ್ರೀ ಮಹಾಲಸಾ ನಾರಾಯಣಿ ದೇವಸ್ಥಾನಕ್ಕೆ ಹೋದಾಗ ಅಲ್ಲಿ ದೇವಾಲಯದ ಗೋಡೆಗಳ ಮೇಲೆ ವರ್ಣರಂಜಿತವಾಗಿ ವಿಭಿನ್ನ ಶೈಲಿಯ ಕಾವಿ ಕಲೆಯನ್ನು ನೋಡಿ ಒಂದು ಕ್ಷಣ ನಿಬ್ಬರಗಾದರು. ಇಲ್ಲಿ ರಚಿಸಿದ ವಿಭಿನ್ನ ಶೈಲಿಯ ಕಲಾಕೃತಿಗಳು ಕಲಾವಿದರಾದ ಶ್ರೀಮತಿ ವೀಣಾ ಶ್ರೀನಿವಾಸ್ ರವರಿಗೆ ತಾವು ಕೂಡ ಅಂತಹ ಕಲೆಯನ್ನು ರಚಿಸಿ ಇಂತಹ ಪ್ರಾಚೀನ ಕಲಾಪ್ರಕಾರಗಳನ್ನು ಉಳಿಸಬೇಕು ಎಂಬ ಆಲೋಚನೆಯನ್ನು ಮಾಡಿ ಅಂದಿನಿಂದ ಇಂದಿನವರೆಗೆ ಹಲವಾರು ರೀತಿಯ ಕಾವಿ ಕಲೆಯ ವಿಭಿನ್ನ ಕಲಾಕೃತಿಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಈ ಕಲೆಯು ಮೇಲ್ನೋಟಕ್ಕೆ ವರ್ಲಿ ಕಲೆಯನ್ನು ಹೋಲುವ ಆದರೆ, ಅದಕ್ಕಿಂತಲೂ ವಿಭಿನ್ನವಾದ ಕಲೆ ಕಾವಿ ಕಲೆಯಾಗಿದ್ದು ಅತ್ಯಂತ ಆಕರ್ಷಣೀಯ ಪ್ರಾಚೀನವು ಆಗಿದೆ. ಶ್ರೀ ಕೃಷ್ಣಾನಂದ ಕಾಮತ್ ರವರ ಕಾವಿ ಕಲೆ ಪುಸ್ತಕದಲ್ಲಿ ಕಾಣಬಹುದು. ಕಾವಿ ಕಲೆಯನ್ನು ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಬೆಲ್ಲದ ಅಂಟು ಮತ್ತು ಸಮುದ್ರದ ದಡದಲ್ಲಿ ಸಿಗುವ ಮರಳನ್ನು ಕೊಳೆ ಹಾಕಿ ನಂತರ ಅದನ್ನು ನುಣುಪಾಗಿ ರುಬ್ಬಿ ಅದಕ್ಕೆ ಬೇಕಾದ ಸುಣ್ಣವನ್ನು ತಯಾರಿಸುತ್ತಾರೆ ಅದಕ್ಕೆ ಬೇಕಾದ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಕೆಂಪು ಮಣ್ಣನ್ನು ಬಳಸಿ ಸರಿಯಾದ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಮಿಶ್ರಣಮಾಡಿ ಈ ಕಲಾಪ್ರಕಾರಕ್ಕೆ ಬಳಸುವುದು ವಾಡಿಕೆ. ಆದರೆ ಇಂದಿನ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಈ ಕಲೆ ಈ ಹಿಂದೆ ಇತ್ತೆ ಎನ್ನುವುದು ಪ್ರಶ್ನಾರ್ಥಕ ಚಿಹ್ನೆಯಾಗಿ ನಮ್ಮನ್ನು ಕಾಡುತ್ತದೆ. ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಕಾವಿ ಕಲೆಯನ್ನು ಕರಾವಳಿ ಭಾಗದ ದೇವಾಲಯಗಳಲ್ಲಿ ಅದರಲ್ಲೂ ಉತ್ತರಕನ್ನಡ ಮತ್ತು ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ ಸಾರಸ್ವತ ದೇವಾಲಯಗಳಲ್ಲಿ ಇಂದಿಗೂ ಕೂಡ ಕಾಣಬಹುದು.

ಕಾವಿ ಕಲೆಯ ಕಲಾಪ್ರಕಾರ ಒಂದಕ್ಕಿಂತ ಒಂದು ವಿಭಿನ್ನ ಕಲಾಕೃತಿಗಳಾಗಿವೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಗಮನಿಸಬಹುದು. ದೇವರು ಮತ್ತು ಪುರಾಣ ಪುಣ್ಯ ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಬರುವ ಹಲವಾರು ಘಟನೆಗಳು, ಆಗಿನ ಜನರು ತಮ್ಮ ಜೀವನವನ್ನು ಯಾವ ರೀತಿಯಾಗಿ ಸಾಗಿಸುತ್ತಿದ್ದರು ಕುಟುಂಬ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಪರಿಸರ ಎಲ್ಲ ವಿಚಾರಗಳನ್ನು ಈ ಕಾವಿ ಕಲೆಯಲ್ಲಿ ಚಿತ್ರದಲ್ಲಿರುವುದು ನಮಗೆ ಒಂದು ವಿಶೇಷ ಕೊಡುಗೆಯಾಗಿದೆ.

ಕಾವಿ ಕಲೆಯಲ್ಲಿ ಆಗಿನ ಕಾಲದ ಕಲಾವಿದರು ದೇವಾಲಯಗಳಲ್ಲಿ ಮನೆ-ಮಠಗಳಲ್ಲಿ ದಶಾವತಾರ ಶಿವ-ವಿಷ್ಣು ದುರ್ಗಾ ಸರಸ್ವತಿ ಪಂಚಮುಖಿ ಶಿವ ಆಗಿನ ಕಾಲದ ಜೀವನ ಶೈಲಿಯ ಚಿತ್ರಗಳು ಗಿಡಮರ ದೇವಾಲಯ ಜನಜೀವನ ಎಲ್ಲವನ್ನು ಕೂಡ ವಿಶೇಷವಾದ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಕಾಣಬಹುದಾಗಿದೆ.

ಇಂತಹ ಕಾವಿ ಕಲೆಯು ಉತ್ತರ ಕನ್ನಡ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಕುಮಟಾದ ಶ್ರೀ ಮಹಾಲಸಾ ದೇವಾಲಯ, ಶ್ರೀ ಶಾಂತೇರಿಕಾಮಾಕ್ಷಿ ದೇವಾಲಯ, ಕಾವೂರು ಕಾಮಾಕ್ಷಿ ದೇವಾಲಯ, ಹೊನ್ನಾವರ ದ ರಾಮಮಂದಿರ, ಕುಂದಾಪುರದ ಪೇಟೆ ವೆಂಕಟರಮಣ ದೇವಾಲಯ, ಕೊಲ್ಲೂರು ಮೂಕಾಂಬಿಕಾ ದೇವಾಲಯ, ಶಿರಾಲಿಯ ಮಹಾಗಣಪತಿ ಮಹಾಮಾಯ ದೇವಾಲಯ, ಮಂಗಳೂರಿನ ಗೋಕರ್ಣ ಮಠದ ತೀರ್ಥ ಮಂಟಪ ಹೀಗೆ ಕರಾವಳಿಯ ಹಲವಾರು ದೇವಾಲಯಗಳಲ್ಲಿ ಈ ಕಲಾಪ್ರಕಾರವನ್ನು ಗಮನಿಸಬಹುದಾಗಿದೆ.

ಕಾವಿ ಕಲೆಯ ಅವನತಿಗೆ ಕಾರಣಗಳು ಹಲವಾರು ಇರಬಹುದು. ಅದರಲ್ಲಿ ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಇಂದು ಹೊಸ ಕಲಾಪ್ರಕಾರಗಳು ಹುಟ್ಟಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿವೆ. ಕಲಾಸಕ್ತರು ಅಂತಹ ಕಲೆಯ ಬಗ್ಗೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ಒಲವು ತೋರಿದ್ದರಿಂದ ಪ್ರಾಚೀನ ಕಲಾಪ್ರಕಾರವಾದ ಕಾವಿ ಕಲೆಯು ಅವನತಿಯತ್ತ ಸಾಗಿದೆ. ತನ್ನದೇ ಆದ ಮೆರುಗನ್ನು ಹೊಂದಿ ಕಲಾವಿದನ ಕೌಶಲ್ಯದಲ್ಲಿ ಪುರಾಣ ಪುಣ್ಯ ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಬರುವ ವಿಚಾರಧಾರೆಯನ್ನು ಬಿಂಬಿಸುವ ಕಾವಿ ಕಲೆಯನ್ನು ಉಳಿಸಬೇಕಾಗಿರುವುದು ನಮ್ಮೆಲ್ಲರ ಜವಾಬ್ದಾರಿ.

ಶ್ರೀಮತಿ ವೀಣಾ ಶ್ರೀನಿವಾಸ್ ರವರು ಕಾವಿಕಲೆಯ ಬಗ್ಗೆ ನಾಡಿನಾದ್ಯಂತ ಸಂಚರಿಸಿ ಕಲೆಯ ಉಳಿವಿಗಾಗಿ ಶ್ರಮಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಇವರು ಕಾವಿ ಕಲೆಯಲ್ಲಿ ಸಪ್ತಮಾತ್ರಿಕಾ ಚಂದ್ರಮಂಡಲ ಸೂರ್ಯಮಂಡಲ ದಶಾವತಾರ ನಾಟ್ಯ ಗಣೇಶ ರಣ ಪಥ ಚಂಡಿಕಾ ಹೀಗೆ ವಿಭಿನ್ನ ರೀತಿಯ ಕಾವಿ ಕಲೆಯನ್ನು ಮಾಡಿ ಕಲಾಸಕ್ತರ ಮಡಿಗೆ ಅರ್ಪಿಸಿರುವುದು ವಿಶೇಷ. ಅವರು ಕಾವಿ ಕಲೆಯನ್ನು ಉಳಿಸುವ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ರಾಜ್ಯ ಮತ್ತು ದೇಶದ ವಿವಿಧ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಕಾರ್ಯಾಗಾರ ಮತ್ತು ಪ್ರದರ್ಶನವನ್ನು ಏರ್ಪಡಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಇವರ ಕಲಾಸೇವೆಯನ್ನು ಗುರುತಿಸಿ ಹಲವಾರು ಸಂಘ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ಗೌರವಿಸಿವೆ ಆದರೆ ನಮ್ಮ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಒಂದು ಆತಂಕ ಮೂಡಲು ಕಾರಣ. ೧೬ನೇ ಶತಮಾನದ ಅದ್ಭುತ ಕಲಾಪ್ರಕಾರ ನಮ್ಮ ಜನಮಾನಸದಿಂದ ದೂರ ಸರಿಯುತ್ತಿದೆ ಏನು ಎಂಬ ಆತಂಕ ನಮ್ಮನ್ನು ಕಾಡುತ್ತಿದೆ. ನಮ್ಮ ನಾಡಿನ ಕಲಾ ಪ್ರಕಾರಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಚೀನ ಕಲೆಯಾದ ಕಾವಿಕಲೆಯು ಇಂದು ಕೂಡ ಜೀವಂತವಾಗಿರಬೇಕು. ಶ್ರೀಮತಿ ವೀಣಾ ಶ್ರೀನಿವಾಸ್ ಇಂತಹ ಕಲೆಯನ್ನು ಉಳಿಸುವ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ಅವಿರತವಾದ ಪ್ರಯತ್ನವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿರುವುದು ನಿಜವಾಗಿಯೂ ಕೂಡ ಮೆಚ್ಚಲೇಬೇಕು. ಒಂದೊಂದು ಕಲೆ ವಿಭಿನ್ನ ಸಂದೇಶವನ್ನು ಕೊಡುವ ನಮ್ಮ ಜೀವನವನ್ನು ಬದಲಿಸುವ ಒಂದಾಗಿರುವ ಶಕ್ತಿ ಅದರಲ್ಲಿದೆ. ಇಂತಹ ಹಲವಾರು ಕಲಾಪ್ರಕಾರಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದಾದ ಕಾವಿಕಲೆ ಯು ಕಲಾಸಕ್ತರಿಗೆ ವಿಭಿನ್ನವಾದ ಸಂದೇಶವನ್ನು ನೀಡುತ್ತದೆ. ಮುಂದಿನ ಪೀಳಿಗೆಗೆ ಹಳೆಯ ಕಲಾಪ್ರಕಾರದ ಬಗ್ಗೆ ನಾವು ತಿಳಿಸದಿದ್ದರೆ ನಿಜವಾಗಿಯೂ ನಮ್ಮ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಬಗ್ಗೆ ಸರಿಯಾದ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಅರಿವು ಮೂಡಿಸುತ್ತಿಲ್ಲ ಎಂಬ ಪಾಪಪ್ರಚ್ಛೇ ನಮ್ಮನ್ನು ಕಾಡುತ್ತದೆ. ಇಂತಹ ಅಳಿವಿನಂಚಿನಲ್ಲಿರುವ ಕಾವಿ ಕಲೆಯನ್ನು ಉಳಿಸಿ ಬೆಳೆಸಿ ರಾಜ್ಯ ಮತ್ತು ರಾಷ್ಟ್ರ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಪ್ರಚಾರ ಮಾಡಿ ಉಳಿಸುವಂತೆ ಮಾಡಿದ ಶ್ರೀಮತಿ ವೀಣಾ ಶ್ರೀನಿವಾಸ್ ರವರಿಗೆ ಧನ್ಯವಾದಗಳನ್ನು ಅರ್ಪಿಸಬೇಕು. ನಾವು ಕಡೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರೀತಿಸೋಣ ಬೆಳೆಸೋಣ ಉಳಿಸೋಣ ಗೌರವಿಸೋಣ. ಕಲಾರಾಧಕರಾಗೋಣ ಎಂಬ ಆಶಯ ನುಡಿ ನಮ್ಮದು.

* * * *

ಸಾಮಾಜಿಕ ನ್ಯಾಯ

ಸಾಮಾಜಿಕ ನ್ಯಾಯ ಸಮಾನತೆಯ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಯಾಗಿದೆ. ಮಾನವ ಒಟ್ಟುಗೂಡಿ ಬದುಕುವ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯೇ ಸಮಾಜ. ಇಂತಹ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಸಮಾನ ಶಿಕ್ಷಣ, ಆರ್ಥಿಕ, ಧಾರ್ಮಿಕ, ರಾಜಕೀಯ, ವೃತ್ತಿ, ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ, ಗೌರವಗಳನ್ನು ಕೊಡಬೇಕೆಂದು ಸಾಮಾಜಿಕ ನ್ಯಾಯವಾಗಿದೆ. ಇವು ಮನುಷ್ಯನು ಬದುಕಲು ಅಗತ್ಯವಿರುವ ಮಾನವ ಹಕ್ಕುಗಳು. ಜಾಗತಿಕವಾಗಿ ಬಹಳ ಕಾಲದಿಂದಲೂ ಇಂತಹ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಅವುಗಳನ್ನು ನಿಯಂತ್ರಿಸುವ ಹಾಗೂ ತನ್ನಿಚ್ಛೆಯಂತೆ ನಡೆಸಬೇಕೆನ್ನುವ ಪ್ರಬಲ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಹುಟ್ಟಿಕೊಂಡಿತು. ಪರಿಣಾಮವಾಗಿ ಧರ್ಮ, ಶಿಕ್ಷಣ, ವೃತ್ತಿ, ವರ್ಣ ಹಾಗೂ ವರ್ಗಾಧಾರಿತ ಅಸಮಾನತೆ ನಿರ್ಮಾಣವಾಯಿತು. ದಬ್ಬಾಳಿಕೆ, ದೌರ್ಜನ್ಯ, ಜಾತಿ ಪದ್ಧತಿ, ವರದಕ್ಷಿಣೆ, ಸತಿ ಪದ್ಧತಿ, ಸ್ತ್ರೀ ಶೋಷಣೆ, ಅಸಮಾನ ಕೂಲಿ, ಜೀತಪದ್ಧತಿ, ಭೂಹೀನತೆಯಂತಹ ಅನಿಷ್ಟ ಪದ್ಧತಿಗಳು ತಲೆಯೆತ್ತಿದವು. ಇಂತಹ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಬದುಕುವ ಜನರ ಬದುಕು ತತ್ತರಗೊಂಡು ತುತ್ತು ಕೊಳಗಾಗಿ ಪರಿತಪಿಸುವ ಸ್ಥಿತಿಗಳು ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಡವು.

ಒಂದೇ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಬದುಕುವ ಎಲ್ಲರ ಜೀವನ ಕ್ರಮದಲ್ಲಿ ವ್ಯತ್ಯಯ ಹಾಗೂ ತಾರತಮ್ಯಗಳು ತಲೆದೋರಿದವು. ಪ್ರಬಲರು ದುರ್ಬಲರ ಬದುಕುವ ಹಕ್ಕುಗಳನ್ನು ಕಸಿದುಕೊಂಡುದರ ಪರಿಣಾಮವಾಗಿ ಸಾಮಾಜಿಕ ಅಸಮತೋಲನ ಉಂಟಾಯಿತು. ಈ ನೆಲದಲ್ಲಿ ಬುದ್ಧ, ಬಸವ, ಗಾಂಧಿ, ಅಂಬೇಡ್ಕರ್, ಲೋಹಿಯಾ, ಜ್ಯೋತಿಬಾ ಫುಲೆ, ಪೆರಿಯಾರ್, ನಾರಾಯಣಗುರು, ಕುದ್ಮಲ್ ರಂಗರಾವ್‌ರಂತಹ ಹಲವಾರು ಹೋರಾಟಗಾರರು ಮತ್ತು ಸಾಮಾಜಿಕ ಚಿಂತಕರು ಸಮ ಸಮಾಜದ ಕನಸನ್ನು ಕಂಡರು. ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಬದುಕುವ ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬರಿಗೂ ಸಮಾನ ವ್ಯಕ್ತಿ ಗೌರವ, ವೃತ್ತಿ ಗೌರವ, ಸಾಮಾಜಿಕ, ಆರ್ಥಿಕ, ಧಾರ್ಮಿಕ ಹಾಗೂ ಮಾನವಹಕ್ಕುಗಳ ಸ್ಥಾಪನೆಗಾಗಿ ಚಳವಳಿ, ಹೋರಾಟಗಳನ್ನು ನಡೆಸಿದರು. ಹೀಗೆ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ, ಸಮಾನತೆ, ಮಾನವ ಹಕ್ಕುಗಳ ರಕ್ಷಣೆ, ಸಾಮಾಜಿಕ ನ್ಯಾಯಕ್ಕಾಗಿ ಹೋರಾಡಿದ ಸಾಧಕರು ಹಾಗೂ ಹೋರಾಟಗಳ ವಿವರಣೆಗಳನ್ನೊಳಗೊಂಡ ಆಯ್ದ ಲೇಖನಗಳನ್ನು ಈ ವಿಭಾಗದಲ್ಲಿ ನಿಗದಿಪಡಿಸಲಾಗಿದೆ.

* * * *

ಆಶಯ:

ಭಾರತದ ಸಂವಿಧಾನದ ಘೋಷಣಾ ವಾಕ್ಯಗಳು

- ಡಾ. ಎಂ.ಪಿ.ಭುವನೇಶ್ವರ ಪ್ರಸಾದ್

ಸಾಮಾಜಿಕ ನ್ಯಾಯ ಎಂದರೆ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಬದುಕುವ ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಒಂದೇ ಸಮನಾಗಿ ಒಂದೇ ರೀತಿಯ ಸಾಮಾಜಿಕ ಮಾನ್ಯತೆ ದೊರೆಯಲಿ ಎಂಬುದು. ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ವಿವಿಧ ರೀತಿಯ ತಾರತಮ್ಯ ಇರುವುದು ಕಂಡು ಬರುತ್ತಿದೆ. ಸಾಮಾಜಿಕ ಪಿಡುಗುಗಳೆಂದೇ ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾಗಿರುವ ಜಾತಿ ಪದ್ಧತಿ, ವರದಕ್ಷಿಣೆ, ಬಾಲ್ಯ ವಿವಾಹ, ಸತಿ ಪದ್ಧತಿ, ವಿಧವಾ ಪುನರ್ ವಿವಾಹ ನಿಷೇಧ, ಬಾಲಕಾರ್ಮಿಕರ ಶೋಷಣೆ, ಮಹಿಳೆಯರ ಶೋಷಣೆ, ಲಿಂಗಭೇದದ ಮೇಲೆ ಕೂಲಿ ನೀಡುವುದು, ಬಡತನ ಇನನೂ ಮುಂತಾದ ಸಾಮಾಜಿಕ ಅಸಮಾನತೆಯನ್ನು ಹೋಗಲಾಡಿಸಿ, ಸಾಮಾಜಿಕ ನ್ಯಾಯದಿಂದೊಡಗೂಡಿದ ರಾಜ್ಯದ ಸ್ಥಾಪನೆ ಮಾಡಬೇಕು ಎಂಬುದು ಸಂವಿಧಾನದ ಮತ್ತು ಸರ್ಕಾರದ ಗುರಿಯಾಗಿದೆ.

ಒಟ್ಟಾರೆ ಇದೊಂದು ಪ್ರಮುಖ ವಿಚಾರ ಎಂದು ಪರಿಗಣಿಸಿದರೂ ಸಹ ಸ್ವತಂತ್ರ ಭಾರತವಾದರು ಕೂಡ ಬಡತನದಿಂದ ಬಳಲುತ್ತಿರುವ ಜನತೆಯು (ಸುಮಾರು ಶೇಕಡಾ ೩೦ರಷ್ಟು) ಒಂದು ಗೇಣು ಬಟ್ಟೆಗಾಗಿ ಮತ್ತು ಒಂದು ಹೊತ್ತಿನ ಕೂಳಿಗಾಗಿ ಪಡುತ್ತಿರುವ ಶ್ರಮ ಹೇಳತೀರದು. ನಿಜವಾಗಿ ನಮ್ಮ ಸರ್ಕಾರ ಜನತೆಗೆ ಒಳಿತನ್ನು ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ಭಾವಿಸಿದ್ದರೆ ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಸುಖದ ಸುಪ್ಪತ್ತಿಗೆಯನ್ನು ನೀಡುವುದು ಬೇಡ, ಅದಕ್ಕೆ ಬದಲಾಗಿ ಊಟ, ಬಟ್ಟೆ, ವಸತಿಯನ್ನು ಮೂಲಭೂತವಾಗಿ ನೀಡಿದರೆ ಅದಕ್ಕಿಂತ ಸುಭಿಕ್ಷ ಸರ್ಕಾರ ಸದ್ಯಕ್ಕೆ ಬೇರಾವುದು ಇಲ್ಲ. ಇತ್ತೀಚಿನ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಸರ್ಕಾರ ಅನೇಕ ಜನಪರ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಕೈಗೊಂಡಿದೆ. ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಮುಖ್ಯವಾದವುಗಳೆಂದರೆ, ಪಂಚವಾರ್ಷಿಕ ಯೋಜನೆಗಳು, ೨೦ ಅಂಶಗಳ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ, ರೋಜ್‌ಗಾರ್ ಯೋಜನೆ, ಕ್ಷೀರ, ಅಕ್ಷರ, ಆರಾಧನೆ, ನಿವೇಶನ ಹಂಚಿಕೆ, ಬಡ್ಡಿ ರಹಿತ ಸಾಲ, ಅನೇಕ ಆಯೋಗಗಳ ರಚನೆ ಮುಂತಾದವು ನಿಜಕ್ಕೂ ಒಳ್ಳೆಯವು. ಆದರೆ ಇವುಗಳು ಎಷ್ಟರಮಟ್ಟಿಗೆ ಬಡ ಜನರನ್ನು ತಲುಪಿವೆ ಎಂಬುದು ಅಸ್ಪಷ್ಟ. ಇದೆಲ್ಲಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಭ್ರಷ್ಟಾಚಾರ, ಬೂಟಾಟಿಕೆ, ಸ್ವಾರ್ಥತೆ, ಅದಕ್ಷತೆ, ಅನ್ಯಾಯ, ಅತ್ಯಾಚಾರ, ಅಸಹನೀಯತೆ, ಅಧಿಕಾರದ ದುರುಪಯೋಗ, ಅನಕ್ಷರತೆ, ಅನೀತಿಯುತ ನಡವಳಿಕೆ ಮತ್ತು ಆಡಳಿತ, ಅಶಿಸ್ತು ಇನ್ನು ಮುಂತಾದವು ಎಲ್ಲಿಯವರೆಗೂ ಇರುತ್ತವೆಯೋ ಅಲ್ಲಿಯವರೆವಿಗೆ ಸಾಮಾಜಿಕ ನ್ಯಾಯವನ್ನು ಒದಗಿಸುತ್ತೇವೆ ಎಂಬುದು ಕೇವಲ ಭ್ರಮೆ ನಿರಸನವಷ್ಟೆ. ಎಂಬುದನ್ನು ಅಲ್ಲಗಳೆಯುವಂತಿಲ್ಲ. ಇದಕ್ಕಿಂತ ಮಿಗಿಲಾಗಿ ಮಾನವನಾದವನು ಮಾನವೀಯತೆಯಿಂದ ಬದುಕಲು ಯತ್ನಿಸಬೇಕು. ತನ್ನನ್ನು ತಾನು ಅರಿತುಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ನಿಸ್ವಾರ್ಥತೆಯಿಂದ, ಸೇವಾಮನೋಭಾವದಿಂದ ಶ್ರಮಿಸುವುದಾದರೆ ಮಾತ್ರ ಸಂವಿಧಾನದ ಈ ಉದ್ದೇಶ ಸಫಲವಾಗುತ್ತದೆ. ಇಲ್ಲವಾದರೆ ಎಲ್ಲವೂ ವ್ಯರ್ಥವಾಗುತ್ತದೆ ಎಂಬುದರಲ್ಲಿ ಯಾವ ಸಂಶಯವೂ ಇಲ್ಲ.

* * * *

ಅನ್-ಟು ದಿಸ್ ಲಾಸ್ತ್-ರಸ್ಕಿನ್ ಮಂಡಿಸುವ ವಿಚಾರಗಳ ಸಾರಾಂಶ

ಮೂಲ: ಜಾನ್ ರಸ್ಕಿನ್

ಕನ್ನಡಕ್ಕೆ: ಜಿ.ಎಂ.ಕೃಷ್ಣಮೂರ್ತಿ

ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ರಾಜಕೀಯ ಅರ್ಥಶಾಸ್ತ್ರದ ಸಿದ್ಧಾಂತಗಳು ಸದ್ಯದ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಅನ್ವಯವಾಗಲಾರವು ಎಂದು ರಸ್ಕಿನ್ ಸಾರುತ್ತಾನೆ. ಈ ಸಿದ್ಧಾಂತಗಳು ಸಾಮಾಜಿಕ ಒಲವುಗಳನ್ನು ನಿರ್ಲಕ್ಷಿಸುತ್ತವೆ. ಆದರೆ ಸಾಮಾಜಿಕ ಒಲವುಗಳು ಆರ್ಥಿಕ ಜೀವನದ ಮೇಲೆ ಕೇವಲ ಸೈದ್ಧಾಂತಿಕ ಪ್ರಭಾವಗಳನ್ನು ಮಾತ್ರ ಬೀರುವುದಿಲ್ಲ. ಅವು ಬಹುಮಟ್ಟಿಗೆ ವ್ಯಾವಹಾರಿಕ ಪ್ರಭಾವಗಳನ್ನು ಬೀರುತ್ತವೆ. ಸಾಚಾ ರಾಜಕೀಯ ಆರ್ಥಿಕತೆಯು ಉದ್ಯೋಗದಾತ ಮತ್ತು ಉದ್ಯೋಗಿಯ ನಡುವಣ ಸಂಬಂಧಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಕಳಕಳಿಯನ್ನಿಟ್ಟುಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಈ ಸಂಬಂಧ ನ್ಯಾಯ ಮತ್ತು ವಿಶ್ವಾಸದ ಮೇಲೆ ಅವಲಂಬಿತವಾಗಿರಬೇಕೇ ಹೊರತು ಅನುಕೂಲಕ್ಕೆ ತಕ್ಕಂತೆ ಹೊಂದಿಕೊಳ್ಳುವಂತಿರಬಾರದು. ಉದ್ಯೋಗದ ಮತ್ತು ಉದ್ಯೋಗಿಯ ನಡುವೆ ಹಗೆತನ ಬೆಳೆಯಬಾರದು. ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡುವ ಕೂಲಿಯಾಗಿರಬಹುದು ಇಲ್ಲವೆ, ಸೇನೆಯಲ್ಲಿ ಸೇವೆ ಸಲ್ಲಿಸುವ ಯೋಧನಾಗಿರಬಹುದು ಒಲವಿನ ಭಾವನೆ ಬೆಳೆದರೆ ಅವರಲ್ಲಿ ಕೆಲಸಮಾಡುವ ಹುರುಪು ಹೆಚ್ಚುವುದು. ಒಲವು ದುಡಿಮೆಯ ಪ್ರೇರಕ ಶಕ್ತಿಯಾಗಿದೆ.

ಶ್ರಮಿಕರ ಕೂಲಿದರವನ್ನು ವಿಧಿಯ ವಶಕ್ಕೆ ಒಪ್ಪಿಸಬಾರದು ಎಂದು ರಸ್ಕಿನ್ ಒತ್ತಾಯಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಕೂಲಿದರ ಸರಬರಾಜು ಮತ್ತು ಬೇಡಿಕೆ ನ್ಯಾಯಪದ್ಧತಿಯ ನಿಯಂತ್ರಣಕ್ಕೂ ಒಳಗಾಗಬಾರದು. ದುಡಿಮೆಯ ಬೇಡಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚು ಕಡಿಮೆಯಾದರೂ ಮಜೂರಿ ನಿಶ್ಚಿತವಾಗಿರಬೇಕು. ಶ್ರಮಿಕರ ಉದ್ಯೋಗಕ್ಕೆ ಭದ್ರತೆಯನ್ನೊದಗಿಸುವುದು ತುಂಬಾ ಮುಖ್ಯವೆಂದು ರಸ್ಕಿನ್ ವಾದಿಸುತ್ತಾನೆ.

ರಸ್ಕಿನ್ ತನ್ನ ಕಾಲದ ಸಮಾಜವನ್ನು ಆಳವಾಗಿ ಅಭ್ಯಸಿಸಿದ್ದ. ಅವನ ಪ್ರಕಾರ ವೈದ್ಯ, ವಕೀಲ ಮತ್ತು (ಕ್ರೈಸ್ತ) ಪುರೋಹಿತವರ್ಗದವರು ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಗೌರವಾದರ ಪಡೆಯಲು ಅವರು ತಮ್ಮ ವೃತ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಸ್ವಾರ್ಥವನ್ನು ತ್ಯಾಗಮಾಡಿ ಸೇವೆ ಸಲ್ಲಿಸುತ್ತಿರುವುದೇ ಮುಖ್ಯ ಕಾರಣ. ಈ ಮಾತನ್ನು ಪೂರ್ತಿಯಾಗಿ ಒಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಓದುಗರಿಗೆ ಕಷ್ಟವಾಗಬಹುದು. ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಇಂದು ಎಲ್ಲ ವೃತ್ತಿಗಳು ಹಣದಾಸೆಗೆ ಬಲಿಯಾಗಿರುವುದರಿಂದ ನೈತಿಕವಾಗಿ ಎಲ್ಲ ವೃತ್ತಿಗಳೂ ಕುಸಿದಿವೆ ಎಂದು ಅನೇಕರು ಭಾವಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಬಾಪೂಜಿ ಕೂಡಾ ಇದೇ ವಿಷಯವನ್ನು ಎತ್ತಿಕೊಂಡು ಚರ್ಚಿಸಿದ್ದಾರೆ. ರಸ್ಕಿನ್ ಮುಂದುವರೆದು ವ್ಯಾಪಾರಿ ಸದಾ ಸ್ವಾರ್ಥವನ್ನು ಮೆರೆಸುತ್ತ ವರ್ತಿಸುತ್ತಿರುತ್ತಾನೆ ಎಂದು ತಿಳಿಸುತ್ತ ಈ ಕಾರಣದಿಂದಾಗಿಯೇ ಸಮಾಜ ಅವನನ್ನು ಗೌರವಿಸುತ್ತಿಲ್ಲ ಎಂದೂ ಘೋಷಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಆದರೆ ಇಂದು ಸ್ವಾರ್ಥಪರತೆ ಎಲ್ಲ ವೃತ್ತಿಗಳಲ್ಲೂ ಕೈಯಾಡಿಸುತ್ತಿದೆ. ಹಾಗಿರುವುದರಿಂದ ಯಾವುದೋ ಒಂದು ಉದ್ಯೋಗ ನಿರ್ವಾರ್ಥತೆಯನ್ನು ಮೆರೆಸುತ್ತಿದೆಯಾದ್ದರಿಂದ ಅದು ಮೇಲು ಎಂದು ಭಾವಿಸುವುದು ಸರಿಯೆ ಎಂದು ಈಗ ಪ್ರಶ್ನಿಸುವವರುಂಟು. ವೃತ್ತಿಗೆ ಗೌರವ ತಂದುಕೊಡಲು ಏನು ಮಾಡಬೇಕು ಎಂಬುದರ ಬಗ್ಗೆ ರಸ್ಕಿನ್ ಕೆಲವು ಮಹತ್ವದ ಅಂಶಗಳನ್ನು ಸ್ಪಷ್ಟಪಡಿಸಿದ್ದಾನೆ: 'ಯಾವುದೇ ವೃತ್ತಿಯಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿಕೊಂಡಿರುವವರು ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಕಷ್ಟವನ್ನು ಅನುಭವಿಸಲು, ಪೇಚಾಟವನ್ನು ಸಹಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಸಿದ್ಧರಾಗಿರಬೇಕು. ಯಾವುದೇ ಗಂಡಾಂತರವನ್ನು ಎದುರಿಸುವ ಧೈರ್ಯಶಾಲಿಗಳಾಗಿರಬೇಕು. ಎಲ್ಲಕ್ಕಿಂತ ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಸಂದರ್ಭ ಬಂದಾಗ ಪ್ರಾಣವನ್ನು ಕೂಡಾ ಅರ್ಪಿಸುವ ಸಾಹಸೀ ಮನೋಭಾವವನ್ನು ಹೊಂದಿರಬೇಕು'. ಪ್ರಾಯಶಃ ರಸ್ಕಿನ್ನನ ಅಭಿಪ್ರಾಯದಲ್ಲಿ ವ್ಯಕ್ತಿ ದೊಡ್ಡವನಾದರೆ ವೃತ್ತಿಗೂ ಘನತೆ ಬರುತ್ತದೆ. ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ವರ್ತಕ ಗೌರವಾದರ ಪಡೆಯಲು ಏನು ಮಾಡಬೇಕು ಎಂಬುದನ್ನು ರಸ್ಕಿನ್ ಸೂಚಿಸುತ್ತಾನೆ.

ಸಮಾಜಕ್ಕೆ ಅಗತ್ಯವಾಗಿರುವ ಸಾಮಗ್ರಿಗಳ ಉತ್ಪಾದನೆ, ಸಂರಕ್ಷಣೆ ಮತ್ತು ಹಂಚಿಕೆಯನ್ನು ವರ್ತಕ ಖಾತ್ರಿಪಡಿಸಬೇಕು. ಈ ಎಲ್ಲ ಕರ್ತವ್ಯಗಳನ್ನು ನಿರ್ವಹಿಸುವಾಗ ಆತ ಅವೆಲ್ಲವೂ ಸಮಾಜಕ್ಕೆ ಅತ್ಯುಪಯುಕ್ತವಾಗಿರುವಂತೆ ನಿಗಾ ವಹಿಸಬೇಕು. ಅವನು ತನ್ನ ಕರ್ತವ್ಯಪಾಲನೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಮಾಣಿಕನಾಗಿರಬೇಕು. ತನ್ನ ಕೈಕೆಳಗೆ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಿರುವ ಶ್ರಮಿಕರನ್ನು ಆತ ತಂದೆ-ಮಕ್ಕಳನ್ನು ನೋಡಿಕೊಳ್ಳುವಂತೆ ನೋಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಹೀಗೆ ರಸ್ಕಿನ್ ವರ್ತಕನ ವ್ಯವಹಾರದಲ್ಲಿ ಸನ್ನಡತೆಯಿರಬೇಕೆಂದು ತಿಳಿಸುತ್ತ ಆ ಮೂಲಕ ಆ ವೃತ್ತಿಗೂ ಗೌರವವನ್ನು ತಂದುಕೊಡಬಹುದು ಎಂದು ಸೂಚಿಸುತ್ತಾನೆ. ಈ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಬಾಪೂಜಿ ಅವರ ವಿಚಾರಗಳನ್ನು ಮತ್ತೆ ಮತ್ತೆ ನೆನಪಿಗೆ ತಂದುಕೊಳ್ಳಬಹುದು.

ರಸ್ಕಿನ್ ವಾಣಿಜ್ಯ ದೃಷ್ಟಿಯುಳ್ಳ ಆರ್ಥಿಕತೆ ಅಂದರೆ ಹಣವೊಂದೆ ಸಂಪತ್ತು ಎಂದು ಭಾವಿಸಿರುವ ಆರ್ಥಿಕತೆ ಮತ್ತು ರಾಜಕೀಯ ಆರ್ಥಿಕತೆಯ ನಡುವೆ ಇರುವ ವ್ಯತ್ಯಾಸವನ್ನು ಸ್ಪಷ್ಟಗೊಳಿಸಿದ್ದಾನೆ. ವಾಣಿಜ್ಯ ಆರ್ಥಿಕತೆ ಜನರು ಸಂಗ್ರಹಿಸಿರುವ ಸಂಪತ್ತನ್ನು ಮಾತ್ರ ಪರಿಗಣಿಸುತ್ತದೆ. ಶ್ರೀಮಂತರು ಇತರರನ್ನು ಶೋಷಿಸಿ ಸಂಪತ್ತನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸುತ್ತಾರೆ. ಶ್ರೀಮಂತಿಕೆಯ ಕೌಶಲ ಅಥವಾ ಚಾತುರ್ಯ ಇತರರನ್ನು ಬಡವರನ್ನಾಗಿ ಮಾಡುವ ಚಾತುರ್ಯ ಕೂಡಾ ಆಗಿರುತ್ತದೆ. ಇತರರು ಬಡವರಾಗದೇ ಕೆಲವರು ಶ್ರೀಮಂತರಾಗಲಾರರು. ರಾಜಕೀಯ ಆರ್ಥಿಕತೆ ಇಡೀ ರಾಷ್ಟ್ರದ ಅಥವಾ ರಾಷ್ಟ್ರದಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುತ್ತಿರುವ ಪ್ರಜೆಗಳ ಆರ್ಥಿಕ ಕಲ್ಯಾಣದ ಬಗ್ಗೆ ಕಳಕಳಿಯನ್ನಿಟ್ಟುಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ಇಡೀ ರಾಷ್ಟ್ರವಾಸಿಗಳ ಕಲ್ಯಾಣದ ಗುರಿಯನ್ನಿಟ್ಟುಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ಸಂಪತ್ತನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸುವಾಗ ನ್ಯಾಯಬಾಹಿರ ವಿಧಾನದಲ್ಲಿ ಅಸಮಾನತೆಯನ್ನು ಉಂಟುಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವುದೇ ರಾಷ್ಟ್ರಕ್ಕೆ ಒಳ್ಳೆಯದಾಗದು. ಅಸಮಾನತೆಯ ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಸಂಪತ್ತು ಬಳಕೆಯಾಗುತ್ತಿದ್ದರೆ ಅದರಿಂದ ಯಾವುದೇ ರಾಷ್ಟ್ರ ಉನ್ನತಿಯನ್ನು ಸಾಧಿಸದು. ಆದರೆ ಸಂಪತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಸಮಾನತೆ ಇದ್ದಾಗ ಮತ್ತು ಅದನ್ನು ಉದಾತ್ತವಾಗಿ ಬಳಸಿದಾಗ ಮಾತ್ರ ರಾಷ್ಟ್ರಕ್ಕೆ ಅದರಿಂದ ಲಾಭವುಂಟು ಎಂದು ರಸ್ಕಿನ್ ವಾದಿಸುತ್ತಾನೆ. ರಸ್ಕಿನ್ನಿನ ಅಭಿಪ್ರಾಯದಲ್ಲಿ ಸದ್ಯ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪಿತವಾಗಿರುವ ವಾಣಿಜ್ಯದ ಆರ್ಥಿಕತೆಯಲ್ಲಿ ಸಂಗ್ರಹವಾಗುವ ಸಂಪತ್ತಿನಿಂದ ಅಸಮಾನತೆ ಸೃಷ್ಟಿಯಾಗುವುದು. ಇದರಿಂದ ರಾಷ್ಟ್ರದ ನೈಜ ಸ್ವರೂಪದ ಸಂಪತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಕೊರತೆ ಕಂಡುಬರುವುದು.

ಅರ್ಥಶಾಸ್ತ್ರದ ಮೂಲ ತತ್ವಗಳ ಬಗ್ಗೆ ವಿಚಾರಮಾಡುವಾಗ ಕೂಡ ನೈತಿಕತೆಯ ಮಹತ್ವವನ್ನು ರಸ್ಕಿನ್ ಒತ್ತಿ ಒತ್ತಿ ಹೇಳುತ್ತಾನೆ. ಸಂಪತ್ತನ್ನು ನಿರ್ವಹಿಸುವಾಗ ನೈತಿಕ ತತ್ವಗಳನ್ನು ಪರಿಗಣಿಸಬೇಕು. ರಾಜಕೀಯ ಆರ್ಥಿಕತೆಯ ಮೂಲತತ್ವವೆಂದರೆ ಸಂಪತ್ತಿನ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ನೈತಿಕತೆಯ ಆಕರಗಳನ್ನು ಪರಿಗಣಿಸುವುದು ಎಂದು ರಸ್ಕಿನ್ ವಾದಿಸುತ್ತಾನೆ. ಸಂಪತ್ತು ಅಧಿಕಾರವನ್ನು ದಯಪಾಲಿಸುತ್ತದೆ. ಸಂಪತ್ತುಳ್ಳವರು ಜನಸಾಮಾನ್ಯರ ಮೇಲೆ ಅಧಿಕಾರ ಚಲಾಯಿಸುವ ಸಾಮರ್ಥ್ಯ ಪಡೆಯುವರು. ಆದರೆ ಜನಸಾಮಾನ್ಯರೇ ಒಂದು ರಾಷ್ಟ್ರದ ಅತ್ಯುಚ್ಚ ಸಂಪತ್ತು. ಜನಸಂಪತ್ತಿನ ಮುಂದೆ ಬೇರೆ ಯಾವುದೇ ಸಂಪತ್ತಿಗೆ ಬೆಲೆಯಿಲ್ಲ. ಸುಖ-ಸಂತೋಷಗಳಿಂದ ನಲಿದಾಡುವ ಚುರುಕು ಬುದ್ಧಿಯ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳು ಸಂಪತ್ತಿನ ನೈಜ ರಕ್ಷಣಾಳಗಳಂತಿರುತ್ತಾರೆ ಎಂದು ರಸ್ಕಿನ್ ಘೋಷಿಸುತ್ತಾನೆ.

ಮಜೂರಿ ಮತ್ತು ಸಂಪತ್ತಿನ ಹಂಚಿಕೆಯ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ನ್ಯಾಯದ ತತ್ವಗಳನ್ನು ಹೇಗೆ ಅಳವಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಬಹುದು ಎಂಬುದರ ಬಗ್ಗೆ ರಸ್ಕಿನ್ ಸಾಕಷ್ಟು ವಿಚಾರಮಾಡಿದ್ದಾನೆ. ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಅಥವಾ ಸಮಗ್ರವಾಗಿ ನ್ಯಾಯವನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸುವುದು ಸಾಧ್ಯವಾಗದು ಎಂಬುದನ್ನು ಆತ ಒಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ. ಆದರೆ ಸರಿಯಾದ ವಿಧಾನದಲ್ಲಿ ಪ್ರಯತ್ನಗಳನ್ನು ನಡೆಸಿ ವ್ಯವಹಾರದಲ್ಲಿ ನ್ಯಾಯವನ್ನು ಪಡೆಯಬಹುದು ಎಂದು ಆತ ನಂಬಿಕೊಂಡಿದ್ದಾನೆ. ಶ್ರಮಕ್ಕೆ ತಕ್ಕಂತೆ ಕಾರ್ಮಿಕನಿಗೆ ಮಜೂರಿ ಕೊಡಬೇಕು. ಹಾಗಿದ್ದರೂ ಕೊಡಬೇಕಾದ ಮಜೂರಿ

ಅನಿರ್ದಿಷ್ಟವಾಗಿದ್ದು ಆದೇಶದ ರೂಪದಲ್ಲಿರುವುದು. ಆದರೆ ಪಡೆದ ಶ್ರಮ ವಿಶೇಷ ರೀತಿಯದು ಎಂದು ಭಾವಿಸಲ್ಪಡುವುದು. ಈ ಕಾರಣದಿಂದಾಗಿ ಹಣದ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಯಾವುದೇ ಶ್ರಮಕ್ಕೆ ನೀಡಬೇಕಾದ ನ್ಯಾಯಬದ್ಧ ಮಜೂರಿಯನ್ನು ನಿಶ್ಚಿತಪಡಿಸುವುದು ದುಷ್ಕರವಾಗುತ್ತಿದೆ. ಹಾಗಿದ್ದರೂ ವ್ಯವಹಾರಕ್ಕೆ ನೆರವಾಗುವಂತೆ ಹಾಗೂ ಬಹುಮಟ್ಟಿಗೆ ವ್ಯವಹಾರಕ್ಕೆ ನಿಕಟವಾಗಿರುವಂತೆ ಮಜೂರಿಯ ದರದ ಅಂದಾಜು ಮಾಡಬಹುದು. ಕಡಿಮೆ ಕೊಡುವುದಾಗಲಿ ಇಲ್ಲವೇ ಹೆಚ್ಚಿಗೆ ಕೊಡುವುದಾಗಲಿ ನ್ಯಾಯ ತತ್ವಕ್ಕೆ ವಿರೋಧವಾದದ್ದು. ನ್ಯಾಯಬದ್ಧವಾಗಿ ಮಜೂರಿ ನೀಡಿ ಸಂಪತ್ತಿನ ಹಂಚಿಕೆಯನ್ನು ಉತ್ತಮಗೊಳಿಸಬಹುದು. ಇದರಿಂದ ಸುಖಭೋಗಗಳನ್ನು ಸಂಪಾದಿಸಲು ಚಲಾಯಿಸಲ್ಪಡುವ ಅಧಿಕಾರದ ಬಲ ತಗ್ಗುವುದು. ನೈತಿಕ ಪ್ರಭಾವವನ್ನು ಹತ್ತಿಕ್ಕುವ ಸಂಪತ್ತಿನ ಸಾಮರ್ಥ್ಯ ಕೂಡಾ ಕುಗ್ಗುವುದು. ಅಧೀನರು ಅಥವಾ ಅವರಿವರ ಕೈಕೆಳಗೆ ಕೆಲಸ ಮಾಡುವವರು ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಉನ್ನತ ಮಟ್ಟಕ್ಕೇರಲು ಇದರಿಂದ ಅವಕಾಶ ದೊರೆಯುವುದು.

ಶ್ರಮಿಕನ ಬೇಗುದಿಗೆ ಅವನನ್ನು ಸಂತತವಾಗಿ ಅನ್ಯಾಯಕ್ಕೆ ಗುರಿಮಾಡುತ್ತಿರುವ ಮತ್ತು ಸ್ಪರ್ಧೆಯಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿರುವ ಶಕ್ತಿಗಳೇ ಕಾರಣ ಎಂದು ರಸ್ಕಿನ್ ಪ್ರಬಲವಾಗಿ ಪ್ರತಿಪಾದಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಈ ಶಕ್ತಿಗಳನ್ನು ಪರಿಣಾಮಕಾರಿಯಾಗಿ ಸರಕಾರ ಮತ್ತು ಸಹಕಾರದ ಮೂಲಕ ನಿಭಾಯಿಸಬಹುದು. ಸಮಗ್ರ ಸ್ವರೂಪದ ಸಮಾನತೆ ಸಾಧ್ಯವಾಗದು ಎಂಬ ಸತ್ಯವನ್ನು ರಸ್ಕಿನ್ ಒಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ. ಆದರೆ ನ್ಯಾಯಕ್ಕೆ ಬದ್ಧವಾಗಿರುವ ಒಂದು ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಇರಲೇಬೇಕು. ಅಂತಹ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯೊಂದನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಬಹುದು ಎಂದು ರಸ್ಕಿನ್ ನಂಬಿದ್ದಾನೆ. ವ್ಯಾಪಾರ ಮೊದಲಾದ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಸರ್ಕಾರ ತಟಸ್ಥ ನೀತಿಯನ್ನು ಅನುಸರಿಸುವುದರಿಂದ ಅಥವಾ ವ್ಯಕ್ತಿ ನಡೆಸುವ ಉದ್ಯಮ, ವ್ಯಾಪಾರ ಮುಂತಾದ ವ್ಯವಹಾರಗಳಲ್ಲಿ ಸರ್ಕಾರ ಮಧ್ಯ ಪ್ರವೇಶಿಸದಿರುವುದರಿಂದ ನ್ಯಾಯಬದ್ಧ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯೊಂದನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಲು ಏನೂ ನೆರವು ಸಿಗುತ್ತಿಲ್ಲ. ಇಂತಹ ನೀತಿ ಅಪ್ಪಟ ಕ್ರಿಶ್ಚಿಯನ್ ನೀತಿ ತತ್ವಗಳನ್ನು ಉಲ್ಲಂಘಿಸುವ ಮೂಲಕ ಧನಪಿಶಾಚಿಯ ಆರಾಧನೆಗೆ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹ ನೀಡುತ್ತದೆ. ರಸ್ಕಿನ್ ನ್ಯಾಯಬದ್ಧ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪಿಸಲು ಸರಕಾರದ ಮಧ್ಯ ಪ್ರವೇಶ ಅನಿವಾರ್ಯವೆಂದು ಭಾವಿಸುತ್ತಾನೆ. ಜತೆಯಲ್ಲಿ ಆತ ಸಹಕಾರಿ ತತ್ವಗಳ ಮಹತ್ವವನ್ನು ಎತ್ತಿ ಹಿಡಿಯುತ್ತಾನೆ. ಸಮಾಜವಾದಿ ಸಿದ್ಧಾಂತಗಳ ಜತೆಯಲ್ಲಿ ರಸ್ಕಿನ್ನನ ಧೋರಣೆಗಳ ತುಲನೆ ಮಾಡಬಹುದು.

ಶ್ರಮದ ಸಮಬೆಲೆ ಅಥವಾ ಸಮಾನಾರ್ಥವನ್ನು ವಿವರಿಸುವ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ರಸ್ಕಿನ್ ಮೌಲ್ಯ, ಸಂಪತ್ತು, ಬೆಲೆ, ಉತ್ಪನ್ನ ಮುಂತಾದ ಕೆಲವು ಪದಗಳನ್ನು ನಿಕರವಾಗಿ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಿಸಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಅರ್ಥಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞರಾದ ಮಿಲ್, ರಿಕಾರ್ಡೋ ಮೌಲ್ಯದ ಬಗ್ಗೆ ಚರ್ಚಿಸಿದ್ದರು. ಆದರೆ ಅವರು ಕೊಟ್ಟಿರುವ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನ ಸಮಗ್ರವಾದದ್ದಲ್ಲ ಎಂದು ರಸ್ಕಿನ್ ವಾದಿಸುತ್ತಾನೆ. ಜೀವನಕ್ಕೆ ಪ್ರಯೋಜನಕಾರಿಯಾದದ್ದು ಮಾತ್ರ ಬೆಲೆಯುಳ್ಳದ್ದಾಗುವುದು. ಆದ್ದರಿಂದ ಬೆಲೆಯುಳ್ಳ ವಸ್ತು ಜೀವನಕ್ಕೆ ಮಾರ್ಗದರ್ಶನ ನೀಡುತ್ತದೆ ಅಥವಾ ಜೀವನದ ಕೈಹಿಡಿದು ಮುಂದಕ್ಕೆ ಕರೆದೊಯ್ಯುತ್ತದೆ. ಉಪಯುಕ್ತ ವಸ್ತುಗಳ ಒಡತನವೇ ಸಂಪತ್ತು. ಈ ಸಂಪತ್ತನ್ನು ಒಡೆಯನು ಬಳಸಿಕೊಳ್ಳಬಹುದು. ವಸ್ತುವಿನ ಮೌಲ್ಯ ಮತ್ತು ಮನುಷ್ಯ ಪ್ರಯತ್ನ ಕೂಡಿಕೊಂಡು ಸಂಪತ್ತಿನ ಉತ್ಪಾದನೆಯಾಗುತ್ತದೆ. ಬೆಲೆ ಎನ್ನುವುದು ಮೌಲ್ಯದ ವಿನಿಮಯವಾಗಿದೆ. ಅದು ಹಣದ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟಗೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ವಿನಿಮಯದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬಾತ ವ್ಯಾಪಾರಿಕವಾಗಿ ಹೆಚ್ಚು ಪ್ರಯೋಜನ ಪಡೆದಾಗ ಇನ್ನೊಬ್ಬಾತನಿಗೆ ನಷ್ಟ ಉಂಟಾಗುತ್ತದೆ ಮತ್ತು ಆತನಿಗೆ ಅನಾನುಕೂಲವುಂಟಾಗುತ್ತದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ವಿನಿಮಯದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಲಾಭ ಎಂಬುದಿರಬಾರದು. ಒಂದು ವಸ್ತುವಿನ ಬೆಲೆ ಒಬ್ಬ ವ್ಯಕ್ತಿ ನೀಡುವ ಶ್ರಮದ ಗುಣಮಟ್ಟ ಎನ್ನಬಹುದು. ಆ ವಸ್ತುವನ್ನು ಪಡೆಯಲು ಬಯಸುವವನು ಆ ಬೆಲೆಯನ್ನು ಕೊಡಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ನೀಡುವ ಶ್ರಮದ ಗುಣಮಟ್ಟ ಮತ್ತು ರೀತಿ ಬೇರೆಯಾದರೂ ಶ್ರಮದ ಮೌಲ್ಯ ನಿಶ್ಚಿತವಾದದ್ದು. ವಸ್ತುಗಳ ಬಳಕೆಯಲ್ಲಿ

ಉತ್ಪಾದನೆ ಸೇರಿಕೊಂಡಿರುತ್ತದೆ. ರಾಜಕೀಯ ಅರ್ಥಶಾಸ್ತ್ರವು, ಉತ್ಪಾದನೆಯಲ್ಲೇ ಅದರ ಉದ್ದೇಶ ಅಡಗಿರುತ್ತದೆ ಎಂದು ಭಾವಿಸುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಸರಿಯಾದ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಬಳಸಿದರೆ ಮಾತ್ರ ಉತ್ಪಾದನೆಯ ಉದ್ದೇಶ ಈಡೇರುವುದು. ಆದ್ದರಿಂದ ಒಂದು ರಾಷ್ಟ್ರದ ಸಂಪತ್ತಿನ ಅಂದಾಜು ಮಾಡುವಾಗ ಅದು ಎಷ್ಟು ಉತ್ಪನ್ನವನ್ನು ಬಳಸುತ್ತಿದೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಪರಿಗಣಿಸಬೇಕೆ ಹೊರತು ಅದು ಎಷ್ಟು ಉತ್ಪಾದಿಸುತ್ತಿದೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಪರಿಗಣಿಸಬಾರದು. ರನ್ನನ ಪ್ರಕಾರ ಉತ್ಪನ್ನದ ಬಳಕೆಯ ಉದ್ದೇಶ, ಗುರಿ ಅಥವಾ ಪರಿಣಾಮವೇ ಜೀವನವಾಗಿದೆ. ಇಲ್ಲಿ ರಸ್ಕಿನ್ ಉತ್ಪಾದನೆಗಿಂತ ಬಳಕೆ ಮುಖ್ಯ ಎಂದು ಒತ್ತಿ ಒತ್ತಿ ಹೇಳುತ್ತಾನೆ. ಬಳಸದ ವಸ್ತುವಿಗೆ ಬೆಲೆಯಿಲ್ಲ. ತಿಜೋರಿಯಲ್ಲಿ ಕೂಡಿಟ್ಟಿರುವ ಸಂಪತ್ತು ಬಳಕೆಗೆ ಒದಗದಿರುವುದರಿಂದ ಅದು ಇದ್ದೂ ಇಲ್ಲದಂತೆ. ಅದಕ್ಕೆ ಬೆಲೆಯಿಲ್ಲ ಎಂಬ ಅಭಿಪ್ರಾಯ ರಸ್ಕಿನ್ನನದು ಎಂದು ವಿಶ್ಲೇಷಕರು ಅಭಿಪ್ರಾಯಪಡುತ್ತಾರೆ.

ಗುಣಾತ್ಮಕರಾಗಿರುವ ಅಥವಾ ಕಾರ್ಯಸಾಧ್ಯವಾಗಿರುವ ಶ್ರಮ ಒಂದು ರಾಷ್ಟ್ರದ ಅಭ್ಯುದಯಕ್ಕೆ ಅತ್ಯಂತ ಬೆಲೆಯುಳ್ಳ ಕಾಣಿಕೆಯನ್ನು ನೀಡಬಲ್ಲದು. ಕೇವಲ ಸ್ವಹಿತಾಸಕ್ತಿಯುಳ್ಳ ಆರ್ಥಿಕ ಸಿದ್ಧಾಂತಗಳು ರಾಷ್ಟ್ರದ ಪ್ರಗತಿಗೆ ಖಂಡಿತವಾಗಿಯೂ ಮಾರಕವಾಗುತ್ತವೆ ಎಂದು ರಸ್ಕಿನ್ ಭಾವಿಸುತ್ತಾನೆ. ಒಂದು ರಾಷ್ಟ್ರದ ಅತ್ಯಂತ ಬೆಲೆಯುಳ್ಳ ಸಂಪತ್ತೆಂದರೆ ಅದರಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುವ ಪ್ರಜೆಗಳು ಅಂದರೆ ಜನರು. ಆದ್ದರಿಂದ ಅಪ್ಪಟ ರಾಜಕೀಯ ಆರ್ಥಿಕತೆಯು ಸುಖ- ಸಂತೋಷಗಳಿಂದ ನಲಿದಾಡುವ ಹಾಗೂ ಉತ್ತಮ ಶೀಲಸ್ವಭಾವಗಳುಳ್ಳ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳನ್ನು ಪೋಷಿಸುವ ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಪರಿಗಣಿಸಬೇಕು. ದುಡಿಯುವವರಿಗೆ ಶಿಕ್ಷಣದ ಹಕ್ಕಿರಬೇಕು. ಸಂಕಟಗಳನ್ನು ಪರಿಹರಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಮತ್ತು ವಿವೇಚನೆ ಪಡೆಯುವ ಹಕ್ಕಿರಬೇಕು. ಜತೆಯಲ್ಲಿ ಐಹಿಕ ಸೌಲಭ್ಯಗಳನ್ನು ಅನುಭವಿಸುವ ಹಕ್ಕು ಕೂಡಾ ಇರಬೇಕು. ಬುದ್ಧಿವಂತ ಜನಸಮುದಾಯ ಆಹಾರದ ಜತೆಯಲ್ಲಿ ಸುಖ-ಸಂತೋಷವನ್ನು ಕೂಡಾ ಅಪೇಕ್ಷಿಸುತ್ತದೆ. ತೃಪ್ತಿ ಮತ್ತು ಸ್ವಂತದ ಒಡೆತನದಿಂದ ಮಾತ್ರ ಸುಖ-ಸಂತೋಷಗಳು ಲಭ್ಯವಾಗುತ್ತವೆ. ನ್ಯಾಯಬದ್ಧ ಸಾಮಾಜಿಕ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಆಹಾರದ ಜತೆಯಲ್ಲಿ ಶಾಂತಿ ಕೂಡಾ ಇರುತ್ತದೆ. 'ನಿನ್ನವರೆಗೆ ಎಂಬಂತೆ ಈ ಕೊನೆಯ ತನಕ' ಶಾಂತಿ ನೆಲೆಸಿರುತ್ತದೆ.

* * * *

ಕುರುಡು ಜಾತಿಯು ಕುಣಿಯುತ್ತಲಿತ್ತು

— ದೇವನೂರು ಮಹಾದೇವ

ಮೈಸೂರಿಗೆ ಹೆದರಿ ಬಂದಿದ್ದ ಹೊಳೆನರಸೀಪುರದ ಆ ಹುಡುಗರ ಆತಂಕ ತಳಮಳದ ಮುಖಗಳನ್ನು ಮರೆಯಲು ಹೊಳೆನರಸೀಪುರಕ್ಕೆ ಹೊರಟೆ. ಅಲ್ಲಿ ಇಳಿದು ಕಣ್ಣಾಡಿಸಿದ ಕಡೆಗೆಲ್ಲಾ ಜನರ ಗುಂಪು ಕಣ್ಣಿಗೆ ತುಂಬುತ್ತಿತ್ತು. ಅಂದು ಸಂತೆ. ಹಿಂದೆ ದಲಿತರ ಕೇರಿ ಪಕ್ಕ ನಡೆಯುತ್ತಿದ್ದ ಸಂತೆ ಈಗ ಊರೊಳಗೆ ನಡೆಯುತ್ತಿತ್ತು. ಆಗ 144 ಸೆಕ್ಷನ್ನೂ ಇತ್ತು. ಸಂತೆಯು, ಇದ್ದ 144 ಸೆಕ್ಷನ್ನನ್ನು ಗೇಲಿ ಮಾಡುತ್ತಿತ್ತು.

ಮಾರ್ಚ್ 20ರ ಗಲಾಟೆಯಲ್ಲಿ ಹೊಳೆನರಸೀಪುರದಲ್ಲಿ ಇದ್ದ ಗಂಗೂರಿನ ಒಬ್ಬಾತ ಸಿಕ್ಕಿದ್ದರು. ಈತನ ಪ್ರಕಾರ— ಜಾತ್ರೇಲಿ ನಾಲ್ಕು ಜನ ಹರಿಜನರು ಸೆಟ್ಟಾಗಿ ಬಂದು ಹುಡುಗೀನ ಹೊತ್ತಾಕಿಬಿಟ್ಟರಂತೆ. ಈಗ ಆ ಹುಡುಗಿ ಗೌರ್ಮೆಂಟ್ ವಶದಲ್ಲಿದ್ದಾಳಂತೆ. ಸಬ್‌ಇನ್ಸ್‌ಪೆಕ್ಟರ್ ತಹಸಿಲ್ದಾರರು ಶೇಕದಾರರು ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಎ.ಕೆ.ಗಳು ಹೊಡೆದಿದ್ದಾರಂತೆ. ಉತ್ತಮರ ಬೀದಿಲೆಲ್ಲಾ ಒಳಗೆ ನುಗ್ಗೋದು, ಹೊಡೆಯೋದು, ಈಚೆಗೆ ತಳ್ಳೋದು ಮಾಡ್ತಿದ್ದರಂತೆ. ಈಗ ಮೈಸೂರು ಪೊಲೀಸು ಬಂದು ಹೊಡೆದು ಬಡಿದು ಹಿಡಿತಕ್ಕೆ ತಂದಿದೆಯಂತೆ. ಈ ಸುದ್ದಿನ ಮಾತಾಡಂಗು ಇಲ್ಲಂತೆ ಇತ್ಯಾದಿ. ಇದೆಲ್ಲ ನಾನು ಮೈಸೂರಲ್ಲಿ ಕೇಳಿದ್ದಕ್ಕೆ ತದ್ವಿರುದ್ಧವಾಗಿತ್ತು.

‘ಪಕ್ಷಿನೋಟ’ದಲ್ಲಿ ರಣಹದ್ದು

ಆಮೇಲೆ ವಿವೇಕಾನಂದರ ಚಿತ್ರವಿರುವ ‘ಪ್ರತಿನಿಧಿ’ ಎಂಬ ಜಿಲ್ಲಾಪತ್ರಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಗಲಭೆ ಪಕ್ಷಿನೋಟ ಸಿಕ್ಕಿತು. ಆ ನೋಟದಲ್ಲಿ ‘ಹರಿಜನರ’ ಗುಂಪು ಮಹಿಳೆಯೊಬ್ಬಳ ಶೀಲಭಂಗಕ್ಕೆ ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿತು. ಓರ್ವ ಮಹಿಳೆ ಏನು ಮಾಡಿಯಾಳು? ಮಾಂಗಲ್ಯಸರ ಗುಂಪಿನ ಕೈ ಸೇರಿತು’ ಎಂದಿತ್ತು. ಶೀಲಭಂಗವಾಗಿರುವುದನ್ನು ‘ಮಾಂಗಲ್ಯಸರ’ ಎಂದು ಸಾಂಕೇತಿಕವಾಗಿ ಹೇಳಿರಬಹುದೇ ಅನ್ನಿಸಿತು.

ಆದರೆ ಈ ಪಕ್ಷಿನೋಟವು ರಣಹದ್ದಿನ ನೋಟವಾಗಿತ್ತು. ವಿಚಾರಿಸುತ್ತಾ ಹೋದಂತೆ ಆ ಸುದ್ದಿಗಳು ಸುಳ್ಳೆಂದು ರುಜುವಾತಾದವು. ಗಲಾಟೆಯಾದ ತಕ್ಷಣವೆ ಹೋಗಿದ್ದ ಪ್ರಜಾವಾಣಿ ಪ್ರತಿನಿಧಿಯ ಪ್ರಕಾರ ‘ಕಮಲಮ್ಮನವರ ಮಗನನ್ನು ಹೊಡೆಯು ಹರಿಜನರ ಗುಂಪು ಮನೆಗೆ ನುಗ್ಗಿದಾಗ, ಮಗ ಮಹಡಿ ಹತ್ತಿದ. ತಾಯಿ ಗುಂಪಿಗೆ ಅಡ್ಡ ಬಂದು ನಿಂತರು. ಎಳೆದಾಟವಾದಾಗ ಎರಡೆಳೆ ತಾಳಿ ಸರದಲ್ಲಿ ಒಂದೆಳೆ ಕಿತ್ತಿತು. ಮಾನಭಂಗಕ್ಕೆ ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿಲ್ಲ’. ಇದೇ ಮಾತನ್ನು ಕಮಲಮ್ಮನವರನ್ನು ಕಂಡು ವಿಚಾರಿಸಿದ್ದ ಲೇಖಕ ತ.ಹ. ನಾಗರಾಜನ್‌ರು ತಿಳಿಸಿದರು.

ಆದರೂ ಮೇಲಿನಂತೆ ಸುದ್ದಿಯಾಗಿತ್ತು. ನನಗೆ ತಿಳಿಸಿದ ಗಂಗೂರವನು ಬೇಕಂತ ಹೇಳಿದಂತೆ ಕಾಣಿಸಲಿಲ್ಲ. ಆತ ನಮ್ಮ ಸಾಮಾಜಿಕ ಮನಸ್ಸಿನ ಮಗ್ಗು ಪ್ರತಿನಿಧಿಯಾಗಿದ್ದನು. ಅವನ ಮಿದುಳನೊಳಕ್ಕೆ ಆ ಸುಳ್ಳು ಸುದ್ದಿ ನುಗ್ಗಿ ಓಡಾಡುತ್ತಿತ್ತು.

ಇದಕ್ಕೆ ಕಾರಣ ಹುಡುಕುತ್ತಾ ಕಂಡದ್ದು ನಮ್ಮ ಜನರ ತಲೆಯ ಮಿದುಳು ತೆಗೆದು ಅಲ್ಲಿಗೆ ದ್ವೇಷ ಆರಾಜಕತೆ ತುಂಬುತ್ತ ಅದನ್ನೆ ಆಹಾರ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಜೀವಿಸುವ ಆರ್‌ಎಸ್‌ಎಸ್ ಚಿತಾವಣೆ ಒಳಗೊಳಗೆ ಇತ್ತು. ಮೇಲ್ನೋಟಕ್ಕೆ ದಲಿತರ ಪರವಾಗಿ ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ಸೂ ಸರ್ವರ್ಣೀಯರ ಪರವಾಗಿ ಜನತಾ ಪಕ್ಷ ನಿಂತಿದ್ದವು.

ಹುಡುಗರ ಮಿಷ್ನೇಕು

ಹೊಳೆನರಸೀಪುರದ ಗಲಾಟೆಗೆ ಕಾರಣ ಹುಡುಕುತ್ತ- ಪ್ರಜಾವಾಣಿ ಪ್ರತಿನಿಧಿಯಂತೆ 'ಹುಡುಗರ ಮಿಷ್ನೇಕು. ಇವರ ಕಡೆಯವರದೇ ಎಂದು ಹೇಳಲು ಬರುವುದಿಲ್ಲ. ಹುಡುಗಿಯರ ಚುಡಾಯಿಸುವುದು ಇದ್ದೀತು. 'ಒಬ್ಬ ಸರ್ವೋಚ್ಚ ಹುಡುಗ 'ಹಳೆ ಕಬ್ಬಡಿ ಮಚ್ಚರ', ಅಂದರೆ ಇನ್ನೊಬ್ಬ, 'ಸೈಕಲ್ ಸ್ಟಾಂಡ್ ತೆಗೆಯುವಾಗ ಹರಿಜನ ಹುಡುಗನ ಬೂಡ್ಡು ನಮ್ಮವನಿಗೆ ತಗುಲಿತಂತೆ' ಅಂದನು. ಹಾಗೆ ಒಬ್ಬ ದಲಿತ ಹುಡುಗನ ಪ್ರಕಾರ ಮೇಲ್ವಿಚಾರಣೆಯವರ ಮುಂದೆ ಸ್ವೈಲಾಗಿ ಹೊಲಾರು ಮಾದಿಗರು ತಿರುಗುತ್ತಾಲ್ಲ' ಎಂಬುದು, ತ.ಹ. ನಾಗರಾಜನ್ ನೋವಿನಿಂದ ನುಡಿದರು- 'ಪರಸ್ಪರ' ಸಮನಾಗಿ ವ್ಯವಹರಿಸಲು ಸರ್ವೋಚ್ಚರು ಸಿದ್ಧರಿಲ್ಲವಾದ್ದರಿಂದ ಇದೆಲ್ಲ.' ಕೊನೆಗೆ ಸಣ್ಣ ಹೋಟ್ಟಲ್ಲಿ ಟೀ ಕುಡಿಯುತ್ತಿದ್ದ ಒಬ್ಬ ಅಂದನು. 'ಕಾರಣ ಇನ್ನೂ ಜಗಳ ಆದ್ರೆ ಒಂಥರಾ. ಕಾರಣಗಳಿಲ್ಲದೆ ಜಗಳ ಆದ್ರೆ ಏನು ಹೇಳೋದು ನಾವು?' ಎಷ್ಟೇ ಹುಡುಕಿದರೂ ಕಾರಣ ಇಷ್ಟೇ ಇರಬೇಕು ಅನ್ನಿಸಿ ನನಗೆ ಆರ್ಕಿಮಿಡೀಸನಂತೆ ಯುರೇಕಾ ಅನ್ನಬೇಕೆನಿಸಿತು.

ಹಿಂದುಹಿಂದಕ್ಕೆ

ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಎಲ್ಲರೂ ಈ ಗಲಾಟೆಗೆ ಹಳೇ ಗಲಾಟೆ ಕಡೆಗೆ ಬೆರಳು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಆ ಹಳೇ ಗಲಾಟೆಯೂ ಇನ್ನೊಂದು ಹಳೇ ಗಲಾಟೆಗೆ ಹಿಂದುವರಿಯುತ್ತಿತ್ತು. 1972ರ ಮಾವಿನಕೆರೆ ಗಲಭೆಯಲ್ಲಿ 'ದಲಿತರು ಹಗಲಲ್ಲಿ ನುಗ್ಗಿ ಲೂಟಿ ಮಾಡಿದರಂತೆ' ಎಂಬುದು ಸರ್ವೋಚ್ಚ ಎಳೆಯರ ಮನಸಲ್ಲಿ ಕತೆಯಾಗಿ ಕೂತಿತ್ತು. ಕಂಡವರು ತಿಳಿಸಿದಂತೆ, ಸ್ವಲ್ಪ ದಾರಿ ತಪ್ಪಿದ ಹೆಣ್ಣಿಗೆ ಉತ್ತಮರೂ ದಲಿತರೂ ಪೈಪೋಟಿ ಮಾಡಿದ್ದಕ್ಕಾಗಿ ನಡೆದ ಹುಡುಗರ ನಡುವಿನ ಜಗಳ ಅದಾಗಿತ್ತು.

ಕಳೆದ ವರ್ಷ, ಹಳ್ಳಿಮೈಸೂರಲ್ಲಿ ಡಾ. ನಾಗರಾಜ್ ಎಂಬ ದಲಿತನು ಒಕ್ಕಲಿಗ ಹುಡುಗಿಯನ್ನು ಮದುವೆಯಾದುದಕ್ಕೆ ದೀಪಾವಳಿಯಂದು ಸರ್ವೋಚ್ಚರು, ಅವರ ಮನೆಗೆ ನುಗ್ಗಿ ಆಕೇನ ಎಳೆದಾಡಿ ಆ ಹುಡುಗಿ ಮೈಮೇಲೆ ಸಿಗರೇಟಿಂದ ಸುಟ್ಟು ರಂಪೆಬ್ಬಿಸಿದ್ದನ್ನು ಕಂಪ್ಲೆಂಟು ಕೊಡಲು ಹೋದಾಗ, ಎಸ್.ಐ. ನಂಜೇಗೌಡರು, ಡಾ. ನಾಗರಾಜ್‌ರನ್ನು ಕೂರಲು ಬಿಡದೆ ಬೈಯ್ದು ಕಳಿಸಿದರಂತೆ. ಇದು ಹೊಳೆನರಸೀಪುರದ ದಲಿತರಿಗೆ ತಿಳಿದು ಕೆಲವರು ಕುಪಿತರಾಗಿ ಬಸ್ಸಿನಲ್ಲಿದ್ದ ಹಳ್ಳಿಮೈಸೂರಿನವರಿಗೆ ಹೊಡೆದು ಬಡಿದು ಅಷ್ಟಕ್ಕೂ ಬಿಡದೆ ಕೆಲವರು ಹಳ್ಳಿಮೈಸೂರಿಗೂ ಹೋಗಿ 'ಏನಾರು ಈ ಸಂಸಾರದ ಪ್ರಾಣ ಹೋದರೆ ನಿಮ್ಮಗಳ ಪ್ರಾಣವೂ ಹೋಗುತ್ತೆ' ಎಂದು ಬೆದರಿಸಿದ್ದರಂತೆ. ಒಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಸಬ್‌ಇನ್ಸ್‌ಪೆಕ್ಟರನ ಕೆಲಸವನ್ನು ಇವರೇ ಮಾಡಿದ್ದರು.

ಮುಂದೆ ನವೆಂಬರ್ 80 ರಲ್ಲಿ ಬೊಮ್ಮಯ್ಯ ಎಂಬ ದಲಿತನ ಹೊಲದಲ್ಲಿ ಶಿವಾಚಾರದವನ ದನ ಮೇದುದಕ್ಕೆ ಆತ ಊರಲ್ಲಿ ನ್ಯಾಯ ಕೇಳಲು ಬೈಗಳು ಒದೆತ ಬಿತ್ತು. ಅವನು ಸಬ್‌ಇನ್ಸ್‌ಪೆಕ್ಟರ್ ನಂಜೇಗೌಡರಿಗೆ ಕಂಪ್ಲೆಂಟು ಕೊಡಲು, ಅವರು ಕಂಪ್ಲೆಂಟು ಬದಲಿಸಿ, ಬರೆಸಿ ಜೊತೆಗೆ ಒದ್ದರಂತೆ. ಇದನ್ನು ಪ್ರತಿಭಟಿಸಿ ದಲಿತ ಸಂಘರ್ಷ ಸಮಿತಿಯು ಮೆರವಣಿಗೆ ಮಾಡಿ ನಂಜೇಗೌಡರ ಪ್ರತಿಕ್ರಮ ದಹಿಸಿ ವರ್ಗಕ್ಕೆ ಒತ್ತಾಯಿಸಿತು. ಇದಕ್ಕೆ ಹಾಸನದಲ್ಲೂ ಧರಣಿ ನಡೆದಾಗ ಜಿಲ್ಲಾಧಿಕಾರಿಗಳೂ ಎಸ್.ಪಿ.ಯವರೂ ವಿಚಾರಣೆ ಮಾಡಿ ವರ್ಗ ಮಾಡುವುದಾಗಿ ಮಾತು ಕೊಟ್ಟು ಮಾತು ತಪ್ಪಿದ್ದರು.

ಬೇನಾಮಿ ಪತ್ರದಿಂದಾಗಿ

ಹಾಲಿ ಈಗ ಈ ಗಲಾಟೆಯಲ್ಲಿ ದಲಿತ ಹುಡುಗ ಹನುಮಂತರಾಜುಗೆ ಚಾಕೇಟು ಹಾಕಿದ್ದು ನಡೆದಿದೆ. ಇದಕ್ಕೆ ಕಾರಣ ಹುಡುಕುತ್ತಾ, ಚಾಕು ಹಾಕಿದ ಶ್ರೀನಿವಾಸನ ಸ್ನೇಹಿತ ವಾಸುದೇವ್ ಪ್ರಕಾರ : 'ನಿಮ್ಮ ಕಡೆ

ಹೊಲಾರರನ್ನು ಕೊಬ್ಬಿಸಿದ್ದೀರಿ' ಎಂಬರ್ಥದ ಪತ್ರ ಎಲ್ಲಿಂದಲೋ ಶ್ರೀನಿವಾಸಗೆ ಬಂದದ್ದು, ಅದು ದಲಿತರ ಕೈಗೆ ಸಿಕ್ಕಿತೆಂದೂ ಅದಕ್ಕೆ ದಲಿತರು ಕುಪಿತರಾಗಿ ಸೂರ್ಮಳಿಗೆ ಹೋಗಿ ಹೀಗಂತ ಬರೆದವನ ತೋರಿಸು ಎಂದು ಶ್ರೀನಿವಾಸನಿಗೆ ದಬಾಯಿಸಿ 'ಕಾಲೇಜಿಗೆ ಬಾ ನೋಡಿಕೊಳ್ತೀನಿ' ಎಂದು ಬೆದರಿಕೆ ಹಾಕಿದರು. ಶ್ರೀನಿವಾಸ ಕಾಲೇಜಿಗೆ ಬಂದವನು ರೇಜರಲ್ಲಿ ಹನುಮಂತರಾಜು ತೋಳಿಗೆ ಗೀರಿ ಪೊಲೀಸ್ ಸ್ಟೇಷನ್ ಹತ್ತಿದನು. ಇಲ್ಲಿ ಕಾಲೇಜಿನಲ್ಲಿ ಗಲಾಟೆ ಎದ್ದಿತು. ಆ ಗಲಾಟೆ ಕಂಡ ಪುಟ್ಟರಾಜು ಎಂಬ ಸರ್ವಣಿಯ ಹುಡುಗ ಮಾತು ಮುಂದುವರಿಸಿ- 'ಎಲ್ಲರೂ ಹೊಡೆದುಕೊಂಡು ಬರೋಣ ಬಾಗಿಲು ಹಾಕಿ ಎಂದು ದಲಿತರು ಕಾಲೇಜು ಮುಂದೆ ಕೂಗುತ್ತಿದ್ದರು. ಕೆಲವರು ದೊಣ್ಣೆ ಹಿಡಿದಿದ್ದರು. ಬಾಗಿಲಲ್ಲಿ ಕವರ್ ಆಗಿ ಯಾರನ್ನೂ ಹೊರಕ್ಕೆ ಬಿಡುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ವೇಣುಗೋಪಾಲನಿಗೆ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಹೊಡೆದರು. ಆಗ ಸಬ್ ಇನ್ಸ್‌ಪೆಕ್ಟರ್ ನಂಜೇಗೌಡರು ಲಾಠಿ ಛಾರ್ಜ್ ಮಾಡಿದರು. ಜನ ರೊಚ್ಚಿಗೆದ್ದು ನಂಜೇಗೌಡರಿಗೆ ಹೊಡೆದರು. ನಂಜೇಗೌಡರು ಟೋಪಿನ ಬೀಳಿಸಿಕೊಂಡು ಒಳಕ್ಕೆ ಓಡಿ ಹೋಗಿ ಬಾಗಿಲು ಮುಚ್ಚಿಕೊಂಡರು' ಎಂದು ನಗು ಬಂದು ಮಾತು ನಿಲ್ಲಿಸಿದನು. ತರುಣ ವಕೀಲ ಸೋಮೇಗೌಡರು 'ಶ್ರೀನಿವಾಸ ತುಂಬಾ ಒಳ್ಳೇ ಹುಡುಗ, ಯಾರೋ ಹೇಳಿಕೊಟ್ಟೆ ಮಾಡಿಸಿರಬೇಕು. ಅವನು ನೆಂಟರಾದ ಸೂರ್ಮಳಿ ಲಕ್ಷ್ಮಣಗೌಡರ ಮನೇಲಿದ್ದನು. ಲಕ್ಷ್ಮಣಗೌಡರು ದೇವರಂಥವರು. ಈಗ ಇದಕ್ಕಾಗಿ ಶ್ರೀನಿವಾಸನನ್ನು ಮನೇನೆ ಬಿಡಿಸಿರುವರು' ಎಂಬುದನ್ನು ತಿಳಿಸಿದರು.

ಚಾಕು, ಹಾಕಿಸಿದ್ದು?

ಮೇಲಿನಂತೆ ದಲಿತ ಹುಡುಗರು ಶನಿವಾರ ಸೂರ್ಮಳಿಗೆ ಹೋಗಿ ಶ್ರೀನಿವಾಸನಿಗೆ ಬೆದರಿಕೆ ಹಾಕಿದ್ದು, ಭಾನುವಾರ ನಿಡೂಣೆ ಗಲಾಟೆಗೆ ಸಬ್‌ಇನ್ಸ್‌ಪೆಕ್ಟರ್ ನಂಜೇಗೌಡರ ಪ್ರತಿಕ್ರಮ ದಹನ ನಡೆದಿದ್ದು, ಸೋಮವಾರ ಒಳ್ಳೆ ಹುಡುಗನಾದ ಶ್ರೀನಿವಾಸ ಚಾಕು ಹಾಕಿದ್ದಾನೆ. ಶನಿವಾರ ಶ್ರೀನಿವಾಸನಿಗೆ ಬೆದರಿಕೆ ಹಾಕಿದ ಮೇಲೆ ಅವನು ಭಾನುವಾರ ನಂಜೇಗೌಡರನ್ನು ರಕ್ಷಣೆಗಾಗಿ ಕಂಡಾಗ ಅವರು ತಮ್ಮ ಪ್ರತಿಕ್ರಮ ದಹನದಿಂದ ಕುಪಿತರಾಗಿದ್ದು 'ಚಾಕು ಹಾಕು, ನಾನಿದ್ದೀನಿ' ಎಂದು ಹೇಳಿದ್ದಕ್ಕೆ ಸೋಮವಾರ ಚಾಕು ಹಾಕಿದನೆಂದು ದಲಿತರು ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದುದನ್ನು ನಂಬದಿದ್ದ ನಾನು ಈ ಬಗ್ಗೆ ಸರ್ವಣಿಯರು ಹೇಳಿದ ಕ್ರಮದಿಂದಲೇ ಅನಿವಾರ್ಯವಾಗಿ ನಂಬಬೇಕಾಯ್ತು. ಅನುಮತಿಯಿಲ್ಲದೆ ನಂಜೇಗೌಡರು ಲಾಠಿ ಛಾರ್ಜ್ ಮಾಡಿದ್ದೂ ಅರ್ಥವಾಯಿತು. ನಂಜೇಗೌಡರು ನನಗೆ ಸ್ವಲ್ಪ ಪರಿಚಿತರಾದ್ದರಿಂದ ನೋವೂ ಆಯಿತು.

ಈ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಸಾವಿರಾರು ಸರ್ವಣಿಯರು ಮೆರವಣಿಗೆಲಿ ದಲಿತರ ಕೇರಿಗೆ ನುಗ್ಗಲು ಹೊರಟು, ಆ ಕಡೆ ದಲಿತರ ಕೇರಿಯೂ ಜಗಳಕ್ಕೇ ಸಿದ್ಧವಾಗಿದ್ದು ತಹಸೀಲ್ದಾರ್ ತಿಪ್ಪೇಸ್ವಾಮಿಯವರು ಮೆರವಣಿಗೆಕಾರರಿಗೆ 'ನನ್ನ ಸಾಯಿಸಿ ಹೋಗಿ' ಅಂತ ಮಧ್ಯೆ ಕುಂತು ಆ ಕಡೆ ಐವತ್ತು ಈ ಕಡೆ ಐವತ್ತು ಜನರ ಪ್ರಾಣಗಳನ್ನು ಉಳಿಸಿದ್ದಾಗಿ ಎರಡು ಕಡೆಯವರೂ ತಿಳಿಸಿದರು.

ದಲಿತ ಹುಡುಗರಲ್ಲಿ ಯಾರೂ ನಿಮಗೆ ಸ್ನೇಹಿತರಿಲ್ಲವೆ ಎಂದು ವಾಸು, ಪುಟ್ಟರಾಜು ಮುಂತಾದವರನ್ನು ಕೇಳಿದಾಗ ಪ್ರಶ್ನೆ ತಪ್ಪಿಸುವಂತೆ ನಕ್ಕರು. ವಾಸು 'ರಿಯಲ್ ಆಗಿ ಯಾರನ್ನೂ ಫ್ರೆಂಡ್ಸ್ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿಲ್ಲ' ಅಂದನು. ಯಾಕೆ ಅಂದಾಗ ಯೋಚಿಸಿ- 'ಎಸ್ಸೇಲಿಲಿ ಒಬ್ಬ ಸ್ನೇಹಿತನಿದ್ದ. ಅವ ಪ್ರತಿ ಗಲಾಟೆಲು ಬರಿದ್ದ. ಈ ಗಲಾಟೆಲಿ ಬಂದಿಲ್ಲ' ಅಂದನು. ಪುಟ್ಟರಾಜನು ತನ್ನ ದಲಿತ ಸ್ನೇಹಿತನ ನೆನಪಿಸಿಕೊಂಡನು. ಆ ಗುಂಪಿನಲ್ಲಿ ಮತ್ತಾರೂ ಮಾತಾಡಲಿಲ್ಲ.

ಈ ಹುಡುಗರು ಜಾತಿ ಮತ ಗುಂಪಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲದಿದ್ದಾಗ ವ್ಯಕ್ತಿಗತವಾಗಿ ತುಂಬಾ ಒಳ್ಳೆಯವರೆನಿಸಿತು. ಯಾರ ಹೊಟ್ಟೆಯೊಳಗೂ ಕೆಡುಕಿಲ್ಲ ಅನ್ನಿಸಿತು. ಆದರೂ ಯಾಕೆ ಇದೆಲ್ಲ ಆಗುತ್ತಿದೆ ಎಂದು ತಲೆಗೂದಲು ಕಿತ್ತುಕೊಂಡೆ. ನನ್ನ ತಲೆ ತುಂಬಾ ಇದ್ದ ಚಿಂತೆಯನ್ನು ತ.ಹ. ನಾಗರಾಜ್ ಮಕ್ಕಳು ಕಿತ್ತೆಸೆದು ಮಾಮಾ ಮಾಮಾ ಎಂದು ಸುತ್ತುವರೆದು ಉಸಿರಾಡುವಂತೆ ಮಾಡಿ ಉಳಿಸುತ್ತಿದ್ದವು.

ಮಾತು, ಮಾತಿಗೆ ಬೆಳೆದು.....

ಮಾರ್ಚ್ ಇಪ್ಪತ್ತರ ಹೊಳೇನರಸೀಪುರ ಗಲಭೆಯಲ್ಲಾದ ಹನುಮಂತರಾಜು ತೋಳಲ್ಲಿ ಉಳಿದಿರುವ ಗಾಯದ ಗುರುತಿಗೆ ಪೊಲೀಸರ ಬೆಂಬಲ ತಮಗಿದೆಯೆಂಬ ಸರ್ವಣೀಯರ ನಂಬಿಕೆಯೂ ಕಾರಣ ಸರ್ವಣೀಯ ಹುಡುಗ ಪುಟ್ಟರಾಜು ಕಂಡದ್ದು ಹೀಗಿದೆ. “ರಾತ್ರಿ ಎಂಟೂವರೆ ಗಂಟೆಲಿ ನಾವು ಸರ್ಕಲ್‌ಗೆ ಬಂದೊ. ಹರಿಜನ ಹುಡುಗರೂ ನಮ್ಮ ಹುಡುಗರೂವೆ ನಿಂತಿದ್ದರು. ಹರಿಜನ ಹುಡುಗ ನಮ್ಮ ಹುಡುಗರಿಗೆ ‘ನಮ್ಮ ಮೇಲೆ ಬರ್ರಾ ಇದ್ದೀರ ಮಕ್ಕಳ’ ಮಗ್ಗೆ ನಿಂಗೆ ಎಷ್ಟು ದಪ ಬಿಡಿಸಿದ್ದೀವಿ ನಾವು! ಕುಸ್ತಿ ಮಾಡ್ತಿಯೇನೋ ನನ್ನೇಲೆ ಎಂದು ನಮ್ಮ ಹುಡುಗನಿಗೆ ತೊಡೆ ತಟ್ಟುತ್ತ ದಬಾಯಿಸುತ್ತಿದ್ದನು. ನಮ್ಮ ಕಡೆ ಹುಡುಗ ‘ನಮ್ಮ ಪೇಟೆಗೆ ಬಂದು ಕೊಬ್ಬಾಡ್ತಿಯಾ’ ಎಂದು ಆ ಕಡೆಯವನಿಗೆ ಹೊಡೆದನು. ಆಗ ಗಲಾಟೆ ಹೆಚ್ಚಿತು. ಹರಿಜನರು ಆರೇಳು ಜನ. ನಮ್ಮ ಕಡೆಯವರು ಇಪ್ಪತ್ತು ಜನರಷ್ಟು. ಹರಿಜನರಿಗೆ ಸಕತ್ತು ಏಟು ಬಿತ್ತು” ಎಂದನು. ಆಗ ನಿನಗೇನು ಅನ್ನಿಸಿತು ಎಂದು ಕೇಳುವುದನ್ನು ಮರೆತೆ.

ಏಟುಂಡ ದಲಿತ ಹುಡುಗ ಹೇಳಿದ : ‘ನಾವು ಜಾತ್ರೆ ನೋಡ್ಕೊಂಡು ಐದಾರು ಜನ ಬರ್ತಿದ್ದೊ. ಚಂದ್ರಹಾಸ ಸತ್ಯ ಎಂಬುವರು ಬೂಟುಕಾಲಲ್ಲಿ ನನಗೆ ಒದ್ದುಕೊಂಡು ಹೋದರು. ಮಾತು ಮಾತಿಗೆ ಬೆಳಿತು. ಅವರ ಕಡೆಯವರ ಎಲ್ಲಿದ್ದರೂ ಕವರ್ ಆದರು. ಏನೇಮಿ ತಂದಿದ್ದರೋ ಯಾತಾತರಲ್ಲೊ ಹೊಡೆದರು. ಚಾಕು ಹಾಕಿದರು. ಕಣ್ಣಿಗೆ ಕತ್ತಲಿಡಿದು ಬಿದ್ದೆ. ಇನ್ನೊಬ್ಬ ಮಾತಾಡಲೂ ಕಷ್ಟಪಡುತ್ತಿದ್ದ ಚಂದ್ರಶೇಖರ್ ಮೂರು ಮಾತು ಆಡಿದನು. ‘ಮೂವತ್ತು ನಲವತ್ತು ಜನರ ಗುಂಪು ಮುತ್ತಿಕೊಂಡ ಹೊಡೆದರು. ಕೆಳಗೆ ಬಿದ್ದವರನ್ನು ಎತ್ತಿ ಎತ್ತಿ ನಿಲ್ಲಿಸಿ ಹೊಡೆದರು, ಪ್ರಜ್ಞೆ ತಪ್ಪಿತು. ಈ ಚಂದ್ರಶೇಖರನಿಗೆ ಕಿವಿ ತಲೆಗೆ ಏಟು ಬಿದ್ದುದರಿಂದ ಮಾತಾಡಿದರೆ ಡಬಲ್ ಸೌಂಡ್ ಬರುತ್ತಿತ್ತೆಂದು ತಿಳಿಯಿತು. ಇಂಥವರೊಡನೆ, ಆಸ್ಪತ್ರೆಗೆ ಸೇರಿದ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ನೋಡಿ ಬರುತ್ತಿದ್ದ ಬಾಗಲಯ್ಯ, ಈರಯ್ಯರೆಂಬ ಅರವತ್ತರ ಮೇಲಿನ ಮುದುಕರಿಗೆ ಕೈ ಮುಗಿದರೂ ಬಿಡದೆ ಸರ್ವಣೀಯರ ಗುಂಪು ಹೊಡೆದು ಬುರುಡೆಗಳಿಗೆ ಹೊಲಿಗೆ ಹಾಕಿಸಿದೆ. ತಲೆಗೆ ಎದೆಗೆ ಬ್ಯಾಂಡೇಜ್ ಕಟ್ಟಿಸಿದೆ.

ಅಂದು ತಂದೆಯೊಬ್ಬರು ಅನುಭವಿಸಿದ ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಇಂಜಿನಿಯರ್ ಜವರಯ್ಯನವರ ಮಾತುಗಳಲ್ಲಿ ಹೇಳುವೆ: ‘ನನ್ನ ಮಗ ಪ್ರಜ್ಞೆ ತಪ್ಪಿ ಆಸ್ಪತ್ರೆ ಸೇರಿದ್ದು ತಿಳಿತು. ಜನರೆಲ್ಲ ಸೇರುತ್ತಿದ್ದರು. ನನಗೂ ನೋಡಾಕ ಬಿಡ್ತ ಇಲ್ಲ. ನನಗೆ ನನ್ನ ಮಗನ ನೋಡೋ ತವಕ. ಒಂದು ಪಶುಪಕ್ಷಿಗೂ ಹೃದಯ ಇರುತ್ತೆ. ನಾಳೆ ಮಗನಿಗೆ ಪರೀಕ್ಷೆ ಬೇರೆ. ಕೊನೆಗೆ ನೋಡಲು ಬಿಟ್ಟರು. ಎಲ್ಲರೂ ಪ್ರಜ್ಞೆ ತಪ್ಪಿ ದಿಕ್ಕಾಪಾಲು ಬಿದ್ದಿದ್ದರು. ನಿಲ್ಲಾಕು ಆಗದೆ ಮನೆಗೆ ಬಂದೆ. ಹಿಂಗೂ ಕುಂತಿದ್ದೆ. ನನ್ನ ಹೆಂಡ್ತಿ ಕಿಚ್ಚು ತಡೆಯಲಾರದೆ ಹೊರಗೆ ಧಾಳಿ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ ಪೊಲೀಸರನ್ನು ಬಯ್ಯುತ್ತಿದ್ದಳು. ಪೊಲೀಸರು ಪ್ರಾಣ ಕಳೆದುಕೊಳ್ಳುವಂಥ ಮಾತುಗಳಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ನಾನು, ನನ್ನ ಹೆಂಡ್ತಿಯನ್ನೆ ಬಯ್ಯು ಒಳಕ್ಕೆ ಕರೆತಂದೆ. ನನ್ನ ಹೆಂಡ್ತಿಯೆ ಪ್ರತಿಭಟಿಸುತ್ತಿರುವಾಗ ನನಗೇ ಆಗುತ್ತಿಲ್ಲವಲ್ಲ ದೇವರೇ ಅಂದುಕೊಂಡೆ. ನಿದ್ರೆ ಬರಲಿಲ್ಲ. ನನ್ನ ದೇಹ ನಿಲ್ಲಕ್ಕೂ ಆಗದೆ ಕೂರಕ್ಕೂ ಆಗದೆ ವಾಲಗಕ್ಕೂ ಆಗದೆ ನಡುಗುತ್ತಿತ್ತು.’

ದಲಿತರ ದಾಂಧಲೆ

ಮೇಲಿನಂಥ ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ನುಂಗಿಕೊಳ್ಳಲಾಗದೆ ಕುಪಿತರಾದ ದಲಿತರ ಗುಂಪು ದೊಡ್ಡ ಚಾಕು ಹಿಡಿದು ಸರ್ವರ್ಣೀಯರ ಪೇಟೆಗೆ ನುಗ್ಗಿ ದಾಂಧಲೆಗೆ ಬಿದ್ದಿತ್ತು. ತ.ಹ. ನಾಗರಾಜ್ ಪತ್ನಿ ಗಂಗಾರವರು ಹೆದರಿ ಒಳಗೆ ಕುಳಿತಿದ್ದಾಗ 'ಕೂಗಾಟ, ಕಲ್ಲು ತೂರುವುದು, ದಡಬಡ ಸದ್ದು ಕೇಳಿಸುತ್ತಿತ್ತು. ಒಂದ್ನಲ ಧೈರ್ಯ ಮಾಡಿ ಬಾಗಿಲು ತೆಗೆದಾಗ ಹತ್ತಾರು ಜನ ದೊಣ್ಣೆ ಹಿಡಿದು ಓಡುವುದು ಕಂಡಿತು' ಎಂದರು. ಈ ಬಗೆಯಲ್ಲಿದ್ದ ಗುಂಪು ಒಂದು ಸೆಲಾನಿನ ಗಾಜನ್ನು ಪುಡಿ ಪುಡಿ ಮಾಡಿದೆ. ಚಪ್ಪಲಿ ಅಂಗಡಿ ಚೆಲ್ಲಾಪಿಲ್ಲಿ ಮಾಡಿದೆ. ಕಬ್ಬಿನ ಹಾಲಿನ ಅಂಗಡಿಗೆ ಜಖಂ ಮಾಡಿದೆ. ಬ್ರಾಹ್ಮಣರ ರಾಘವೇಂದ್ರ ಭವನ್ ಎಂದಿದ್ದ ಬೋರ್ಡನ್ನು ಸೀಳಿದೆ. ತಮ್ಮ ಸೇಡಿಗೆ ಕಾರಣರಾದ ನಾಲ್ವರ ಮನೆಗೆ ನುಗ್ಗಿ ಅವರು ಇಲ್ಲದಿದ್ದಾಗ ಎದುರಿಗಿದ್ದ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಚೆಲ್ಲಾಪಿಲ್ಲಿ ಮಾಡಿ ಯಾವ ವಸ್ತುವನ್ನೂ ಕದಿಯದೆ ಹೊರಬಂದಿದೆ.

ಹೀಗೆಯೇ ಕಮಲಮ್ಮನವರ ಮನೆಗೆ ಅವರ ಮಗನನ್ನು ಹುಡುಕುತ್ತಾ ನುಗ್ಗಿದಾಗ, ಆಕೆ ಆ ಗುಂಪನ್ನು ತಡೆದಾಗ ಎಳೆದಾಟವಾಗಿ ಎರಡೆಳೆ ಮಾಂಗಲ್ಯಸರದಲ್ಲಿ ಒಂದೆಳೆ ಕಿತ್ತಿದೆ. ಕಮಲಮ್ಮನವರ ಕಡೆಗೆ ಒಬ್ಬ ಚಾಕು ಎತ್ತಿದಾಗ ಆ ಗುಂಪಲ್ಲೆ ಇನ್ನೊಬ್ಬ ತಡೆದು ದುರಂತ ತಪ್ಪಿದೆ.

ಈ ಗುಂಪು ಬೇಕಾದವರ ಮನೆಗಳಿಗೆ ಮಾತ್ರವೇ ನುಗ್ಗಿದ್ದರೂ ದಾರೀಲಿ ಆದಷ್ಟು ಮನೆಗಳ ಮೇಲೆ ಕಲ್ಲು ತೂರಿದೆ. ಮಿತಾಯಿ ಅಂಗಡಿ ನರಸಿಂಹಯ್ಯನವರು ಗಾಬರಿಯಾಗಿ ಅಂಗಡಿ ಬಾಗಿಲು ಮುಚ್ಚುವಾಗ ಅವರ ಮಗನ ಮೇಲಿನ ಸೇಡಿಗೆ ಅಪ್ಪನಿಗೆ ಬಡಿದಿರುವರು. ನರಸಿಂಹಯ್ಯನವರಿಗೆ ಮುಂಗೈಗೆ ಏಟು ಬಿದ್ದಿದೆ. ಬ್ಲೇಡಿನಲ್ಲಿ ಗೀರಿರುವರು. ಅವರ ಅಂಗಡಿಯ ಖಾರಸೇವು ಚೆಲ್ಲಾಡಿರುವರು. ಇನ್ನೂ ಸ್ವಲ್ಪ ಗಾಬರಿಯಲ್ಲಿದ್ದ ನರಸಿಂಹಯ್ಯನವರು 'ಗುಂಪು, ಕಂಡದ್ದನ್ನು ಬೀಸಾಕೋಡು, ಹೊಡೆದು ಓಡೋಡು ಮಾಡುತ್ತಿತ್ತು ಅಂದರು.

ಹೀಗೆಲ್ಲ ದಲಿತರು ಮಾಡಿದ ದಾಂಧಲೆಯು ಆಗತಾನೇ ನಿದ್ಧೆಗೆ ಕಣ್ಣುಚ್ಚುತ್ತಿದ್ದ ಹೊಳೆನರಸೀಪುರವನ್ನು ಬೆಚ್ಚಿ ಬೀಳಿಸಿದೆ. ಆಮೇಲೆ ಸರ್ವರ್ಣೀಯರು ದೊಣ್ಣೆ ಮಚ್ಚು ಹಿಡಿದು ಮತ್ತೇನಾರು ಬಂದಲ್ಲಿ ಹೊಡೆಯಲು ಗುಂಪಾದರು. ಆ ರಾತ್ರಿಯಲ್ಲಿ ಜನ ಜನಗಳ ನಡುವೆ ಗಲಾಟೆ ಗದ್ದಲ ಆಗಲಿಲ್ಲ. ಆದರೆ....

ಪೊಲೀಸರ ಬೂಟ್ಸ್ ಬಂತು

ಆದರೆ, ಎಲ್ಲಾ ಕಡೆಯಿಂದಲೂ ಧಾವಿಸಿ ಬಂದ ಪೊಲೀಸರು ದಲಿತರ ಕೇರಿಗೆ ವ್ಯಾನುಗಟ್ಟಲೆ ನುಗ್ಗಿ, ದಲಿತರು ಸರ್ವರ್ಣೀಯರಿಗೆ ಮಾಡಿದ ಹತ್ತರಷ್ಟನ್ನು ಮಾಡಿ ತಮ್ಮ ಸೇಡನ್ನೂ ಸರ್ವರ್ಣೀಯರ ಸೇಡನ್ನೂ ಒಟ್ಟಿಗೆ ತಿರಿಸಿ ಇನ್ನೂ ಮಿಕ್ಕಿಸಿದೆ. ಪೊಲೀಸು ಎಂಬುದು ಮನೆ ಮನೆಗೆ ನುಗ್ಗಿ ಇದ್ದವರನ್ನು ಹೊರ ಎಳೆದು ಬಡಿದು ವ್ಯಾನಿಗೆ ತುಂಬಿದೆ. ಹೆಂಗಸರಿಗೂ ಮುದುಕುಗೂ ಕಣ್ಣಿಲ್ಲದೆ ಚಚ್ಚಿಟ್ಟಿದೆ. ಹಬ್ಬಕ್ಕೆ ಬಂದಿದ್ದ ನೆಂಟರ ಮೇಲೂ ಕೇಸಾಕಿ ಅವರು ಮುಂದಿನ ಹಬ್ಬಕ್ಕೆ ಬರಬಾರದಂತೆ ಮಾಡಿದೆ. ಗಲಾಟೆಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ ಸರ್ಕಾರಿ ನೌಕರರನ್ನು ಹುಡುಕುಡುಕಿ ಕೇಸಾಕಿ ಯಾಕಪ್ಪ ಓದಿದವೂ ಅನ್ನಿಸಿದೆ. ಮನೆ ಮನೆ ಬಾಗಿಲುಗಳಲ್ಲಿ ಆಚೊತ್ತಿದ್ದ ಪೊಲೀಸರ ಬೂಟ್ಸು ಗುರುತುಗಳನ್ನು ನೂರಾರು ಕಂಡೆ. ಅನ್ನ ತಿನ್ನುವಾಗ ನುಗ್ಗಿದ ಪೊಲೀಸರು ತುಳಿದು ಚಿಂದಿ ಮಾಡಿಟ್ಟಿದ್ದ ಊಟದ ತಟ್ಟೆ ಚೆಂಬುಗಳನ್ನು ಕಂಡೆ, ಒ? ಪೊಲೀಸಿನವನೆ ಕರಗಿ 'ಬಿಡಿ ಬಿಡಿ ನಮಗಾದ್ರೂ ಇದೆ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲ, ಸ್ವಲ್ಪ ಸಮಾಧಾನವಾಗಿರಿ' ಎಂದು ಹೇಳುವಷ್ಟು ಭೀಕರವಾಗಿ ಪೊಲೀಸ ನಡೆದಿತ್ತು.

ನೂರು ವರ್ಷದ ಹೊನ್ನಮ್ಮ- 'ಇಲ್ಲಿ ಜಗುಲೀಲಿ ಕುಂತಿದ್ದೆ. ಪೊಲೀಸರು ಬಂದರು. ಏಳಮೇಕ್ ಅಂದರು. ಅಪ್ಪಾ ನನಗೆ ಕಣ್ಣು ಕಾಣಿಸದು, ತೊಡೆ ಬರದು ಅಂದೆ. ಮಾತು ಬರುತ್ತಾ' ಅಂತ ತಗದು

ಒದ್ದುಬಿಟ್ಟರು. ಭೂಮಿಗೆ ಆತುಕೊಂಡುಬಿಟ್ಟೆ' ಅಂದರು. ಪೊಲೀಸು ಹೊನ್ನಮ್ಮನ ಮಾತಾಡಿಸಿಯಾದರೂ ಹೊಡೆದರೆ, ರೇಷ್ಮೆ ಇಲಾಖೆ ಡೈರಕ್ಟರ್ ಕೇಶವಮೂರ್ತಿ ತಾಯಿಗೆ ಮಾತಾಡಕ್ಕೂ ಬಿಡದಂತೆ ಹೊಡೆದಿದೆ. ಈಕೆ, ಪೊಲೀಸರು ಊದಿಸಿದ ತೋಳು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಆಸ್ಪತ್ರೆಗೆ ಹೋದರೆ ಅಲ್ಲಿ 'ಹೋಗಮ್ಮೋ, ಏ.ಕೆ. ಕಾಲೋನಿಯವರಿಗೇನ ಆಸ್ಪತ್ರೆ ಇಟ್ಟಿರೋದು' ಎಂದು ಹಿಂದಕ್ಕೆ ಕಳಿಸಿರುವರು. ಆಕೆ, 'ನಾನು ಏನು ಪಾಪ ಮಾಡಿದ್ದನಪ್ಪಾ ದೇವರೇ' ಅಂದುಕೊಂಡು ಊದಲಿಗೆ ಸೊಪ್ಪೊಷದಿ ಕಟ್ಟಿದ್ದರು. ಆ ನೋವಿಗೆ ಚಳಿಜ್ವರ ಬಂದಿದ್ದ ಆಕೆ- 'ಖಾಕಿ ಧರಿಸಿನವರು ಮುದುಕರನ್ನೂ ಸಹ ಬಡಿಯೋರು, ಮಕ್ಕಳೂ ಸಹ ಬಡಿಯೋರು, ಬೀದಿ ಬೀದಿಗೆ ನುಗ್ಗಿ ಸಂಹಾರ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಹೋದರು' ಎಂದು ನಿಟ್ಟುಸಿರಾಗಿ ಕುಂತರು.

ಸಮಾನ ನಡೆಯಲು ಹೋಗಿ ...

ಇದೆಲ್ಲ ಕಂಡ ಮೇಲೆ ನನಗೆ, ಅಸ್ವಶ್ಯರು ತಾವೂ ಇತರರ ಸಮಾನ ನಡೆಯಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸುತ್ತಿರುವುದು, ಅದಕ್ಕೆ ಸರ್ವೋಚ್ಚ ಮನಸ್ಸು ಒಪ್ಪಿರುವುದು- ಈ ಎರಡರ ನಡುವೆ ನಡೆದಿರುವ ತುಯ್ಯಾಟ ಈ ಎಲ್ಲಾ ಶೋಭೆಗೆ ಮೂಲವೆನಿಸಿತು.

ಹೊಳೆನರಸೀಪುರ ಅಂಬೇಡ್ಕರ್ ನಗರದ ದಲಿತರನ್ನು ಇಡೀ ತಾಲ್ಲೂಕಿನ ಸರ್ವೋಚ್ಚಯರೆಲ್ಲ ಸೇರಿಸಿಯೂ ಕಬಡ್ಡಿ ಆಟದಲ್ಲಿ ಸೋಲಿಸುವುದು ಕಷ್ಟ ಎಂಬ ಕಾರಣಕ್ಕೆ ಒಂದೆಲ್ಲ ಸರ್ವೋಚ್ಚಯರು ಸ್ಕೋರ್ ಷೀಟನ್ನೇ ಕಿತ್ತುಕೊಂಡು ಹೋದರೆ, ಇನ್ನೊಂದು ಸಲ ದಲಿತರು ಗೆದ್ದುದಕ್ಕೆ 'ಆಟ ಸುಮ್ಮನೆ ಇಟ್ಟಿದ್ದಲ್ಲ' ಅಂತೇಳಿ ಪ್ರೈಜು ಷೀಲ್ಡನ್ನೇ ಮುಚ್ಚಿಹಾಕಿದ್ದು ಈಗ ಕಬಡ್ಡಿಯೇ ನಿಂತಿತ್ತು.

ನಮ್ಮ ಉಮಾ ಬಸವಣ್ಣಪ್ಪರ ಮಗಳು ಆರು ವರ್ಷದ ವಿನುತ ಹೇಳುವ 'ನಮ್ಮ ಅಪ್ಪನೂ ನಿಮ್ಮ ಅಪ್ಪನೂ, ಅವರ ಅಜ್ಜನೂ ಇವರ ಅಜ್ಜನೂ, ಅವರಜ್ಜನಜ್ಜನೂ ಇವರಜ್ಜನಜ್ಜನೂ ಕೋತಿಗಳಾಗಿದ್ದರು' ಎಂಬ ಸತ್ಯವನ್ನು ಈಗ ಹಾಲಿ ಹುಟ್ಟಿರುವವರು ಹಾಳಾಗಿ ಹೋಗಲಿ, ಈಗಾಗಲೇ ತಾಯಿ ಗರ್ಭದಲ್ಲಿಯೂ ಜಾತಿ ಗಾಳಿ ಉಸಿರಾಡುವ ತಾಯಿ ರಕ್ತದಿಂದಾಗಿರುವ ಶಿಶುಗಳೂ ಭ್ರೂಣಗಳೂ ಹೋಗಲಿ, ಇದರಿಂದಾಚೆಗಿರುವ ಭ್ರೂಣಪೂರ್ವ ಸ್ಥಿತಿಗಾದರೂ ಈ ಮಾನವ ಮೂಲದ ಕಟುಸತ್ಯ ಹೇಳಿಕೊಡದಿದ್ದರೆ ನಮಗೆ ಉಳಿಗಾಲವಿಲ್ಲವೆನ್ನಿಸಿತು.

ಇದರೊಡನೆ ಇಲ್ಲಿ ಗಲಭೆ ನಡೆಯುವಾಗಲೂ ದಲಿತರ ಕೇರಿಯಲ್ಲಿದ್ದ ಹೊಲಿಗೆ ಸೆಂಟರ್‌ಗೆ ಯಾವ ಅಳುಕೂ ಇಲ್ಲದೆ ಪೇಟೆಯಿಂದ ಬರುತ್ತಿದ್ದ ಸರ್ವೋಚ್ಚಯ ಹೆಣ್ಣು ಮಕ್ಕಳು ದೊಡ್ಡ ಭರವಸೆಯಾಗೂ ಕಾಣಿಸಿತು.

ನಡಾವಳಿ ಪತ್ರ

ಮಾತು ಮಾತಿನ ನಡುವೆ ಲೇಖಕ ತ.ಹ. ನಾಗರಾಜನ್‌ರು ದಲಿತ ಹುಡುಗನ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಕನ್ನಡಿ ಹಿಡಿದಂಥ ಒಂದು ಘಟನೆ ತಿಳಿಸಿದರು. 'ನಾರಾಯಣ ಪುಂಡ ಅಂತ ಎಲ್ಲಾ ಉಪಾಧ್ಯಾಯರಿಗೂ ಹೆದರಿಕೆ. ಆತನದು ಕಾಲೇಜಿನ ಎಲಕ್ಷನ್‌ಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಗಲಾಟೇನೂ ಇತ್ತು. ಹುಡುಗಿಯರನ್ನೂ ಚುಡಾಯಿಸುತ್ತಿದ್ದನಂತೆ. ಈ ಹುಡುಗ ಪ್ರಿನ್ಸಿಪಾಲರಿಂದ ನಡವಳಿಕೆ ಪತ್ರ ಕೇಳಿದರೆ ಅವರು ಕೊಡಲಿಲ್ಲವಂತೆ. ಯಾಕೆ ಕೊಡಲ್ಲ ಅಂತ ಇವನ್ನೂ ದಬಾಯಿಸಿದ. ಅಸಹನೆಯಿಂದ 'ಅವರನ್ನ ಹೊಡೀತೀನಿ' ಅಂತ ಕೂಗಾಡ್ತ ಅಡ್ಡಾಡ್ತ ಇದ್ದ. ಲೆಕ್ಟರರ್‌ಗಳು ಮೂಲೆ ಹಿಡಿದು ನಿಂತಿದ್ದರು. ಆಮೇಲೆ ನನ್ನನ್ನು ತಡೆದರೂ ನಾನು ನಾರಾಯಣನ ಬಳಿ ಹೋಗಿ ಅವನ ಹೆಗಲ ಮೇಲೆ ಕೈ ಹಾಕಿ 'ಏನೋ ಇದೆಲ್ಲ? ಯಾರ್ಯಾರೂ ಮೇಸ್ವರನ್ನ ಹೊಡೀಬೇಕು ಅಂತಿದ್ದಿಯಂತಲ್ಲ. ನನ್ನನ್ನೆ ಹೊಡಿ' ಅಂದಾಗ 'ಎಲ್ಲಾರೂ ಉಂಟಾ ಸಾರ್' ಎಂದು ಅಳೋಕೆ ಸುರು ಮಾಡಿದೆ. ಅಳುತಲೆ 'ನಾವು ಅಂದ್ರೆ ಎಲ್ಲೂ

ವಿಂಗಡಿಸ್ತಾರಲ್ಲ. ಪ್ರಿನ್ಸಿಪಾಲರು ನಾನೇ ನಿಮಗೆಲ್ಲ ಸ್ಯಾಲರ್ಶಿಪ್ ಕೊಡೋದು ಅಂತ ನಮ್ಮನ್ನು ಜೀತಗಾರನಂತೆ ಕಾಣ್ತಾರಲ್ಲ. ನಮಗೆ ಕೋಪ ಬರಲ್ಲ ಸಾರ್' ಅಂದ. ಅದಕ್ಕೆ ನಾನೇನು ಹೇಳಲಿ?' ಅಂದರು.

ಅದಕ್ಕೆ ನಾನೂ ಏನೂ ಹೇಳಲಿಲ್ಲ. ಆ ಹುಡುಗನ ಹುಡುಕಿ ನೋಡಿದೆ. ಈ ಹುಡುಗ ಏನಾರು ಹುಡುಗೀರ ಚುಡಾಯಿಸದಿದ್ದರೆ, ಆ ಹುಡುಗೀರು ಇವನನ್ನೇ ಚುಡಾಯಿಸಿಯಾರು- ಅಷ್ಟೊಂದು ಚಿಂದದ ಹುಡುಗನಾಗಿದ್ದನು.

ಈ ಹುಡುಗಿ ಚುಡಾಯಿಸುವಿಕೆ ಬಗ್ಗೆ ನಾನು ಕೋರ್ಟ್‌ನಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ವಕೀಲರೊಡನಿದ್ದಾಗ ಮಾತಿಗೆ ಬಂತು. ದಲಿತ ಹುಡುಗರು ಸರ್ವೋಚ್ಚ ಹುಡುಗಿಯರನ್ನು ಚುಡಾಯಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಕೆರಳಿ ಒಬ್ಬ ವಕೀಲರು 'ಆದೇನು? ಹರಿಜನರು ಅಷ್ಟೊಂದು ಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ' ಅಂದರು. ಇನ್ನೊಬ್ಬರು 'ಅವರು ಅಂತೇನು? ಎಲ್ಲಾ ಅದ್ದೆ ಮಾಡೋದು ಬಿಡು' ಅಂದರು. ಮೊದಲವರು 'ಹೇ ಬಿಡೋ, ಬೇರೆಯವರು ಹಂಗೇನೂ ಮಾಡಲ್ಲ' ಅಂದರು. ಅದಕ್ಕೆ ನಾನು 'ಸರ್ವೋಚ್ಚರು ಗಂಡಸರಲ್ಲ ಅಂತ ಹೇಳ್ವೆ ಆಗುತ್ತೆ ನೀವು' ಎಂದು ನಕ್ಕೆ. ಎಲ್ಲರೂ ಬಿದ್ದುಬಿದ್ದು ನಕ್ಕರು. ಅಂದವರಿಗೆ ತಮ್ಮ ಮಾತಿನ ಅರ್ಥವಾಗಿ ನಗಲಾರದೆ ಕೂತರು. ಅವರೂ ನಗಬೇಕಿತ್ತೆನಿಸಿತು.

ರಾಜಕೀಯವೂ ಬರೆತು

ಇನ್ನು ಇಲ್ಲಿನ ರಾಜಕೀಯ, ಮೊದಲೇ ಹೇಳಿದಂತೆ ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ ದಲಿತರ ಕಡೆಗೆ ಜನತಾ ಪಕ್ಷವು ಸರ್ವೋಚ್ಚರ ಕಡೆಗೆ, ರಫ್ ಆಗಿ ನಿಂತಿದ್ದವು. ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ ಕುಮಾರಸ್ವಾಮಿ ವಕೀಲರಾಗಿದ್ದು ದಲಿತರನ್ನು ಜಾಮೀನಿನ ಮೇಲೆ ಬಿಡಿಸಿದ್ದಕ್ಕಾಗಿ ಸರ್ವೋಚ್ಚರ ಗುಂಪೊಂದು ಕುಮಾರಸ್ವಾಮಿಯವರಿಗೆ ಚಪ್ಪಲಿ ಹಾರ ಹಾಕಿ ಅವಮಾನಿಸಿದೆ. ಅವರ ಮನೆಗೆ ಕಲ್ಲಿನ ಮಳೆ ಸುರಿದಿದೆ. ವಿಚಾರಿಸಿದಾಗ ಕುಮಾರಸ್ವಾಮಿಯವರು ಮಾತು ಮಾತಿಗೂ ಈ ಎಲ್ಲ ಗಲಾಟೆಗೂ ಜನತಾಪಕ್ಷದ ಶಾಸಕ ಎಚ್.ಡಿ. ದೇವೇಗೌಡರನ್ನು ಕಾರಣ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಅದಕ್ಕೆ ನಾನು 'ಈ ಜಾತಿ ಮತಗಳ ಗಲಭೆ ಮಟ್ಟಗಾದರೂ ನಿನ್ನಿಮ್ಮ ಪಾರ್ಟಿ ಬಿಟ್ಟು ನೀವೂ ದೇವೇಗೌಡರೂ ಒಟ್ಟಿಗೆ ಪರಿಹರಿಸಬಾರದೇಕೆ' ಎಂದೆ. ಕುಮಾರಸ್ವಾಮಿಯವರು 'ನಾನು ರೆಡಿ. ದೇವೇಗೌಡರು ಒಪ್ಪಬೇಕಲ್ಲ' ಅಂದರು. ದೇವೇಗೌಡರನ್ನು ಕೇಳಿದರೂ ಇದನ್ನೇ ಹೇಳಬಹುದು.

ಈ ಬಗ್ಗೆ ಮಾತು ಬಂದಾಗ ತರುಣ ವಕೀಲ ಸೋಮೇಗೌಡ 'ಈ ಇಬ್ಬರಿಗೂ ಪರಿಹಾರ ಬೇಕಿಲ್ಲ. ಕಾಂಗ್ರೆಸ್‌ನವರಿಗೆ ಹರಿಜನರ ಓಟು ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಳ್ಳಾಕ ಇಷ್ಟವಿಲ್ಲ. ದೇವೇಗೌಡರಿಗೆ ಹರಿಜನರ ಓಟು ಪಡೆಯೋ ನಂಬಿಕೆಯೂ ಇಲ್ಲ. ಈಗಿರೋ ಮೇಲ್ವಿಚಾರಣೆ ಓಟನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಳ್ಳಲೂ ಮನಸ್ಸಿಲ್ಲ. ಇಬ್ಬರೂ ತಂತಮ್ಮ ಉಳಿವು ನೋಡಿದ್ದಾರೆ ಅಷ್ಟೆ' ಎಂದರು ಕಠಿಣವಾಗಿ. ಕಡ್ಡಿ ತುಂಡಾಗುವಂಥ ಅವರ ನುಡಿ ನನಗೂ ನಿಜವೆನ್ನಿಸಿತು. ನಾನು ಇದುವರೆಗೂ ನಾಯಕನೆಂದು ಭಾವಿಸಿದ್ದ ಶಾಸಕ ದೇವೇಗೌಡರು ನಾಯಕನಾಗಿರದೆ ಪುಠಾರಿಯಾಗಿದ್ದು ನನ್ನನ್ನು ಖಿನ್ನನನ್ನಾಗಿಸಿತು. ದೇವೇಗೌಡರು ನಾಯಕರಾಗಿದ್ದರೆ ಚಪ್ಪಲಿ ಹಾರ ಹಾಕಿಸಿಕೊಂಡ ಕುಮಾರಸ್ವಾಮಿಯವರಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗಿ ಸಾಂತ್ವನ ಮಾಡಬೇಕಿತ್ತು. ಸಬ್‌ಇನ್ಸ್‌ಪೆಕ್ಟರ್ ನಂಜೇಗೌಡರನ್ನು ಮೈಯ್ಯಾಕಿಕೊಳ್ಳದ ಶಾಸಕರಾದ ತಮ್ಮ ಘನತೆ ಉಳಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಕಾರಣಕ್ಕಾಗಿ ಸ್ಟೆಂಡ್ ಮಾಡಿಸಬೇಕಿತ್ತು. ಊರಿಗೆ ಬಂದ ದೇವೇಗೌಡರು ಹೊಲಗೇರಿ ಕಡೆಗೆ ತಿರುಗಿಯೂ ನೋಡದೆ ಹೋಗುವುದರ ಬದಲು, ಮೊದಲು ಹೊಲಗೇರಿಗೆ ಹೋಗಿ ಅಲ್ಲಿನ ಬಾಗಿಲ ಮೇಲಿದ್ದ ಪೊಲೀಸರ ಬೂಟ್ಟು ಗುರುತನ್ನು ತೊಡೆದು ಇಲ್ಲವಾಗಿಸಬೇಕಿತ್ತು. ಇದಾವುದನ್ನೂ ಮಾಡದ ದೇವೇಗೌಡರು ತಮ್ಮನ್ನು ತಾವೇ ಕುಗ್ಗಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದರು.

ಉಳಿವು ಹೇಗೆ?

ಇದನ್ನು ನಾನು ಇನ್ನೂ ಬರೆದು ಮುಗಿಸಿಲ್ಲ. ಆಗ ಹೊಳೆನರಸಿಪುರದಲ್ಲಿ ವೆಂಕಟೇಶ ಎಂಬ ದಲಿತನಿಗೆ ಸರ್ವರ್ಷಿಯರು ಗುಂಪಾಗಿ ಹೊಡೆದು, ಅಲ್ಲಿಂದ ಪೊಲೀಸರು ವೆಂಕಟೇಶನನ್ನು ಎಳೆದುಕೊಂಡು ಸ್ಟೇಷನ್ನಿನಲ್ಲಿ ಪೊಲೀಸರೂ ಹೊಡೆದು, ಮಗನನ್ನು ನೋಡಲು ಬಂದ ತಾಯಿಗೂ ಹೊಡೆದಿರುವುದು ನಡೆದಿದೆ.

ಕೊನೆಯದಾಗಿ ನಾನು ಹೇಳಬಹುದಾದದ್ದು: ದಲಿತರೆಲ್ಲರೂ ಕಂಗೆಟ್ಟಿದ್ದರು. ಅವರ ದೇಹ, ದೇಹ ಮಾತ್ರವಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. ತಳಮಳ ಆತಂಕ ಅಪನಂಬಿಕೆ ತುಂಬಿ ಅವರ ದೇಹವಾಗಿತ್ತು. ಗುಜರಾತು ಮೀಸಲಾತಿ ವಿರೋಧಿ ಚಳವಳಿಯ ಸಾವು ನೋವಿಗೆ ಈ ಗಲಾಟೆ ಗದ್ದಲ ಅಸಹನೆಗಳೂ ಸುತ್ತಿಕೊಂಡು ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬರೂ 'ನಮ್ಮ ಉಳಿವು ಹೇಗೆ?' ಎಂದು ಚಿಂತೆಯಾಗಿದ್ದರು. ಒಬ್ಬರು 'ನಾವು ಮುಸ್ಲಿಮರಾಗದೆ ನಮಗೆ ಉಳಿಗಾಲವಿಲ್ಲ' ಅಂದರು. ನಾನು 'ಇಂಥ ಎಲ್ಲಾ ಧರ್ಮಗಳನ್ನೂ ವಿರೋಧಿಸಬೇಕು' ಎಂದು ತಿಳಿಸಿದೆ. ಅದಕ್ಕವರು ಧರ್ಮ ವಿರೋಧಿಸುವುದಕ್ಕಾದರೂ, ನಾವು ಮೊದಲು ಉಳಿಯಬೇಕಲ್ಲ' ಅಂದರು. ಇವರು ಹೇಳುತ್ತಿರುವುದರಲ್ಲೂ ನಿಜವಿದೆಯೇನೋ ಅನ್ನಿಸಿ ನನಗೆ ಗಾಬರಿ ತುಂಬಿಕೊಂಡಿತು.

* * * *

ಮಹಿಳೆಯರಿಗೆ ಆದ್ಯತಾ ಹಕ್ಕುಗಳು

ಮೂಲ: ರಾಮಮನೋಹರ ಲೋಹಿಯಾ

ಅನು: ಕನ್ನಡಕ್ಕೆ : ಸಿ. ನಾಗಣ್ಣ

ಮಹಿಳೆಯರಿಗೆ ಆದ್ಯತಾ ಹಕ್ಕುಗಳನ್ನು ನೀಡಬೇಕೆಂಬ ತಮ್ಮ ಬೇಡಿಕೆಯೊಂದಿಗೆ ಡಾ. ಎಕ್ಸನ್‌ಫೆಲ್ಸ್ ತಮ್ಮ ವಾದವನ್ನು ಮುಕ್ತಾಯಗೊಳಿಸುತ್ತಾರೆ. ಕೆಲವು ವಲಯಗಳಲ್ಲಿ ಮಹಿಳೆ ಪುರುಷನಿಗಿಂತ ಕಡಿಮೆಯೆಂಬ ಊಹೆಯನ್ನೊಳಗೊಂಡಿರುವುದರಿಂದ ಎಕ್ಸನ್‌ಫೆಲ್ಸ್‌ರ ಬೇಡಿಕೆಯನ್ನು ಕೆಲವು ಮಹಿಳೆಯರೇ ಇಷ್ಟಪಡದೆ ಇರಬಹುದು. ಹೊಸ ಸನ್ನಿವೇಶದಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ತಂದೆಯರ ಹೆಸರಿಗೆ ಬದಲಾಗಿ ತಮ್ಮ ತಾಯಂದಿರ ಹೆಸರುಗಳನ್ನು ತಮ್ಮ ಹೆಸರುಗಳೊಂದಿಗೆ ಜೋಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕಾದ ಪ್ರಮೇಯ ಒದಗುವ ಕಾರಣಕ್ಕೆ ಬಹುತೇಕ ಪುರುಷರೂ ಕೂಡ ಮುಜುಗರ ಪಡಬಹುದು. ತಾತ್ಕಾಲಿಕವಾದ ಕಿರಿಕಿರಿಯ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಮಹಿಳೆಯ ಸಮಸ್ಯೆಯನ್ನು ಚರ್ಚಿಸಬಾರದು; ಅದರ ಮೂಲ ನೆಲೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಸಮಸ್ಯೆ ಚರ್ಚೆಯಾಗಬೇಕು. ಕಡುಬಡತನದ ಹಾಗೂ ಕನಿಷ್ಠ ಸ್ಥಿತಿಯ ಪುರುಷರಂತೆಯೇ ಮಹಿಳೆಯೂ ಕೂಡ ಅತ್ಯಂತ ಶೋಷಣೆಗೆ ಒಳಗಾದ ಜನವರ್ಗಕ್ಕೆ ಸೇರಿದವಳಾಗಿದ್ದಾಳೆ. ಪ್ರೀತಿಯ ಕಾರಣದಿಂದಲೋ, ಬಳೆ, ಸರಗಳ ಒಲವಿನಿಂದಲೋ ಅಥವಾ ಅವಳ ಹೃದಯದ ಔದಾರ್ಯದಿಂದಲೋ, ಬಹುಶಃ ಮಹಿಳೆ ತನ್ನ ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಮರೆಯಬಲ್ಲಳು. ಔದಾರ್ಯದಿಂದಾಗಿ ಮಹಿಳೆ ತನ್ನ ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಮರೆಯಬಹುದು. ಆದರೆ ಸಮಾಜದ ಕುರೂಪಿ ಆಚರಣೆಗಳು ಹಾಗೂ ಆತ್ಮದ ಕತ್ತಲ ಕೂಪಗಳು ಜೋಡಿಯಾಗಿ ಮಹಿಳೆಯನ್ನು ಮೂಲೆಗೆ ತಳ್ಳಿರುವುದರಿಂದ ಅಲ್ಲಿ ಸಮಾಜವಾದದ ಅಗತ್ಯ ಹೆಚ್ಚಾಗಿದೆ. ಸಮಾಜವಾದ ಹಾಗೂ ಪ್ರಜಾಪ್ರಭುತ್ವಗಳು ಸಮಾನತೆಗಾಗಿನ ಸಮರಗಳಿಂದಾದರೆ, ಮಹಿಳೆಯರಿಗಂತೂ ಇವು ಹೇಳಿ ಮಾಡಿಸಿದಂಥ ತತ್ವಗಳಾಗಿವೆ.

ಮೇಲಾಗಿ, ಈ ಸಮಾನತೆಗಾಗಿನ ಹೋರಾಟವು ನಾಗರಿಕ ಕಾನೂನು ಭಂಗವನ್ನು ಒಳಗೊಳ್ಳುವುದರಿಂದ, ಹೊಸ ನಾಗರಿಕತೆಯನ್ನು ಪಡೆಯುವ ಮೂಲಮಂತ್ರ ಇದಾಗಿದೆ; ಈ ನವೀನ ರೀತಿಯ ಹೋರಾಟದಲ್ಲಿ ಪುರುಷನು ಮಹಿಳೆಯಿಲ್ಲದೆ ದುರ್ಬಲನಾಗುತ್ತಾನೆ. ನಾಗರಿಕ ಪ್ರತಿಭಟನಾಕಾರರಲ್ಲಿ ಸಾಕಷ್ಟು ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಮಹಿಳೆಯರಿದ್ದರೆ, ಬೀದಿಕಾಳಗ ಅಥವಾ ಹಿಂಸಾ ಮಾರ್ಗದ ಪ್ರಮಾಣ ಗಣನೀಯವಾಗಿ ಕಡಿಮೆಯಾಗುವುದರಲ್ಲಿ ಸಂದೇಹವಿಲ್ಲ. ಪುರುಷನಿಗಿಂತ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಮಹಿಳೆ ನಾಗರಿಕ ಪ್ರತಿರೋಧದ ನಿಜವಾದ ಸಾಧನವೆಂದು ತಿಳಿಯಬೇಕು. ಉಳಿದ ಔದಾರ್ಯದ ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿಯಂತೆ ಇಲ್ಲಿಯೂ ಕೂಡ ಮಹಿಳೆ ಪುರುಷನಿಗಿಂತ ಶ್ರೇಷ್ಠಳು. ಅವಳಿಗಾಗಿ ಆದ್ಯತಾ ಹಕ್ಕುಗಳ ಬೇಡಿಕೆಯನ್ನು ಸಲ್ಲಿಸಿದಾಗ ಅದು ಯಾವುದೇ ಬಗೆಯಲ್ಲಿ ಅವಳಿಗೆ ಕಳಂಕ ತರುವ ಇಲ್ಲವೇ ಅವಮಾನಿಸುವಂತಹ ಯೋಜನೆಯಾಗದು. ರಾಜಕಾರಣದಲ್ಲಿ ಹಕ್ಕುಗಳಿಗಿಂತ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಕರ್ತವ್ಯಕ್ಕೆ ಒತ್ತು ಬೀಳುತ್ತದೆ. ಹಾಗೆಯೇ, ರಾಜಕೀಯ ಕ್ರಿಯೆಯು ಸಂಘಟನೆಯ ವಲಯಕ್ಕೆ ಸೇರುತ್ತದೆ. ಸಂಘಟನೆಯ ವಲಯದಲ್ಲಿ ಪುರುಷ ಮಹಿಳೆಗಿಂತ ಉತ್ತಮ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿದ್ದಾನೆ. ಹೆಂಗಸರ ಆದ್ಯತಾ ಹಕ್ಕುಗಳ ಯೋಜನಾನುಸಾರ, ಪುರುಷನ ಶ್ರೇಷ್ಠತಾ ಮಟ್ಟವನ್ನು ಇಳಿಸುವ ಪ್ರಯತ್ನದ ಅಗತ್ಯ ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಡಾ. ಎಕ್ಸನ್‌ಫೆಲ್ಸ್ ಅವರು ಪ್ರತಿಪಾದಿಸಿರುವ ಯೋಜನೆಗಿಂತ ಭಿನ್ನವಾದ ಯೋಜನೆಯೊಂದನ್ನು ಮನುಷ್ಯನ ಬುದ್ಧಿವಂತಿಕೆ ಮುಂದಿಡಬಲ್ಲದು.

ಒಮ್ಮೆ ಡಾ. ಎಕ್ಸನ್‌ಫೆಲ್ಸ್ ದೆಹಲಿಯಲ್ಲಿ ಹಾಗೂ ಭಾರತದ ಕೇಂದ್ರ ಸರ್ಕಾರದಲ್ಲಿ ಮಲೆಯಾಳಿಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ ಅಧಿಕವಾಗಿರಲು ಕಾರಣವೇನೆಂಬ ಬಗ್ಗೆ ಅತ್ಯಂತ ಕುತೂಹಲಕಾರಿಯಾದ ಚಿಂತನೆ ಮಂಡಿಸಿದ್ದರು. ದೆಹಲಿ ತನಗೆ ತಗುಲಿರುವ ರೋಗವನ್ನು ತಾನೇ ಋಷಿಯಿಂದ ಮಿದುಳುಜ್ವರ (Meningitis) ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತದೆ.

ಹಾಗೆಯೇ ಡಾ. ಎಹ್ರನ್‌ಫೆಲ್ಡರ್ ಪ್ರಕಾರ ಮೆನನ್‌ಗಳು, ನಾಯರ್‌ಗಳು ಹಾಗೂ ಪಿಳ್ಳೆಗಳು ಸರ್ಕಾರಿ ಸಚಿವರುಗಳಿಗೆ ಉತ್ತಮ ಕಾರ್ಯದರ್ಶಿಗಳಾಗಿ ದೊರಕುತ್ತಾರೆ. ಇದಕ್ಕೆ ಕಾರಣವೆಂದರೆ, ಅವರೆಲ್ಲಾ ಮಾತೃಪ್ರಧಾನ ಪರಂಪರೆಯಲ್ಲಿ ಬೆಳೆದು ಬಂದವರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಮಾತೃಪ್ರಧಾನ ಪರಂಪರೆಯಲ್ಲಿ ಬೆಳೆದು ಬಂದ ಪುರುಷರು ಚಿಕ್ಕಂದಿನಿಂದಲೂ ಹೊಂದಾಣಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಪಳಗಿಬಿಟ್ಟವರಾಗುತ್ತಾರೆ; ಇದಕ್ಕೆ ಕಾರಣವೆಂದರೆ, ಅವರು ತಾಯಿ, ತಂದೆ ಹಾಗೂ ಸೋದರಮಾವ- ಹೀಗೆ ತ್ರಿವಿಧವಾದ ಅಧಿಕಾರದಡಿಯಲ್ಲಿ ಹೊಂದಾಣಿಕೆಯ ಯಾನ ನಡೆಸಬೇಕು. ಈ ಕಾರಣದಿಂದ ಅವರು ಹೊಂದಾಣಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಅನುಪಮವಾದ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವನ್ನು ಮೆರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಹೊಂದಾಣಿಕೆ ಹಾಗೂ ಸೃಜನಾತ್ಮಕತೆ ನಿಸ್ಸಂದೇಹವಾಗಿ ಎರಡು ವಿಭಿನ್ನ ರೀತಿಯ ಸಾಮರ್ಥ್ಯಗಳಾಗಿರುವಾಗ ಇದಕ್ಕಾಗಿ ಅದನ್ನು ತ್ಯಾಗ ಮಾಡಬಾರದು, ಈ ಕಾರಣದಿಂದಾಗಿ, ಪುರುಷ ಹಾಗೂ ಮಹಿಳೆಯ ಸಮಸ್ಯೆ- ಅದು ಪಿತೃಪ್ರಧಾನ ಸಂಪ್ರದಾಯದ್ದಾಗಿರಲಿ, ಮಾತೃಪ್ರಧಾನ ಸಂಪ್ರದಾಯದ್ದಾಗಿರಲಿ, ಹೊಂದಾಣಿಕೆಯದ್ದಾಗಿರಲಿ, ಸೃಜನಾತ್ಮಕತೆಯನ್ನು ಕುರಿತದ್ದಾಗಿರಲಿ, ಮಹಿಳೆಯ ಆದ್ಯತಾ ಹಕ್ಕುಗಳ ಬೇಡಿಕೆಯನ್ನು ಬಹಳ ಆಳವಾಗಿ ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡಬೇಕು. ತನ್ಮೂಲಕ ಮಹಿಳೆಯ ಅಪಮಾನವನ್ನು ಅತ್ಯಲ್ಪ ಪ್ರಮಾಣಕ್ಕೆ ಇಳಿಸಿದರೆ ಮಹಿಳೆ ಮನುಷ್ಯ ವ್ಯಾಪಾರದಿಂದ ಹಿಂಸೆಯ ವಿಧಾನಗಳನ್ನೇ ಮೂಲೋತ್ಪಾಟನೆ ಮಾಡಲು ಸಮರ್ಥಳಾಗುತ್ತಾಳೆ.

ಆಯಾ ಕಾಲಘಟ್ಟದ ಆರ್ಥಿಕ ಅಥವಾ ಅಂತರರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಸಮಸ್ಯೆಗಳ ಗದ್ದಲದಲ್ಲಿ ಮಾನವತೆಯ ತೀವ್ರತರವಾದ ಸಮಸ್ಯೆಗಳು ಕಡೆಗಣಿಸಲ್ಪಡುತ್ತವೆ. ಉದಾಹರಣೆಗೆ, ಅವಿವಾಹಿತ ಮಹಿಳೆ ಅಥವಾ ಮಲಮಗುವನ್ನು ಕುರಿತಾದ ಸಮಸ್ಯೆ ನಿರಂತರವಾಗಿ ವಿವಾದಗಳನ್ನು ಹುಟ್ಟು ಹಾಕುವ ಎಷ್ಟೋ ಕಗ್ಗಗಳಿಗಿಂತ ಹೆಚ್ಚು ಜ್ವಲಂತವಾಗಿದೆ. ಕ್ರೌರ್ಯ ಎನ್ನುವುದು ಕೆಲವು ಆರ್ಥಿಕ ಹಾಗೂ ರಾಜಕೀಯ ಸಂಬಂಧಗಳ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿಯಾಗಿರುವಂತೆಯೇ ಮನುಷ್ಯನ ಮನಸ್ಸಿನ ಸ್ಥಿತಿಗೆ ಹಿಡಿದ ಕನ್ನಡಿಯೂ ಆಗಿದೆ. ಮನುಷ್ಯ ಬದುಕಿರುವ ತನಕ ಕುಟುಂಬ ಇರುತ್ತದೆ, ಮದುವೆಯ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಇರುತ್ತದೆ, ಮಲ ಮಗು ಕೂಡ ಇರುತ್ತದೆ- ಬಹುಶಃ ಕಡಿಮೆ ಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿ. ಈ ಮಗುವಿನ ಆತ್ಮವನ್ನು ಯಾವುದೇ ರೀತಿಯ ಕ್ರೌರ್ಯದಿಂದ ನಾವು ರಕ್ಷಿಸಬೇಕಾದುದು ಅಗತ್ಯ. ಕೋಮಲ ವಯಸ್ಸಿನ ಮಲಮಗುವೊಂದರ ಆತ್ಮವನ್ನು ಬಾರಿ ತನ್ನ ತಂದೆತಾಯಿಗಳ ಹೃದಯಹೀನ ನುಡಿಗಳಿಂದ, ತಾರತಮ್ಯಯುಕ್ತ ನಡವಳಿಕೆಯಿಂದ ಮುರುಟಿಕೊಂಡಿಲ್ಲ? ಈ ದಂಪತಿಗಳಲ್ಲೊಬ್ಬರು ತೆರವಾದ ಸ್ಥಾನ ತುಂಬಲು ಕುಟುಂಬಕ್ಕೆ ತದನಂತರ ಬಂದ ಸದಸ್ಯರು ತಾನೆ? ಹಾಗೆಯೇ ನಮ್ಮ ಕಾಲದಲ್ಲಿರುವ ಅವಿವಾಹಿತ ಮಹಿಳೆ ಅಸಾಧಾರಣ ವ್ಯಕ್ತಿಯಾಗಿದ್ದು, ಹಿಂದೆಂದಿಗಿಂತ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಇಂದು ಆಕೆಯನ್ನು ನಾವು ಅಧಿಕವಾದ ಸಹಾನುಭೂತಿಯಿಂದ ಆಳವಾಗಿ ತಿಳಿಯಬೇಕಾಗಿದೆ. ಪ್ರಾಯಶಃ ಅವಳು ವಿವಾಹಿತ ಮಹಿಳೆಯರಿಗಿಂತ ಹೆಚ್ಚು ಅಸುಖಿಯಾಗಿ ಇರಲಾರಳು; ಹಾಗೆಯೇ ಅವಿವಾಹಿತ ಮಹಿಳೆಯರಲ್ಲಿ ಅತ್ಯಂತ ಸುಖಿಗಳಾಗಿರುವ ಹೆಂಗಸರಿದ್ದರೆ, ಅವರಷ್ಟೇ ಸಂಖ್ಯೆಯ ಸುಖೀ ವಿವಾಹಿತ ಮಹಿಳೆಯರಿದ್ದಾರೆ.

ಈವತ್ತಿನ ಅವಿವಾಹಿತ ಮಹಿಳೆ ವಿವಾಹಿತ ಮಹಿಳೆಗಿಂತ ಭಿನ್ನವಾಗಿರುವುದು ಕೇವಲ ಕೆಲವು ಭಾವನೆಗಳ ಹಾಗೂ ಲಕ್ಷಣಗಳ ವಿಚಾರದಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಅಲ್ಲ. ಅವಳಿಗೆ ಬೇರೆಯದೇ ಆದ ಸ್ಥಾನಮಾನವಿದೆ. ಈ ವರ್ಗದ ಮಹಿಳೆಯರು ನಿರಂತರವಾಗಿ ಹೆಚ್ಚುತ್ತಲೇ ಇದ್ದಾರೆ. ಅವಿವಾಹಿತ ಮಹಿಳೆ ಎಂದ ಮಾತ್ರಕ್ಕೆ ಅವಳು ಒಂಟಿ ಯೆಂದು ತಿಳಿಯಲಾಗದು. ಆದರೆ ಅವಳ ಸ್ಥಾನಮಾನವು ಹೆಚ್ಚು ಸಹಾನುಭೂತಿ ಹಾಗೂ ವಸ್ತುನಿಷ್ಠವಾಗಿ ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡಲು ಯೋಗ್ಯವಾಗಿರುವಂಥದು. ಅವಳನ್ನು ನೆನೆದರೇನೇ ನಾವು ಮೃದುವಾಗುತ್ತೇವೆ. ಇನ್ನೇನು ಮಳೆಯಾಗುವಂತೆ ತೋರುವ ಸೂರನಿರದ ಹಗಲಿನಂತೆ ಅವಳು; ಅಥವಾ ಸುರಹೊನ್ನೆ ಮರದ ಎಲೆಗಳ ಮೂಲಕ ತೂರಿ ಬರುವ ಚಂದ್ರನ ಬೆಳಕಿನಂತೆ; ಅಥವಾ ಪರ್ಯಾಯವಾಗಿ ಈ ಎರಡೂ ಸ್ಥಿತಿಗಳನ್ನು ಪ್ರತಿನಿಧಿಸುವವಳು. ಈ ಎರಡರಲ್ಲಿ ಯಾವ ಸ್ಥಿತಿ ಅವಳದ್ದಾದರೂ ಕೂಡ, ಅದನ್ನು ಗಂಭೀರವಾಗಿ ಅಧ್ಯಯನ

ಮಾಡಬೇಕು. ಫ್ಲಾಬೇ ಮಾದರಿಯಲ್ಲಿ ಕೊಚ್ಚೆಯಲ್ಲಿ ಜಳಕ ಮಾಡಿ, ಬೇಕೆಂದಾಗ ಇಷ್ಟು ಬೆಳ್ಳಿ ಪಾವಲಿಗಳನ್ನು ನೀಡಿ ಪರಿಶುದ್ಧಳಾಗಲು ಅವಳಿಗೆ ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಹಾಗೆಯೇ ಸಹಿಸಲಸಾಧ್ಯವಾದಂಥ ಏಕಾಕಿತನ ಇಂದಿನ ಅವಿವಾಹಿತ ಮಹಿಳೆಯನ್ನು ಆವರಿಸುವ ರೀತಿ, ಹೃದಯಹೀನ ಸಮಾಜ ಅವಳನ್ನು ನಡೆಸಿಕೊಳ್ಳುವ ರೀತಿಯನ್ನು ಪರಿಶೀಲಿಸಿದಲ್ಲಿ ಸಮಾಜಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞರು ಹಾಗೂ ಕವಿಗಳು ಅವಳ ಬಗ್ಗೆ ಹೆಚ್ಚು ಗಮನ ಹರಿಸುವುದು ಯೋಗ್ಯವೆಂದು ತಿಳಿಯುತ್ತದೆ.

ಅದೇ ಬಗೆಯಾಗಿ ವಿಧವೆ ಕೂಡ ಪ್ರಪಂಚದಾದ್ಯಂತ, ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಕ್ರೌರ್ಯಕ್ಕೊಳಗಾಗಿರುವಳು. ೧೯೫೧ರ ಜನಗಣತಿಯಲ್ಲಿ ಒಟ್ಟು ೬೧,೧೮,೦೦೦ ಸ್ತ್ರೀಯರಲ್ಲಿ ಕೇವಲ ಐದರಿಂದ ಹದಿನಾಲ್ಕು ವರ್ಷದೊಳಗಿನ ೧,೩೪,೦೦೦ ವಿಧವೆಯರನ್ನು ದಾಖಲು ಮಾಡಲಾಗಿದೆ. ಜಗತ್ತಿನಾದ್ಯಂತ ವಿಧವೆಯರು ಅಶುಭವನ್ನು ಹೊತ್ತ ಕಳಂಕಿನಿಯರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಈ ಸಮಸ್ಯೆ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಇನ್ನೂ ಅಧಿಕವಾಗಿದೆ; ಇಲ್ಲಿ ಒಟ್ಟು ವಿವಾಹಿತ ಮಹಿಳೆಯರ ಪೈಕಿ ಶೇಕಡಾ ೧೩ ರಷ್ಟು ವಿಧವೆಯರಿದ್ದಾರೆ. ಬಾಲವಿಧವೆಯ ಸ್ಥಿತಿ ಕೂಡ ಒಂಟಿ ಮಹಿಳೆಗೆ ಹೋಲಿಸುವಂಥಾದ್ದು; ಆದರೆ ಇಲ್ಲಿ ಮೋಡ ಕಟ್ಟಿದ್ದರೂ ಮಳೆಯಿಲ್ಲದ ಹಗಲು, ಸುರಹೊನ್ನೆ ಮರದ ಎಲೆಗಳ ಮಧ್ಯದಿಂದ ತೂರಿ ಬಾರದ ಚಂದ್ರನ ಕಿರಣ- ಇಷ್ಟೇ ವ್ಯತ್ಯಾಸ. ಹರೆಯ ದಾಟದ ವಿಧವೆಯರಿಗೆ ಗಂಡು ಮಕ್ಕಳು ಇಲ್ಲದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಿನ ರೀತಿಯ ಕ್ರೌರ್ಯವನ್ನು ಅನುಭವಿಸುವಂತಾಗುತ್ತದೆ; ಅವಿವಾಹಿತ ಮಹಿಳೆ ಜೀವನದ ಬಗ್ಗೆ 'ಇಷ್ಟೇ ತಾನೇ' ಎಂದು ತೀರ್ಮಾನಿಸಿ ಸಹಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾಳೆ; ಆದರೆ ವಿಧವೆಯ ಸಂಗತಿ ಭಿನ್ನವಾಗಿದೆ- ಅವಳು ಜಿಗುಪ್ಸೆಯಿಂದ ತಾತ್ಸಾರವನ್ನು ಹೊಂದುತ್ತಾಳೆ. ಹಿಂದಿನ ಕಾಲದಲ್ಲಿಯಾದರೆ ವಿಧವೆಯ ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಕಂಡು ಸಹಾನುಭೂತಿ ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸುವ ಮಂದಿ ಇದ್ದರು. ಆರಂಭದಲ್ಲಿ ವಿಧವಾವಿವಾಹದ ವಿರುದ್ಧ ಕೂಗಿಬಿಟ್ಟಿದ ಉದಾಹರಣೆಯೂ ಇದೆ. ಆ ಸಂಬಂಧವಾದ ವಿವಾದ ತಣ್ಣಗಾಯಿತು. ಸಮಾಜ ಸುಧಾರಕರಿಗೆ ತಾವು ಇನ್ನೊಂದು ಸಮರವನ್ನು ಗೆದ್ದೆವೆಂಬ ಸಮಾಧಾನ. ಆದರೆ ಭಾರತ ಎಂಥ ದೊಡ್ಡ ಹೊಂಡವೆಂದರೆ ಇಲ್ಲಿ ಏನೇ ನಡೆದರೂ ಅದು ಒಂದೆರಡು ಸುಳಿಗಳನ್ನು ಹುಟ್ಟಿಸಿ, ಪುಟ್ಟ ತರಂಗಗಳನ್ನೆಬ್ಬಿಸಿ ಏನೂ ನಡೆದಿಲ್ಲವೆಂಬಂತೆ ಮಂಗಮಾಯವಾಗಿಬಿಡುತ್ತದೆ.

ನೂರು ವರ್ಷಗಳ ಹಿಂದೆ ವಿಧವಾ ವಿವಾಹದ ಶಾಸನ ಜಾರಿಗೆ ಬಂದ ನಂತರ ಈ ಅವಧಿಯೊಳಗೆ ಗುಜರಾತಿನಲ್ಲಿ ಸುಮಾರು ೧೨೦೦ ಮಂದಿ ವಿಧವೆಯರು ಮರು ವಿವಾಹವಾಗಿರುವುದಾಗಿ ಗುಜರಾತಿನ ಸಮಾಜಸುಧಾರಣಾ ಸಂಘಟನೆಯೊಂದರ ಶ್ರೀ ಗಾಟುಭಾಯಿ ಧೃವ್ ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ದಾಖಲು ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ; ಇದರ ಪ್ರಕಾರ ಒಂದು ವರ್ಷಕ್ಕೆ ಸರಾಸರಿ ಹನ್ನೆರಡು ಮಂದಿ ವಿಧವೆಯರು ವಿವಾಹವಾಗಿದ್ದಾರೆ ಎಂದಾಯಿತು. ಆದರೆ ಸ್ಥಿತಿ ಇಷ್ಟು ನಿರಾಶಾದಾಯಕವಾಗಿಲ್ಲ. ಮೇಲ್ಜಾತಿ ವಿಧವೆಯರ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ತೋರುವಷ್ಟು ಕ್ರೌರ್ಯವನ್ನು ಹಿಂದುಳಿದ ಜಾತಿಯ ವಿಧವೆಯರ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಆ ವರ್ಗದ ಮಂದಿ ತೋರಿಲ್ಲ ಹಾಗೂ ಯಾವುದೇ ಸಾಮಾಜಿಕ ಸಂಘಟನೆಯ ಭಾಗವಹಿಸುವಿಕೆಯಿಲ್ಲದೇ ಈ ದೇಶದಲ್ಲಿ ಬಹಳಷ್ಟು ನಡೆಯುತ್ತಿರುತ್ತದೆ ಎನ್ನುವುದನ್ನು ನಾವು ನೆನಪಿಡಬೇಕು. ಆದಾಗ್ಯೂ, ಅತ್ಯಂತ ಗಂಭೀರತರವಾದ ಸಮಸ್ಯೆಯೆಂದು ಕಾಡುತ್ತಿದೆ. ವಿಧವಾ ವಿವಾಹ ಅಥವಾ ಇನ್ನಿತರ ರೀತಿಯ ಕ್ರೌರ್ಯದಿಂದ ಆಚೆ ಕಾಣಿಸಿಕೊಳ್ಳುವಂಥ ಕ್ರೌರ್ಯವಿದು.

ಈ ಭಾರತದ ಜೌಗು ಸಾಕಷ್ಟು ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಒಣಗುವುದುಂಟೆ? ಅಥವಾ ಈ ದೇಶದ ಪ್ರಜೆಗಳು ಹಾಗೂ ಪಕ್ಷಗಳು ಈ ಜೌಗು ನೆಲಕ್ಕೆ ದೃಢವಾದ ಗೂಟಗಳನ್ನು ನೆಟ್ಟು ಸ್ವಲ್ಪ ಪ್ರಮಾಣದ ಗಟ್ಟಿಯಾದ ನೆಲವನ್ನಾದರೂ ಪಡೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆಯೇ? ಸಮಾಜ ಸುಧಾರಕರು ಹಾಗೂ ಕ್ರಾಂತಿಕಾರಿಗಳು ಸಂಪ್ರದಾಯವಾದಿಗಳು ಹಾಗೂ ಪ್ರತಿಗಾಮಿಗಳ ವಿರುದ್ಧ ವಾದದಲ್ಲಿ ಗೆಲ್ಲುವಷ್ಟಕ್ಕೇ ತೃಪ್ತರಾಗದೆ ತಮ್ಮ ಪಾಠವನ್ನು

ಸಮರ್ಪಕವಾಗಿ ಕಲಿಯಬೇಕು. ಪ್ರಯೋಜನಕ್ಕೆ ಬಾರದ ವಿವಾದಗಳನ್ನು ಹೀಗೆ ಎಲ್ಲ ವಿಷಯಗಳ ಮೇಲೂ ಸೃಷ್ಟಿ ಮಾಡುತ್ತಾ ಹೋಗಬಹುದು. ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಸುಧಾರಣೆಯೂ ಆರಂಭದಲ್ಲಿ ಉತ್ಕಟವಾದ ವಿವಾದವನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿ ಮಾಡುತ್ತದೆ; ಒಬ್ಬಿಬ್ಬರು ಛಾತಿಯುಳ್ಳವರು ಮುಂದೆ ಸಾಗಲಿ ಎಂದು ಸಂಪ್ರದಾಯ ಶರಣ ಸಮಾಜವು ಬೌದ್ಧಿಕ ಪರಾಭವವನ್ನು ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡುಬಿಡುತ್ತದೆ. ಅದು ವಿಧವಾ ವಿವಾಹದ ಬಗ್ಗೆ ಆಗಿರಬಹುದು, ಅವಿವಾಹಿತ ಮಹಿಳೆಯ ಬಗ್ಗೆ ಅಥವಾ ಇದೇ ತರಹದ ಯಾವುದೇ ಸಮಸ್ಯೆಯ ಬಗ್ಗೆ ಆಗಿರಬಹುದು. ಆದರೆ ಬದುಕಿನ ಪ್ರಧಾನವಾದ ಅಖಾಡವನ್ನು ಮಾತ್ರ ಅದು ಮುಕ್ಕಾಗದ ರೀತಿ ಇಟ್ಟಿರುತ್ತದೆ.

ಅತಿ ಹೆಚ್ಚಿನ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಜೀವನದ ಕುರೂಪದ ಮೂಲವೆಂದರೆ ಕ್ರೌರ್ಯ. ಅದರ ರೂಪಗಳೂ ಅನೇಕ. ನೂರಾರು ಶತಮಾನಗಳಿಂದ ಅದು ಮಾನವನ ಮನಸ್ಸಿನ ಕಗ್ಗತ್ತಲು ತುಂಬಿದ ಹಾಗೂ ಅತ್ಯಂತ ಒಳಗಿನ ಮೂಲೆಮೂಲೆಗೆ ಕಂಡಿಕೊಂಡು ಮನೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿದೆ. ಸಮಾಧಾನವಾಗಿ ಅದನ್ನು ಹೊರಗೆ ತೆಗೆದು ನಿರ್ದಯವಾಗಿ ಕೊಂದುಬಿಡಬೇಕು. ಈ ವಿಷಯದ ಬಗ್ಗೆ ಹಾಗೂ ಇದೇ ರೀತಿಯ ನಿರಂತರ ಕ್ರೌರ್ಯದ ವಸ್ತುವುಳ್ಳ ವಿಷಯದ ಬಗ್ಗೆ ದಾಖಲೆಗಳನ್ನು 'ಮ್ಯಾನ್ ಕೈಂಡ್' ಪಡೆಯಲು ಅಪೇಕ್ಷಿಸುತ್ತದೆ.

* * * *

ಓದು ಪಠ್ಯ:

ಚೋಮನ ದುಡಿ

- ಡಾ. ಕೆ.ಶಿವರಾಮ ಕಾರಂತ

ಜಾತ್ರೆ ಸರಿಯಿತೆಂದರೆ ಇನ್ನು ಹದಿನೈದು, ಇಪ್ಪತ್ತು ದಿವಸಗಳಲ್ಲಿ ಮಳೆಗಾಲ ಬರುತ್ತದೆಂದು ನಿಶ್ಚಯ. ಮಳೆಗಾಲದ ಮುಗಿಲುಗಳು ಈಗಾಗಲೇ ಕಲೆಯತೊಡಗಿವೆ. ಕಾರ್ಮುಗಿಲುಗಳು, ಬಿರುಗಾಳಿ, ಗಾಳಿಯಿಂದಾಗಿ ಗುಡುಗು, ಮಿಂಚು! ಅವುಗಳ ತೊಡಗುವಿಕೆಯೊಡನೆ ಚೋಮನ ಪ್ರಪಂಚದಲ್ಲಿ ಅವನ್ನು ಪ್ರತಿಬಿಂಬಿಸುವ ಗುಡುಗು, ಮಿಂಚುಗಳು ಆರಂಭಿಸಿವೆ. ಮಗಳು ಮನೆಗೆ ಬಂದು ಒಂದು ತಿಂಗಳಾಯಿತು. ಬಹಳ ಸುಖದಿಂದ ಎಲ್ಲವೂ ಸಾಗಿದೆ. ದಿವಸ ಹೇಗೆ ಸರಿಯಿತೆಂಬುದೇ ತಿಳಿಯಲಿಲ್ಲ. ಜಾತ್ರೆಯೂ ಸರಿಯಿತು. ಸರಿದು ಎಂಟು ದಿನಗಳಾದುವು. ಮುಂದಿನ ಮಳೆಗಾಲದ ಸಿದ್ಧತೆಯು ಹಳ್ಳಿಯಲ್ಲೆಲ್ಲ ನಡೆಯುತ್ತಿದೆ. ಅವನಿಗ ಅರುವತ್ತರ ಅವಧಿಯನ್ನು ತಬ್ಬಿದ್ದ. ಕೂದಲೆಲ್ಲ ನರತಾಯಿತು. ಈ ಒಂದು ವರ್ಷದಲ್ಲಿ, ಮುಖದಲ್ಲಿ ನೆರಿಗೆಗಳೂ ಹಚ್ಚಿವೆ, ಹಲ್ಲುಗಳು ಅಸ್ಥಿರವಾಗಿವೆ. “ಇನ್ನೆಷ್ಟು ವರ್ಷ ನಾನು ಬದುಕಬಲ್ಲೆ? ಈ ಮಳೆಗಾಲ ಸರಿದರೆ ಮುಂದಿನ ಮಳೆಗಾಲ ನನಗೆ ನೇಗಿಲಿನ ಋಣ ಬಂದೀತೇ? ಈಗ ಬಾರದ್ದು ಇನ್ನೆಂದು ಬಂದೀತು?” ಎಂಬ ಭೀತಿ ತೊಡಗಿದೆ. ಆದರಿಂದಾಗಿ, ಈ ವರ್ಷವಾದರೂ ತಾನು ಬೇಸಾಯಗಾರನಾಗಬೇಕು ಎಂಬ ಹಟ ತೊಟ್ಟಿದ್ದಾನೆ. ತಿರುಗಿ ಧನಿಯರನ್ನು ಹೋಗಿ ಬೇಡುವುದು, ಅವರು ಒಪ್ಪದಿದ್ದರೆ, ಅವರ ನೆಲದ ಋಣ ಮುಗಿಯಿತೆಂದು ತಿಳಿದು, ಸರಕಾರದವರ ಜಾಗದಲ್ಲಿ ನಿಲ್ಲುವುದು. ಊರ ಹೊರಗಿನ ಆ ದೊಡ್ಡ ಮೈದಾನಿದೆ. ನೀರಿಲ್ಲದಿದ್ದರೂ ಮಳೆಗಾಲದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಬೆಳೆಯನ್ನು ನಿಶ್ಚಿತಿಯಿಂದ ಬೆಳೆಯಬಹುದು. ನಾಲ್ಕು ಕಾಳಾದರೂ ಸಿಗಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲವೇ? ಸಿಕ್ಕಿದರೆ ಸಿಕ್ಕಿತು. ಇಲ್ಲವಾದರೆ ಇಲ್ಲ. ಕೊನೆಗೆ, ತನಗೆ ನೆರವಾಗದ ಪ್ರಪಂಚದ ಮುಂದೆ ಒಂದು ದಿನವಾದರೂ ಮೀಸೆ ತಿರುವಿ ನಡೆಯಬಹುದಲ್ಲ? ಎಂಬ ನಿರ್ಧಾರ.

ಮಗಳೊಡನೆ ಸುದ್ದಿಯನ್ನು ಸಹ ಎತ್ತದ, ಧನಿಯರನ್ನು ನೋಡುತ್ತೇನೆಂದು ಮನೆಯಿಂದಿಳಿದು ಅಂಗಣಕ್ಕೆ ಸೇರಿದ. ನಿತ್ಯವೂ ಹೊರಬೀಳುವಾಗ ಸೊಂಟಕ್ಕೆ ಕತ್ತಿಯನ್ನು ಸಿಕ್ಕಿಸಿಕೊಂಡು ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದವನು ಇಂದು ಬರಿದೆ ಅವಸರದಿಂದ ಹೊರಟುದನ್ನು ಕಂಡು ಬೆಳ್ಳಿಯು ನಗುತ್ತ “ಅಪ್ಪಾ, ಎಲ್ಲಿಗೆ ಹೊರಟೆ? ಎಂದಳು! ಅವನಿಗೆ ಸಿಟ್ಟುಬಂತು. ಹೊರಡುವ ಗಳಿಗೆಯಲ್ಲಿ “ಎಲ್ಲಿಗೆ?” ಎಂಬ ಅವಲಕ್ಷಣದ ಮಾತು ಕೇಳಿಸಿತೆಂದು. ಆದರೆ ಬೆಳ್ಳಿಯ ಮೋರೆಯನ್ನು ನೋಡುತ್ತಲೇ ತುಸು ತಾಳ್ಮೆ ಬಂದು “ಎಲ್ಲಿಗಿಲ್ಲ” ಎಂದು ಹಿಂದಕ್ಕೆ ಬಂದ. ಹೊರಟ ಮುಹೂರ್ತವೇ ಚೆನ್ನಾಗಿರಲಿಲ್ಲವೆಂದು ತಿಳಿದ. ಅಂತು, ಈ ಬಾರಿ ಹೋಗಿ ಧನಿಯರನ್ನು ಬೇಡಿದರೂ ಸಫಲವಾಗದೆಂಬ ಭೀತಿಯಾಯಿತು. ಎರಡು ಆವೃತ್ತಿಯೂ ನಿರರ್ಥಕವಾದುದು, ಮೂರನೆಯ ಆವೃತ್ತಿ ಬೇರೆಯಾಗುತ್ತದೆಯೇ? ‘ಎರಡಾದುದು ಮೂರಾಗುತ್ತದೆ’ ಎಂಬ ವಾಡಿಕೆಯ ಮಾತೇ ಇದೆಯಲ್ಲ. ಧೈರ್ಯ ಕುಸಿದ ಚಿಂತೆಗೆ ಪ್ರಾರಂಭವಾಯಿತು. ಅವನ ಸಪ್ಪಗಿನ ಮೋರೆಯನ್ನು ಕಂಡು, ಬೆಳ್ಳಿ ತೀರ ಸಮೀಪ ಬಂದು “ಬೇಸರವಾಯಿತೇ? ನನಗೆ ತಿಳಿದಿರಲಿಲ್ಲ- ನೀನು ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದೀಯೆಂದು ಕತ್ತಿಯನ್ನು ಮರೆತುಬಿಟ್ಟೆಯೆಂದು ಹಾಗೆ ಕೇಳಿದೆ. ಇನ್ನೆಂದಿಗೂ ನೀನು ಹೊರಡುವಾಗ ‘ಎಲ್ಲಿಗೆಂದು’ ಕೇಳುವುದಿಲ್ಲ!” ಎಂದಳು.

ಚೋಮ ನಿಟ್ಟುಸಿರೊಂದನ್ನು ತೆಗೆದುನ “ದೈವ ನನ್ನ ಹಣೆಯಲ್ಲಿ ಹಾಗೆ ಬರೆದಿದ್ದರೆ ಯಾರು ಮಾಡಲು ಬಂದೀತು?” ಎಂದ.

“ಯಾವುದನ್ನು ಹಾಗೆ ಬರೆಯುವುದು?”

“ಯಾವುದನ್ನೆಂದರೆ? ನನ್ನ ಬೇಸಾಯದ ಆಸೆಯನ್ನು”

“ಅದೋ ಅಪ್ಪಾ, ಸುಮ್ಮನೆ ಇಲ್ಲದ ಚಿಂತೆಯನ್ನು ನೀನು ಕಟ್ಟಿಕೊಳ್ಳುತ್ತೀ. ನಾವು ಹೊಲೆಯರಾಗಿ ಹುಟ್ಟಿ, ನಮ್ಮ ಅಂತಸ್ತಿಗೂ ಮೀರಿದ ಆಸೆ ಹಿಡಿದರೆ ಹೇಗೆ? ಅದೃಷ್ಟ ಬೇಡವೇ? ಮುಖ್ಯ ಬೇಕು ಅದೃಷ್ಟ. ದೇವರು ಹಣೆಯಲ್ಲಿ ಬರೆದಿರಬೇಕು. ಗುರುವನೊಬ್ಬನ ಹಣೆಯಲ್ಲಿ ಬರೆದಿರಬೇಕೆಂದು ಕಾಣುತ್ತದೆ. ಅವನು ತನ್ನ ಜಾತಿಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟರೂ, ಬೇಸಾಯಗಾರನಾದ ಅವನೊಬ್ಬನಾದರೂ ನಮ್ಮ ಕುಲದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದರೂ ಬೇಸಾಯದ ಋಣ ಪಡೆದ. “ಗುರುವನ ಹೆಸರು ಚೋಮನಿಗೆ ರೋಮಾಂಚನ ಹುಟ್ಟಿಸಿತು. ಅವನು ತನ್ನ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳದಿದ್ದ ಚಿಂತ ಬೇರೆ; ತಿರುಗಿ ತನ್ನ ಮನೆಯ ಮುಖ ತಿರುಗಿಸದಿದ್ದುದೊಂದು ಸಿಟ್ಟು ಬೇರೆ, ತನ್ನ ಕಣ್ಣುದೆಯೇ ಅವನು ಬೇಸಾಯಗಾರನಾದನಲ್ಲ ಎಂಬ ಅಸೂಯೆ! ಎಲ್ಲವೂ ಸೇರಿಕೊಂಡವು.

ಇದರಿಂದಾಗಿ ತಿರುಗಿ ಅವನ ಮನಸ್ಸಿನ ಆಕ್ರೋಶ ಉರಿಯತೊಡಗಿತು. ‘ಎಲ್ಲವನ್ನು ಇಂದೇ ನಿರ್ಣಯಿಸಿಬಿಡುತ್ತೇನೆ’ ಎಂಬ ಆವೇಶದಿಂದ ಹೊರಟ, ನೇರಾಗಿ ಧನಿಯ ಮನೆಗೆ ಹೋಗಿ, ಅಂಗಣದಲ್ಲಿ ತಾನು ನಿತ್ಯ ಕುಳಿತಿರುವ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿಯೇ ಕುಳಿತ! ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ಅವನ ಬರುವಿಕೆ ಹೋಗುವಿಕೆಗಳು ತೀರ ನಿಯಮ ತಪ್ಪಿದ್ದರಿಂದ, ಬೆಳಗ್ಗೆ ಬಂದು ಕುಳಿತಿದ್ದ ಚೋಮನನ್ನು ಕಂಡು ಸಂಕಪ್ಪಯ್ಯನವರಿಗೆ ತುಸು ಆಶ್ಚರ್ಯವಾಯಿತು. “ಏನು ಚೋಮ, ಬಹಳ ಅಪೂರ್ವದ ಭೇಟಿಯನ್ನು ಕೊಟ್ಟಿ” ಎಂದು ಚೇಷ್ಟೆ ಮಾಡಿದರು. ಬಂದ ವೇಳೆ ಎಷ್ಟು ಮಟ್ಟಿಗೆ ಅನುಕೂಲವೋ ಎಂದು ಅವನಿಗೆ ತಿಳಿಯದಾಯಿತು. ಅವನು ಮಾತನಾಡದೆ ಮೌನದಿಂದ ಕುಳಿತುಕೊಂಡು ಕಂಡು “ಏನನ್ನು ಕೇಳಲಿಕ್ಕೆ ಬಂದೆ? ಅಥವಾ ಮನೆಯ ಕೆಲಸ ಮಾಡಲಿಕ್ಕೆ ಬಂದವನೋ?”

ಚೋಮ ಮೌನ.

“ಹೂಂ, ಮಾತನಾಡು, ಇನ್ನು ನಿನ್ನಿಂದೇನು ಕೆಲಸವಾಗುತ್ತದಂತೆ!” ಇನ್ನು ನೀನು ಗಳಿಗೆ ಲೆಕ್ಕಮಾಡುವವನು. ಅಂತು ಬಂದು ಹೋಗುತ್ತಾ ಇದ್ದು ಬಿಡು. ಸಾಯಂಕಾಲದ ಸಮಯ ಮಾತ್ರ ಬರಬೇಡ. ಸುಮ್ಮನೆ ಹೇಳುವುದು-ಸಾಯಂಕಾಲದ ವೇಳೆ ಬರಬೇಡವೆಂದು. ನಿನಗೆ ಸಾಯಂಕಾಲವೇನು, ಬೆಳಗ್ಗೆನು? ಚೋಮ, ನಿನ್ನ ಮಗಳು ಕೊನೆಗೂ ಸಾಲ ತೀರಿಸಿ ಬಂದಳೋ, ಇಲ್ಲ ಇನ್ನಷ್ಟು ಹೆಚ್ಚಿಸಿಕೊಂಡು ಬಂದಳೋ?”

“ದೇವರ ದಯೆಯಿಂದ ಎಲ್ಲ ತೀರಿಸಿ ಬಂದಳು.”

“ಆಯಿತಲ್ಲ ಒಂದು ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ನಿಶ್ಚಿತೆ.”

“ಆದಾಯಿತು; ಇನ್ನೊಂದು ಮಾತ್ರ... ಧನಿಯರನ್ನು ಕೇಳುವ ಎಂದು ಬಂದೆ. ಮೊದಲು ಅಂದಂತೆಯೇ ಅಂದರೆ ಈ ಬಡವನ ಬಾಯಿಗೆ ಮಣ್ಣು ! ಏನು ಮಾಡುತ್ತೀರಿ? ನಿಮ್ಮ ಒಕ್ಕಲು, ಆಸೆಮಾಡಿ ಸಾಯಬೇಕೆನ್ನುತ್ತೀರಾ?”

“ಏನು ಸಂಗತಿಯೆಂದು ಹೇಳಬಾರದೇ! ಈ ವಕಾಲತ್ತು, ರಂಗುಗಳೆಲ್ಲ ಯಾಕೆ? ಯಾವುದು? ಗೇಣಿಗೆ ಭೂಮಿ ಕೇಳಲಿಕ್ಕೆ ಬಂದದ್ದೂ? ಮಳೆಗಾಲ ಬಂತು.”

“ಅದೇ...”

ಸಂಕಪ್ಪಯ್ಯನವರ ಮುಖ ಆಗ ವಿರಸಗೊಂಡಿತು. “ಚೋಮ, ನಿನಗೆ ಕೊಡಬಾರದೆಂದು ನನ್ನ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿಲ್ಲ. ಊರಿನವರು ಮಾಡದ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ನಾನು ತಯಾರಿಲ್ಲ. ಇನ್ನು ಅಂಥಾದ್ದಾಗಬೇಕಾದರೆ, ನಮ್ಮ ಅಮ್ಮ ಸಾಯಬೇಕು. ಅವಳಿರುವ ತನಕ ನೀನು ಆ ಸುದ್ದಿಗೆ ಬರಬೇಡ!”

ತಾನು ಬೇಸಾಯಗಾರನಾಗಬೇಕೆಂದು, ತನ್ನ ಧನಿಯರ ತಾಯಿಯ ಸಾವನ್ನಂದಾದರೂ ಆತ ಬಯಸುವನೆ! ನಿರಾಶೆಯಿಂದ ಮರಳಿದ. ಆ ದಿನವೆಲ್ಲ ಒಂದು ಕಾಳು ಅನ್ನವನ್ನು ಸಹ ಅವನು ಮುಟ್ಟಲಿಲ್ಲ. ಬೆಳ್ಳಿಯು ಇನ್ನು ಮುಂದೆ ಈ ವ್ಯರ್ಥ ಆಸೆಯನ್ನು ಹಿಡಿದು ಕೊರಗಬೇಡವೆಂದು ಬಲವಾಗಿ ಹೇಳಿದಳು. ಅಷ್ಟರಿಂದ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಸಮಾಧಾನವಾಗುತ್ತದೆಯೇ? ತಳಮಳದಲ್ಲಿ ತಿರುಗಿ ತೇಲಾಡತೊಡಗಿದ.

ಮರುದಿವಸ ಇನ್ನೊಂದು ವಿಚಿತ್ರ ಪ್ರಸಂಗ ನಡೆಯಿತು. ಅವನು ತನ್ನೆರಡು ಮಕ್ಕಳನ್ನು ತುಸು ದೂರದಲ್ಲಿದ್ದ ಒಂದು ತೋಡಿಗೆ ಸ್ನಾನ ಮಾಡಿಸಲು ಒಯ್ದು. ನಿತ್ಯ ತಮ್ಮಂದಿರನ್ನು ಮೀಯಿಸುವ ಕೆಲಸ ಬೆಳ್ಳಿಯದು. ಹಾಗೆ ಮೀಯಿಸುವಂಥ ಪ್ರಾಯ ಮೀರಿದೆ. ಆದರೆ ತಾಯಿ ಸತ್ತ ಮಕ್ಕಳೆಂದು ಬೆಳ್ಳಿಯು ಹೆಚ್ಚಿನ ಆಕ್ರೋಶವನ್ನು ತೋರಿಸುತ್ತಿದ್ದಳು. ಇಂದು ಮನೆಗೆಲಸ ತುಂಬ ಇದ್ದುದರಿಂದ ತಂದೆಯನ್ನು ಕಳುಹಿಸಿಕೊಟ್ಟಳು. ಚೋಮನ ಹಿಂದೆ ಮಕ್ಕಳಿಬ್ಬರು ಕೂಗುತ್ತ, ಕುಣಿಯುತ್ತ ನಡೆದರು ಊರಿನ ತೋಡು ಬಂತು, ಚೋಮನು ಮಕ್ಕಳನ್ನು ನಿಲ್ಲಿಸಿಬಿಟ್ಟು, ಅವರ ತಲೆಗೆ ಹಾಕಿದ ಎಣ್ಣೆಯ ಜಿಡ್ಡನ್ನು ಉಜ್ಜಲು, ಏನೋ ಸೊಪ್ಪನ್ನು ತರಲು ಹೋದ. ದೊಡ್ಡ ಹಳ್ಳವದು. ಹಳ್ಳದ ಮೇಲಣ ಬದಿಯಲ್ಲಿ ಊರಿನ ಎಷ್ಟೋ ಮೇಲು ಜಾತಿಯವರು ಬಟ್ಟೆ ಒಗೆಯುತ್ತಿದ್ದರು. ಕೆಲವು ಹುಡುಗರು ನೀರಲ್ಲಿ ಆಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಕಾಳ, ನೀಲರಿಗೆ ನೀರಿನಲ್ಲಿಯೂ ಮನಸ್ಸಾಯಿತು. ತಂದೆಯ ಆಗಮನಕ್ಕೆ ಕಾಯದೆ, ನೀರಲ್ಲಿಳಿದು, ನೀರನ್ನು ಬಡಿದು ಚಿಮ್ಮಿಸತೊಡಗಿದರು. ಮಕ್ಕಳ ಪಾಲಿಗೆ ನೀರಾಟವೆಂದರೆ ಹೆಂಡ ಕುಡಿದಂತೆ, ಉತ್ಸಾಹವೇರಿದಂತೆ ಹೆಚ್ಚಿಚ್ಚು ಮುಂದೆ ನಡೆದರು. ಈಜಾಡಲು ಕಲಿತವರಾದುದರಿಂದ ಒಬ್ಬರು ಇನ್ನೊಬ್ಬರನ್ನು ಅಟ್ಟುವುದು, ಮುಳುಗುವುದು, ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಇವುಗಳ ಕೋಲಾಹಲ ನಡೆಯಿತು. ನಿತ್ಯವೂ ಹೀಗೆಯೆ ಆಡುತ್ತಿದ್ದವರೆ. ಆದರೆ ಇಂದು ದುರ್ದೈವದಿಂದ ನೀಲ ಕೈಸೋತು ಮುಳುಗಿದ. ಕಾಳನಿಗೆ ಭೀತಿಯಾಗಿ ದಂಡೆಗೆ ಬಂದ ಕೂಗತೊಡಗಿದ! ದೂರದಿಂದ ಚೋಮನಿಗೂ ಆ ಕೂಗು ಕೇಳಿಸಿತು. ಆತ ಧಾವಿಸಿ ಬಂದ; ಬರುವಾಗ ಕಾಲು ಎಡವಿ ಬಿದ್ದು ಥಟ್ಟನೆ ಎದ್ದು ಬರಲು ಸಮಯ ಹಿಡಿಯಿತು. ಇತ್ತ ತೋಡಿನ ಮೇಲ್ಭಾಗದಲ್ಲಿದ್ದವರು ಓಡಿ ಬಂದ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ತರುಣ ಧಾವಿಸಿ, ನೀಲನನ್ನು ಎಳೆದು ತರಲು ಮುಂದುವರಿದ ಅವನು ತಡೆದರು! “ಅವನು ಹೊಲೆಯನಲ್ಲವೆ?” ಎಂದು ಬೆದರಿಸಿದರು. ತರುಣನನ್ನು ತಳಮಳಿಸಿ ನಿಂತ. ಕಾಲೆಡವಿಬಿದ್ದ ಚೋಮ ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಕಂಡ. ಆದರೆ ಸಂಗತಿಯೇನೆಂದು ತಿಳಿಯಾದ! ನೀಲ ಎಲ್ಲರ ಕಣ್ಣೆದುರಿನಲ್ಲೇ ಮುಳುಗಿದ. ಕೊನೆಯ ಬಾರಿಗೂ ಮುಳುಗಿಬಿಟ್ಟ. ಚೋಮ ಓಡಿಬರುವಾಗ ಎಲ್ಲವೂ ಮುಗಿದಿತ್ತು! ಎಲ್ಲರ ಕಣ್ಣೆದುರಿಗೇನೆ ಆ ಬಾಲಕನು ನೀರಲ್ಲಿ ಒಂದಾವೃತ್ತಿ ಅದೃಶ್ಯನಾಗಿ ಬಿಟ್ಟ. ಚೋಮನು ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ನೋಡಿ ಬೊಬ್ಬಿಡತೊಡಗಿದ. ಸ್ವತಃ ಈಜು ಬಾರದು. ಆಗ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ತರುಣ ನೀರಲ್ಲಿ ಧುಮುಕಿದ. ಇತರರು ಅವನನ್ನು ತಡೆಯಲು ಯತ್ನಿಸಿ ಹತಾಶರಾಗಿ ನಿಂತರು! ನೀಲನ ಶವವೇನೋ ಮೇಲಕ್ಕೆ ಬಂದಿತು. ಪ್ರಾಣವಿರಲಿಲ್ಲ! ಆ ತರುಣ ಮುಖವನ್ನು ತಗ್ಗಿಸಿಕೊಂಡು ಹೊರಟುಹೋದ! ಚೋಮನ ಬಾಯಿಂದ ಸೊಲ್ಲು ಹೊರಡಲಿಲ್ಲ.

ಚೋಮನಿಗೆ ಹೊಲೆಯನ ಬಾಳ್ವೆಯ ಹುಣ್ಣು ಎಂಥದೆಂಬುದು ಆಗ ಸಂಪೂರ್ಣ ಅನುಭವವಾಯಿತು. ಶವವನ್ನು ಹೊತ್ತು ಮನೆಗೆ ತಂದ. ಒಂದು ದಿವಸದ ತನಕವೂ ಪೊಲೀಸರು ಬರುವ ತನಕವೂ, ಅದನ್ನು ಮನೆಯಲ್ಲಿರಿಸಬೇಕಾಯಿತು. ಹಲವರು ಶವವನ್ನು ಕಾಣಲು ಬಂದರು. ಚೋಮನು ಶವವನ್ನಿರಿಸಿಕೊಂಡು, ಮನೆಯ ಕದವನ್ನು ಮುಚ್ಚಿ, ಯಾರ ಕಣ್ಣಿಗೂ ಬೀಳದಂತೆ ಕುಳಿತುಕೊಂಡ. ಹೊರಗಿಂದ ಕೂಗಿದರೂ, ಕರೆದರೂ

ಮಾತಿಲ್ಲ, ಕತೆಯಿಲ್ಲ. ಬೆಳ್ಳಿ ಮಾತ್ರ ಗೋಳೋ ಎಂದು ಅಳತೊಡಗಿದಳು. “ಅತ್ತರೆ ಈ ಮಗುವನ್ನು ತಿಂದಂತೆ” ಎಂದು ಆಣೆ ಮಾಡಿದ.

ಆ ರಾತ್ರಿ ಪ್ರೋಲೀಸರು ಬಂದು ತನಿಖೆಮಾಡಿ ಹೋದರಂತೆ. ಶವ ಯಾರ ಕಣ್ಣಿಗೂ ಬೀಳದಂತೆ ಮಣ್ಣುಗೂಡಿತು. ಮರು ಬೆಳಿಗ್ಗೆ ಚೋಮ ದುಡಿಯನ್ನು ಬಾರಿಸುತ್ತಿದ್ದನಂತೆ.

ಪೂರ್ವಪಠ್ಯ:

ಡಾ. ಕೆ. ಶಿವರಾಮ ಕಾರಂತರ ಕಾದಂಬರಿಗಳಲ್ಲಿ ಚೋಮನದುಡಿ ಮಹತ್ವದ ಕೃತಿ. ಇದು ದಲಿತರ ಬದುಕಿನ ದಾರುಣ ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಅನಾವರಣ ಮಾಡುತ್ತದೆ. ಈ ನೆಲದಲ್ಲಿ ಮೇಲ್ವರ್ಗದವರ ಜಮೀನು-ಮನೆಗಳಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿನಿಂದ ಸಾಯುವವರೆಗೂ ಇಡೀ ಕುಟುಂಬವೇ ಜೀತಕ್ಕೆ ಬಲಿಯಾಗಿ ಯಾತನೆಪಡುವ ಚಿತ್ರಣ, ಭೂಮಿಯ ಹಕ್ಕನ್ನು ಕಸಿದುಕೊಳ್ಳುವ ಜಮೀನ್ದಾರಿ ಮನಸ್ಥಿತಿ ಈ ಕಥೆಯಲ್ಲಿ ಸಹಜವಾಗಿ ಮೂಡಿಬಂದಿದೆ.

ಹೊಲೆಯರ ಜಾತಿಯಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದ ಚೋಮ ತನ್ನೂರಿನ ಮೇಲ್ಜಾತಿಯ ಜಮೀನ್ದಾರ ಸಂಕಪ್ಪಯ್ಯ ಜಮೀನಿನ ಜೀತದಾಳಾಗಿ ದುಡಿದರೂ ಹೊಟ್ಟೆಕುಂಬ ಗಂಜಿ ಕುಡಿಯಲೂ ಸಾಧ್ಯವಾಗದೆ ಬದುಕುವ ಸ್ಥಿತಿ. ಹೆಂಡತಿ ಸತ್ತ ಬಳಿಕ ಮಗಳು ಬೆಳ್ಳಿಯೇ ತನ್ನ ತಮ್ಮಂದಿರ ಪೋಷಣೆ ಮಾಡುತ್ತಾ ಜವಾಬ್ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಬದುಕನ್ನು ಸಾಗಿಸುತ್ತಾ ಬಂದವಳು. ಚೋಮನ ಹಿರಿ ಮಗ ಗುರವ ಜಾತಿ ತೊರೆದು ಕ್ರೈಸ್ತನಾಗಿ ಸ್ವಂತ ಭೂಮಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿ ಕೃಷಿಕನಾದನು. ಚೋಮ ತಾನು ಹುಟ್ಟಿದ ಜಾತಿಯನ್ನು ತೊರೆಯಲಾರದೆ, ಸ್ವಂತ ಭೂಮಿಯನ್ನು ಹೊಂದಲಾರದೆ, ತನ್ನ ಮನೆಯ ದನಗಳಾದಿಯಾಗಿ ಜಮೀನ್ದಾರ ಸಂಕಪ್ಪಯ್ಯನ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ದುಡಿದೂ ದುಡಿದು ಹಸಿವು ಬಡತನವನ್ನು ಹಾಸಿ ಹೊದ್ದು ನಿರ್ದೇಮಾಡಿದವನು. ಅವನು ಈ ಎಲ್ಲಾ ಸಂಕಷ್ಟಗಳ ನಡುವೆಯೂ ಸ್ವಂತ ಭೂಮಿಯನ್ನು ಹೊಂದುವ ಹಾಗೂ ಅಲ್ಲಿ ಉತ್ತು-ಬಿತ್ತು ಫಸಲು ಮಾಡಿ ಊಟಮಾಡುವ ಕನಸನ್ನು ಕಂಡನು. ದಣಿ ಸಂಕಪ್ಪಯ್ಯನ ಬಳಿ ಗೇಣಿಗೆ ಒಂದು ತುಂಡು ನೆಲವನ್ನು ಬೇಡಿ ಪಡೆಯಲು ನಿರ್ಧರಿಸಿ ಅವನ ಮನೆಗೆ ಬಂದು ಭೂಮಿ ಕೇಳುವ ಪ್ರಸಂಗ ‘ಚೋಮನ ದುಡಿ’ ಕಾದಂಬರಿಯ ಈ ಭಾಗದಲ್ಲಿದೆ.

* * * *

ಆರೋಗ್ಯ

ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ 'ಆರೋಗ್ಯವೇ ಭಾಗ್ಯ'ವೆಂಬ ಗಾದೆ ಮಾತಿದೆ. ಇದು ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬ ಮನುಷ್ಯನಿಗೂ ಆರೋಗ್ಯ ಬಹಳ ಮುಖ್ಯವೆಂಬುದನ್ನು ಸಾರುತ್ತದೆ. ಇದರಲ್ಲಿ ಪ್ರಮುಖವಾಗಿ ಎರಡು ವಿಧಗಳಿವೆ. ಒಂದು ದೈಹಿಕ ಆರೋಗ್ಯ ಮತ್ತೊಂದು ಮಾನಸಿಕ ಆರೋಗ್ಯ ಇವೆರಡೂ ಒಂದಕ್ಕೊಂದು ಸಂಬಂಧ ಹೊಂದಿವೆ. ದೈಹಿಕ ಆರೋಗ್ಯ ದೇಹಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದುದಾದರೆ, ಮಾನಸಿಕ ಆರೋಗ್ಯ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದುದು.

ಪರಿಚಿತರು ಯಾರೇ ಎದುರಾದರೂ ಮೊದಲು ಕೇಳುವುದೇ 'ಚನ್ನಾಗಿದ್ದೀರಾ, ಆರೋಗ್ಯವಾಗಿದ್ದೀರಾ' ಎಂತಲೇ. ಕುಟುಂಬದಲ್ಲಿ ಯಾರೇ ವ್ಯಕ್ತಿ ಅನಾರೋಗ್ಯಕ್ಕೆ ತುತ್ತಾದರೆಂದರೆ ಇಡೀ ಕುಟುಂಬವೇ ತಲ್ಲಣಕ್ಕೊಳಗಾಗುತ್ತದೆ. ಕೆಲವೊಮ್ಮೆ ಆರ್ಥಿಕ ಸಂಕಷ್ಟ ಎದುರಾಗುತ್ತದೆ. ಪರಿಣಾಮವಾಗಿ ಹಣ, ಆಸ್ತಿ, ಒಡವೆಗಳಿಗೂ ಕುತ್ತು ಬರುವುದುಂಟು. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಬಹಳಷ್ಟು ಮಂದಿ, 'ನಮಗೆ ಸಂಪತ್ತು ಕೊಡದಿದ್ದರೂ ಸರಿ, ರೋಗ ರುಜಿನಗಳನ್ನು ಕೊಡಬೇಡ' ಎಂಬುದಾಗಿ ಮೊರೆಯಿಡುವುದಿದೆ.

ದೈಹಿಕ ರೋಗಗಳು ಶ್ರಮದಾಯಕ ದುಡಿಮೆ, ಆಕಸ್ಮಿಕ ಅಪಘಾತಗಳು, ಅನೈರ್ಮಲ್ಯ, ಅಶುಚಿತ್ವ, ಅಪೌಷ್ಟಿಕತೆ, ಸೋಂಕು, ಅಶುದ್ಧ ನೀರು, ಗಾಳಿ, ರಾಸಾಯನಿಕಗಳ ದುರ್ವಾಸನೆ, ಮುಂತಾದವುಗಳಿಂದ ಆವರಿಸುತ್ತವೆ. ಕೆಲವೊಮ್ಮೆ ಮನೆಮದ್ದು, ನಾಟವೈದ್ಯಗಳಿಂದ ಗುಣಪಡಿಸಬಹುದಾದರೆ, ಮತ್ತೆ ಕೆಲವು ರೋಗಗಳು ಆಸ್ಪತ್ರೆಯ ಚಿಕಿತ್ಸೆ ಹಾಗೂ ಶಸ್ತ್ರ ಚಿಕಿತ್ಸೆಗಳಿಂದ ಗುಣವಾಗುತ್ತವೆ.

ಆ ಕಾರಣದಿಂದಲೇ 'ವೈದ್ಯೋನಾರಾಯಣ ಹರಿಃ' ಎಂದು ವೈದ್ಯರನ್ನು ಸ್ಮರಿಸುವುದಿದೆ.

ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ಜನರು ತಮ್ಮ ಆರೋಗ್ಯದ ಬಗ್ಗೆ ಬಹಳ ಕಾಳಜಿ ವಹಿಸುತ್ತಾರೆ. ಸರ್ಕಾರ ಹಲವಾರು ಯೋಜನೆಗಳ ಮೂಲಕ ಜನಾರೋಗ್ಯದ ಕನಸನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ. ಹಲವಾರು ಬ್ಯಾಂಕುಗಳು ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಹಾಗೂ ಅಂತರರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಖಾಸಗಿ ಕಂಪನಿಗಳು. 'ಆರೋಗ್ಯ ವಿಮೆ' ಆರೋಗ್ಯ ವಿಮೆ ಯೋಜನೆಗಳನ್ನು ಜಾರಿಗೆ ತಂದಿವೆ. ಸರ್ಕಾರಿ ಆಸ್ಪತ್ರೆಗಳ ಜೊತೆಗೆ ಸಾಕಷ್ಟು ಖಾಸಗಿ ಕ್ಲಿನಿಕ್‌ಗಳು ಮತ್ತು ಮಲ್ಟಿಸ್ಪೆಷಾಲಿಟಿ ಆಸ್ಪತ್ರೆಗಳು ಸೇವೆಯನ್ನು ಒದಗಿಸುತ್ತಿವೆ. ಹಾಗಾಗಿ ಜಗತ್ತಿನಾದ್ಯಂತ ವೈದ್ಯಕೀಯ ಕ್ಷೇತ್ರಕ್ಕೆ ಬಹಳ ಬೇಡಿಕೆಯಿದೆ. ಆದರೆ, ಖಾಸಗಿ ಸೇವೆಗಳು ಜನಸಾಮಾನ್ಯರಿಗೆ ಕೈಗೆಟುಡದಷ್ಟು ದುಬಾರಿಯಾಗಿವೆ.

ಮಾನಸಿಕ ರೋಗವು ರೋಗಿ ಹಾಗೂ ಇಡೀ ಕುಟುಂಬದ ಮೇಲೆ ದುಷ್ಪರಿಣಾಮವನ್ನುಂಟುಮಾಡುತ್ತದೆ. ಆಸ್ತಿ ವಿಚಾರ, ಕೋರ್ಟು, ಪೊಲೀಸ್ ಸ್ಟೇಷನ್ನು, ಮಕ್ಕಳು, ಕುಟುಂಬ, ಸಂಬಂಧ, ನೆರೆಹೊರೆ, ಕಛೇರಿಯಲ್ಲಿನ ಕಿರುಕುಳ ಮೊದಲಾದ ಸಮಸ್ಯೆಗಳಿಂದ ಚಿಂತೆಗೊಳಗಾಗುವವರು ಮಾನಸಿಕ ರೋಗಕ್ಕೆ ತುತ್ತಾಗುತ್ತಾರೆ.

ಹೀಗಾಗಿ 'ಚಿಂತೆ ಚಿತೆಗಿಂತ ದೊಡ್ಡದು' ಎನ್ನುವರು. ದೈಹಿಕ ಹಾಗೂ ಮಾನಸಿಕ ರೋಗಗಳನ್ನು ಗುಣ ಪಡಿಸಬಹುದಾದರೂ, ಅವುಗಳಿಂದಾಗುವ ಮಾನಸಿಕ ಹಿಂಸೆಗಳಿಗೆ ಬೆಲೆಕಟ್ಟಲಾದೀತೆ. ವ್ಯಕ್ತಿ ಆರೋಗ್ಯವಾಗಿದ್ದರೆ, ಕುಟುಂಬ ಆರೋಗ್ಯವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಕುಟುಂಬ ಆರೋಗ್ಯವಾಗಿದ್ದಲ್ಲಿ ಸಮಾಜ ಆರೋಗ್ಯವಾಗಿರಬಲ್ಲದು. ಸಮಾಜ ಆರೋಗ್ಯವಾಗಿದ್ದಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಆರೋಗ್ಯಕರ ದೇಶವನ್ನು ಕಟ್ಟಬಹುದು. ಅದಕ್ಕಾಗಿಯೇತಾನೆ 'ಆರೋಗ್ಯವೇ ಭಾಗ್ಯ' ಎನ್ನುವುದು.

* * * *

ಆಶಯ:

ಮಹಾನ್ ಅಲೆಗಳು

- ಝನ್ ಕತೆಗಳು

ಮೆಚ್ಚಿ ಶೆಕೆಯ ಆರಂಭದ ದಿನಗಳು. ಆ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಓ-ನಮಿ ಎಂಬ ಹೆಸರಿನ ಜೆಟ್ಟಿಯೊಬ್ಬನಿದ್ದ. ಓ-ನಮಿ ಎಂದರೆ ಮಹಾಸಾಗರದ ಮಹಾನ್ ಅಲೆಗಳು. ಮಹಾ ಸಾಗರದಲ್ಲಿ ಆಕಾಶದತ್ತರ ಆನೆಗಾತ್ರದ ಅಲೆಗಳು ಎದ್ದೆದ್ದು ಬೀಳುತ್ತವಲ್ಲ, ಇಂಥ ಮಹಾನ್ ಅಲೆಗಳನ್ನು ಓ-ನಮಿ ಎಂದು ಕರೆಯಲಾಗುತ್ತಿತ್ತು.

ಜೆಟ್ಟಿ ಓ-ನಮಿಯೂ ಮಹಾನ್ ಶಕ್ತಿಶಾಲಿಯಾಗಿದ್ದ. ಮಲ್ಲಯುದ್ಧ ಕಲೆ ಅವನಿಗೆ ಕರಗತವಾಗಿತ್ತು. ಅದರಲ್ಲಿ ಪರಿಣತಿ, ಪ್ರಾವೀಣ್ಯತೆ ಎರಡನ್ನೂ ಸಾಧಿಸಿದ್ದ. ಖಾಸಗಿ ಅಖಾಡಗಳಲ್ಲಿ ಓ-ನಮಿ ತನ್ನ ಗುರುವನ್ನೂ ಚಿತ್ ಮಾಡಿದ್ದುಂಟು. ಆದರೆ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಕುಸ್ತಿಪಂದ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಅಖಾಡಕ್ಕೆ ಇಳಿದಾಗ ಓ-ನಮಿಗೆ ಏನೋ ದೌರ್ಬಲ್ಯ ಕಾಡುತ್ತಿತ್ತು. ಆಗ ಅವನು ಎಷ್ಟು ನಿರ್ಬಲನಾಗುತ್ತಿದ್ದನೆಂದರೆ ಶಿಷ್ಯರೇ ಅವನನ್ನು ಸೋಲಿಸಿಬಿಡುತ್ತಿದ್ದರು.

ಓ-ನಮಿಗೆ ಇದೊಂದು ಚಿಂತೆಯಾಯಿತು. ಹೀಗೇಕೆ? ಇದಕ್ಕೆ ಪರಿಹಾರ ಪಡೆಯಲು ಅವನು ಝನ್ ಗುರುಗಳನ್ನು ಹುಡುಕುತ್ತ ಹೊರಟ. ಹುಡುಕು ಒಬ್ಬ ಅಲೆಮಾರಿ ಝನ್ಗಳು. ಅವನು ಹತ್ತಿರದ ದೇವಾಲಯವೊಂದರಲ್ಲಿ ಬಿಡಾರ ಮಾಡಿದ್ದ. ಓ-ನಮಿಗೆ ಅರಸುತ್ತಿದ್ದ ಬಳ್ಳಿ ಕಾಲಿಗೆ ತೊಡರಿದಂತಾಯಿತು.

ಗುರು ಹುಡುಕು ಹೇಳಿದ:

“ಮಹಾಸಾಗರದ ಮಹಾನ್ ಅಲೆಗಳೆಂದೇ ನಿನ್ನ ಹೆಸರು. ಈ ರಾತ್ರಿ ಈ ದೇವಾಲಯದಲ್ಲೇ ಉಳಿದುಕೋ, ಸಮುದ್ರದ ಅಲೆಗಳ ಭೋರ್ಗತವನ್ನು ಕಿವಿಗೊಟ್ಟು ಆಲಿಸು. ಆಕಾಶದತ್ತರ ಏಳುವ-ಬೀಳುವ, ಭೋರ್ಗತವ ಆ ಅಲೆಗಳೇ ನೀನೆಂದು ಭಾವಿಸಿಕೊ, ನೀನು ಕುಸ್ತಿಪಟು ಎಂಬುದನ್ನು ಮರೆತು ಬಿಡು. ಆಕಾಶದತ್ತರ ಎದ್ದು, ಎದುರಾಗುವ ಸಮಸ್ತವನ್ನೂ ಅನಾಮತ್ತಾಗಿ ಆವರಿಸಿಬಿಡುವ ಮಹಾನ್ ಅಲೆ ನೀನಾಗಬೇಕು. ಆ ಉತ್ತುಂಗ ಅಲೆಗಳೇ ನೀನಾಗಬೇಕು. ಆಗ ನೀನು ಭೂಲೋಕದ ಮಹಾಮಲ್ಲನಾಗುವೆ.”

ಇಷ್ಟು ಹೇಳಿ ಗುರು ನಿರ್ಗಮಿಸಿದ. ಓ-ನಮಿ ದೇವಾಲಯದಲ್ಲೇ ಉಳಿದುಕೊಂಡ.

ರಾತ್ರಿ ಗಾಡಾಂಧಕಾರ ಕವಿಯಿತು. ಓ-ನಮಿ ಸಮುದ್ರದ ಅಲೆಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಚಿಂತನೆ ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದ. ಎಷ್ಟು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿದರೂ ಅಲೆಗಳ ಧ್ಯಾನದಲ್ಲಿ ಮನಸ್ಸು ನಿಲ್ಲಲಿಲ್ಲ. ಕ್ರಮೇಣ ಆತಂಕ ಕಡಿಮೆಯಾಗಿ ಮನಸ್ಸು ಸ್ಥಿಮಿತಕ್ಕೆ ಬಂತು. ಅಲೆಗಳಲ್ಲೇ ಕೇಂದ್ರಿತವಾಯಿತು. ಎಲ್ಲೆಲ್ಲೂ ಅಲೆಗಳೇ ಕಾಣಿಸಲಾರಂಭಿಸಿತು. ರಾತ್ರಿ ಜಾವಗಳು ಕಳೆದಂತೆ ಮಹಾಸಾಗರದ ಮಹಾನ್ ಅಲೆಗಳು ಅವನ ಸುತ್ತ ಆವರಿಸಿದವು. ಆಕಾಶದತ್ತರ ಎದ್ದೆದ್ದು ಬೀಳುವ ಅಲೆಗಳು, ಆನೆಗಾತ್ರದ, ಪರ್ವತಸದೃಶವಾದ ಮಹಾನ್ ಅಲೆಗಳು, ಭೋರ್ಗತವ ಅಲೆಗಳು. ಈ ಮಹಾನ್ ಅಲೆಗಳು ಹೂದಾನಿಯಲ್ಲಿದ್ದ ಪುಷ್ಪಗುಚ್ಚಗಳನ್ನು ಕೊಚ್ಚಿಕೊಂಡು ಹೋದವು. ದೇವಾಲಯದಲ್ಲಿದ್ದ ಬುದ್ಧನ ವಿಗ್ರಹವೂ ಅಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿ ಹೋಯಿತು. ಬೆಳಕು ಹರಿಯುವ ಹೊತ್ತಿಗೆ ಇಡೀ ದೇವಾಲಯ ಎದ್ದೆದ್ದು ಬೀಳುವ ಮಹಾಸಾಗರದ ಮಹಾನ್ ಅಲೆಗಳಾಗಿ ರೂಪಾಂತರ ಹೊಂದಿತ್ತು.

ಬೆಳಿಗ್ಗೆ ಗುರು ಹಕುಜು ಬಂದಾಗ ಓ-ನಮಿ ಧ್ಯಾನಸ್ಥನಾಗಿದ್ದ. ಅವನ ತುಟಿಗಳಂಚಿನಲ್ಲಿ ಮಂದಹಾಸ ಮೂಡುತ್ತಿತ್ತು. ಗುರು ಓ-ನಮಿಯ ಭುಜ ತಟ್ಟಿ ಮೆಲ್ಲಗೆ ನುಡಿದ:

“ಇನ್ನು ಯಾರಿಂದಲೂ ನಿನ್ನ ಸೋಲಿಸಲಾಗದು. ನಿನ್ನ ಕೂದಲನ್ನೂ ಕೊಂಕಿಸಲಾಗದು. ನೀನು ಮಹಾನ್ ಅಲೆ, ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಕೊಚ್ಚಿಹಾಕುವ, ಗುಡಿಸಿ ಹಾಕುವ ಮಹಾನ್ ಅಲೆ”.

ಅಂದೇ ಓ-ನಮಿ ಸಾರ್ವತ್ರಿಕ ಕುಸ್ತಿಪಂದ್ಯದಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸಿದ. ಎಲ್ಲರನ್ನೂ ಸೋಲಿಸಿ ಮಹಾಮಲ್ಲ ಎನಿಸಿಕೊಂಡ. ಯಾರಿಂದಲೂ ಅವನನ್ನು ಸೋಲಿಸಲಾಗಲಿಲ್ಲ. ಅಂದಿನಿಂದ ಅವನು ಜಪಾನಿನ ಅಜೇಯನಾದ.

* * * *

ಗುಣಮುಖ

- ಪಿ.ಲಂಕೇಶ್

ದೃಶ್ಯ-3

(ನಾದಿರ್ ಶಾ ಮಲಗಲಾರ, ಕೂತಿರಲಾರ, ಹೊರಗೆ ನಮಾಜು, ಪ್ರಾರ್ಥನೆಗಳ ಗದ್ದಲ. ನಾದಿರ್ ಶಾನ ನೋವು, ತಳಮಳವನ್ನು ಗಮನಿಸಿಯೂ ಗಮನಿಸದಿರುವಂತೆ ಆತಂಕಗೊಂಡು ರಜ್ಜಿ, ಫರೂಕ್ ಮತ್ತು ಸೇನಾನಿಗಳು ನಿಂತಿದ್ದಾರೆ. ಎಲ್ಲರೂ ಹಕೀಮನಿಗಾಗಿ ಕಾಯುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ನಾದಿರ್ ನಿಜಕ್ಕೂ ಪಂಜರದಲ್ಲಿರುವ ಸಿಂಹದಂತೆ ಕಾಯಿಲೆಯಿಂದ ಆರ್ಭಟಿಸುತ್ತಿದ್ದಾನೆ. ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಸುಂದರ ತರುಣಿಯೊಬ್ಬಳು ವೈದ್ಯಕೀಯಕ್ಕೆ ಬೇಕಾದ ವಸ್ತುಗಳು, ಚೀಲ, ಹೂಜಿ ಹಿಡಿದು ಬರುತ್ತಾಳೆ. ಆಕೆ ಶುಶ್ರೂಷಕಿ, ನಾದಿರ್ ಶಾನನ್ನು ಲೆಕ್ಕಕ್ಕೇ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳದೆ ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಆಸನವೊಂದರ ಮೇಲೆ ಓರಣವಾಗಿ ಇಡುತ್ತಾಳೆ. ವೈದ್ಯಕೀಯಕ್ಕೆ ಬೇಕಾದ ಸಿದ್ಧತೆ ಮಾಡುತ್ತಾಳೆ. ಬಾಗಿಲವರೆಗೆ ಹೋಗಿ ನೋಡಿ ಬರುತ್ತಾಳೆ. ಹೂಜಿಯಿಂದ ಲೋಟಕ್ಕೆ ನೀರು ಹಾಕುತ್ತಾಳೆ. ಹೊರಗೆ ಗುಜುಗುಜು ಗುಸುಗುಸು ಸದ್ದು. ಬಾಗಿಲವರೆಗೆ ಹೋಗಿ ನಿಧಾನಕ್ಕೆ ನಡು ಬಗ್ಗಿಸದೆ ನಡೆಯುವ ಅಚ್ಚು ಬಿಳುಪು ಗಡ್ಡದ ತೆಳ್ಳನೆಯ ಮುದುಕನೊಬ್ಬನನ್ನು ಕರೆತರುತ್ತಾಳೆ. ಎಪ್ಪತ್ತರಿಂದ ನೂರು ವರ್ಷದೊಳಗೆ ಎಷ್ಟಾದರೂ ವಯಸ್ಸಿರಬಹುದಾದ ವೃದ್ಧ ಈತ.

ಈತ ಅಲಾವಿ ಖಾನ್, ಇವನು ಹುಡುಗಿಗೆ ಸೂಚನೆ ನೀಡಿದೊಡನೆ ಅವಳು ಬಟ್ಟಲಲ್ಲಿರುವ ನೀರಿಗೆ ಭಸ್ಮವೊಂದನ್ನು ಬೆರೆಸಿ ನಾದಿರ್ ಶಾನ ತುಟಿಗೆ ಹಿಡಿಯುತ್ತಾಳೆ. ಆತ ತಬ್ಬಿಬ್ಬಾಗಿ ಬಟ್ಟಲನ್ನು ಕಿತ್ತುಕೊಂಡು ಎಸೆಯುತ್ತಾನೆ. ಇದನ್ನು ಅಚ್ಚರಿಯಿಂದ ಗಮನಿಸಿದ ಅಲಾವಿಖಾನ್ ವೃತ್ತಿವಂತ ವೈದ್ಯನ ಶೈಲಿಯಲ್ಲಿ ನಾದಿರ್‌ನ ಹಣೆ ಮುಟ್ಟಿ ಮುಂಗೈ ಹಿಡಿದು ನಾಡಿ ಪರೀಕ್ಷಿಸುತ್ತಾನೆ. ಇದನ್ನು ನಾದಿರ್ ಸಹಿಸುತ್ತಾ ಚಡಪಡಿಸುತ್ತಾನೆ.)

ಅಲಾವಿಖಾನ್

(ವೈದ್ಯನ ಪ್ರಶ್ನೆ ಕೇಳುತ್ತಾ) ಎಷ್ಟು ದಿನದಿಂದ ಹೀಗೆ ಪರಿತಾಪ ಪಡುತ್ತಿದ್ದೀರಿ? (ನಾದಿರ್ ಉತ್ತರಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಅಲಾವಿ ಸುತ್ತ ನೋಡುತ್ತಾನೆ. ರಜ್ಜಿ ಉತ್ತರಿಸಲು ಗಂಟಲು ಸರಿಪಡಿಸಿಕೊಂಡು ಸುಮ್ಮನಾಗುತ್ತಾನೆ)

ಅಲಾವಿ

(ಮತ್ತೆ ಪ್ರಯತ್ನಿಸುತ್ತಾ) ಎಷ್ಟು ದಿನದಿಂದ ತಮಗೆ ಈ ದಣಿವು ಅಂತ ಕೇಳಬಹುದೆ?

(ನಾದಿರ್ ಕೆಮ್ಮುತ್ತಾನೆ, ಉಬ್ಬಸದಿಂದ ಸದ್ದು ಮಾಡುತ್ತಾನೆ. ರಜ್ಜಿ ಮುಂದೆ ಬಂದು)

ರಜ್ಜಿ

ಕಳೆದ ಹದಿನೈದು ದಿನದಿಂದ ಪ್ರಭುಗಳು ತುಂಬ ತೊಳಲಾಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆ.

ಅಲಾವಿ

(ಅವರಿಗೆ ಕೈಮಾಡಿ ಸುಮ್ಮನಿರುವನು, ನಾದಿರ್‌ಗೆ-) ನನಗೆ ತಮ್ಮಿಂದ ಕೆಲವು ಮುಖ್ಯ ಮಾಹಿತಿಗಳು ಬೇಕು. ನಾನು ತೊಂದರೆ ಕೊಡುತ್ತಿದ್ದರೆ ಕ್ಷಮಿಸಿ.

ನಾದಿರ್

ರಜ್ಜಿ, ಅವನ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಿಗೆ ಉತ್ತರ ಹೇಳಿ.

ಅಲಾವಿ

(ನಾದಿರ್‌ಗೆ) ತಾವು ನನ್ನನ್ನು ಕರೆಸಿದ ಉದ್ದೇಶ ಏನು?

ರಜ್ಜಿ

ಹಕೀಮರೆ, ತಮಗೇ ಕಾಣಿಸುತ್ತಿರುವಂತೆ—

ಅಲಾವಿ

ನೀವೇಕೆ ಉತ್ತರಿಸುತ್ತಿದ್ದೀರಿ? ಕಾಯಿಲೆಯಾಗಿರುವುದು ನಿಮಗಲ್ಲ.

(ಮೌನ. ಎಲ್ಲರೂ ಕಸಿವಿಸಿಗೊಂಡಿದ್ದಾರೆ)

ನಾನು ಯಾರನ್ನೂ ನೋಯಿಸುವ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ ಮಾತಾಡ್ತಿಲ್ಲ. ಕಾಯಿಲೆಯ ವ್ಯಕ್ತಿಯೇ ತನ್ನ ದೇಹದ ಕಷ್ಟಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಮಾತಾಡುವುದಕ್ಕೂ ಬೇರೆಯವರು ಹೇಳುವುದಕ್ಕೂ ವ್ಯತ್ಯಾಸವಿದೆ. ದೇಹ ನಿಜಕ್ಕೂ ಗೊತ್ತಿರುವುದು ಆ ದೇಹ ಹೊತ್ತ ವ್ಯಕ್ತಿಗೆ. ರೋಗಿಯ ಕರುಳು, ಪಿತ್ತಕೋಶ, ಉದರ, ಹೃದಯ— ಎಲ್ಲವೂ ರೋಗಿಗೆ ನೀಡುತ್ತಿರುವ ಕಿರಿಕಿರಿ ರೋಗಿಯ ಧ್ವನಿ, ನಿಲುವು, ಭಾಷೆಯ ಮೂಲಕ ಹೊರ ಹೊಮ್ಮುತ್ತದೆ. ಆ ಕಾರಣದಿಂದ ಮಾತ್ರ ಕೇಳುತ್ತಿದ್ದೇನೆ. ಸಾಧ್ಯವಾದರೆ ತಾವೇ ಉತ್ತರಿಸಬೇಕು. ನನ್ನ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳು ವಿಚಿತ್ರವೆನ್ನಿಸಿದರೂ ಅದನ್ನು ಉತ್ತರಿಸಿದರೆ ಗುಣಪಡಿಸಲು ಸಹಾಯವಾಗುತ್ತದೆ.

ನಾದಿರ್

ಕೇಳು, ಬೇಗಬೇಗ ಕೇಳು. (ಮಿಕ್ಕವರಿಗೆ) ನೀವೆಲ್ಲ ಹೋಗಿ. (ಹೋಗುವರು)

ಅಲಾವಿ

ನಿಮ್ಮ ಹೆಸರೇನು?

ನಾದಿರ್

(ಅಚ್ಚರಿ, ಸಿಟ್ಟಿನಿಂದ) ಆ? ಏನಂದೆ?

ಅಲಾವಿ

ದಯವಿಟ್ಟು ನಿಮ್ಮ ಹೆಸರು ಹೇಳಿರಾ?

ನಾದಿರ್

ನಮ್ಮ ಹೆಸರು..... ನಿನಗೆ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲವೆ?

ಅಲಾವಿ

ಇಲ್ಲ.

ನಾದಿರ್

ನೀನೊಬ್ಬ ಮೂರ್ಖ ಇರಬೇಕು.

ಅಲಾವಿ

(ಚಕಿತನಾಗಿ) ನಾನು ನಿಮ್ಮ ಹೆಸರು ಕೇಳಿದ್ದಕ್ಕೆ ನಾನು ಏಕೆ ಮೂರ್ಖನಾಗಬೇಕು? ಮಹಾಶಯರೆ, ಜನ ನನ್ನನ್ನು ಗೌರವಿಸುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ನೋಡಿದರೆ, ನಾನು ಮೂರ್ಖ ಇರಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲ. ನನಗೆ ಹೆಚ್ಚು ಮಾತಾಡಲು ಇಷ್ಟವಿಲ್ಲ. ನನ್ನ ನಿಮ್ಮ ಈ ಕ್ಷಣದ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ಸ್ಪಷ್ಟಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳೋಣ. ನೀವೀಗ ರೋಗಿ, ನಾನು ವೈದ್ಯ ಅಲ್ಲವೆ?

(ನಾದಿರ್ ಶಾ ಉತ್ತರಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಕ್ಷಣ ಮೌನ)

ನಿಮಗೆ ಸ್ವಲ್ಪ ಹಟದ ಸ್ವಭಾವ ಇರುವಂತಿದೆ. ನನ್ನ ಒಬ್ಬ ಮಗ ನಿಮ್ಮಂತೆಯೇ ತುಂಬ ಹಟದ ಹುಡುಗ, ಕಾಯಿಲೆಯಾದರೆ ತೀರಿತು, ಹಟ, ಹಟ. ನಾನು ಬೇಕೆಂತಲೇ ಅವನ ಹೆಸರನ್ನು ಮರೆತು ಆ ರೋಗಿಯ ವೈದ್ಯನಾಗುತ್ತಿದ್ದೆ. ಹೆಸರು ಹೇಳದ ಸತಾಯಿಸಿ ಕಾಯಿಲೆಯನ್ನೇ ಅನುಭವಿಸಿದ್ದೆ.

(ನಾದಿರ್ ಕೆಮ್ಮಿ ಉಬ್ಬಸದಿಂದ ಅಬ್ಬರಿಸುವನು)

ನಿಮ್ಮದು ಬಹಳ ಗಂಭೀರ ಕಾಯಿಲೆ.

ಪೂರ್ತಿ ತಲಾಶ್ ಮಾಡಿ ಸೂಕ್ಷ್ಮವಾಗಿ ಪರೀಕ್ಷಿಸಿ ಔಷಧಿ ಕೊಡದಿದ್ದರೆ ಗುಣವಾಗುವುದು ಕಷ್ಟ. ನಿಮ್ಮನ್ನು ಹೆದರಿಸಲು ಇದನ್ನು ನಾನು ಹೇಳುತ್ತಿಲ್ಲ. ವೈದ್ಯ ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಗಂಭೀರ ಕಾಯಿಲೆಯನ್ನು ಸಾಮಾನ್ಯ ಕಾಯಿಲೆ ಅಂತ ಹೇಳುತ್ತಾನೆ. ನಾನು ನಿಮಗೆ ಸತ್ಯ ಹೇಳುವ ಸಲುವಾಗಿ ಹೇಳಿದ್ದೇನೆ- ಗಂಭೀರ ಕಾಯಿಲೆ.

ನಾದಿರ್

ನೀನು (ವ್ಯಂಗ್ಯವಾಗಿ) ಹೇಳು, ನಿನ್ನ ಹೆಸರೇನು?

ಅಲಾವಿ

ಹಕೀಮ ಅಲಾವಿ ಖಾನ್... ಎಲ್ಲರೂ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ ಬಾಲಿಮಾರನ್ ಗ್ರಾಮದ ಅಲಾವಿ ಖಾನ್.

ನಾದಿರ್

ಎಂಥ ಹಕೀಮ?

(ಅಲಾವಿ ಅವನನ್ನು ವಿಚಿತ್ರವೆಂಬಂತೆ ನೋಡಿ ಮೌನ ತಾಳುವನು)

ನಾದಿರ್

ತಲೆಹರಟೆಯ ಗೂಬೆ ಮುದುಕ! ಕತ್ತೆಗೆ ವಯಸ್ಸಾದಂತೆ ವಯಸ್ಸಾಗಿದೆ, ನಿನಗೆ ವಿವೇಕ ಬಂದಂತಿಲ್ಲ. ಬೋಗಳು, ನೀನೆಂಥ ವೈದ್ಯ? ಎಲ್ಲಾ ಬಿಟ್ಟು ಈ ವೃತ್ತಿಯನ್ನು ಯಾಕೆ ಹಿಡಿದೆ?

ಅಲಾವಿ

ನಲವತ್ತು ವರ್ಷ ದಿಲ್ಲಿಯಲ್ಲಿ ಜನರಿಗೆ ಔಷಧಿ ನೀಡಿದ ಹಕೀಮ ನಾನು. ನನ್ನ ತಂದೆ ರೆಹಮಾನ್ ಖಾನ್ ಕೂಡ ಹಕೀಮನಾಗಿದ್ದ. ನನ್ನನ್ನು ಹಕೀಮನಾಗಲೇ ಬೇಕೆಂದು ತರಬೇತಿ ನೀಡಿ ಬೆಳೆಸಿದ. ದಿಲ್ಲಿಯ ಬಡಜನರಿಗೆ ಔಷಧಿ ಕೊಡುತ್ತಾ ಶುಶ್ರೂಷೆ ಮಾಡುತ್ತಾ ಕಾಲ ಹಾಕುತ್ತಿದ್ದೆ. ನನ್ನ ವಿಷಯ ಹೇಗೋ ಮೊಗಲ್ ದೊರೆಗಳಿಗೆ ಗೊತ್ತಾಯಿತು. ಅವರು ನನ್ನನ್ನು ಕರೆಸಿದರು. ಕೆಲವು ವರ್ಷ ಎಲ್ಲ ಸರಿಯಾಗಿತ್ತು. ಆಮೇಲೆ ನಾನು ಅರಮನೆಯ ರಾಜಕೀಯದಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕಿಹಾಕಿಕೊಂಡಿರುವುದು ಗೊತ್ತಾಯಿತು. ರಾಜಕಾರಣಿಗಳ ಸೂಚನೆ ಮೇರೆಗೆ ಔಷಧಿ ಕೊಡಲು ಕೇಳಿಕೊಳ್ಳಲಾಯಿತು. ನಾನು ದಿಗ್ಭ್ರಮೆಗೊಂಡೆ. ಅಂಥ ಔಷಧಿ ನನ್ನಲ್ಲಿರಲಿಲ್ಲ. ದಿಲ್ಲಿಯ ಸರ್ಕಾರ ನನ್ನ ಮೇಲೆ ಪಿತೂರಿ ಶುರುಮಾಡಿತು. ತಡಮಾಡಿದರೆ ನನಗೆ ಸೈತಾನನ ಗೆಲೆತನ ಕಟ್ಟಿಟ್ಟದ್ದು, ಅನ್ನಿಸಿತು. ಆಗ ಅರಮನೆ ಬಿಟ್ಟು, ದೂರದೂರಿಗೆ ಹೋಗಿ ಬಡವರಿಗೆ ಔಷಧಿ ಕೊಡತೊಡಗಿದೆ. ಈಗ ದಿಲ್ಲಿಯಿಂದ ಒತ್ತಾಯ ಬಂದಿದ್ದರಿಂದ ಬಂದೆ. ನಾನು ಬಡ ಹಕೀಮ. ನನ್ನಲ್ಲಿ ಆಸ್ತಿ ಇಲ್ಲ, ಹಣವಿಲ್ಲ, ನನಗೆ ಜಾತಿ, ಧರ್ಮ, ರಾಜ, ಪ್ರಜೆ, ಸರ್ಕಾರ - ಒಂದೂ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ. ನನ್ನಲ್ಲಿರುವುದು ಒಂದೇ- ಗುಣಮಾಡುವ ಶಕ್ತಿ.

ನಾದಿರ್

(ತಲೆರೋಸಿ) ಮುಗಿಯಿತೆ?

ಅಲಾವಿ

ಇಲ್ಲ, ತುಸು ಕೇಳಿ. ನಾನು ಬೇಡ ಅಂದರೂ ಜನ ಈ ದೇಶದಲ್ಲಿ ಆಗಿರೋದನ್ನು ಹೇಳ್ತಾರೆ. ವಿವರಗಳನ್ನು ಹೇಳ್ತಾರೆ. ಆದರೆ ನಾನು ದೇಶಕ್ಕೆ ಮದ್ದುಕೊಡೋ ಹಕೀಮನಲ್ಲ, ಮನುಷ್ಯನಿಗೆ ಮಾತ್ರ. ದೇಶದ ಕಷ್ಟ ಮನುಷ್ಯನಿಗೆ ಕಾಯಿಲೆ ತರಬಹುದು ಅಂತ ಎಲ್ಲವನ್ನು ಕೇಳೋನೆ. ರಾಜಕೀಯ ನನ್ನ ತಲೆ, ಕೈ ಕೆಡಿಸಬಹುದು ಅಂತ ಅದನ್ನೆಲ್ಲ ಹೊರಗಿಟ್ಟು ಸರಳ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಿಂದ ನನ್ನ ತಲಾಶ್ ಶುರು ಮಾಡೋನೆ. ಇದಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚು ಹೇಳಲಾರೆ. ಈಗಲಾದರೂ ತಾವು ತಮ್ಮ ಬಗ್ಗೆ ಮಾಹಿತಿ ಕೊಡೋರಾ?

ನಾದಿರ್

(ಸಿಟ್ಟಿನಿಂದ, ಇಷ್ಟವಿಲ್ಲದೆ) ನಾನು ನಾದಿರ್ ಶಾ. ಚಕ್ರವರ್ತಿ ನಾದಿರ್ ಶಾ.

ಅಲಾವಿ

(ಯಾವುದೇ ವ್ಯಂಗ್ಯವಿಲ್ಲದೆ, ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ) ಯಾರು? ಯಾರದು?

ನಾದಿರ್

ಹಕೀಮ! ಗೂಬೆ ಹಕೀಮ! ನನ್ನನ್ನು ಅಣಕಿಸುತ್ತಿದ್ದೀ. ಅದು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ನಿನ್ನೆದುರು ನಿಂತಿರುವ ವ್ಯಕ್ತಿ ನಾದಿರ್ ಶಾ. ಆತ ವ್ಯಕ್ತಿಯಲ್ಲ, ಕೇವಲ ವ್ಯಕ್ತಿಯಲ್ಲ. ಕಣ್ಣು ಹಾಕಿದ್ದನ್ನು ಗೆಲ್ಲಬಲ್ಲ ನಿಸರ್ಗದ ಚೈತನ್ಯ- ನಾದಿರ್

ಶಾ. ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ ಹೇಳುತ್ತೇನೆ. ಚಕ್ರವರ್ತಿ, ಪರಾಕ್ರಮಿ, ವೈರಿಗಳ ಎದೆಯಲ್ಲಿ ಸಿಡಿಲು ಸ್ಫೋಟಿಸುವ ಧೀರ-ನಾದಿರ್ ಶಾ.

(ಅಲಾವಿ ಅವನನ್ನು ವಿಕೃತ ರೋಗಿಯೆಂಬಂತೆ ನೋಡುವನು, ಮೌನ. ಸಹಾಯ ಕಿಗೆ ಸೂಚಿಸಿದೊಡನೆ ಆಕೆ ಶುಶ್ರೂಷಕಿಯ ಶೈಲಿಯಲ್ಲೇ ಹಾರಾಡುತ್ತಿರುವ ನಾದಿರ್‌ನನ್ನು ಕೂರಿಸಿ ಅವನ ಕಾಲುಗಳನ್ನು ನೀರಿನ ಪಾತ್ರೆಯಲ್ಲಿಟ್ಟು ಹಣೆಗೆ ತಂಪು ಬಟ್ಟೆಯಿಂದ ಒತ್ತುವಳು.)

ಅಲಾವಿ

(ಆಕೆಗೆ ಸಹಾಯ ಮಾಡುತ್ತಾ) ದಯವಿಟ್ಟು ನಾನು ಹೇಳಿದಂತೆ ಹೇಳಿ: “ನಾನು ನಾದಿರ್ ಶಾ, ಕಾಯಿಲೆಯಿಂದ ನರಳುತ್ತಿರುವೆ. ನನ್ನನ್ನು ಪರೀಕ್ಷಿಸಿ ಔಷಧಿ ಕೊಡಿ.”

ನಾದಿರ್

ನಾನು ಹೇಳುವುದಿಲ್ಲ. ನೀನು ಎಷ್ಟೇ ಕೇಳಿಕೊಂಡರೂ ಹೇಳುವುದಿಲ್ಲ. ನೀನೊಬ್ಬ ಉದ್ಭಟ. ಇದಕ್ಕೂ ನನ್ನ ಕಾಯಿಲೆಗೂ ಏನು ಸಂಬಂಧ?

ಅಲಾವಿ

ದೇಹ ಅಂದರೆ ನೀವು ಎಲುಬು, ಮಾಂಸ ಮಾತ್ರ ಅಂತ ತಿಳಿದಿರುವಂತಿದೆ! ದೇಹ ಮನಸ್ಸು, ಆತ್ಮ ಚೈತನ್ಯದಿಂದ ಕೂಡಿದ್ದು.

ನಾದಿರ್

ಹಾಗೆಯೇ ಘನತೆ, ಮರ್ಯಾದೆ, ಅಧಿಕಾರದಿಂದ ಕೂಡ. ಗೆಲ್ಲುವ ಭಲ, ಆಳುವ ಶಕ್ತಿಯಿಂದ ಕೂಡ. ಕೆಟ್ಟವರ ಸೊಕ್ಕು ಮುರಿಯುವ, ಕೋಟೆಕೊತ್ತಲಗಳನ್ನು ವಶಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಭಲ ಕೂಡ. ನಿನ್ನಂಥ ಮುದಿಗೂಬೆಗೆ ಇದು ಅರ್ಥವಾಗಲಾರದು. ಅದು ನಿನಗೆ ಬೇಕಿಲ್ಲ ಅಂತ ಗೊತ್ತು.

ಅಲಾವಿ

ನೀವು ಆತ್ಮಹತ್ಯೆಯ ದಾರಿಯಲ್ಲಿದ್ದೀರಿ; ನಿಮಗೆ ಕಾಯಿಲೆ ಗುಣಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಇಷ್ಟವಿಲ್ಲ. ಮನುಷ್ಯರೊಂದಿಗೆ ಮನುಷ್ಯರಂತೆ ಮಾತಾಡುವ ಶಕ್ತಿ ಕೂಡ ಇಲ್ಲ. ನಾನು ಹೀಗೆ ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದೇನೆಂದು ತಪ್ಪು ತಿಳಿಯಬೇಡಿ. ನಾನೊಬ್ಬ ಬಡ ಹಕೀಮ. ನನ್ನ ಮಕ್ಕಳು ಕೂಡ ನನ್ನ ವರಮಾನವನ್ನು ಅವಲಂಬಿಸಿಲ್ಲ. ನೀವು ನನ್ನನ್ನು ಗೂಬೆ ಎಂದಿರಿ, ಹದ್ದು ಅಂದಿರಿ. ನನ್ನನ್ನು ಬಡರೋಗಿಗಳು ಯಾರೂ ಹೀಗೆ ಕರೆದಿರಲಿಲ್ಲ. ನೀವು ಆಡುವುದನ್ನು ನೋಡಿದರೆ ನೀವು ದೊಡ್ಡಮನುಷ್ಯರೇ ಇರಬೇಕು.

ನಾದಿರ್

ನಿನ್ನನ್ನು ಇಲ್ಲಿಗೆ ಕರೆಸಿದವರು ಯಾರು? ಯಾವನಾದರೂ ಇರಲಿ. ಈ ನಾದಿರ್ ಶಾ ದೇಹ ಗಟ್ಟಿ, ಒಬ್ಬ ಚಿಲ್ಲರೆ ಹಕೀಮನಿಂದ ಅವಮಾನ ಸಹಿಸುವುದಿಲ್ಲ.

ಅಲಾವಿ

ಸರಿ, ನಾನಿನ್ನು ಬರ್ತೇನೆ. ನಿಮಗೆ ತೊಂದರೆ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದಕ್ಕೆ ಕ್ಷಮಿಸಿ. ನಿಮ್ಮ ಬೈಗುಳದಿಂದ ನನಗೆ ಬೇಸರವಾಗಿಲ್ಲ. ನೀವು ನನ್ನ ಮಗನ ತರಹ, ಅಲ್ಲದೆ ರೋಗಿಗಳ ವರ್ತನೆಯಿಂದ ನಾನೆಂದೂ ಬೇಸರಗೊಂಡಿಲ್ಲ. ಬರ್ತೇನೆ. ಅಲ್ಲಾಹು ನಿಮಗೆ ಒಳ್ಳೆಯದು ಮಾಡಲಿ. ಕಾಯಿಲೆಯಿಂದ ಅಲ್ಲೋಲಕಲ್ಲೋಲವಾಗಿರುವ ನಿನ್ನ ಆತ್ಮಕ್ಕೆ ಶಾಂತಿ ಸಿಗಲಿ.

(ಎನ್ನುತ್ತಿದ್ದಾಗ ನೂರ್ ಎಲ್ಲ ವೈದ್ಯಕೀಯ ಸಲಕರಣೆಗಳನ್ನೂ ಚೋಡಿಸಿ ಸಿದ್ಧವಾಗಿದ್ದಾಳೆ. ಮಾತು ಮುಗಿಸಿ ಅಲಾವಿ ಬಂದಷ್ಟೇ ನಿಧಾನವಾಗಿ ಹೊರಡುತ್ತಾನೆ.)

ನಾದಿರ್

ಅಲಾವಿ ಖಾನ್!

(ಅಲಾವಿ ಮತ್ತು ಹುಡುಗಿ ನೂರ್ ನಿಂತು ಆಲಿಸುವರು)

ನಿನ್ನನ್ನು ಕ್ಷಣಾರ್ಧದಲ್ಲಿ ಕತ್ತರಿಸಿ ನಾಯಿ ನರಿಗಳಿಗೆ ಹಾಕಬಲ್ಲೆ.

ಅಲಾವಿ

ಗೊತ್ತು.

ನಾದಿರ್

ನಿನಗೆ ಇಲ್ಲಿಂದ ಬಿಡುಗಡೆಯೇ ಇಲ್ಲದಂತೆ ಮಾಡಬಲ್ಲೆ.

ಅಲಾವಿ

(ತಣ್ಣಗೆ) ಅದೂ ಆಗಲಿ.

ನಾದಿರ್

ಹಿಂದೂಸ್ತಾನದಲ್ಲಿ ಕಂಡ ಇನ್ನೊಂದು ವಿಚಿತ್ರ ನೀನು. ಇಲ್ಲಿ ಜನ ಆಡಿದ ಮಾತಿಗೆ ನೂರು ಅರ್ಥಗಳು, ನೂರು ಸುಳ್ಳುಗಳು.

ಅಲಾವಿ

ನನ್ನ ಮಾತಿನಲ್ಲಿ?

ನಾದಿರ್

ಹೇಳುವುದಿಲ್ಲ, ತೊಲಗು. ನಿನ್ನ ಮುಖ ನೋಡಲಾಗುತ್ತಿಲ್ಲ.

(ಚಪ್ಪಾಳೆ ಹೊಡೆದು ಕರೆಯುವನು. ರಜ್ಜಿ, ಫರೂಕ್ ಮುಂತಾದವರು ಬರುವರು) ಈತನನ್ನು ಮನೆಗೆ ಕಳಿಸಿ, ದುಷ್ಟ ಮುದುಕ. (ಕರೆದೊಯ್ಯುವರು, ರಜ್ಜಿ, ಫರೂಕ್ ಮತ್ತೆ ಬರುವರು)

ನೀವು ಬುದ್ಧಿಯೇ ಇಲ್ಲದ ಜನ! ಅವನನ್ನು ನೋಡಿದರೆ ನಿಮಗೆ ಗೊತ್ತಾಗಬೇಕಿತ್ತು. ಮುಠಾಳ ಮುದುಕ. ಬೇರೆ ಹಕೀಮರನ್ನು ಕರೆಸಿ. ಮುದುಕರು, ತಲೆಪ್ರತಿಷ್ಠೆಯ ಗೂಬೆಗಳು, ಉದ್ಧಟ ಹಕೀಮರು- ಇಂಥವರನ್ನು ಕರೆತರಬೇಡಿ. ನೀವು ಬುದ್ಧಿಯೇ ಇಲ್ಲದ ಜನ! ಅವನನ್ನು ನೋಡಿದರೆ ನಿಮಗೆ ಗೊತ್ತಾಗಬೇಕಿತ್ತು. ಮುಠಾಳ ಮುದುಕ. ಬೇರೆ ಹಕೀಮರನ್ನು ಕರೆಸಿ. ಮುದುಕರು, ತಲೆಪ್ರತಿಷ್ಠೆಯ ಗೂಬೆಗಳು, ಉದ್ಧಟ ಹಕೀಮರು- ಇಂಥವರನ್ನು ಕರೆತರಬೇಡಿ.

ಫರೂಕ್

ಒಂದು ಮುಖ್ಯ ಸುದ್ದಿ ಪ್ರಭು. ದಿಲ್ಲಿಯ ಬಾದಶಹಾ, ಅಧಿಕಾರಿಗಳೆಲ್ಲ ಹಕೀಮರ ಬಗ್ಗೆ ಸುಳ್ಳು ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. ಅವರೆಲ್ಲ ಹೇಳಿದಂತೆ ತಮಗೆ ಹೆದರಿ ಹಕೀಮರೆಲ್ಲ ದಿಲ್ಲಿ ಬಿಟ್ಟು ಓಡಿಹೋಗಿಲ್ಲ. ತಮ್ಮ ಸೇವೆಗಾಗಿ ಕಾಯುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಈಗಲೇ ಮನೆಯ ಹೊರಗೆ ಸಾಲಸಾಲಾಗಿ ನಿಂತಿದ್ದಾರೆ.

ನಾದಿರ್

(ಖುಷಿಗೊಂಡು) ಹೌದ? ಅವರಲ್ಲೇ ಉತ್ತಮರನ್ನು ಕರೆಸಿ.

ಫರೂಕ್

ಅಪ್ಪಣೆ ಪ್ರಭು. ಈಗಲೇ ಕರೆತರುತ್ತೇನೆ. (ಹೋಗುವನು)

(ಒಬ್ಬ ಹಕೀಮ ಇಬ್ಬರು ಸಹಾಯಕರೊಂದಿಗೆ ಶೀಸೆ, ಪಾತ್ರ, ಮೂಲಿಕೆ, ಗಿಡ, ಬಳ್ಳಿ ಇತ್ಯಾದಿಗಳನ್ನು ಹಿಡಿದು ಬರುವನು. ಅವನು ಮತ್ತು ಅವನ ಸಹಾಯಕರು ನಾದಿರ್‌ಗೆ ಗೌರವಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ನಮಸ್ಕರಿಸುವರು. ಹಕೀಮ ತನ್ನಲ್ಲಿರುವ ಪ್ರಶಸ್ತಿ ಪತ್ರಗಳನ್ನು ನಾದಿರ್‌ಗೆ ತೋರಿಸಲೆತ್ತಿಸುವನು. ನಾದಿರ್ ಅವುಗಳತ್ತ ಕೆಮ್ಮುತ್ತ ನೋಡಿ ಪಕ್ಕಕ್ಕೆ ಎಸೆಯುವನು. ಹಕೀಮ ತನ್ನ ಕೆಲಸ ಶುರು ಮಾಡುತ್ತಾನೆ. ನಾದಿರ್‌ನನ್ನು ಮುಟ್ಟಲು ಭಯವಾಗಿ ಅವನ ಸುತ್ತ ಓಡಾಡಿ, ಬಗ್ಗಿ ಕಿವಿಗೊಟ್ಟು ಪರೀಕ್ಷಿಸಲೆತ್ತಿಸುತ್ತಾನೆ. ಅವನ ಸಹಾಯಕರಲ್ಲೊಬ್ಬ ಔಷಧಿ ಅರೆಯುತ್ತಿದ್ದಾನೆ, ಇನ್ನೊಬ್ಬಳು ಮಹಿಳಾ ಸಹಾಯಕಿ.)

ನಾದಿರ್

(ಗಡಸು ಧ್ವನಿಯಲ್ಲಿ) ನಿನ್ನ ಹೆಸರೇನು?

(ಹಕೀಮನಿಗೆ ಉತ್ತರಿಸಲೂ ಹೆದರಿಕೆಯಾಗಿ ನಾದಿರ್ ಎಸೆದಿದ್ದ ಪ್ರಶಸ್ತಿ ಪತ್ರಗಳನ್ನು ಆರಿಸಿಕೊಳ್ಳಲೆತ್ತಿಸುವನು.)

ನಿನಗೆ ಬಾಯಿಲ್ಲವಾ? ಹೆಸರನ್ನು ಬೋಗಲು.

ಹಕೀಮ

ನಾನು ಸರ್ಕಾರಿ ವೈದ್ಯ..... ಶಂಶುದ್ದೀನ್ ಖಾನ್.

ನಾದಿರ್

ನಿನಗೆ ಆ ಹಕೀಮ ಅಲಾವಿ ಖಾನ್ ಪರಿಚಯ ಇದೆಯೇ?

ಹಕೀಮ್ ಸಾಬ್

(ಗೆಲುವಾಗಿ, ಧೈರ್ಯ ತಂದುಕೊಂಡು) ಆ ತರಲೆ ಮುದುಕ ಅಲಾವಿ ಖಾನ್! ಅವನು ಯಾರಿಗೆ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ ಜನಾಬ್. ಇಡೀ ದಿಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ಸುತ್ತಣ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ತರಲೆ ಮುದುಕ ಅಂತ ಗೊತ್ತು. ಜಗಳಗಂಟ.

ನಾದಿರ್

ಜಗಳಗಂಟ? ಕಾಲುಕೆರೆದು ಜಗಳ ತೆಗೀತಾನಾ?

ಹಕೀಮ

ಹೌದು ಹುಜೂರ್. ಅವನು ಕಾಯಿಲೆ ಗುಣ ಮಾಡಿದ್ದಂತ ಜಗಳ ಕಾದದ್ದೇ ಹೆಚ್ಚು. ಕಳೆದ ನಲವತ್ತು ವರ್ಷದಿಂದ ಕಿತ್ತಾಡ್ತಾನೇ ಇದಾನೆ. ನಲವತ್ತು ವರ್ಷದ ಹಿಂದೆ ಅಷ್ಟಿಷ್ಟು ಹೆಸರು ಮಾಡಿದ್ದ. ಒಂದಲ್ಲ ಮೊಗಲ್ ದೊರೆಗೆ ಮೈ ಜಡ್ಡಾಯ್ತು. ಮಂತ್ರಿಗಳು ಒಳ್ಳೇ ವೈದ್ಯ ಬೇಕೊಂತ ಅವನ್ನು ಕರೆಸಿದ್ದು. ಬಂದ ನೋಡಿ ಅರಮನೆಗೆ! ದಿವಾನ, ಮಂತ್ರಿ, ಸೇನಾನಿಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಕಸಕಿಂತ ಕಡೆಯಾಗಿ ಕಂಡ. ಮೊಗಲ್ ಚಕ್ರವರ್ತಿ ಹತ್ತು ಸಲ ಕೂತು ಏಳುವಂತೆ ಮಾಡ್ಡ. ಸಹಜವಾಗಿಯೇ ದಿವಾನರು ಇದಕ್ಕೆ ಆಕ್ಷೇಪಣೆ ಎತ್ತಿದರು. ಅವರ ಮೇಲೆ ಈ ಅಲಾವಿ ತಿರುಗಿ ಬಿದ್ದ. ಸರ್ಕಾರಿ ಆಸ್ಪತ್ರೆಗಳಲ್ಲಿ ಆಗಿರೋದು, ಆಗದೇ ಇರೋದು- ಎಲ್ಲ ಎತ್ತಿಕೊಂಡು ಚೀರಾಡಿ ರಂಪ ಮಾಡ್ಡ. ಮಂತ್ರಿಗಳನ್ನ ಚಿಲೆ ಜನರು ಅನ್ನೋ ಥರ ಉಗಿದು ಉಪ್ಪಿನಕಾಯಿ ಹಾಕಿದ. ಮೊಗಲ್ ಚಕ್ರವರ್ತಿಗೆ ಬೈದ. ಅದೆಷ್ಟು ದಿನದಿಂದ ವಿಷ ಇಟ್ಟಂಡಿದ್ದೋ - ಎಲ್ಲಾ ಕಾರಿಕೊಂಡುಬಿಟ್ಟ. ಎಲಿಗೂ ಬೇಜಾರಾತು. ಅವನ್ನ ಅಲ್ಲಿಂದ ಓಡಿಸಿದ್ದು. ಅಲಾವಿಖಾನ್ ತೆಪ್ಪಿರಬೇಕಲ್ಲ, ಅರಮನೆಯಲ್ಲಿ ಆದದ್ದನ್ನ ಜನರ ಹತ್ರ ಹೇಳಿ ಸರ್ಕಾರ, ರಾಜ ಇಬ್ಬರನ್ನೂ ತೆಗೆದುಕೊಂಡ, ಜನ್ನೆದುರು. ಗುಜರಿ ಮುದುಕ ಪ್ರಭು. ಅವತ್ತಿನಿಂದ ಸೇರಿ ಅವನ್ನು ಓಡಿಸಿದ್ದು ನೋಡಿ- ದಿಲ್ಲಿ ಬಿಟ್ಟು ಹಳ್ಳಿಹಳ್ಳಿಗೆ ರೋಗಿಗಳನ್ನು ಹುಡುಕಿಕೊಂಡು ಓಡಾಡೋ ಗತಿ ಬಂತು. ಭಂಡ ಸ್ವಾಮಿ, ಮಹಾಭಂಡ ಆತ, ಒಂದೇ ಒಂದು ಶಿಫಾರಸ್ಸು ಪತ್ರ ಅವನ ಹತ್ರ ಇಲ್ಲ. ಒಬ್ಬನೇ ಒಬ್ಬ ಮಂತ್ರಿ ಅವನ್ನ ಮೂತಿ ಕೂಡ ನೋಡಲ್ಲ. ಕಚಡಾ ಮನುಷ್ಯ!

(ಹೀಗೆ ಹೇಳುತ್ತಲೇ ಹಕೀಮಸಾಬ್ ನಾದಿರ್ ಶಾನ ಕಾಲೊತ್ತುತ್ತಿರುತ್ತಾನೆ, ಅವನ ಸಹಾಯಕರಲ್ಲೊಬ್ಬ ಔಷಧಿ ಅರೆಯುತ್ತಿರುವನು, ಹೆಂಗಸು ಭಟ್ಟಂಗಿತನದಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸುವಳು)

ನಾದಿರ್

ನೀನು ತುಂಬ ಒಳ್ಳೆಯವನ ಥರ ಇದ್ದೀ. ನಮ್ಮ ಬಗ್ಗೆ ಜನ ಏನಂದೋಳಿದ್ಧಾರೆ?

ಹಕೀಮ್ ಸಾಬ್

ನಮ್ಮ ಮೊಗಲ್ ಬಾದ್‌ಶಾ ಅವರೇ ತಮ್ಮ ಕವನದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದ್ಧಾರೆ.

ಹಕೀಮ

ನಾದಿರ್ ಹಗಲಿನ ಏಕಮಾತ್ರ ನಕ್ಷತ್ರ.....

ಅವಳು

ನಾದಿರ್ ಎಲ್ಲ ನಿಂತಿರುವಾಗ ತಿರುಗುವ ಚಕ್ರ.

ಹಕೀಮ

ನಾದಿರ್ ಜಗತ್ತಿನ ಪುರುಷೋತ್ತಮ,

ಅವಳು

ನಾದಿರ್ ಆತ್ಮ ಮಾತ್ರವಲ್ಲ, ಮಹಾತ್ಮ.

(ನಾದಿರ್, ನಾದಿರ್- ಎದು ಹಾಡುವರು)

ಇದಕ್ಕಿಂತ ಚೆಂದಾಗಿ ನಾನು ಹೇಳಲಾರೆ ಹುಜೂರ್. ಮುಗ್ಧರಾದ ನಮ್ಮ ಚಕ್ರವರ್ತಿಯನ್ನು ಎಲ್ಲರೂ ಹಾಳುಮಾಡಿದ್ದರು. ತಾವು ಮರುಭೂಮಿಗೆ ಮಳೆಯಂತೆ ಬಂದಿರಿ, ವಿಧವೆಯಾದ ಹೆಂಗಸಿಗೆ ಆಸರೆಯಂತೆ ಬಂದಿರಿ, ಇಲ್ಲಿಯ ಕುತಂತ್ರ, ಕುಟಲತೆಯನ್ನೆಲ್ಲ ಭೇದಿಸಿದಿರಿ. ಇಲ್ಲಿ ದಿವಾನರಾಗಿದ್ದ ಸಾದತ್ ಖಾನ್ ಮತ್ತು ನಿಜಾಮುಲ್ ಮುಲ್ಕ್ ತಮ್ಮ ಅಮೃತ ಹಸ್ತದಿಂದ ಹತರಾದರು. ನಮ್ಮ ಮೊಗಲ್ ಪ್ರಭು ನಜಿರುದ್ದೀನ್ ಶಾ ಮಾಡುವುದಕ್ಕೆ ಆಗದೆ ಇದ್ದದ್ದನ್ನು ಮಿಂಚಿನಂತೆ ಮಾಡಿದಿರಿ. ಆ ದಿವಾನರಿಬ್ಬರೂ ಈ ದೇಶದ ಹುಣ್ಣುಗಳಂತಿದ್ದರು...

ನಾದಿರ್

ಏ, ಹಕೀಮ್ ಹುಳ! (ಗರ್ಜಿಸುವನು)

ಹಕೀಮ್ ಸಾಬ್

(ನಡುಗಿ) ಜ.... ಜ..... ಜನಾಬ್? ನನ್ನಿಂದ ತ... ತ.... ತಪ್ಪೇನಾದ್ರೂ ಆಯಿತೆ ಹುಜೂರ್?

ನಾದಿರ್

ನನ್ನಿಂದ ಕಾಯಿಲೆ ಗುಣವಾಗಿಲ್ಲ. ನಿನ್ನ ಮಾತಿನಿಂದ ತಲೆನೋವು ಹೆಚ್ಚಾಗಿದೆ.

ನಿನ್ನ ಗಂಟುಮೂಟೆ ಕಟ್ಟಿಕೊ , ಆ ಅಲಾವಿ ಅನ್ನೋ ರಣಹದ್ದಿಗೆ ಬದಲು ಅರಚುವ ಕತ್ತೆ- ನೀನು ಬಂದೆ. ನನಗೆ ಈ ತಲೆನೋವು, ದಿಗ್ಭ್ರಮೆಯಿಂದ ಬಿಡುಗಡೆಯೇ ಇಲ್ಲ ಅನ್ನುತ್ತೆ. ತೊಲಗು ಇಲ್ಲಿಂದ!

(ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಹಕೀಮ್ ಸಾಬ್ ಮತ್ತು ಸಹಾಯಕರು ಲಗುಬಗೆಯಿಂದ ತಮ್ಮ ಸಾಮಾನು ಸರಂಜಾಮು ಕಟ್ಟಿಕೊಳ್ಳುವರು)

ರಜ್ಜಿ!

(ರಜ್ಜಿ ಮರೆಯಿಂದ ಬರುವನು)

ಈ ದುಷ್ಟ ಕ್ರಿಮಿ ಕಳಿಸಿ. ಹಣ ಕೊಡ್ತಾರೋ ಇಲ್ಲೋ ಅಂತ ಹ್ಯಾಗೆ ಗೊಂದಲಗೊಂಡಿದೆ ನೋಡಿ! ಸಾಕಷ್ಟು ಕೊಟ್ಟು ಕಳಿಸಿ. ನನ್ನ ಕಾಯಿಲೆ ಜಾಸ್ತಿಯಾಗ್ತಾನೇ ಇದೆ. ಇದಕ್ಕೆ ಮದ್ದಿಲ್ಲ ಅನ್ನುತ್ತೆ ಎಲ್ಲಿ ಆ ಮಮ್ತಾಜ್, ಅವಳನ್ನ ಕರೆಸಿ, ಸ್ವಲ್ಪ ಹೆಂಡ ತಗೊಂಬನ್ನಿ, ಕುಣಿಸಿ- ಎಲ್ಲರನ್ನು ಕುಣಿಸಿ. ನನ್ನ ದೇಹದ ಕಾಯಿಲೆಗಳು ಕಿತ್ತುಕೊಂಡು ಹೋಗುವಂತೆ ಕುಣಿಸಿ!

(ರಜ್ಜಿ ಚಪ್ಪಾಳೆ ತಟ್ಟಿ ಸೂಚನೆ ನೀಡುವನು. ನಾದಿರ್ ಕೆಮ್ಮುತ್ತ, ಕೂಗುತ್ತ ನೋವು ಅನುಭವಿಸುತ್ತಿದ್ದಂತೆ ನರ್ತಕಿಯರು, ಸಂಗೀತಗಾರರು ಬಂದು ರಂಜನೆ ನೀಡತೊಡಗುವರು. ನಾದಿರ್ ಎತ್ತರದ ಜಾಗದಲ್ಲಿ ನಿಶ್ಚಲವಾಗಿ ನಿಂತು ನೋಡುತ್ತಿರುವನು; ಅವನ ಸ್ಥಿತಿ ಉತ್ತಮಗೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕೆ ಬದಲು ಕೆಡುತ್ತಾ ಇದೆ. ಇವನನ್ನು ಲೆಕ್ಕಿಸದಂತೆ, ದಿಲ್ಲಿಯ ಭಟ್ಟಂಗಿತನ ಮತ್ತು ಅವಾಸ್ತವ ವಾತಾವರಣ ತಾರಕ ಮುಟ್ಟಿದಂತೆ ಗೊಂದಲ ತೋರುವ ದೃಶ್ಯ, ಮಮ್ಮಾಜ್ ನೃತ್ಯದ ನಾಯಕತ್ವ ವಹಿಸಿದ್ದಾಳೆ. ಆಕೆ ನಾದಿರ್ ಹತ್ತಿರ ಹೋಗಿ ಅವನ ಕೈಹಿಡಿದು ನೃತ್ಯದಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸಲು ಪ್ರೇರೇಪಿಸಿ ಗೆಲುವು ಮೂಡಿಸಲೆತ್ತಿಸುತ್ತಾಳೆ. ನಾದಿರ್ ತನ್ನ ಕಾಯಿಲೆಯಿಂದ ಜಡಗೊಂಡಿದ್ದಾನೆ; ಕೋಪಗೊಂಡು ಎಲ್ಲರ ಧ್ವನಿ ಮೀರುವಂತೆ ಚೀರುತ್ತಾನೆ)

ನಾದಿರ್

ಸಾಕ್ ನಿಲ್ಲಿಸಿ! (ನೃತ್ಯ, ಸದ್ದು ನಿಲ್ಲುತ್ತದೆ)

ದಯವಿಟ್ಟು ಇಲ್ಲಿಂದ ತೊಲಗಿ! ನೀವೆಲ್ಲ ಹುಟ್ಟೇ ಇಲ್ಲ ಅನ್ನುವಂತೆ ಮಾಯವಾಗಿ ಹೋಗಿ!

(ಅವರೆಲ್ಲ ಹೋಗುವರು) ರಜ್ಜಿ!

ರಜ್ಜಿ

(ಮುಂದೆ ಬಂದು) ಇಲ್ಲೇ ಇದ್ದೇನೆ ಸ್ವಾಮಿ.

ನಾದಿರ್

(ಹುಚ್ಚನಂತೆ) ಈಗ ನನಗೆ ನನ್ನ ಕಾಯಿಲೆಯ ಗುಟ್ಟು ಗೊತ್ತಾಯ್ತು! ಇದನ್ನು ಹೇಗೆ ಸರಿಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳೋದು ಅಂತ ಗೊತ್ತಾಯ್ತು!

ರಜ್ಜಿ

ಸಂತೋಷ ಪ್ರಭು.

ನಾದಿರ್

ಆ ದುಷ್ಟ ಮುದುಕ ಅಲಾವಿ ಖಾನ್ ನನಗೆ ಅವಮಾನ ಮಾಡಿದ್ದಾನೆ! ಈ ದಿಲ್ಲಿ ನನಗೆ ಅವಮಾನ, ಕಿರಿಕಿರಿ, ತೇಜೋವಧೆ ಮಾಡಿದ್ದಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚು ಅವಮಾನ ಮಾಡಿದ್ದಾನೆ! ಅವನನ್ನು ಕೂಡಲೆ ಕರೆಸಿ ಸಿಗಿದು ತೋರಣ ಕಟ್ಟೇಕು. ಅವನು ಎಲ್ಲಿದ್ದರೂ ಹಿಡ್ಡೊಂಡು ಬನ್ನಿ!

(ಅವನು ಹೋದೊಡನೆ ಬಲಿಪಶುವಿಗಾಗಿ ಕಾಯುವ ಹುಲಿಯಂತೆ ಚಡಪಡಿಸುತ್ತ ಸುತ್ತಾಡುವನು, ಕುಡಿಯುವನು. ಇದರಿಂದಾಗಿ ಅವನ ಕಾಯಿಲೆ ಸ್ವಲ್ಪ ಶಮನ ಗೊಂಡಂತಿದೆ. ಅಲ್ಲಿರುವ ತಂತಿವಾದ್ಯಗಳನ್ನು ಮೀಟುವನು, ಊದುವ ವಾದ್ಯಗಳನ್ನು ಊದುವನು. ಇದ್ದಕ್ಕಿದ್ದಂತೆ ಸುಲೇಮಾನ್ ತನ್ವೀರ್ ಬರುವನು- ಅವನನ್ನು ರಜ್ಜಿ ಗದರಿಸುವನು. ರಜ್ಜಿಯಿಂದ ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಂಡು ಬಂದು ನಾದಿರ್ ಎದುರು ನಿಲ್ಲುವನು)

ಸುಲೇಮಾನ್ ತನ್ವೀರ್

ಶಾವು ಅಪ್ಪಣೆ ಮಾಡಿದರೆ ಮಾತ್ರ ಹೇಳುತ್ತೇನೆ.

ನಾದಿರ್

ನಿನಗನ್ನಿಸಿದ್ದನ್ನು ಹೇಳು.

ತನ್ನೀರ್

ತಾವು ಅಲ್ಲಾನನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಬೇರೊಬ್ಬರನ್ನು ನಂಬಬಾರದು; ತಮ್ಮನ್ನು ಅಸ್ವಸ್ಥರನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿರುವ ದುಷ್ಟರು ಸೈತಾನನ ಸಂತತಿಯವರು. ಒಂದು ಹಾಡಿಗಾಗಿ - ಒಂದು ರಾಜ್ಯವನ್ನೇ ಕೊಡಬಲ್ಲ, ಒಂದು ಹೆಣ್ಣಿಗಾಗಿ ಮಾನವನ್ನೇ ಕೊಡಬಲ್ಲ ಮೂರ್ತಿ ಪೂಜಕರು, ಇಲ್ಲಿ ಕೊಲೆ ಮತ್ತು ರಕ್ತಪಾತ ಮಾತ್ರ ಸ್ಪಷ್ಟತೆ ತರಬಲ್ಲದು; ನಿಮ್ಮ ಎದೆ ಮೆತ್ತಗಾದೊಡನೆ ಇಲ್ಲಿಯ ಸಾಂಕ್ರಾಮಿಕ ಕ್ರಿಮಿಗಳು ಮುತ್ತಿಕೊಳ್ಳುತ್ತವೆ.

ರಜ್ಜಿ

(ಮುಂದೆ ಬಂದು) ತನ್ನೀರ್!

ತನ್ನೀರ್

ದಯವಿಟ್ಟು ಸುಮ್ಮನಿರಿ!

ರಜ್ಜಿ

ತನ್ನೀರ್! ನೀನು ಹೆಚ್ಚು ಮಾತಾಡಿದರೆ ನಿನ್ನ ಕಾಯಿಲೆ ಕುರಿತು ಹೇಳಬೇಕಾಗುತ್ತೆ! ಇಲ್ಲಿಂದ ತೊಲಗು!

ತನ್ನೀರ್

(ಲೆಕ್ಕಿಸದೆ) ರಕ್ತ ಸುರಿಸಬೇಕು, ಇಲ್ಲವೇ ನಿಮ್ಮ ರಕ್ತ ಸುರಿಸಲು ಅವಕಾಶ ಕೊಡಬೇಕು. ಗಂಡಸು ಗಂಡಸಿನಂತೆ ವರ್ತಿಸುವುದೊಂದೇ ಇಲ್ಲಿ ದಾರಿ! ನನ್ನ ದೊರೆಗೆ ಅಲ್ಲಾ ಒಳ್ಳೆಯದು ಮಾಡಲಿ! ಸತ್ಯವೇ ಕಾಣಿಸದಂತೆ ಮಬ್ಬು ಕವಿದಿರುವ ಹಾದಿ ಬೆಳಕಿನಿಂದ ತೆರೆದುಕೊಳ್ಳಲಿ! ರಕ್ತ ಸುರಿಸಬೇಕು, ಸುರಿಸಬೇಕು.....

(ಹೋಗುವನು)

ರಜ್ಜಿ

ಆ ತಲೆತಿರುಕ ಮುದುಕನಿಗಾಗಿ ಹುಡುಕುತ್ತಿದ್ದಾರೆ ಪ್ರಭು.

ನಾದಿರ್

ತನ್ನೀರ್‌ನನ್ನು ಕಂಡರೆ ಯಾಕೆ ರೇಗುತ್ತೀರಿ ರಜ್ಜಿ?

ರಜ್ಜಿ

ಅವನ ಕತೆ ನಿಮಗೆ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ. ನಮ್ಮ ಸೈನ್ಯದೊಳಗೇ ಅವನೊಂದು ಚಿಕ್ಕ ಸೈನ್ಯ. ನಿತ್ಯ ಕೊಲೆ, ಸುಲಿಗೆ, ಅತ್ಯಾಚಾರ ಅವನ ಕೆಲಸ. ಅವನು ಪೂರ್ತಿ ಹುಚ್ಚನಾಗಿದ್ದಾನೆ. ಅಧಿಕಾರದ ಸೊಕ್ಕು ಅವನ ತಲೆಗೆ ಹೋಗಿದೆ. ಅವನನ್ನು ಸೈನ್ಯದಿಂದ ಒದ್ದೊಡಿಸಲೂ ಆಗುತ್ತಿಲ್ಲ. ನೂರಾರು ಜನ ಸೈನಿಕರು ಅವನಂತೆಯೇ ಆಗಿದ್ದಾರೆ.

(ಫರೂಕ್, ನಜೀರ್ ಪ್ರವೇಶ)

ಫರೂಕ್

ಹಕೀಮ್ ಅಲಾವಿ ಖಾನ್ ಸಿಗುತ್ತಿಲ್ಲ ಪ್ರಭು, ಅವನಿಗಾಗಿ ಹುಡುಕುತ್ತಲೇ ಇದ್ದೇವೆ!

ನಾದಿರ್

ಇದು ಮೊಗಲರ ಇನ್ನೊಂದು ಚೀಷ್ಟೆ ಇರಬೇಕು. ಆ ಮುಠಾಳ ದೊರೆ ನಜಿರುದ್ದೀನ್‌ಗೆ ಹೇಳಿದರಾ?

ಫರೂಕ್

ಅವರೇ ಖುದ್ದು ಹುಡುಕತೊಡಗಿದ್ದಾರೆ.

ನಾದಿರ್

ಸತ್ತುಹೋದನೋ ಏನೋ- ಉದ್ಧಟ ಮುದುಕ?

ರಜ್ಜಿ

ಸತ್ತಿದ್ದರೂ ಆಶ್ಚರ್ಯವಿಲ್ಲ ಸ್ವಾಮಿ.

ನಾದಿರ್

(ಚಪ್ಪಾಳೆ ಹೊಡೆದು ಸೈನಿಕರನ್ನು ಕರೆಯುವನು. ಮೊದಲನೆ ದೃಶ್ಯದ ಸೈನಿಕರು ಬರುವರು) ಸಲೀಂ, ಇಕ್ಬಾಲ್, ಉಮರ್- ಇದೊಂದು ಬಹುಮುಖ್ಯ ಕೆಲಸ. ಈ ಮೂರ್ಖ ಮುದುಕ ಅಲಾವಿ ಖಾನ್‌ನಿಂದ ನಮಗೆ ಅವಮಾನವಾಗಿದೆ; ಉದ್ಧಟ ಮಾತಾಡಿ ತಲೆತಪ್ಪಿಸಿಕೊಂಡು ಹೋಗಿದ್ದಾನೆ. ಅವನು ಎಲ್ಲಿದ್ದರೂ ಹುಡುಕಿ ತರಬೇಕು. ಬರೀ ಹುಡುಕಾಟದಿಂದ ಏನೂ ಆಗಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲ. ದಿಲ್ಲಿ, ಹಳ್ಳಿಗಳ ಬೀದಿಬೀದಿಗಳಲ್ಲಿ ಸಾರಿ ಹೇಳಿ- ಬಿಳೀ ಗಡ್ಡದ ಪೆದ್ದುಕಳೆಯ ಮುದಿಯನಾದ ಹಕೀಮ್ ಅಲಾವಿ ಎಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕರೂ ಅವನನ್ನು ಹಿಡಿದು ತರಬೇಕು. ತಂದವರಿಗೆ ಸಾವಿರ ವರಹ ಬಹುಮಾನವಿದೆ. ಅದಕ್ಕೂ ಮಣಿಯದಿದ್ದರೆ, ಈ ಹಕೀಮ ಕೂಡಲೆ ನಾದಿರ್ ದೊರೆ ಎದುರು ಕಾಣಿಸಿಕೊಳ್ಳದಿದ್ದರೆ ಅವನ ಕುಟುಂಬವನ್ನೊಳಗೊಂಡು ಇಡೀ ದಿಲ್ಲಿಯನ್ನು ಭಸ್ಮ ಮಾಡುವುದಾಗಿ ಡಂಗುರ ಹೊಡೆಸಿ.

(ಇದ್ದಕ್ಕಿದ್ದಂತೆ ಡಂಗುರ, ಪ್ರಕಟಣೆ, ಸಾರುವಿಕೆ ಶುರುವಾಗುವುದು, ರಂಗದ ಮೇಲೆ ಮಂದ ಬೆಳಕು. ನಾದಿರ್ ಇನ್ನಷ್ಟು ಭೀಕರವಾಗಿ ನರಳುತ್ತಾ ಪಂಜರದ ಹುಲಿಯಂತೆ ಅಡ್ಡಾಡುವನು, ಮಲಗುವನು. ಸಾರುವಿಕೆಯ ಸದ್ದು ಹೆಚ್ಚಾಗುವುದು. ಜನರ ಗುಬುಗುಬು ಕೇಳಿಸುವುದು. ರಂಗ ಬೀದಿಯಂತಾಗಿ ಸಾರುವವರು ಕೂಗುತ್ತಾ ಓಡಾಡುತ್ತಿರುವರು. ಮತ್ತೆ ಬೆಳಕು ಬಂದಾಗ. ನಾದಿರ್ ಒಂದು ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ಕೂತಿದ್ದಾನೆ. ದೂರದಲ್ಲಿ ಸೈನಿಕರು ನಿಂತಿದ್ದಾರೆ. ಸದ್ದು ಕಮ್ಮಿಯಾಗುತ್ತಿದ್ದಂತೆ 'ಹಕೀಮ್ ಅಲಾವಿ ಬರುತ್ತಿದ್ದಾನೆ' ಎಂಬ ಏಕಮಾತ್ರ ಧ್ವನಿ. ಸದ್ದು ಆಡಗಿದ್ದಂತೆ ಅಲಾವಿ ಮತ್ತು ಸಹಾಯಕಿ ತಮ್ಮ ಶುಶ್ರೂಷೆಯ, ವೈದ್ಯಕೀಯ ಸಲಕರಣೆಗಳೊಂದಿಗೆ ನಿಧಾನಕ್ಕೆ ಬರುವರು. ನಾದಿರ್ ಕೋಪದಿಂದ ನೋಡುತ್ತಿದ್ದಾನೆ. ರಜ್ಜಿ ಮುಂದೆ ಬಂದು ಮಾತಾಡುವನು.

ರಜ್ಜಿ

ದುಷ್ಟ ಹಕೀಮ ಅಲಾವಿ! ನೀನು ತಲೆ ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಂಡು ನಿರುಮ್ಮಳವಾಗಿರಬಹುದು ಅಂತ ತಿಳಿದಿದ್ದೆ. ಅದು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ ಅನ್ನುವುದು ನಿನ್ನ ಮೂರ್ಖ ತಲೆಗೆ ಹೊಳೆದು ಬಂದಿದ್ದೀ. ದೊರೆ ನಾದಿರ್ ಶಾ ಅವರ ಸಿಟ್ಟು ಕೆರಳಿಸಿ ಉಳಿವ ನರಪ್ರಾಣಿ ಹುಟ್ಟಿಲ್ಲ. ನಿನ್ನ ಪಿತೂರಿ, ತಲೆಹರಟೆ, ಸ್ವಪ್ರತಿಷ್ಠೆಗೆ ಇಡೀ ದಿಲ್ಲಿ ತತ್ತರಿಸಿಹೋಗಿದೆ.

ನಾದಿರ್

(ತಣ್ಣಗೆ ಕೇಳಿದವರ ರಕ್ತ ಹೆಪ್ಪುಗಟ್ಟುವಂತೆ) ರಜ್ಜಿ, ನೀವೆಲ್ಲ ಇನ್ನು ಹೋಗಿ. ನಾನು ಕರೆಯುವವರೆಗೆ ಬರಬೇಡಿ (ಮೌನ) ನಾನು ಕರೆಯುವವರೆಗೆ ಬರಬೇಡಿ!

(ನಾದಿರ್ ಚಕಿತನಾಗಿ ನೋಡುವನು. ರಜ್ಜಿ ಮುಂತಾದವರು ದೊರೆಯ ಅಪ್ಪಣೆಗಾಗಿ ಕ್ಷಣ ಕಾಯುವರು. ನಾದಿರ್ ಸನ್ನೆ ಮಾಡಿ ಕಳಿಸುವನು. ಈಗ ರಂಗದ ಮೇಲೆ ನಾದಿರ್, ಅಲಾವಿ ಮತ್ತು ಸಹಾಯಕಿ ಮಾತ್ರ ಇರುವರು. ಈಗ ಹಕೀಮ ಅಲಾವಿಯ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವ ತನ್ನ ವರ್ಚಸ್ಸು ಬೀರತೊಡಗಿದೆ.)

(ಮೌನ)

ಪೂರ್ವ ಪಠ್ಯ:

ನಾದಿರ್ ಶಾ ಬದುಕಿದ್ದು (ಅಕ್ಟೋಬರ್ 1688-ಜೂನ್ 1747) 59 ವರ್ಷ. 1739ರಲ್ಲಿ ಹಿಂದೂಸ್ತಾನಕ್ಕೆ ಹೊರಟು 1740ರ ವಸಂತದಲ್ಲಿ ಮೊಗಲ್ ಸೈನ್ಯವನ್ನು ಕರ್ನಾಲ್‌ನಲ್ಲಿ ಧ್ವಂಸ ಮಾಡಿದ.

ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬರುವ ಮುನ್ನವೇ ನಾದಿರ್ ದಾಳಿ, ದೊಂಬಿ, ಆಕ್ರಮಣದ ಮೂಲಕ ಟರ್ಕಿ, ರಷ್ಯಾ ದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಣಭಯ ಹುಟ್ಟಿಸಿ ಪರ್ಶಿಯಾ- ಇರಾನ್ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯ ಕಟ್ಟಿದ್ದ. ಅನಾಮಿಕ ಬುಡಕಟ್ಟೊಂದರಲ್ಲಿ ಜನಿಸಿದ ನಾದಿರ್ ಸೈನಿಕನಾಗಿ ಮುಂದೆ ಬಂದು ಸ್ವಲ್ಪಕಾಲ ದೊರೆಯೊಬ್ಬನ ರಕ್ಷಕನಾಗಿದ್ದು ಆಮೇಲೆ ತಾನೇ ಚಕ್ರವರ್ತಿಯಾದ.

ನಾದಿರ್ 1740ರಲ್ಲಿ ಭಾರತದ ಮೇಲೆ ಅಪ್ಪಳಿಸಿದಾಗ ಮೊಗಲ್ ಮನೆತನ ಶ್ರೀಮಂತವಾಗಿತ್ತು. ಹತ್ತು ಲಕ್ಷಕ್ಕಿಂತ ದೊಡ್ಡದಾಗಿದ್ದ ಸೈನ್ಯವಿತ್ತು. ಆದರೆ ಸುಖಸಂಪತ್ತಿನಿಂದಾಗಿ, ಬಾಬರ್, ಅಕ್ಬರ್‌ನಲ್ಲಿದ್ದ ಕೆಚ್ಚಿನ ಅಭಾವದಿಂದಾಗಿ ದೊರೆಯಾಗಿದ್ದ ನಜಿರುದ್ದೀನ್ ಶಾ (ರಂಗೀಲಾ) ಮೇಣದ ಬೊಂಬೆಯಂತಾಗಿದ್ದ; ಮೊಗಲ್ ವೈಭವ ಪೊಳ್ಳಾಗಿತ್ತು; ದಿನಾನರುಗಳಲ್ಲಿ ಪಿತೂರಿ, ಸಣ್ಣತನವಿತ್ತು. ಮರಾಠರು ಮೊಗಲ್ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯವನ್ನು ಸ್ವಲ್ಪಸ್ವಲ್ಪವಾಗಿ ಕಿತ್ತುತಿನ್ನುತ್ತಿದ್ದರು.

ಮೂಡುತ್ತಿದ್ದ ನಾದಿರ್, ಮುಳುಗುತ್ತಿದ್ದ ಮೊಗಲ್ ದೊರೆ- ಇವರ ನಡುವೆ ಯಾವುದೇ ಸಮಾನ ಅಂಶಗಳಿರಲಿಲ್ಲ.

ಯುದ್ಧದ ತಂತ್ರ ಮತ್ತು ಕಾರ್ಯಾಚರಣೆಯಲ್ಲಿ ನಿಷ್ಣಾತನಾಗಿದ್ದ ನಾದಿರ್ ಯುದ್ಧ ತರುತ್ತಿದ್ದ ಸುಖ ಮತ್ತು ಸಂಪತ್ತಿಗಿಂತ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಯುದ್ಧದ ಕ್ರೌರ್ಯದಿಂದ ರೋಮಾಂಚನಗೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದ; ಆಡಳಿತ ಮತ್ತು ಪ್ರಜೆಗಳ ನೆಮ್ಮದಿಯ ಬಗ್ಗೆ ಎಂದೂ ಗಮನಕೊಡದಷ್ಟು ತಾಳ್ಮೆಗಟ್ಟು ನಾದಿರ್ ಮನುಷ್ಯನ ಸೋಗಲಾಡಿತನ, ಸುಳ್ಳು ಮತ್ತು ಮೋಸ ಕಂಡು ಬೆಂಕಿಯಾಗುತ್ತಿದ್ದ; ಮೊಗಲ್ ಆಸ್ಥಾನ ಅವನ ಅನುಮಾನ, ರೊಚ್ಚು ಕೆರಳಿಸುತ್ತಿತ್ತು. ಎಂದೂ ಒಂದು ಕಡೆ ನಿಲ್ಲದಿದ್ದ ನಾದಿರ್ ಹಿಂದೂಸ್ತಾನದ ಸಂಪತ್ತು ಮತ್ತು ಅರಾಜಕತೆ ಕಂಡು ಕ್ಷಣ ಇಲ್ಲಿ ಇದ್ದುಬಿಡಲು

ಯೋಚಿಸಿದ. ಪರ್ಶಿಯಾಕ್ಕೆ ಹಿಂದಿರುಗುವ ಆಶೆ ಮತ್ತು ಇಲ್ಲಿ ತಂಗುವ ಚಪಲ, ತನ್ನ ವೀರ್ಯವತ್ತಾದ ಪಡೆ ಮತ್ತು ಇಲ್ಲಿಯ ನಿರ್ವೀರ್ಯ ಕುತಂತ್ರ- ಕಂಡು ತನ್ನ ಖಡ್ಗದ ಮೂಲಕ ಅಸ್ತಿತ್ವ ಕಂಡುಕೊಳ್ಳುತ್ತ ದೈಹಿಕವಾಗಿ, ಮಾನಸಿಕವಾಗಿ ಅಸ್ವಸ್ಥನಾದ.

ಈ ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಬರುವ ಹಕೀಮ ನಾದಿರ್‌ನನ್ನು ಆಕಸ್ಮಿಕವಾಗಿ ಆತನ ಆಳದ ನರಕದಿಂದ ಹೊರತಂದ. ಆದರೆ ನಾದಿರ್ ಆರಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದು ಕಷ್ಟದ, ಒಬ್ಬಂಟಿ ದಾರಿ. ಹಿಂದೂಸ್ತಾನದಿಂದ ಹಿಂತಿರುಗಿದ ಮೇಲೆ ನಾದಿರ್ ತನ್ನ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯವನ್ನು ಇನ್ನಷ್ಟು ವಿಸ್ತರಿಸಿದ. ಹಾಗೆಯೇ ಇನ್ನಷ್ಟು ರೋಗಗ್ರಸ್ತನಾದ. ಅವನ ಸೈನ್ಯಕ್ಕೆ ಸುಸ್ತಾಗಿತ್ತು; ಒಂದಾದ ಮೇಲೊಂದರಂತೆ ಯುದ್ಧ ಮಾಡುತ್ತಲೇ ಇದ್ದ. ಆತನ ಯೋಧರು ರಕ್ತಪಾತ ಮತ್ತು ನಾದಿರ್‌ನ ನಡವಳಿಕೆಯಿಂದ ದಿಗ್ಭ್ರಾಂತರಾಗಿದ್ದರು. 1741ರಲ್ಲಿ ಅವರು ಗೊಂದಲಮಯ ನಾದಿರ್ ವಿರುದ್ಧ ದಂಗೆಯೆದ್ದು ಅವನನ್ನು ಕೊಲ್ಲಲು ಯತ್ನಿಸಿದರು. ಇಲ್ಲಿ ಕೂಡ ನಾದಿರ್ ಆಕಸ್ಮಿಕವಾಗಿ ಉಳಿದ. ಈ ದಂಗೆಗೆ ತನ್ನ ಮಗನೇ ಕಾರಣ ಎಂದು ಸಂಶಯಗೊಂಡ ನಾದಿರ್ ಅವನ ಕಣ್ಣು ಕೀಳಿಸಿದ.

ನಾದಿರ್‌ಶಾ ಕೆಮ್ಮು, ಜ್ವರ, ತಲೆನೋವು ಉಬ್ಬಿಸದಿಂದ ತತ್ತರಿಸುತ್ತಿದ್ದ. 1747ರ ಹೊತ್ತಿಗೆ ನಾದಿರ್ ವಿರುದ್ಧ ನೈಸರ್ಗಿಕ, ಮನುಷ್ಯ ಶಕ್ತಿಗಳು ಒಗ್ಗಟ್ಟಾಗಿ ನಿಂತಿದ್ದವು. ನಾದಿರ್‌ನ ಸೈನಿಕರೇ ಅವನನ್ನು ಕೊಂದುಹಾಕಿದರು.

* * * * *

ವ್ಯಕ್ತಿ ಆರೋಗ್ಯದಿಂದ ಜನಾರೋಗ್ಯದಡೆಗೆ ಏಕೆ, ಹೇಗೆ?

- ಡಾ|| ಪ್ರಕಾಶ್ ಸಿ. ರಾವ್

ವೈಯಕ್ತಿಕ ಆರೋಗ್ಯದ ಸೂತ್ರಗಳು ಆರೋಗ್ಯ ಸುಧಾರಣೆಗೆ ಅತ್ಯಗತ್ಯ. ಈ ಸೂತ್ರಗಳನ್ನು ಈಗಾಗಲೇ ವೈದ್ಯರು ತಿಳಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಅದಲ್ಲದೆ ವೈದ್ಯ ಸಾಹಿತ್ಯ ಹಾಗೂ ಪತ್ರಿಕೆಗಳು ಜನರಿಗೆ ತಿಳಿಸುತ್ತಾ ಬಂದಿವೆ. ಆದರೆ, ಆರೋಗ್ಯ ಸುಧಾರಣೆಗೆ ಕೇವಲ ವೈಯಕ್ತಿಕ ಆರೋಗ್ಯದ ಸೂತ್ರಗಳು ಸಾಕಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಆರೋಗ್ಯ ಸುಧಾರಣೆಯ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಜಾರಿಯಾಗಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಇದು ಸರಕಾರದಿಂದಲೇ ಸಾಧ್ಯ. ಆದರೆ, ಈ ವಿಷಯಗಳ ಚರ್ಚೆ ವಿರಳ ಹಾಗೂ ಜನರಿಗೆ ಅಪರಿಚಿತವಾಗಿದೆ. ಜನಾರೋಗ್ಯದ ಬಗ್ಗೆ ಸಾಹಿತ್ಯ ಸೃಷ್ಟಿಯಾಗಬೇಕು.

ವಿಜ್ಞಾನ ಹಾಗೂ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಆರೋಗ್ಯ ಸುಧಾರಿಸಲು ಹೊಸ ಆಯಾಮವನ್ನೇ ಸೃಷ್ಟಿಸಿದೆ. ವಿಶ್ವ ಆರೋಗ್ಯ ಸಂಸ್ಥೆ 1977ರಲ್ಲಿ '2000ದ ಹೊತ್ತಿಗೆ ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಆರೋಗ್ಯ' ಎಂಬ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮವನ್ನು ಜಾರಿ ಮಾಡಿತು ಹಾಗೂ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಆರೋಗ್ಯ ಸುಧಾರಣೆಗೆ ಎಲ್ಲ ದೇಶಗಳ ಸರಕಾರಗಳಿಗೆ ಕರೆ ನೀಡಿತು. ಆದರೆ ಭಾರತವು ಸೇರಿ ಹಲವಾರು ದೇಶಗಳು ಈ ಕರೆಯನ್ನು ಜಾರಿ ಮಾಡಲಿಲ್ಲ. ಇದಕ್ಕೆ ಮುಖ್ಯ ಕಾರಣ ಜಾಗತೀಕರಣ, ಖಾಸಗೀಕರಣ, ನೀತಿಯ ಬಗ್ಗೆ ಸರಕಾರ ಗಮನ ಹರಿಸಿದ್ದರಿಂದ, ಜಾಗತೀಕರಣ ನೀತಿಯನ್ನು ಭಾರತದ ಮೇಲೆ ಹೇರಲಾಗಿತ್ತು. ಭಾರತ ಅದನ್ನು ಅನಿರ್ವಾಯವಾಗಿ ಒಪ್ಪಬೇಕಾಗಿತ್ತು.

ಈ ಹಂತದಲ್ಲಿ ಅಂದರೆ 2000 ಇಸವಿಯ ಹೊತ್ತಿಗೆ ಆರೋಗ್ಯ ಕ್ಷೇತ್ರದ ಬಗ್ಗೆ ಆಸಕ್ತಿಯುಳ್ಳ ಹಲವು ವ್ಯಕ್ತಿಗಳು ಹಾಗೂ ಸಂಘಟನೆಗಳು ಒಟ್ಟುಗೂಡಿ ಜನಾರೋಗ್ಯ ಸುಧಾರಣೆ ಹೇಗೆ ಎಂಬುದರ ಬಗ್ಗೆ ಚಿಂತನೆಯನ್ನು ನಡೆಸಿದ್ದವು. ಇದರ ಪರಿಣಾಮವಾಗಿಯೇ ಜಾಗತಿಕ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಜನಾರೋಗ್ಯ ಆಂದೋಲನ (People Health Movement) ಜಾರಿಗೆ ಬಂದಿತು. ಇದರ ಮುಖ್ಯ ಉದ್ದೇಶ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಆರೋಗ್ಯ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಜಾರಿಗೆ ತರುವುದು. ಇದನ್ನು ಜಾರಿಗೆ ತರಲು ಸರಕಾರ, ವಿಶ್ವ ಆರೋಗ್ಯ ಸಂಸ್ಥೆಯ ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಆರೋಗ್ಯ ಪಾಲನೆಯ ಎಂಟು ಅಂಶಗಳ ಸೂತ್ರವನ್ನು ಜಾರಿಗೆ ತರುವುದು.

ಜನಾರೋಗ್ಯ ಆಂದೋಲನವನ್ನು ಭಾರತ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿಯೂ ಜಾರಿಗೊಳಿಸಲಾಯಿತು. ಅದುವೇ ಜನಸ್ವಾಸ್ಥ್ಯ ಅಭಿಯಾನ. ಕರ್ನಾಟಕ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿಯೂ ಜನಾರೋಗ್ಯ ಆಂದೋಲನ ಜಾರಿಗೆ ಬಂದಿತು. ಜನಾರೋಗ್ಯ ಸುಧಾರಣೆಯಲ್ಲಿ ಇದೊಂದು ನಿರ್ಣಾಯಕ ಹೆಜ್ಜೆ.

ಜನಸ್ವಾಸ್ಥ್ಯ ಅಭಿಯಾನ ಜಾರಿಗೆ ಬಂದ ನಂತರ ಅದು ಭಾರತ ಸರಕಾರದ ಮೇಲೆ ಒತ್ತಡ ತಂದಿತು. ಅದರ ಪರಿಣಾಮವಾಗಿ 2005ರಲ್ಲಿ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಗ್ರಾಮೀಣ ಆರೋಗ್ಯ ಅಭಿಯಾನ ಜಾರಿಗೆ ಬಂದಿತು. ಈ ಯೋಜನೆಯ ಮುಖ್ಯ ಉದ್ದೇಶ ಶಿಶು ಮರಣ, ಮಾತೃಮರಣ ಸಂಖ್ಯೆ ಅಪೌಷ್ಟಿಕತೆಯನ್ನು ಕಡಿಮೆ ಮಾಡುವುದಾಗಿತ್ತು. ಈ ಯೋಜನೆಯಲ್ಲಿ ಆರೋಗ್ಯದ ಮೇಲೆ ಖರ್ಚು ಮಾಡಲಾಗುತ್ತಿದ್ದ ಹಣವನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸುವುದು (ಒಟ್ಟು ಆಂತರಿಕ ಉತ್ಪನ್ನದ 0.9 ರಿಂದ 3.0%), ಈ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮದಲ್ಲಿ ಆಶಾ ಕಾರ್ಯಕರ್ತರನ್ನು ನೇಮಿಸಲಾಯಿತು. ಗ್ರಾಮೀಣ ಆರೋಗ್ಯ, ನೈರ್ಮಲ್ಯ ಸಮಿತಿಯನ್ನು ರಚಿಸಲಾಯಿತು. ಈ ಯೋಜನೆಗಳು ಗ್ರಾಮೀಣ ಜನರ ಮಧ್ಯೆ ಕೆಲಸ ಮಾಡುವುದರಿಂದ ಗ್ರಾಮೀಣ ಜನರ ಆರೋಗ್ಯ ಸುಧಾರಣೆ ಸಾಧ್ಯತೆಯನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸಲಾಯಿತೆಂದು ಹೇಳಬಹುದು.

ಈಗ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಗ್ರಾಮೀಣ ಆರೋಗ್ಯ ಅಭಿಯಾನ ಐದು ವರ್ಷ ಪೂರೈಸಿದೆ. ಆ ಹಂತದಲ್ಲಿ ಅದರ ಸಾಧನೆಯನ್ನು ಅವಲೋಕನ ಮಾಡಿದಾಗ, ಅದು ನಿರೀಕ್ಷಿತ ಮಟ್ಟ ತಲುಪಿಲ್ಲವೆಂಬ ತೀರ್ಮಾನಕ್ಕೆ ಬರಲಾಯಿತು. ಸರಕಾರದ ಆರೋಗ್ಯ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ ಏಕೆ ಗುರಿಸಾಧಿಸಿಲ್ಲವೆಂಬುದನ್ನು ವಿಶ್ಲೇಷಿಸಿದಾಗ ಈ ಕೆಲವು ಅಂಶಗಳು ಎದ್ದು ಕಾಣುತ್ತವೆ.

ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಆರೋಗ್ಯ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ನಿರ್ಲಕ್ಷ್ಯ!

ಹೆಚ್ಚಿನ ಜನರು ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿದ್ದಾರೆ. ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಆರೋಗ್ಯ ಕೇಂದ್ರಗಳು ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿವೆ. ಈ ಕೇಂದ್ರಗಳು ಕೇವಲ ಚಿಕಿತ್ಸಾ ಕೇಂದ್ರಗಳಾಗಿದ್ದು, ಇತರ ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಆರೋಗ್ಯ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಸೂತ್ರಗಳನ್ನು ನಿರ್ಲಕ್ಷಿಸಿವೆ. ಇದಲ್ಲದೆ ಅನೇಕ ಕೇಂದ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಉಪಯೋಗಶುಲ್ಕವನ್ನು ವಿಧಿಸಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ಈ ಕೇಂದ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಭ್ರಷ್ಟಾಚಾರವೂ ಕಂಡುಬರುತ್ತಿದೆ. ಚಿಕಿತ್ಸೆ ನಿರಾಕರಣೆಯಾಗುತ್ತದೆ. ಜನರು ಈಗಿನ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಸರಕಾರಿ ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಆರೋಗ್ಯ ಕೇಂದ್ರಗಳಿಗೆ ಹೋಗುವ ಬದಲು ಖಾಸಗಿ ಆರೋಗ್ಯ ಕೇಂದ್ರಗಳಿಗೆ ಭೇಟಿ ನೀಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಆದರೆ, ಇಲ್ಲಿ ಚಿಕಿತ್ಸೆ ದುಬಾರಿ ಹಾಗೂ ಅನೇಕ ವೇಳೆ ಅನಗತ್ಯ. ಇದರಿಂದಾಗಿ ಜನರು ಚಿಕಿತ್ಸೆಯಿಂದ ದೂರ ಉಳಿಯುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಆರೋಗ್ಯ ಸುಧಾರಣೆ ಕೇವಲ ವೈದ್ಯಕೀಯ ವಿಷಯಗಳಿಗೆ ಗಮನಹರಿಸದೆ ಸಾಮಾಜಿಕ, ಆರ್ಥಿಕ, ವೈಜ್ಞಾನಿಕ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಗಮನಕ್ಕೆ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಆದರೆ, ಇದು ಸಾಧ್ಯವಾಗಿಲ್ಲ.

ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಆರೋಗ್ಯ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಔಷಧಿ ದೊರಕುವಿಕೆಗೂ ಮಹತ್ವವಿದೆ. ವಿಶ್ವ ಆರೋಗ್ಯ ಸಂಸ್ಥೆ 1977ರಲ್ಲಿಯೇ ಅಗತ್ಯ ಔಷಧಿ ಪಟ್ಟಿಯನ್ನು ತಯಾರಿಸಿದೆ. ಆದರೆ, ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಅಗತ್ಯ ಔಷಧಿಗಳ ಕೊರತೆಯಿದ್ದು, ಅನಗತ್ಯ ಹಾಗೂ ಅಪಾಯಕಾರಿ ಔಷಧಿಗಳು ಹೆಚ್ಚಿನ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ದೊರಕುತ್ತಿವೆ. ಇದಕ್ಕೆ ಕಾರಣ ಔಷಧಿ ನೀತಿ, ಜನಪರವಾಗಿರದೇ ಇರುವುದು. ಅತ್ಯಗತ್ಯ ಔಷಧಿಗಳಾವುವು, ಅನಗತ್ಯ ಹಾಗೂ ನಕಲಿ ಔಷಧಿಗಳಾವುವು, ಔಷಧಿಗಳ ಸರಿಬಳಕೆ ಬಗ್ಗೆ ಲೇಖನ ಪುಸ್ತಕಗಳು ಬರಬೇಕಾಗಿದೆ. ಈ ದಿಸೆಯಲ್ಲಿ ಡಾ|| ಸಿ. ಆರ್. ಚಂದ್ರಶೇಖರ್ ಬರೆದಿರುವ ನೀವು ಬಳಸುವ ಔಷಧಿಗಳು ಒಂದು ಗಮನಾರ್ಹ ಕೃತಿ (ಪ್ರಕಾಶಕರು ನವಕರ್ನಾಟಕ ಪ್ರಕಾಶನ) ಇದಕ್ಕೆ ಡಾ|| ಪಿ.ಎಸ್. ಶಂಕರ್ ಶ್ರೇಷ್ಠ ವೈದ್ಯ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪ್ರಶಸ್ತಿ ದೊರಕಿದೆ.

ಆರೋಗ್ಯ ಸಾಧನೆಗೆ ಪೌಷ್ಟಿಕ ಆಹಾರ, ನೈರ್ಮಲ್ಯ, ಅಗತ್ಯ ಔಷಧಿಗಳು, ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಆರೋಗ್ಯ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಮುಂತಾದವುಗಳನ್ನು ಆಧಾರ ಸ್ತಂಭಗಳೆನ್ನುವರು. ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಸಂಪೂರ್ಣ ನೈರ್ಮಲ್ಯ ಆಂದೋಲನ ಜಾರಿಯಾದರೂ, ನಾವು ನೈರ್ಮಲ್ಯ ಸಾಧನೆಯಲ್ಲಿ ಹಿಂದಿದ್ದೇವೆ. ಮಲಹೊರುವ ಪದ್ಧತಿಯು ನಿಷೇಧವಾಗಿದ್ದರೂ ಈಗಲೂ ನಿಂತಿಲ್ಲ. ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಬಯಲು ಪ್ರದೇಶಕ್ಕೆ ಮಲಮೂತ್ರ ವಿಸರ್ಜನೆಗೆ ಹೋಗುವವರ ಸಂಖ್ಯೆ ಇನ್ನೂ ಕಡಿಮೆಯಾಗಿಲ್ಲ. ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಘನ ತ್ಯಾಜ್ಯ ವಿಲೇವಾರಿಗೆ ಗಮನಹರಿಸಿಲ್ಲ. ಇದರಿಂದಾಗಿ ಇಂದು ಸಾಂಕ್ರಾಮಿಕ ರೋಗಗಳು ಹೆಚ್ಚುತ್ತಿವೆ. ಇದರ ಬಗ್ಗೆ ಎಷ್ಟು ಸಾಹಿತ್ಯ ಸೃಷ್ಟಿಯಾದರೂ ಒಳ್ಳೆಯದೇ.

ಪೌಷ್ಟಿಕ ಆಹಾರ ದೊರಕದಿರುವುದು

ಪೌಷ್ಟಿಕ ಆಹಾರ ಆರೋಗ್ಯ ನಿರ್ಧಾರಕಗಳಲ್ಲೊಂದು ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ಅಪೌಷ್ಟಿಕತೆಯಿಂದಾದ ಸಾವುಗಳು ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ವರದಿಯಾಗಿದೆ. ಸರ್ವೋಚ್ಚ ನ್ಯಾಯಾಲಯವು ಅದರ ಬಗ್ಗೆ ಟಿಪ್ಪಣಿ ಮಾಡಿದೆ. ಆದರೂ ಸರಕಾರ ಬಿ.ಪಿ.ಎಲ್. ಕುಟುಂಬಕ್ಕೆ ಕೇವಲ 25 ಕೆಜಿ ಆಹಾರ ಧಾನ್ಯವನ್ನು ನೀಡಲು ಮುಂದಾಗಿದೆ. ಅಗತ್ಯಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚು ಆಹಾರಧಾನ್ಯ ಗೋದಾಮುಗಳಲ್ಲಿ ಶೇಖರಣೆಯಾಗಿದೆ ಹಾಗೂ ಗೋದಾಮುಗಳ ಹೊರಗಡೆ ಕೊಳೆತು

ಹೋಗುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ದೂರದರ್ಶನದಲ್ಲಿ ನೋಡಿದ್ದೇವೆ. ಸಾರ್ವಜನಿಕ ವಿತರಣಾ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಕೇವಲ ಅಕ್ಕಿ, ಗೋಧಿ ಎರಡರ ಬಗ್ಗೆ ಗಮನಹರಿಸುತ್ತ ಇತರೇ ಆಹಾರ ಪದಾರ್ಥಗಳ ಬಗ್ಗೆ ನಿರ್ಲಕ್ಷ್ಯ ತೋರಿಸಿದೆ. ಬಿಸಿಯೂಟದ ಬಗ್ಗೆ ಟೀಕೆ ಟಿಪ್ಪಣಿಗಳಿವೆ. ಇದರಿಂದಾಗಿ ಅಪೌಷ್ಟಿಕತೆ ತಾಂಡವವಾಡುತ್ತಿದೆ.

ಅನೈತಿಕತೆ

ಇತ್ತೀಚಿನ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ವೈದ್ಯವೃತ್ತಿ ವಿಜ್ಞಾನ ಹಾಗೂ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನದ ದುರ್ಬಳಕೆಯಲ್ಲಿ ಮುಂದಾಗಿದೆ! ಇದರ ಪರಿಣಾಮವೇ ಕಿಡ್ನಿ ಕಳ್ಳತನ ಹಾಗೂ ಹೆಣ್ಣು ಭ್ರೂಣ ಹತ್ಯೆ. ಇತ್ತೀಚಿಗಿನ ಜನಗಣತಿಯ (2001) ಪ್ರಕಾರ ಸ್ತ್ರೀ ಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಇಳಿತ (914/1000) ಕಂಡುಬಂದಿದೆ. ಸಾವಿರಾರು ವರ್ಷಗಳಿಂದ ಇರುವ ನೈಸರ್ಗಿಕ ಸಮತೋಲನವನ್ನು ನಾವು ಏರುಪೇರು ಮಾಡುತ್ತಿರುವುದು ಅದರ ಸಂಕೇತವಲ್ಲವೇ?

ಆರೋಗ್ಯದ ಹಕ್ಕು

ಒಂದು ಆರೋಗ್ಯ ವಿಷಯ ಕೇವಲ ಆರೋಗ್ಯ ಸುಧಾರಿಸುವ ವಿಷಯವಲ್ಲ. ಅದು ಹಕ್ಕಿನ ವಿಷಯ. ಈ ಅಗತ್ಯತೆಗೆ ಸರ್ಕಾರ ಸಜ್ಜಾಗಬೇಕಿದೆ.

ಈ ಎಲ್ಲ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಜನರು ಗಮನಿಸಿ ಆರೋಗ್ಯ ಸುಧಾರಣೆಗೆ ಸರ್ಕಾರವನ್ನು ಎಚ್ಚರಗೊಳಿಸಬೇಕಾಗಿದೆ. ಇಲ್ಲಿ ಸಿನಿಕತೆಗೆ ಸ್ಥಳವಿಲ್ಲ. ವ್ಯಕ್ತಿ ಆರೋಗ್ಯದಿಂದ ಜಾರಿಯಾದಾಗ ಮಾತ್ರ ಜನಾರೋಗ್ಯ ಸಾಧಿಸಿದಂತೆ. ಈ ವಿಷಯದ ಬಗ್ಗೆ ವೈದ್ಯ ಅಗತ್ಯ. ವೈದ್ಯರು ಕೇವಲ ಆಹಾರ, ಔಷಧಿಗಳಾವವು ಎಂದು ಬರೆಯುವುದರೊಂದಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ರಾಜಕೀಯ, ಸಾಮಾಜಿಕ, ಅಂಶಗಳನ್ನು ಬರೆಯಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಮಾಧ್ಯಮಗಳು ವಿಷಯವನ್ನು ಕೇವಲ ಕುತೂಹಲತೆಗೆ ಉಪಯೋಗಿಸುತ್ತಾರೆ. ಆದರೆ ನಾವು ಈ ವಿಷಯವನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸಿ ಜನರಿಗೆ ತಿಳಿಸಿ, ಅವರನ್ನು ಕಾರ್ಯಪವೃತ್ತರಾಗುವಂತೆ ಮಾಡಲು ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡುತ್ತೇವೆ. ಆಗಲೇ ಆರೋಗ್ಯ ಸುಧಾರಣೆ ಸಾಧ್ಯ.

* * * * *

ಡಾಕ್ಟು ಮಾತು

- ಮೂಲ: ಆರ್.ಕೆ.ನಾರಾಯಣ್

ಕನ್ನಡಕ್ಕೆ: ಡಾ. ಸುಮಾ ಎಂಬಾರ್

ರೋಗಿಯ ಕೊನೆಗಾಲ ಇನ್ನೇನು ಬಂತು ಅನ್ನೋವಾಗ, ಆತನ ಮನೆಯವರು, ಡಾಕ್ಟು ಬಳಿಗೆ ಬರುತ್ತಿದ್ದರು. ಅನೇಕ ವೇಳೆ ಡಾ. ರಾಮನ್, “ಇನ್ನೊಂದು ದಿನ ಮೊದಲು ಬರಕ್ಕಾಗ್ತಿರಲಿಲ್ಲವೇ?” ಎಂದು ಸಿಡುಕುತ್ತಿದ್ದರು. ಕಾರಣ ಸ್ವಪ್ನ-ವೈದ್ಯರ ವಿಸಿಟಿಂಗ್ ಚಾರ್ಜ್ 25 ರೂಪಾಯಿಗಳು. ಅಲ್ಲದೆ, ಡಾ. ರಾಮನ್‌ರವರನ್ನು ಕರೆಸೋ ಸಮಯ ಹತ್ತಿರವಾಗಿದೆ ಎಂದರೇನೇ ಜನ ಹಿಂಜರಿಯುತ್ತಿದ್ದರು. ಏಕೆಂದರೆ ಈ ಡಾಕ್ಟು ಬರುವುದೆಂದರೇ ರೋಗಿಯ ಜೀವ ಇತ್ತಲೋ ಅತ್ತಲೋ ಎಂದು ನಿರ್ಧಾರವಾದಂತೆಯೇ. ಖಾಯಿಲೆ ತೀವ್ರವಾದಾಗ ಶೀಘ್ರ ನಿರ್ಧಾರ ತಗೋಬೇಕಾಗಿರುತ್ತಿತ್ತು. ಕಾದುನೋಡೋದಕ್ಕಾಗಲೀ ಅನುಮಾನಕ್ಕಾಗಲೀ ಅವಕಾಶವೇ ಇರುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಅನೇಕ ವರ್ಷಗಳ ಇಂತಹ ಅನುಭವವು ಡಾಕ್ಟಿಗೆ ಒಂದು ತರಹದ ನಿಷ್ಠುರ ಪ್ರಾಮಾಣಿಕತೆಯನ್ನು ತಂದುಕೊಟ್ಟಿತ್ತು. ಅದಕ್ಕೇ ಜನರು ಅವರ ಮಾತನ್ನು, ಕೇವಲ ಡಾಕ್ಟು ಅಭಿಪ್ರಾಯವೆಂದಲ್ಲದೇ; ನ್ಯಾಯಾಧೀಶನ ನಿರ್ಣಾಯಕ ತೀರ್ಪಿನಂತೆ ಭಯಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಸ್ವೀಕರಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ರೋಗಿಯ ಅಳಿವು ಉಳಿವು, ಅವರ ಮಾತಿನ ಮೇಲೆಯೇ ನಿಂತಿತ್ತು. ಆದರೆ ಡಾ. ರಾಮನ್ ಏನೂ ಇದರಿಂದ ಬಹಳ ವಿಚಲಿತರಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಸಾಂತ್ವನದ ಮಧುರಮಾತುಗಳು ಜೀವ ಉಳಿಸುತ್ತೆ ಎಂದು ಅವರು ಎಂದೂ ನಂಬಿರಲಿಲ್ಲ.

ರೋಗಿಯ ದೇಹಸ್ಥಿತಿ ಮತ್ತು ಹಣೆಬರಹ ನಿಜಾಂಶವನ್ನು ಕೆಲವೇ ಘಂಟೆಗಳಲ್ಲಿ ಅವನ ಸಂಬಂಧಿಕರಿಗೆ ತಿಳಿಸೋವಾಗ, ಸುಮ್ಮನೆ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಬಾರದ ಔಷಧಿಗಳನ್ನು ನೀಡೋದು ವೈದ್ಯವೃತ್ತಿಗೆ ಹೇಳಿದ್ದಲ್ಲ ಅಂತಲೇ ಅವರ ಅಭಿಪ್ರಾಯ.

ಆದರೂ, ರೋಗಿ ಬದುಕಬಹುದು ಎಂಬ ಒಂದು ಸಣ್ಣ ಭರವಸೆ, ಸೂಚನೆ ಸಿಕ್ಕಿದರೂ ಸಾಕು, ಶರ್ಟ್‌ನ ತೋಳು ಮಡಚಿ, ಕೂಡಲೇ ಕೆಲಸ ಶುರು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಒಂದು ದಿನವಿರಲಿ, ದಿನಗಟ್ಟಲೆಯಾಗಲೀ- ಯಮನ ಕೈಯಿಂದ ರೋಗಿಯ ಪ್ರಾಣವನ್ನು ಹಿಂದಕ್ಕೆ ಕಿತ್ತುಕೊಳ್ಳುವವರೆಗೂ ಡಾಕ್ಟು ತನ್ನ ಹೋರಾಟ ನಿಲ್ಲಿಸುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ.

ಇವತ್ತು ರೋಗಿಯ ಹಾಸಿಗೆ ಪಕ್ಕ ನಿಂತಿದ್ದ ಡಾಕ್ಟರಿಗೆ, ತನಗೇ ಯಾರಾದರೂ ಪೊಳ್ಳು ಭರವಸೆಯ, ಸಮಾಧಾನದ ಮಾತು ಹೇಳಬಾರದೇ ಎನ್ನಿಸುತ್ತಿತ್ತು. ಅವರು ಕರ್ಚಿಫ್‌ನಿಂದ ಹಣೆಯ ಬೆವರೊರೆಸಿಕೊಂಡು, ಹಾಸಿಗೆಯ ಪಕ್ಕದಲ್ಲಿದ್ದ ಕುರ್ಚಿಯಲ್ಲಿ ಕುಳಿತರು. ಹಾಸಿಗೆಯ ಮೇಲೆ ಡಾಕ್ಟರರ ಅತ್ಯಂತ ಆಪ್ತ ಸ್ನೇಹಿತ ಗೋಪಾಲ್ ಮಲಗಿದ್ದನು. ಇವರಿಬ್ಬರೂ ನರ್ಸರಿ ಶಾಲೆಯಿಂದ ಇಲ್ಲಿವರೆಗೆ ಸುಮಾರು 40 ವರ್ಷಗಳಷ್ಟು ದೀರ್ಘ ಅವಧಿಯ ಸ್ನೇಹಿತರು. ಇಬ್ಬರೂ ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ವೈಯಕ್ತಿಕ ಸಾಂಸಾರಿಕ, ಔದ್ಯೋಗಿಕ ಜಂಜಾಟದಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿದ್ದುದರಿಂದ, ಇಚ್ಛೆಯಿದ್ದರೂ ಸದಾ ಭೇಟಿಯಾಗಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಆಗೊಮ್ಮೆ ಈಗೊಮ್ಮೆ ಭಾನುವಾರಗಳಂದು ಗೋಪಾಲ್ ಡಾಕ್ಟರರ ಕ್ಲಿನಿಕ್‌ಗೆ ಬಂದು, ಅವರು ಸ್ವಲ್ಪ ಫ್ರೀಯಾಗಿ ಹೊರಬರುವವರೆಗೂ ತಾಳ್ಮೆಯಿಂದ ಮೂಲೆಯಲ್ಲಿ ಕೂತಿರುತ್ತಿದ್ದ. ನಂತರ ಅವರಿಬ್ಬರೂ ಒಟ್ಟಿಗೆ ಊಟ ಮಾಡಿ, ಸಿನಿಮಾಕ್ಕೆ ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದರು. ಪರಸ್ಪರ ಕಷ್ಟ-ಸುಖ ಹೇಳಿಕೊಂಡು ತಮ್ಮ ಬದುಕಿನ ವಿವರಗಳನ್ನು ಹಂಚಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದರು. ಬದಲಾಗುತ್ತಿದ್ದ ಕಾಲ, ಸನ್ನಿವೇಶ, ಚಟುಟಿಕೆ, ಕಾರ್ಯಭಾರಗಳಿಂದ ಅಭಾದಿತ ಹಾಗೂ ಅಚಲವಾಗಿ ಮುಂದುವರೆದಿದ್ದ ಆದರ್ಶ ಸ್ನೇಹ ಅವರಿಬ್ಬರದು.

ತನ್ನ ಬಿಡುವಿರದ ವೃತ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿದ್ದ ಡಾ. ರಾಮನ್‌ಗೆ ಸುಮಾರು ಮೂರು ತಿಂಗಳಿಂದ ಗೋಪಾಲ್ ತನ್ನ ಕ್ಲಿನಿಕ್‌ಗೆ ಬಂದಿಲ್ಲವೆಂಬುದು ಗಮನಕ್ಕೆ ಬಂದಿರಲಿಲ್ಲ. ಒಂದು ಗಡಿಬಡಿಯ ಬೆಳಿಗ್ಗೆ ತನ್ನ ಕ್ಲಿನಿಕ್‌ನ ಮೂಲೆಯಲ್ಲಿ ಬೆಂಚಿನ ಮೇಲೆ ಕುಳಿತಿದ್ದ ಗೋಪಾಲ್‌ನ ಮಗನನ್ನು ನೋಡಿದ ಕೂಡಲೇ ಅವರಿಗೆ ಜ್ವಾಪಕಕ್ಕೆ ಬಂತು. ಒಂದು ಘಂಟೆಯ ಕಾಲ ಅವನನ್ನು ಮಾತಾಡಿಸಲೂ ಪುರುಸೊತ್ತು ಸಿಗಲಿಲ್ಲ ಡಾಕ್ಟರಿಗೆ. ಅವರಿನ್ನೇನು ಆಪರೇಷನ್ ಮಾಡಲು ಹೋಗಬೇಕಾದಾಗ ಅವನನ್ನು ಕರೆದು ಕೇಳಿದರು. “ಇದೇನು, ಇಲ್ಲಿವರೆಗೆ ಬಂದೆ?” ಎಂದು. ಆ ಯುವಕ ಮುಜುಗರ, ಗಾಬರಿಯಿಂದ, “ಅಮ್ಮ ಕಳಿಸಿದರು” ಎಂದ.

“ಹೌದಾ?, ಏನು ವಿಷಯ? ನನ್ನಿಂದ ಏನಾದ್ರೂ ಆಗಬೇಕಿತ್ತಾ?”

“ಅಪ್ಪಂಗೆ ಮೈ ಹುಷಾರಿಲ್ಲ...”

ಆ ದಿನ ಒಂದು ತುರ್ತು ಶಸ್ತ್ರಚಿಕಿತ್ಸೆ ಮಾಡಬೇಕಿದ್ದುದರಿಂದ, ಡಾಕ್ಟರಿಗೆ ಮಧ್ಯಾಹ್ನ ಮೂರು ಘಂಟೆಯವರೆಗೂ ಟೈಮೇ ಸಿಗಲಿಲ್ಲ. ನಂತರ ಕೂಡಲೇ ಲಾಲೇ ಬಡಾವಣೆಯಲ್ಲಿದ್ದ ತನ್ನ ಸ್ನೇಹಿತನ ಮನೆಗೆ ಓಡಿಬಂದರು. ಹಾಸಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಗೋಪಾಲ್ ಸುಪ್ತಾವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಮಲಗಿದ್ದ. ಡಾಕ್ಟರು ಅವನ ಪಕ್ಕದಲ್ಲಿ ನಿಂತು, ಅವನ ಪತ್ನಿಯನ್ನು “ಎಷ್ಟು ದಿನದಿಂದ ಹೀಗೆ ಹಾಸಿಗೆ ಹಿಡಿದಿದಾನೆ?” ಎಂದು ಕೇಳಿದರು.

“ಒಂದೂವರೆ ತಿಂಗಳಿಂದ, ಡಾಕ್ಟರ್”

“ಯಾರು ಚಿಕಿತ್ಸೆ ನೀಡಿದಾರೆ?”

“ಪಕ್ಕದ ಬೀದಿಯ ಡಾಕ್ಟರು. ಮೂರು ದಿನಕ್ಕೊಮ್ಮೆ ಬಂದು ನೋಡಿ, ಔಷಧಿ ಕೊಡ್ತಾರೆ”

“ಅವರ ಹೆಸರೇನು?”

ರಾಮನ್ ಅವರ ಹೆಸರನ್ನೂ ಕೇಳಿರಲಿಲ್ಲ. “ಯಾರೋ ನಂಗೆ ಪರಿಚಯವಿಲ್ಲ. ಆದರೆ, ನನಗೆ ವಿಷಯಾನಾದ್ರೂ ತಿಳಿಸೋ ಸೌಜನ್ಯ ಬೇಡ್ವಾ, ಅವರಿಗೆ? ಹೋಗ್ಲಿ, ನೀವಾದರೂ ಮೊದ್ದೇ ಹೇಳಿಕಳಿಸಬಾರದಿತ್ತಾ?”

“ನೀವು ತುಂಬಾ ಕೆಲಸದ ಗಡಿಬಡಿಯಲ್ಲಿರೀರಿ-ನಿಮಗೆ ಯಾಕೆ ಸುಮ್ಮನೆ ತೊಂದರೆ ಕೊಡೋದು ಅಂತ ಹೇಳಿಕಳಿಸಲಿಲ್ಲ” ಗೋಪಾಲನ ಪತ್ನಿ, ಮಗ ಇಬ್ಬರೂ ಅಪರಾಧೀಭಾವದಲ್ಲಿ, ವಿಷಾದದೊಂದಿಗೆ ಹೇಳಿದರು. ಈಗ ಸ್ವಲ್ಪವೂ ಸಮಯ ವ್ಯರ್ಥ ಮಾಡಲು ಸಾಧ್ಯವಿರಲಿಲ್ಲ. ಡಾಕ್ಟರು ತಮ್ಮ ಕೋಟ್ ತೆಗೆದುಕೊಟ್ಟು, ಬ್ಯಾಗ್ ಬಿಚ್ಚಿದರು. ಇಂಜೆಕ್ಷನ್ ಬಾಟಲೊಂದನ್ನು ಆಚೆ ತೆಗೆದು, ಸೂಜಿಯನ್ನು ಕುದಿವ ನೀರಿನಲ್ಲಿಟ್ಟರು. ರೋಗಿಯ ಹೆಂಡತಿ ಒಂದು ಮೂಲೆಯಲ್ಲಿ ಮುಳು ಮುಳು ಅಳುತ್ತಾ, ಆತಂಕದಿಂದ ಒಂದರ ಮೇಲೊಂದು ಪ್ರಶ್ನೆ ಕೇಳುತ್ತಾ ಕುಳಿತಳು.

“ಈಗೇನೂ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳನ್ನು ಕೇಳೇಡಿ”, ಎಂದು ಕಿರಿಕಿರಿಯಿಂದ ಡಾಕ್ಟರು ಸಿಡುಕಿದರು. ಸೂಜಿಯನ್ನೇ ದಿಟ್ಟಿಸುತ್ತಾ ನಿಂತಿದ್ದ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ನೋಡಿ, “ಅವರನ್ನೆಲ್ಲಾ ಹೊರಗೆ ಕಳಿಸಿ. ದೊಡ್ಡವನೊಬ್ಬ ಇಲ್ಲೇ ಇಲ್ಲಿ,” ಎಂದರು.

ರೋಗಿಗೆ ಚುಚ್ಚುಮದ್ದು ನೀಡಿ, ರೋಗಿಯ ಮುಖವನ್ನೇ ಒಂದು ಘಂಟೆಯ ಕಾಲ ತದೇಕಚಿತ್ತದಿಂದ ಗಮನಿಸುತ್ತಾ ಕುರ್ಚಿಯಲ್ಲಿ ಕುಳಿತೇ ಇದ್ದರು. ರೋಗಿಗೆ ಇನ್ನೂ ಪ್ರಜ್ಞೆ ಬಂದಿರಲಿಲ್ಲ. ಡಾಕ್ಟರು ಮುಖ ಬೆವರಿನಿಂದ ಹೊಳೆಯುತ್ತಿತ್ತು. ಅವರ ಕಣ್ಣೆಪ್ಪೆಗಳು ಆಯಾಸದಿಂದ ತೂಗುತ್ತಿದ್ದವು. ರೋಗಿಯ ಪತ್ನಿ ಒಂದು ಮೂಲೆಯಲ್ಲಿ ನಿಂತು ಮೌನವಾಗಿ ನೋಡುತ್ತಿದ್ದಳು. “ಕಾಫಿ ತರ್ಲಾ?” ಎಂದು ಡಾಕ್ಟನ್ನು ಅಂಜುತ್ತಾ ಕೇಳಿದಳು. ಮಧ್ಯಾಹ್ನದ

ಊಟ ಮಾಡಿಲ್ಲದೇ ಹೊಟ್ಟೆ ಚುರುಗುಡುತ್ತಿದ್ದರೂ ಅವರು “ಕಾಫಿ ಬೇಡ” ಎಂದರು. ನಂತರ ಎದ್ದು “ಈಗಲೇ ವಾಪಸ್ ಬರ್ತೀನಿ. ಅವನನ್ನು ಯಾವುದೇ ಕಾರಣಕ್ಕೂ ಎಬ್ಬಿಸಬೇಡಿ” ಎಂದು ಆದೇಶಿಸಿ, ತಮ್ಮ ಬ್ಯಾಗು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಕಾರ್ನ ಬಳಿಗೆ ನಡೆದರು. ಕಾಲು ಘಂಟೆಯಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬ ನರ್ಸ್ ಮತ್ತು ಅಸಿಸ್ಟೆಂಟ್ ಜೊತೆ ವಾಪಸ್ ಬಂದು, ಮನೆಯೊಡತಿಗೆ “ನಾನೀಗ ಅರ್ಜೆಂಟಾಗಿ ಆಪರೇಷನ್ ಮಾಡಬೇಕಾಗಿದೆ” ಎಂದರು. “ಯಾಕೆ ಯಾಕೆ? ಯಾಕೆ?” ಎಂದು ಉಡುಗಿದ ಧ್ವನಿಯಲ್ಲಿ ಕೇಳಿದಳು. “ಆಮೇಲೆ ಎಲ್ಲ ವಿವರ ಹೇಳೋಣ. ನಿಮ್ಮ ಮಗ ನಮ್ಮ ಸಹಾಯಕ್ಕೆ ಇಲ್ಲೇ ಇದ್ದಿ. ನಾನು ಕರೆಯೋವರೆಗೂ ನೀವು ಪಕ್ಕದ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಇರಬೇಡಿ?”

ಆಯಾಸ, ಗಾಭರಿಗೆ ತಲೆ ಸುತ್ತಿಬಂದು ಕುಸಿಯುತ್ತಿದ್ದ ಅವಳನ್ನು ನರ್ಸ್ ಉಪಚರಿಸಿ, ಹೊರಕ್ಕೆ ಕರೆದೊಯ್ದಳು.

ರಾತ್ರಿ ಎಂಟಕ್ಕೆ, ರೋಗಿ ಕಣ್ಣೆರೆದು ಸ್ವಲ್ಪ ಮಿಸುಕಾಡಿದ. ಡಾಕ್ಟರ್ ಸಹಾಯಕನಿಗೆ ಬಲು ಖುಷಿಯಾಯಿತು. “ಸಾರ್, ಅವರಿನ್ನು ಬಚಾವ್” ಎಂದು ಉತ್ಸಾಹದಿಂದ ಹೇಳಿದ. ಡಾಕ್ಟರ್ ಅವನ ಕಡೆಗೆ ತಣ್ಣಗೆ ನೋಡಿ, “ಅವನು ನೆಟ್ಟಗಾಗೋದನ್ನು ನೋಡಲು ನಾನು ಏನು ಮಾಡೋಕೂ ತಯಾರು. ಆದರೆ, ಅವನ ಹಾರ್ಟ್...” ಎಂದು ಪಿಸುಗುಟ್ಟಿದರು.

“ನಾಡಿ ಚೆನ್ನಾಗೇ ಇದ್ದಲ್ಲಾ ಸಾರ್”

“ನಿಜ. ಆದ್ರೆ,” – ಉತ್ತರಿಸಿದರು ಡಾಕ್ಟರ್. “ಅದು ಸುಳ್ಳಾಗೋ ಸಾಧ್ಯತೆ ಇದೆ. ಇಂಥಾ ಕೇಸುಗಳಲ್ಲಿ ಅದು ಹೀಗೇನು.” ಎಂದು ಹೇಳಿ, ಮತ್ತೆ, “ಬೆಳಗ್ಗೆ ಎಂಟರವರೆಗೆ ನಾಡಿ ಹೀಗೇ ಇದ್ದೆ, ಇನ್ನೂ 40 ವರ್ಷ ಭಯವಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಈ ರಾತ್ರಿ ಎರಡು ಘಂಟೆಯ ನಂತರವೂ ಅವನ ನಾಡಿ ಹೀಗೇ ಬಡಿಯುತ್ತಾ ಅನ್ನೋದೇ ನನಗೆ ಅನುಮಾನ” ಎಂದರು.

ಅಸಿಸ್ಟೆಂಟ್‌ನು ಕಳಿಸಿ, ತಾವು ರೋಗಿಯ ಪಕ್ಕದಲ್ಲೇ ಕುಳಿತರು. ರಾತ್ರಿ ಹನ್ನೊಂದರ ವೇಳೆಗೆ ರೋಗಿ ಕಣ್ಣೆರೆದು ಡಾಕ್ಟರ್‌ನು ನೋಡಿ, ಮುಗುಳ್ಳುಕ್ಕನು. ಅವನ ಸ್ಥಿತಿ ಸ್ವಲ್ಪ ಸುಧಾರಿಸಿದಂತೆ ಕಾಣುತ್ತಿತ್ತು. ಸ್ವಲ್ಪ ಊಟವನ್ನೂ ಮಾಡಿದ. ಇಡೀ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಒಂದು ರೀತಿಯ ನೆಮ್ಮದಿ ಹಾಗೂ ಸಂತಸದ ಭಾವನೆ ತುಂಬಿತು. ಎಲ್ಲರೂ ಡಾಕ್ಟರ್ ಸುತ್ತ ಮುತ್ತಿ ಕೊಂಡು ತಮ್ಮ ಕೃತಜ್ಞತೆ ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಿದರು. ಡಾಕ್ಟರ್ ರೋಗಿಯ ಪಕ್ಕದ ಛೇರ್‌ನಲ್ಲೇ ಕುಳಿತು, ರೋಗಿಯ ಮುಖವನ್ನೇ ಗಂಭೀರವಾಗಿ ನೋಡುತ್ತಾ ಕುಳಿತರು. ಸುತ್ತಲಿದ್ದವರು ಆಡುತ್ತಿದ್ದ ಮಾತುಗಳ್ಯಾವುವೂ ಅವರ ಕಿವಿಗೇ ಬಿದ್ದಂತಿರಲಿಲ್ಲ. ರೋಗಿಯ ಹೆಂಡತಿ “ಅವರಿನ್ನು ಪರವಾಗಿಲ್ಲಾ?” ಎಂದು ಕೇಳಿದಳು. ಡಾಕ್ಟರ್ ತಲೆ ತಿರುಗಿಸದೇನೇ, “ಪ್ರತಿ ನಲವತ್ತು ನಿಮಿಷಕ್ಕೊಮ್ಮೆ ಗ್ಲೂಕೋಸ್ ಮತ್ತು ಬ್ರಾಂದಿ ಕೊಡಿ, ಒಂದೆರಡು ಸ್ಪೂನ್ ಸಾಕು.” ಎಂದರು. ಗೋಪಾಲನ ಹೆಂಡತಿ ಅಡಿಗೆ ಮನೆಗೆ ಹೋದಳು. ಅವಳು ಆತಂಕಗೊಂಡಿದ್ದಳು, ಯಾಕೋ ಮನಸ್ಸುಮಾಧಾನವಿಲ್ಲ. ನಿಜ ಏನೇ ಇರಲಿ, ಅದನ್ನು ಸರಿಯಾಗಿ ತಿಳಿಯಬೇಕೆಂದು ಅವಳಿಗೆ (ಬಹಳ) ಅನ್ನಿಸಿತು. ಯಾಕೆ ಈ ಡಾಕ್ಟರ್ ಇಷ್ಟೊಂದು ಮುಚ್ಚುಮರೆ ಮಾಡಿದಾರೆ? – ಈ ಸಂದಿಗ್ಧ, ಕಳವಳದ ಒತ್ತಡ ತಡೆದುಕೊಳ್ಳಲಾಗಲಿಲ್ಲ ಅವಳಿಗೆ. ಬಹುಶಃ ರೋಗಿಯ ಹಾಸಿಗೆಯ ಹತ್ತ ಇದನ್ನೆಲ್ಲ ಚರ್ಚೆ ಮಾಡಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲವೆಂದು ಕಾಣುತ್ತದೆ ಎಂದುಕೊಂಡು, ಅಡಿಗೆ ಮನೆಯ ಬಾಗಿಲಿನಿಂದಲೇ ಡಾಕ್ಟರ್‌ನು ಕರೆದಳು. ಅವರು ಎದ್ದು ಅವಳ ಬಳಿಗೆ ಹೋದರು. “ಈಗ ಹೇಗಿದಾರೆ?” ಎಂದು ಕೇಳಿದಳು ಅವಳು. ಡಾಕ್ಟರ್ ತುಟಿ ಕಚ್ಚುತ್ತಾ, ನೆಲ ನೋಡುತ್ತಾ ಉತ್ತರಿಸಿದರು. “ಭಾಳ ಗಾಭರಿಯಾಗಬೇಡಿ, ತಿಳಿಯೋಲ್ಲೇಬೇಕು ಅಂತಿದ್ದೆ ಈಗ್ಗೆ ಏನೂ ಕೇಳಬೇಡಿ”.

ಅವಳ ಭೀತ ಕಣ್ಣುಗಳು ತುಂಬಿಕೊಂಡವು. ಕೈ ಜೋಡಿಸಿ ಆರ್ತಳಾಗಿ “ನಿಜ ಹೇಳಿ ಡಾಕ್ಟರ್...!?” ಎಂದಳು. “ನಿಮಗೆ ಸಧ್ಯಕ್ಕೆ ಏನೂ ಹೇಳೋ ಸ್ಥಿತೀಲಿಲ್ಲ ನಾನು” ಎಂದ ಡಾಕ್ಟರ್, ಹಿಂದಿರುಗಿ ಬಂದು ಕುರ್ಚಿಯಲ್ಲಿ ಕುಳಿತರು.

ಸ್ತಬ್ಧವಾಗಿದ್ದ ಇಡೀ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಒಂದು ಭಯಂಕರ, ಅಸಹನೀಯ ದುಃಖದ ಚೀತ್ಕಾರ ಅನುರಣಿಸಿತು. ರೋಗಿಯು ಮಿಸುಕಾಡಿ, ಸುತ್ತಲೂ ಆಶ್ಚರ್ಯದಿಂದ ನೋಡಿದನು. ಪುನಃ ಡಾಕ್ಟರ್ ಎದ್ದು ಹೋಗಿ, ಅಡಿಗೆ ಮನೆ ಬಾಗಿಲನ್ನೆಳೆದುಕೊಂಡು ಭದ್ರವಾಗಿ ಮುಚ್ಚಿದರು, ಚೀತ್ಕಾರದ ಶಬ್ದ ಹೊರಗೆ ಬರದಂತೆ.

ಡಾಕ್ಟರ್ ಮತ್ತೆ ವಾಪಸ್ ಬಂದು ಕುಳಿತಾಗ ರೋಗಿ ದುರ್ಬಲವಾದ ಪಿಸುದನಿಯಲ್ಲಿ “ಯಾರದು ಆಳ್ತಾ ಇರೋದು?” ಎಂದು ಕೇಳಿದನು. “ಮಾತಾಡಿ ಸುಸ್ತು ಮಾಡೋಬೇಡ” ಎನ್ನುತ್ತಾ ಡಾಕ್ಟರ್ ಅವನ ನಾಡಿ ಪರೀಕ್ಷಿಸಿದರು.

ಮಾತಾಡಿದ ಶ್ರಮಕ್ಕೆ, ಅವನ ನಾಡಿ ಆಗಲೇ ಏರುಪೇರಾಗಿ ಬಡಿದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಿತ್ತು. “ನಾನು ಸಾಯಿದೀನಾ?” ಎಂದು ರೋಗಿ ಕೇಳಿದನು.

ಇಲ್ಲವೆಂದು ಧ್ವನಿಯಲ್ಲಿ ಸೂಚಿಸುತ್ತಾ ಡಾಕ್ಟರ್ ಹಿಂದಕ್ಕೊರಗಿ ಕುಳಿತರು. ಇಂತಹ ಸನ್ನಿವೇಶವನ್ನು ಅವರೆಂದೂ ಎದುರಿಸಿಯೇ ಇರಲಿಲ್ಲ.

ನಿಜ ಮುಚ್ಚಿಟ್ಟು, ಮೇಲೆ ಬಣ್ಣದ ಮಾತಾಡುವುದು ಅವರ ಜಾಯಮಾನದಲ್ಲೇ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಅದ್ದರಿಂದಲೇ ಅವರ ಮಾತಿಗೆ ಜನ ಅಷ್ಟು ಗೌರವ, ಬೆಲೆ ಕೊಡುತ್ತಿದ್ದುದು. ಒಮ್ಮೆ ರೋಗಿಯ ಕಡೆಗೆ ಓರೆ ನೋಟ ಹರಿಸಿದರು. ರೋಗಿಯು ಡಾಕ್ಟರ್‌ನು ಬೆರಳಿನಿಂದ ಹತ್ತಿರ ಕರೆದು “ನಾನು ಇನ್ನೂ ಎಷ್ಟು ಕಾಲ ಬದುಕಿರೋನಂತ ನಂಗೆ ಗೊತ್ತಾಗಬೇಕು. ನಾನು ನನ್ನ ವಿಲ್ಲಿಗೆ ಸಹಿ ಹಾಕಬೇಕಾಗಿದೆ. ಎಲ್ಲ ಸಿದ್ಧವಾಗಿದೆ. ಕಾಗದ ಪತ್ರ ಇಡೋ ಪೆಟ್ಟಿಗೆ ತರಲು ನನ್ನ ಹೆಂಡತಿಗೆ ಹೇಳಿ. ನೀವು ಒಬ್ಬ ಸಾಕ್ಷಿದಾರರಾಗಿ ಸೈನ್ ಮಾಡ್ಬೇಕು” ಎಂದನು.

“ಅಯ್ಯಯ್ಯೋ! ನೀನು ಇಷ್ಟೊಂದು ಮಾತಾಡಿ ಆಯಾಸ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬಾರ್ದು. ಶಾಂತವಾಗಿರು ಸ್ವಲ್ಪ” ಎಂದರು ಡಾಕ್ಟರ್. ತಾನು ಮೂರ್ಖನಂತೆ ಹೇಳಿದ್ದನ್ನೇ ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದೀನೆಂದು ಅವರಿಗೆ ಅನ್ನಿಸಿತು. “ಇದೆಲ್ಲಾ ಇಲ್ಲಿಯೇ ಬಿಸಾಕಿಬಿಟ್ಟು ಯಾರಿಗೂ ಏನೂ ಉತ್ತರ ಹೇಳಬೇಕಾಗಿಲ್ಲದ ಜಾಗಕ್ಕೆ ಓಡಿ ಹೋಗಲೇ...?” ಎಂದುಕೊಂಡರು. ರೋಗಿಯು ತನ್ನ ದುರ್ಬಲ ಬೆರಳುಗಳಿಂದ ಅವರ ಮುಂಗೈಯನ್ನು ಹಿಡಿದು: “ರಾಮು, ಈ ಹೊತ್ತಲ್ಲಿ ನೀವಿಲ್ಲಿರೋದು ನನ್ನ ಅದೃಷ್ಟ. ನಿಮ್ಮ ಮಾತು ನಾನು ನಂಬ್ತೀನಿ. ನನ್ನ ಆಸ್ತಿ-ವ್ಯವಹಾರವನ್ನು ಸರಿಯಾಗಿ ನಿಭಾಯಿಸ್ತೆ ಸಾಯೋಕ್ಕಾಗಲ್ಲ. ಒಂದು ವೇಳೆ ಹಂಗೇನಾದ್ರೂ ಆದ್ರೆ, ನನ್ನ ಹೆಂಡತಿ ಮಕ್ಕಳು ಯಾವಜ್ಜೀವನ ದುಃಖಕ್ಕೆ ತಳ್ಳಿದಂತಾಗುತ್ತೆ. ಸುಬ್ಬಯ್ಯ, ಮತ್ತವನ ಕೂಟದ ಬಗ್ಗೆ ನಿಮ್ಮ ಗೊತ್ತೇ ಇದೆ. ಕಾಲ ಮೀರೋಕ್ ಮುಂಚೆ ನಾನು ವಿಲ್‌ಗೆ ಸೈನ್ ಮಾಡ್ಬೇಕು. ಆದ್ದರಿಂದ, ತಕ್ಷಣ ಹೇಳಿ...”

“ಆಯ್ತು ಹೇಳ್ತೀನಿರು” ಎಂದು ಉತ್ತರಿಸಿದ ಡಾಕ್ಟರ್ ಕಾರಿನ ಬಳಿ ನಡೆದು, ಹಿಂದಿನ ಆಸನದಲ್ಲಿ ಕುಳಿತುಕೊಂಡು ಯೋಚಿಸಲಾರಂಭಿಸಿದರು. ಗಡಿಯಾರದ ಕಡೆ ನೋಡಿದರು – ಮಧ್ಯರಾತ್ರಿಯಾಗಿದೆ. ವಿಲ್‌ಗೆ ರೋಗಿ ಸಹಿ ಹಾಕಬೇಕಿದ್ದರೆ-ಇನ್ನೆರಡು ಗಂಟೆಯ ಒಳಗೆ ಹಾಕ್ಬೇಕು. ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ- ಇನ್ಯಾವತ್ತೂ ಆಗೋದಿಲ್ಲ. ಅವನ ಸಂಸಾರದ ಈ ಹಣಕಾಸಿನ ಕೌಟುಂಬಿಕ ಗೋಜಲು ಕಲಹಕ್ಕೆ ತಾವು ಕಾರಣರಾಗಬಾರದು ಎಂದು ತೋರಿತು. ಆ ತೋಳನಂಥ ಸುಬ್ಬಯ್ಯ ಮತ್ತು ಅವನ ಗುಂಪಿನ ಬಗ್ಗೆ ಇವರಿಗೆ ಚೆನ್ನಾಗಿಯೇ ಗೊತ್ತಿತ್ತು. ಆದರೆ ಈಗ ಏನು ಮಾಡ್ಬೇಕು? ವಿಲ್‌ಗೆ ಸೈನ್ ಮಾಡು ಎಂದು ಹೇಳಿಬಿಟ್ಟರೆ, ಅವನಿಗೆ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಮರಣದಂಡನೆ

ವಿಧಿಸಿದಂತೆಯೇ ಅರ್ಥ. ಆಗ ರೋಗಿ ಬದುಕುಳಿಯುವುದಕ್ಕಿರುವ ಅಲ್ಪಸ್ವಲ್ಪ ಸಾಧ್ಯತೆಯನ್ನೂ ತೊಡೆದುಹಾಕಿದಂತೆ.

ಕಾರಿನಿಂದಿಳಿದು ಡಾಕ್ಟು ಮನೆಯೊಳಕ್ಕೆ ಹೋದರು. ಮತ್ತೆ ಕುರ್ಚಿಯಲ್ಲಿ ಕುಳಿತುಕೊಂಡು “ಗೋಪಾಲ್, ಕೇಳಿಲ್ಲ” ಎಂದು ಮುಂದುವರಿಸಿದರು. ಇದೇ ಮೊದಲ ಸಲ ಡಾಕ್ಟು ಒಬ್ಬ ರೋಗಿಯ ಮುಂದೆ ನಾಟಕವಾಡುತ್ತಿದ್ದರು, ಆಶಾಭಾವನೆಯನ್ನು ಹುಟ್ಟಿಸಿ, ತನ್ನ ತೀರ್ಪನ್ನು ಮರೆಮಾಚುತ್ತಿದ್ದುದು ಇದೇ ಮೊದಲು. ರೋಗಿಯ ಮುಂದೆ ಬಾಗಿ, ಉದ್ದೇಶಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಒತ್ತುಕೊಟ್ಟು, “ಎಲ್‌ನ ಬಗ್ಗೆ ಈಗೇನೂ ಚಿಂತೆ ಮಾಡ್ಬೇಡ. ನೀನು ಖಂಡಿತವಾಗಿ ಬದುಕಿೀಯಾ. ನಿನ್ನ ಹಾರ್ಟು ಈಗ ಫಸ್ಟ್‌ಕ್ಲಾಸಾಗಿದೆ”- ಎಂದರು. ಅದನ್ನು ಕೇಳುತ್ತಿದ್ದಂತೆಯೇ ರೋಗಿಯ ಮುಖದಲ್ಲಿ ಹೊಸ ಕಳೆ ತುಂಬಿತು, ನೆಮ್ಮದಿಯಿಂದ ನಿಟ್ಟುಸಿರಿಟ್ಟು ಆತ, “ಹಾಗಂತೀರಾ ನೀವು? ನಿಮ್ಮ ಬಾಯಿಂದ ಬಂದ ಮೇಲೆ ಅದು ಸತ್ಯವೇ ಆಗಿರುತ್ತೆ ಬಿಡಿ” ಎಂದ.

* * * * *

ಓದು ಪಠ್ಯ – ಕೋವಿಡ್-19 ರ ಆರೈಕೆಯಲ್ಲಿ ವೈದ್ಯ

– ಡಾ. ಪಿ.ಎಸ್.ಶಂಕರ್

ಕೋವಿಡ್ ಏಕೆ ಮಾರಕ?

ಇಂದು ಜಗತ್ತಿನಾದ್ಯಂತ ಕೋವಿಡ್-19ರ ಸೋಂಕು ಹರಡಿದ್ದು. ಅದು ಮನುಕುಲಕ್ಕೆ ಮಾರಕವೆನಿಸಿದೆ. ಕಳೆದ ವರುಷ (2019) ಕೊನೆಯ ದಿನದಿಂದ ಚೀನಾದೇಶದ ವೂಹಾನ್‌ನಲ್ಲಿ ಪ್ರಾರಂಭವಾದ ಈ ಸೋಂಕು ಆರು ತಿಂಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದು ಕೋಟಿ ಜನರಲ್ಲಿ ಸೋಂಕನ್ನು ಉಂಟುಮಾಡಿ 5 ಲಕ್ಷಜನರ ಸಾವಿಗೆ ಕಾರಣವಾಗಿದೆ.

ಈ ರೋಗ ಭಯಾನಕವೆನಿಸಿದ್ದರೂ, ಸೋಂಕು ಪಡೆದ ಶೇಕಡಾ 80 ರಷ್ಟು ವ್ಯಕ್ತಿಗಳು ರೋಗದ ಯಾವುದೇ ಗುಣಲಕ್ಷಣಗಳನ್ನು ಪ್ರಕಟಪಡಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಶೇಕಡ 15ರಷ್ಟು ಜನರು ರೋಗದ ತೀವ್ರ ಸ್ವರೂಪದ ಲಕ್ಷಣಗಳನ್ನು ಪ್ರಕಟ ಪಡಿಸಬಹುದು. ಉಳಿದ ಶೇಕಡಾ 5ರಷ್ಟು ವ್ಯಕ್ತಿಗಳು ಜೀವನ್ಮರಣದ ಸಮಸ್ಯೆಯನ್ನು ಎದುರಿಸಬಹುದು. ಹೀಗಾಗಿ ಕೋವಿಡ್-19 ರ ಸೋಂಕು ಹೊಂದಿದ ಶೇಕಡಾ 20ರಷ್ಟು ವ್ಯಕ್ತಿಗಳು ಆಸ್ಪತ್ರೆಗೆ ದಾಖಲಾಗಿ ಚಿಕಿತ್ಸೆಗೊಳಪಡಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ.

ವೂಹಾನ್‌ನಲ್ಲಿ ಗೋಚರಿಸಿದ ಕೋವಿಡ್-19ರ ವಿವರಗಳು ಲ್ಯಾನ್ಸೆಟ್‌ನಲ್ಲಿ ಮೊದಲು ಪ್ರಕಟಗೊಂಡವು. ಅದರ ಪ್ರಕಾರ ರೋಗದಿಂದ ಮರಣ ಹೊಂದಿದ ಶೇಕಡಾ 48ರಷ್ಟು ರೋಗಿಗಳು ರಕ್ತದೊತ್ತಡ, ಸಕ್ಕರೆ ಕಾಯಿಲೆ ಇಲ್ಲವೆ ಹೃದಯರೋಗ ಸಮಸ್ಯೆಯಿಂದ ಬಳಲುತ್ತಿದ್ದರು. ಸತ್ತವರ ಮಧ್ಯವರ್ತಿ ವಯಸ್ಸು 56 ಆಗಿದ್ದಿತು. ಈಚೆಗೆ ನ್ಯೂಯಾರ್ಕ್‌ನಿಂದ ರೋಗದ ಬಗೆಗಿನ ಮತ್ತಷ್ಟು ವಿವರಗಳು ಪ್ರಕಟವಾಗಿದ್ದು ಅದರ ಪ್ರಕಾರ ಮರಣ ಹೊಂದಿದ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳು ಶೇಕಡಾ 74 ರೋಗಿಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದಾದರೂ ವೈದ್ಯಕೀಯ ಸಮಸ್ಯೆಯಿದ್ದಿತು. ಶೇಕಡಾ 88ರಲ್ಲಿ ಒಂದಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚು ರೋಗಿಗಳು ತೋರಿಬಂದಿದ್ದವು. ಸತ್ತವರ ಮಧ್ಯವರ್ತಿ ವಯಸ್ಸು 63 ವರುಷಗಳಾಗಿದ್ದಿತು. ಭಾರತದಲ್ಲೂ ಅಂತಹದೇ ಅಂಶಗಳು ತೋರಿಬಂದಿವೆ. ದಿಲ್ಲಿಯಲ್ಲಿ ಕೋವಿಡ್-19 ರಿಂದ ಸತ್ತವರ ಶೇಕಡಾ 88ರಲ್ಲಿ ಮತ್ತೊಂದು ವೈದ್ಯಕೀಯ ಸಮಸ್ಯೆಯಿದ್ದವರಲ್ಲಿ ಸತ್ತವರ ಮಧ್ಯವರ್ತಿ ವಯೋಮಾನ 60 ವರುಷಗಳಾಗಿದ್ದಿತು. ಮುಂಬಯಿಯಲ್ಲಿ ಕೂಡಾ ಸತ್ತವರ ಶೇಕಡಾ 79 ರೋಗಿಗಳು ರಕ್ತದೊತ್ತಡ, ಸಕ್ಕರೆ ಕಾಯಿಲೆ, ಶ್ವಾಸಕೋಶ ಇಲ್ಲವೆ ಮೂತ್ರಪಿಂಡದ ಕಾಯಿಲೆಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದರು. ಸಾವಿನ ಹೆಚ್ಚಿನ ಸಂಖ್ಯೆ ವಯೋಮಾನ 61 ರಿಂದ 70 ವರುಷಗಳಾಗಿದ್ದಿತು.

ಅಲ್ಲದೆ ತೀವ್ರ ಸ್ವರೂಪದ ಕಾಯಿಲೆ ಹೊಂದಿ ಉಸಿರಾಟದ ತೊಂದರೆ ನಿವಾರಣೆಗೆ ವೆಂಟಿಲೇಟರ್ (ಉಸಿರ್ದುಂಬಿಕೆ ಯಂತ್ರ) ಮೇಲಿರಬೇಕಾದವರಲ್ಲಿ ಶೇಕಡಾ 88ರಷ್ಟು ರೋಗಿಗಳು ಮರಣಹೊಂದುವುದು ಗೋಚರಿಸಿದೆ. ಅವರು ತೀವ್ರತರ ಉಸಿರಾಟ ತೊಂದರೆ ಲಕ್ಷಣಕೂಟ ಹಾಗೂ ಬಹು ಅಂಗಭಾಗಗಳ ಕಾರ್ಯವ್ಯತ್ಯಯ ಹೊಂದಿದವರು.

ಮೇಲಿನ ಅಂಶಗಳು ನಮಗೆ ನೀಡಿರುವ ಪಾಠವನ್ನು ಹೀಗೆ ಸಂಕ್ಷೇಪಿಸಬಹುದು: ನೀವು ತುಂಬ ಹೆಚ್ಚಿನ ವಯಸ್ಸು ಹೊಂದಿದ್ದರೆ, ರಕ್ತದೊತ್ತಡ, ಸಕ್ಕರೆ ಖಾಯಿಲೆ, ಹೃದಯ, ಶ್ವಾಸಕೋಶ, ಲಿವರ್ ಇಲ್ಲವೆ ಮೂತ್ರಪಿಂಡದ ಕಾಯಿಲೆಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದರೆ, ಇಲ್ಲವೆ ಬೊಜ್ಜಿನ ಸ್ಥೂಲದೇಹ ಹೊಂದಿದ್ದು, ಕೋವಿಡ್-19ರ ಪ್ರಭಾವಕ್ಕೆ ಒಳಗಾದರೆ ಅದು ಕೆಲವೊಮ್ಮೆ ಮಾರಕವಾಗಿ ಪರಿಣಮಿಸಬಹುದು.

ತೀವ್ರತರ ಉಸಿರಾಟ ಸಮಸ್ಯೆ ಉಂಟಾದರೆ ಶ್ವಾಸಕೋಶಗಳು ಆಕ್ಸಿಜನ್ ಹೀರಿಕೊಳ್ಳುವಲ್ಲಿ ವಿಫಲವಾಗುತ್ತವೆ. ಅದರ ಪರಿಣಾಮವಾಗಿ ರಕ್ತದಲ್ಲಿ ಆಕ್ಸಿಜನ್ ಪೂರೈಕೆ ಕಡಿಮೆಯಾಗಿ ಅವು ಕಾರ್ಯವಿಮುಖವಾಗಿ ಸಾವನ್ನು ಸನಿಹಕ್ಕೆ ತರುತ್ತವೆ. ಹೃದಯ ರೋಗಿಗಳಲ್ಲಿ ಕರೋನಾ ವೈರಸ್ ಸೋಂಕು ದೇಹದ ರಸಾಯನಿಕ ಕ್ರಿಯೆಗಳಲ್ಲಿ ಬದಲಾವಣೆಯನ್ನು ತಂದು ರಕ್ತನಾಳಗಳ ಉರಿಯೂತಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾಗಿ ಧಮನಿಗಳಲ್ಲಿ ರಕ್ತ ಹೆಪ್ಪುಗೆಗೆ ಎಡೆಮಾಡಿಕೊಡುತ್ತದೆ.

ಕೋವಿಡ್-19 ರ ಆರೈಕೆಯಲ್ಲಿ ವೈದ್ಯ

ಜಗತ್ತು ಅನೇಕ ಬಗೆಯ ಸೋಂಕು ರೋಗಗಳ ತೀವ್ರಸ್ವರೂಪದ ಖಂಡಾಂತರ ಪಿಡುಗುಗಳನ್ನು ಎದುರಿಸಿದೆ (ಉದಾಹರಣೆಗೆ ಪ್ಲೇಗು, ಸ್ಪಾನಿಷ್ ಫ್ಲೂ). ಅದರಿಂದ ಲಕ್ಷಾಂತರ ಜನರು ನರಳಿ ಮರಣ ಹೊಂದಿದ ದಾಖಲಾಗಿದೆ. ಆದರೆ ಇಂದು ಕರೋನಾ ವೈರಸ್ ಕೋವಿಡ್-19ರ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಜಗತ್ತನ್ನೇ ವ್ಯಾಪಿಸಿ, ಮಿಲಿಯನ್‌ಗಟ್ಟಲೆ ಜನರ ಮೇಲೆ ತನ್ನ ಸೋಂಕನ್ನು ಹರಡಿದೆ. ಲಕ್ಷಾಂತರ ಜನರು ಅದರಿಂದ ಮರಣಹೊಂದಿದ್ದಾರೆ.

ಈ ಸೋಂಕು ರೋಗದ ಹರಡಿಕೆಯನ್ನು ತಡೆಯುವಲ್ಲಿ ರೋಗದಿಂದ ಜನರಿಗೆ ರಕ್ಷಣೆ ಒದಗಿಸುವಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ರೋಗ ಬಂದಾಗ ಅವರನ್ನು ಚಿಕಿತ್ಸೆಗೊಳಪಡಿಸುವಲ್ಲಿ ವೈದ್ಯರ ಪಾತ್ರ ಮಹತ್ವದ್ದಾಗಿದೆ. ಈ ರೋಗದ ಬಗ್ಗೆ ಅವರಿಗೆ ಭಯವನ್ನುಂಟುಮಾಡದೆ ಅದರಿಂದ ರಕ್ಷಣೆ ಪಡೆಯುವ ಸರಳ ಸೂತ್ರಗಳನ್ನು ಅನುಸರಿಸಲು ಅವರಿಗೆ ಮಾರ್ಗದರ್ಶನ ಮಾಡಬೇಕು. ಜನರಲ್ಲಿ ರೋಗದ ಬಗ್ಗೆ ತಿಳಿವಳಿಕೆಯನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸಿ, ಭಯದ ವಾತಾವರಣವನ್ನು ಹೋಗಲಾಡಿಸಿ ಈ ರೋಗಕ್ಕೆ ಕೊನೆಹಾಕಿದ ನ್ಯೂಜಿಲ್ಯಾಂಡ್ ನಿರ್ವಹಿಸಿದ ರೀತಿ ನಮಗೆ ಪಾಠವಾಗಬೇಕು.

ಈ ರೋಗದ ಸೋಂಕು ಹೊಂದಿದವರೆಲ್ಲ ರೋಗಿಷ್ಠರಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಸೋಂಕು ಹೊಂದಿದ್ದರೂ ಶೇಕಡ 70ರಷ್ಟು ವ್ಯಕ್ತಿಗಳು ಯಾವುದೇ ರೋಗ ಲಕ್ಷಣಗಳನ್ನು ತೋರ್ಪಡಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಇನ್ನು ಶೇಕಡ 20ರಷ್ಟು ವ್ಯಕ್ತಿಗಳು ಜ್ವರ, ಕೆಮ್ಮು, ಮೈಕೈ ನೋವಿನಂತಹ ಫ್ಲೂ ಲಕ್ಷಣಗಳನ್ನು ತೋರ್ಪಡಿಸಿ ಚೇತರಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಉಳಿದ ಶೇಕಡ 5-10ರಷ್ಟು ವ್ಯಕ್ತಿಗಳಲ್ಲಿ ತೀವ್ರತರ ಕೂರಾದ ಉಸಿರಾಟ ಲಕ್ಷಣಕೂಟದ ಲಕ್ಷಣಗಳಿಂದ ನರಳುವುದರಿಂದ ಅವರಿಗೆ ಆತಿಶ್ರದ್ಧೆಯ ಶುಶ್ರೂಷಾ ಘಟಕಗಳಲ್ಲಿ ಚಿಕಿತ್ಸೆ ನೀಡಬೇಕಾಗುವುದು. ಶೇಕಡ 1ರಷ್ಟು ವ್ಯಕ್ತಿಗಳು ಉಸಿರ್ದುಂಬಿಕೆಯ (ವೆಂಟಿಲೇಟರ್) ಯಂತ್ರದ ಮೂಲಕ ಆಕ್ಸಿಜನ್ ಪಡೆದು ಕೊಳ್ಳಬೇಕಾಗುವುದು. ನಮ್ಮ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಸೋಂಕಿತರ ಸಂಖ್ಯೆ 8231 ಆಗಿದ್ದಾಗ ವೆಂಟಿಲೇಟರ್ ಅವಲಂಬಿಸಿದವರು 35 ಜನ ಮಾತ್ರ!

ಕೋವಿಡ್-19 ರ ಸೋಂಕು ವ್ಯಕ್ತಿಯಿಂದ ವ್ಯಕ್ತಿಗೆ, ಸಮೀಪ ಸಾಮೀಪ್ಯದಿಂದ ಹರಡುತ್ತದೆ. ರೋಗವನ್ನು ತಡೆಗಟ್ಟಲು ಉಪಯುಕ್ತಕರ ವಿಧಾನಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಆರು ಖಂಡಗಳ 16 ದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಮಾಡಿದ 172 ವೀಕ್ಷಣ ಅಧ್ಯಯನ ವರದಿಯನ್ನು ಲ್ಯಾನ್ಸೆಟ್ ಜರ್ನಲ್ ಜೂನ್ 7ರಂದು ಪ್ರಕಟಿಸಿದೆ. ವೈರಸ್ ಹರಡಿಕೆ ತಡೆಯಲು ಒಬ್ಬರಿಂದ ಮತ್ತೊಬ್ಬರಿಗೆ ಇರುವ ಅಂತರ 1 ಮೀಟರ್ ಅಥವಾ ಅದಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚು ಇರುವುದು. ಅಲ್ಲದೆ ಈ ಅಂತರ ಹೆಚ್ಚಾದಷ್ಟು ಹರಡುವಿಕೆ ಗಣನೀಯವಾಗಿ ಕಡಿಮೆ. ಸೋಂಕಿನ ಸಂಭಾವ್ಯವನ್ನು (ಮಾಸ್ಕ್)ಗಳ ಬಳಕೆಯಿಂದ ಹೆಚ್ಚಿನ ರಕ್ಷಣೆ ದೊರೆಯುತ್ತದೆ. ಆಗಾಗ್ಗೆ ಕೈ ತೊಳೆದು ಸೋಂಕನ್ನು ದೂರವಿರಿಸಬಹುದು. ಜನರು ಗುಂಪುಗೂಡುವುದನ್ನು ತಪ್ಪಿಸಬೇಕು.

ಈ ಬಗ್ಗೆ ಜನರಿಗೆ ಶಿಕ್ಷಣ ನೀಡುವ ಕರ್ತವ್ಯವೂ ವೈದ್ಯರದ್ದಾಗಿದೆ. ಜನರಲ್ಲಿ ಭರವಸೆ ತುಂಬಬೇಕೇ ವಿನಃ ಭಯವನ್ನಲ್ಲ. ಪ್ರತಿಬಂಧಕ ಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಅವರು ಅಳವಡಿಸಿಕೊಂಡರೆ ರೋಗದ ಹರಡುವಿಕೆಗೆ ಭಂಗಬರುವುದು ನಿಯಮವುಳ್ಳವನನ್ನು ಕಂಡರೆ ಯಮನಿಗೂ ಭಯತಾನೆ!

ರೋಗದ ಹರಡಿಕೆಯನ್ನು ತಡೆಯಲು ರೋಗಲಕ್ಷಣಗಳನ್ನು ಪ್ರಕಟ ಪಡಿಸುವವರನ್ನು ಬೇರೆಯಾಗಿರಿಸಿ ಚಿಕಿತ್ಸೆಗೊಳಪಡಿಸಬೇಕು. ವೈರಸ್ ಸೋಂಕು ದೃಢಪಟ್ಟ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳ ಸಾಮೀಪ್ಯ ಹೊಂದಿದ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳನ್ನು ಬೇರೆಯಾಗಿ ವೈದ್ಯ ನಿಗಾದಲ್ಲಿರಿಸಬೇಕು. ರೋಗಲಕ್ಷಣಗಳನ್ನು ಪ್ರಕಟಪಡಿಸುವ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳನ್ನು ಈ ರೋಗ ಚಿಕಿತ್ಸೆಗಾಗಿ ಇರುವ ವಿಶಿಷ್ಟ ಆಸ್ಪತ್ರೆಗಳಲ್ಲಿ ಚಿಕಿತ್ಸೆ ನೀಡಲಾಗುತ್ತದೆ.

ಕೋವಿಡ್ ಮದ್ದಿಗಾಗಿ ಹ್ಯಾಕಥಾನ್

ಕೋವಿಡ್-19ರ ವಿರುದ್ಧ ಔಷಧ ಶೋಧಿಸುವ ಹ್ಯಾಕಥಾನ್ ಕೈಗೊಳ್ಳಲು ಕೇಂದ್ರ ಸರ್ಕಾರದ ಮಾನವ ಸಂಪನ್ಮೂಲ ವಿಭಾಗದ ನವನಿರ್ಮಿತ ಕೋಶ. ಅಖಿಲ ಭಾರತ ತಾಂತ್ರಿಕ ಶಿಕ್ಷಣ ಕೌನ್ಸಿಲ್ ಮತ್ತು ವಿಜ್ಞಾನ ಮತ್ತು ತಂತ್ರಜ್ಞಾನದ ವೈಜ್ಞಾನಿಕ ಮತ್ತು ಕೈಗಾರಿಕೆ ಸಂಶೋಧನಾ ಕೌನ್ಸಿಲ್ ಕಾರ್ಯಪ್ರವೃತ್ತವಾಗಿವೆ. ಈ ಔಷಧ ಶೋಧದ ಹ್ಯಾಕಥಾನ್‌ನಲ್ಲಿ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು ಮತ್ತು ಸಂಶೋಧಕರು ಭಾಗವಹಿಸಿ ಕೋವಿಡ್ ವಿರೋಧಿ ಔಷಧ ರೂಪಿಸುವ ಗುರಿಯನ್ನು ಸಾಧಿಸಬೇಕೆಂದು ಕರೆಕೊಟ್ಟಿದೆ. ಸ್ಮಾರ್ಟ್ ಇಂಡಿಯ ಹ್ಯಾಕಥಾನ್ (SIH, ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಉದ್ಯಮಶೀಲತೆಯ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮವಾಗಿದ್ದು, ಅದು ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ತಮ್ಮ ದೈನಂದಿನ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಎದುರಿಸುತ್ತಿರುವ ಸಮಸ್ಯೆಗಳಿಗೆ ಪರಿಹಾರವನ್ನು ಕಂಡುಕೊಳ್ಳುವ ವಿಧಾನಗಳನ್ನು ಪತ್ತೆಮಾಡುವುದರ ವೇದಿಕೆಯಾಗಿದೆ. ಅದು ಮಾನಸಿಕವಾಗಿ ಅವರು ಪ್ರಶ್ನೆಗಳನ್ನು ಬಿಡಿಸಿ ಹೊಸದನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸುವ ಪ್ರಾವೀಣ್ಯತೆಯನ್ನು ದೊರಕಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕೆ ಎಡೆಮಾಡಿಕೊಡುತ್ತದೆ.

ಹ್ಯಾಕಥಾನ್ ಎಂಬ ಶಬ್ದ ಎರಡು ಬೇರೆ ಬೇರೆ ತುಂಡು ಶಬ್ದಗಳ ಜೊತೆಗೂಡಿ (ಹ್ಯಾಕ್-ಹುಡುಕುವ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ, ಮ್ಯಾರಥಾನ್-ಸುದೀರ್ಘ ಓಟ) ರೂಪುಗೊಂಡಿದೆ. ಹ್ಯಾಕಥಾನ್‌ನ ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ವಿಷಯದ ಬಗ್ಗೆ ಒಂದು ಅಥವಾ ಹೆಚ್ಚು ಗುಂಪುಗಳು ತಮ್ಮ ವಿಚಾರಗಳನ್ನು ಮಂಡಿಸುತ್ತವೆ. ನಂತರ ಅದರಲ್ಲಿ ಹೊಸ ವಿಚಾರಗಳನ್ನು ಮುಂದಿಡುತ್ತಾರೆ. ವ್ಯಕ್ತಿಗಳು ತೋರಿಸುವ ಆಸಕ್ತಿ ಮತ್ತು ಕೌಶಲವನ್ನು ಆಧರಿಸಿ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಗುಂಪುಗಳಲ್ಲಿ ಸೇರಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ನಂತರ ಹ್ಯಾಕಥಾನ್‌ನ ಮುಖ್ಯಕಾರ್ಯ ಪ್ರಾರಂಭವಾಗುತ್ತದೆ. ಆ ಕಾರ್ಯಕ್ಕೆ ಕೆಲವು ಘಂಟೆಗಳು ಹಿಡಿಯಬಹುದು. ದಿನಗಳು, ವಾರಗಳು ಹಿಡಿಯಬಹುದು. ಅದು ಮುಗಿದ ನಂತರ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಗುಂಪು ತಾನು ಸಾಧಿಸಿದುದನ್ನು ಮಂಡಿಸಿ ಅದರ ಪರಿಣಾಮವನ್ನು ಹೇಳುತ್ತದೆ. ಈ ವಿಚಾರಗಳನ್ನು ಹಾಗೂ ಕಾರ್ಯಪ್ರಗತಿಯನ್ನು ವಿಡಿಯೋ ಮೂಲಕ ಪ್ರದರ್ಶಿಸಬಹುದು. ಅದನ್ನು ತೀರ್ಪುಗಾರರು ಪರಿಶೀಲಿಸಿ ಬಹುಮಾನಕ್ಕೆ ಆಯ್ಕೆ ಹಿಡಿಯಬಹುದು.

ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಗುರಿಯನ್ನು ಇಟ್ಟುಕೊಂಡ ಹ್ಯಾಕಥಾನ್ ನಮ್ಮ ದೇಶದಲ್ಲಿ ಔಷಧವನ್ನು ಶೋಧಿಸುವ ಪ್ರಯತ್ನಕ್ಕೆ ಬೆಂಬಲಕೊಡುವ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಉಪಕರ್ಮವಾಗಿದೆ. ಅದರಲ್ಲಿ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ವೃತ್ತಿಪರರು. ಬೋಧಕರು, ಸಂಶೋಧಕರು ಮತ್ತು ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು ಭಾಗವಹಿಸಲಿದ್ದಾರೆ. ಅವರು ಕಂಪ್ಯೂಟರ್ ಸೈನ್ಸ್, ಕೆಮಿಸ್ಟ್ರಿ, ಫಾರ್ಮಸಿ, ವೈದ್ಯ ವಿಜ್ಞಾನ, ಮೂಲ ವಿಜ್ಞಾನ ಮತ್ತು ಬಯೋಟೆಕ್ನಾಲಜಿ ವಿಭಾಗಗಳಿಗೆ ಸೇರಿದವರಾಗಿರುತ್ತಾರೆ.

ಇದರಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸುವವರು ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಔಷಧಶೋಧದ ಪ್ರಶ್ನೆ ಕೊಡಮಾಡಿರುವ ಸ್ಪರ್ಧೆಯನ್ನು ಎದುರಿಸಿ ಜಯಶಾಲಿಯಾಗಬೇಕಿದೆ. ಅದಕ್ಕಾಗಿ 29 ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳ ಸರಮಾಲೆಯನ್ನು ಗುರುತಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಹ್ಯಾಕಥಾನ್‌ನಲ್ಲಿ ಜಗತ್ತಿನ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಕಡೆ ಇರುವ ವೃತ್ತಿಪರರು ಮತ್ತು ಸಂಶೋಧಕರು ಭಾಗವಹಿಸಬಹುದಾಗಿದೆ.

ಇದಕ್ಕಾಗಿ ಮೂರು ಮಾರ್ಗಗಳಿವೆ. ಮೊದಲನೆಯದು ಔಷಧದ ರಚನೆಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದೆ. ಎರಡನೆಯದು ಅದರ ವಿನ್ಯಾಸ, ಹೊಸ ಸಾಧನಗಳು ಮತ್ತು ಕ್ರಮಾವಳಿಯನ್ನು ರೂಪಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದೆ. ಅದರಿಂದ ಔಷಧ ಶೋಧದ ವಿಧಾನ ಫಲಪ್ರದ ಮಾಡುವುದರಲ್ಲಿ ತುಂಬ ಪ್ರಭಾವಿತಗೊಳ್ಳುವುದು. ಮೂರನೆಯ ಮಾರ್ಗ ಚಂದ್ರನತ್ತ ಎಸೆದಂತೆ. ಅದರಿಂದ ನಿಸರ್ಗ ಹೊರಹಾಕಿದ ಗುಟ್ಟುಗಳನ್ನು ಬಿಡಿಸುವ ಕಾರ್ಯ. ಸರಕಾರವು ಈ ಎಲ್ಲ ಕಸರತ್ತುಗಳನ್ನು ಮುಂದಿನ ಬೇಸಿಗೆಯ ವೇಳೆಗೆ ಮುಗಿಸಬೇಕು ಎಂದಿದೆ.

ದೇಶದಲ್ಲಿ ಈ ಬಗೆಯ ಪ್ರಯತ್ನದಿಂದ ಲೆಕ್ಕಹಾಕಿ ಮಾಡುವ ಔಷಧ ಶೋಧನೆಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಬಲವಾಗಿ ಬೇರೂರಬಲ್ಲದು. ಅದರಿಂದ ಔಷಧ ಶೋಧನೆ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ ವೇಗಗತಿಯನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ಈ ದಿಶೆಯಲ್ಲಿ ನವನಿರ್ಮಿತಿಕೋಶ ಮತ್ತು ತಾಂತ್ರಿಕ ಶಿಕ್ಷಣ ಕೌನ್ಸಿಲ್, ಹ್ಯಾಕಥಾನ್ ಮೂಲಕ ಅಂತಃಸತ್ವದ ಔಷಧ ಕಣಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸುವ ಕಾರ್ಯದತ್ತ ಕೇಂದ್ರೀಕರಿಸುವುದು, ಹೀಗೆ ಗುರುತಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಅಣುಗಳನ್ನು ಸಂಯೋಜನೆ ಮಾಡಿ, ಅವುಗಳ ಸಾಮರ್ಥ್ಯ, ವಿಷಾರಿ ಲಕ್ಷಣ, ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಪ್ರಭಾವ ಬೀರುವ ಸಾಮರ್ಥ್ಯದ ವಿವರಗಳನ್ನು ಪರಿಶೀಲಿಸುವ ಕಾರ್ಯ ವೈಜ್ಞಾನಿಕ ಮತ್ತು ಕೈಗಾರಿಕೆ ಸಂಶೋಧನಾ ಕೌನ್ಸಿಲ್‌ನಿಂದ ನಡೆಯಲಿದೆ.

ಯಾವುದೇ ಔಷಧವನ್ನು ಶೋಧಿಸುವುದು ತುಂಬ ಸಂಕೀರ್ಣ ಕಾರ್ಯ. ಅದಕ್ಕೆ ಸಾಕಷ್ಟು ವೆಚ್ಚ ತಗಲುವುದು ಅದನ್ನು ತುಂಬಾ ಪರಿಶ್ರಮದಿಂದ ಕೈಕೊಳ್ಳಬೇಕು ಅದಕ್ಕೆ ತುಂಬಾ ಸಮಯ ಹಿಡಿಯುತ್ತದೆ. ಇಂದು ಕೋವಿಡ್-19ರ ಚಿಕಿತ್ಸೆಗೆ ಅನೇಕ ಔಷಧಿಗಳನ್ನು ಪ್ರಯೋಗಮಾಡಿ ನೋಡಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ಆದರೆ ಅದು ಸಂಪೂರ್ಣ ಯಶಸ್ಸು ಕಂಡಿಲ್ಲ. ಅದಕ್ಕೆ ಹಿಂದೆ ಬೇರೆ ಕಾಯಿಲೆಗಳ ಚಿಕಿತ್ಸೆಯಲ್ಲಿ ಬಳಸುತ್ತಿದ್ದ ಔಷಧಿಗಳು ಪರಿಣಾಮಕಾರಿಯೇ ಹೇಗೆ ಎಂಬುದನ್ನು ನೋಡಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ಅದರ ಜೊತೆಯಲ್ಲಿ ಹೊಸ ಹೊಸ ಪ್ರಭಾವಶಾಲಿ ಔಷಧಿಗಳನ್ನು ಕಂಡುಹಿಡಿಯುವ ಪ್ರಯತ್ನ ನಡೆಯುತ್ತಿದೆ.

ಇಂದು ಕಂಡುಹಿಡಿಯಬೇಕೆಂದಿರುವ ಸಿಲಿಕೋ ಔಷಧ (ಕಂಪುಟೇಷನಲ್ ಮೆಡಿಸಿನ್) ಯಾಂತ್ರಿಕ ಕಲಿಕೆ. ಕೃತಕ ಬುದ್ಧಿಮತ್ತೆ. ಮತ್ತು ಬೃಹತ್ ಅಂಕಿಅಂಶಗಳನ್ನು ಬಳಕೆ ಮಾಡಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ಆರೋಗ್ಯ ಮತ್ತು ವೈದ್ಯಕೀಯಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಿಗೆ ಪರಿಹಾರ ಕಂಡುಕೊಳ್ಳಲು ಕಂಪ್ಯೂಟರ್ ಅನುಕರಣೆಯನ್ನು ಬಳಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಜೈವಿಕ ಮತ್ತು ವೈದ್ಯಕೀಯ ಕಾರ್ಯ ಕ್ರಿಯೆಗಳ ಮಾದರಿ, ಅನುಕರಣೆ (ಸಿಮ್ಯುಲೇಷನ್) ಮತ್ತು ದರ್ಶನವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕಿದೆ. ಮಿಥ್ಯಾ ಪರಿಸರದಲ್ಲಿ ವಾಸ್ತವ ಜೈವಿಕ ಕ್ರಿಯೆಗಳ ಅನುಕರಣೆ ಮಾಡುವ ಗುರಿಯನ್ನು ಅದು ಇಟ್ಟುಕೊಂಡಿರುತ್ತದೆ. ಅದು ನಿಜಕ್ಕೂ ಜೈವಿಕ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಗಣಿತ ಮಾದರಿಗಳ ಮುಂದುವರಿದ ಭಾಗ ಅದನ್ನು ತಳಿವಿಜ್ಞಾನ, ಶರೀರಕ್ರಿಯಾ ವಿಜ್ಞಾನ ಮತ್ತು ಜೀವರಸಾಯನ ವಿಜ್ಞಾನದಲ್ಲಿ ಬಳಸಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ಇಂದು ಲಭ್ಯವಿರುವ ಕಂಪುಟೇಷನಲ್ ಮೆಡಿಸಿನ್ ಸಾಮರ್ಥ್ಯ ಸಂಕೀರ್ಣ ವ್ಯವಸ್ಥೆಗಳ ಮಾದರಿಯನ್ನು ರೂಪಿಸಲು ಸಹಾಯಕವಾಗಿದೆ. ಅದರ ಬಳಕೆಯಿಂದ ವೈದ್ಯಕೀಯದಲ್ಲಿ ಬಳಸುವ ವಸ್ತುವಿನ ಉಪಯುಕ್ತತೆ ಮತ್ತು ಅದು ಕೊಡಬಹುದಾದ ಪ್ರತಿಕೂಲ ಪರಿಣಾಮವನ್ನು, ಔಷಧ ಕಂಡುಹಿಡಿಯುವ ಪ್ರಾರಂಭಿಕ ಹಂತದಲ್ಲಿಯೇ ಪತ್ತೆಮಾಡಬಹುದು. ಅದನ್ನು ಪ್ರಾಣಿಗಳ ಮೇಲಿನ ಪ್ರಯೋಗಕ್ಕೆ ಬದಲಿಯಾಗಿ ಉಪಯೋಗಿಸಬಹುದು.

ಈ ರೀತಿಯ ಹ್ಯಾಕಥಾನ್ ಅನ್ನು ಹಿಂದೆ ಈ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಮಾಡಿದ್ದರೂ, ಇಂದು ನಮಗೆ ವೈಜ್ಞಾನಿಕವಾಗಿ ಸ್ಪರ್ಧೆಯನ್ನೊಡ್ಡಿದ್ದ ದೊಡ್ಡ ಸಮಸ್ಯೆಗೆ ಪರಿಹಾರ ಕಂಡುಕೊಳ್ಳುವ ಪ್ರಯತ್ನಕ್ಕೆ ಹ್ಯಾಕಥಾನ್

ಮಾದರಿಯನ್ನು ಮೊದಲಬಾರಿ ಬಳಕೆಮಾಡಲಾಗಿದೆ. ಈ ಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ದೇಶಿಯರು, ವಿದೇಶಿಯರು ಎಲ್ಲರೂ ಕೈಜೋಡಿಸಿ ಯಶಸ್ಸು ಕಾಣಬೇಕಿದೆ. ಈ ಹ್ಯಾಕಥಾನ್ ಔಷಧ ಕಂಡುಹಿಡಿಯುವ ಪ್ರಯತ್ನ ಹೊಸ ಮಾದರಿಯಾಗಿ ಪರಿಣಮಿಸುತ್ತದೆಂದು ಎಲ್ಲರೂ ಆಶಾವಾದದಿಂದ ನೋಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಕೋವಿಡ್-19ನ್ನು ಮಣಿಸಲು ಬೇಕಾದ ಮದ್ದು ಪಡೆಯುವಲ್ಲಿ ಹ್ಯಾಕಥಾನ್ ಯಶಸ್ವಿಯಾಗಲಿ ಈ ಸ್ಪರ್ಧೆಯ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಘಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಗುಂಪುಗಳ ಕಾರ್ಯಕ್ಕೆ ಯಶಸ್ಸು ದೊರೆತು ಕೋವಿಡ್ ಸೆಣೆಸುವ ಔಷಧಿ ಅನಾವರಣಗೊಳ್ಳಲಿ.

* * * * *

ಮಾದರಿ ಪ್ರಶ್ನೆ ಪತ್ರಿಕೆ
ಬೆಂಗಳೂರು ನಗರ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ
3ನೆ ಸೆಮಿಸ್ಟರ್ ಬಿ.ಸಿ.ಎ ಪದವಿ ಪರೀಕ್ಷೆ

ಸಮಯ: 3 ಗಂಟೆಗಳು

ಅಂಕಗಳು: 70

ಕನ್ನಡ ಭಾಷಾ ಪತ್ರಿಕೆ

ಭಾಗ-1

- I. ಯಾವುದಾದರೂ ಐದು ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಿಗೆ ನಾಲ್ಕುವಾಕ್ಯದಲ್ಲಿ ಉತ್ತರಿಸಿ. 5x2=10**
1. ಅಕ್ಕಮಹಾದೇವಿಯು ಒಲಿದದ್ದು ಯಾರಿಗೆ?
 2. ಮಹಾಶ್ವೇತೆಯ ವಿರಹಕ್ಕೆ ಕಾರಣಗಳೇನು?
 3. ತಪಸ್ವಿನಿಯನ್ನು ಕೊಲ್ಲಲು ರಾಮನು ಬಿಟ್ಟ ಬಾಣ ಏನು ಮಾಡಿತು.
 4. ಏಕಲವ್ಯನು ತನ್ನ ಬಲಗೈ ಹೆಬ್ಬೆರಳನ್ನು ಗುರುಕಾಣಿಕೆ ಕೊಡಲು ಕಾರಣವೇನು?
 5. ಭಾರತ ಸಂವಿಧಾನದ ಪ್ರಮುಖ ಘೋಷಣೆಗಳಾವುವು?
 6. ಮಹಿಳೆಯರ ಆದ್ಯತಾ ಹಕ್ಕುಗಳಾವುವು?
 7. ಡಾಕ್ಟರ ಗೆಳೆಯ ಯಾರು? ಅವನ ಸಮಸ್ಯೆಗಳೇನು?
 8. ನಾದಿರ್ ಶಾ ಯಾರು? ಅವನನ್ನು ಕಾಡುತ್ತಿದ್ದ ರೋಗಗಳಾವುವು?
- II. ಯಾವುದಾದರೂ ನಾಲ್ಕು ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಿಗೆ ಹತ್ತು ವಾಕ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಉತ್ತರಿಸಿ 4x5=20**
1. ಅನಾದಿಕಾಮದ ಕ್ರಮವನ್ನು ವಿವರಿಸಿ
 2. ಕಾಲ್ಮರಿಗಳು ಕಾಣೆಯಾದಾಗ ಲೇಖಕರು ಪರಿತಪಿಸಿದ ಬಗೆ
 3. ಮರಳು ಗೋಪಾಲನ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವವನ್ನು ಚಿತ್ರಿಸಿ
 4. ಶ್ರಮದ ಸಮಬೆಲೆಗೆ ರಸ್ತೆ ನಿಡುವ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಗಳು.
 5. ಚಿಕ್ಕಿ ಪಡೆಯುತ್ತಿದ್ದ ಗೋಪಾಲನ ಮನದ ಆತಂಕಗಳು
 6. ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಆರೋಗ್ಯ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ನಿರ್ಲಕ್ಷ್ಯಕ್ಕೆ ಕಾರಣಗಳೇನು?
- III. ಮೂರು ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಿಗೆ ಇಪ್ಪತ್ತು ವಾಕ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಉತ್ತರಿಸಿ. 3x10=30**
1. ಅಕ್ಕ ಮಹಾದೇವಿಯು ಚನ್ನಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನನನ್ನು ಹಂಬಲಿಸುವ ಬಗೆ
 2. ಚಂದ್ರಾಪೀಡ ಮತ್ತು ಕಾದಂಬರಿಯ ವಿರಹದ ಬಗ್ಗೆ ತಿಳಿಸಿ
 3. ಏಕಲವ್ಯ ಮತ್ತು ದ್ರೋಣಾರ್ಜುನರ ನಡುವಿನ ಸಂಭಾಷಣೆಯನ್ನು ವಿವರಿಸಿ
 4. ಜಾತಿಯ ಜೊತೆಗೆ ರಾಜಕೀಯವು ಬೆರೆತು ಉಂಟಾದ ಸಮಸ್ಯೆಗಳೇನು?
 5. ಗುಣಮುಖ ನಾಟಕದ ಸಾರಾಂಶವನ್ನು ಸಂಕ್ಷೇಪಿಸಿ ಬರೆಯಿರಿ.

IV. ಎರಡು ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಿಗೆ ಇಪ್ಪತ್ತು ವಾಕ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಉತ್ತರಿಸಿ

2x5=10

1. ಈ ವಿರಹ ಕಡಲಾಗಿದೆ ಕವಿತೆಯಲ್ಲಿ ಕವಿಮನದ ಭಾವನೆಗಳೇನು?
2. ಕಾವಿಕಲೆಯನ್ನು ರಚಿಸುವ ಬಗೆ ಹೇಗೆ?
3. ದಣಿಯ ಬಳಿ ಚೋಮನು ಭೂಮಿಕೇಳುವ ಪ್ರಸಂಗ
4. ಕೋವಿಡ್-19 ರೋಗ ಮಾರಕ ಏಕೆ? ಹೇಗೆ

ಆಂತರಿಕ ಅಂಕಗಳು: 30

1. ಹಾಜರಾತಿ - 10
2. ಕಿರು ಪರೀಕ್ಷೆ - 10
3. ನಿಬಂಧ ಕಾರ್ಯ - 10

ಒಟ್ಟು 100 ಅಂಕಗಳು